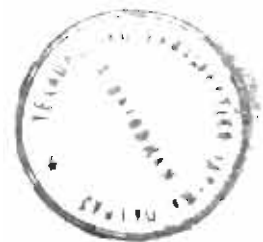

ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ

Μετέχοντες Σπουδαστές: Κων/ντίνα Ισαριώτη
Αικατερίνη Μάγγα
Σταύρος Φράγκος

Υπεύθυνος Καθηγητής: Ελισσάβητ Γραβάνη

Πτυχιακή για τη λήψη του πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ) Πάτρας

Τ. Ε. Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

2327

Η Επιτροπή για την έγκριση της Πτυχιακής εργασίας:

Υπογραφή:

Επιπύουρι καθιγύεφια:
Γραλείου Εφίγγα βεε

Υπογραφή:

Δοκτωρ:
Αυδρέας Ζωφραΐφου

Υπογραφή:

Καθιγύεφια εφάρμογών:
Ζαφειροπούφου Γεωργία:

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ	I
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	II
ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ	III
ΚΕΦΑΛΑΙΟ I	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1. Σκοπός Μελέτης	1
2. Ορισμοί Όρων	3
3. Βαλκάνια	6
3.1. Διεθνές Πλαίσιο	6
3.2. Βαλκανικός Χώρος	8
3.2.1. Αλβανία	12
3.2.2. Βουλγαρία	13
3.2.3. Ρουμανία	14
3.2.4. Γιουγκοσλαβία	14
3.2.5. Τουρκία	16
3.3. Η Ελλάδα στα Βαλκάνια	18
3.4. Εθνικά Προβλήματα	22
3.4.1. Βορειοηπειρωτικό	22
3.4.2. Κοσσυφοπέδιο	24
3.4.3. Μακεδονικό	25
3.4.4. Κυπριακό	26
3.5. Μουσουλμανικές Μειονότητες στα Βαλκάνια	29
3.5.1. Οι Μουσουλμάνοι της Βουλγαρίας	29
3.5.2. Οι Μουσουλμάνοι της Γιουγκοσλαβίας	31
3.5.3. Η Ελληνική Μειονότητα της Κωνσταντινούπολης	31

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II 33

ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ 33

1. Γενικά 33
2. Τουρκογενείς Μουσουλμάνοι 35
 - 2.1. Ιστορική Αναδρομή 35
 - 2.1.1. Καταγωγή 36
 - 2.1.2. Οι Οθωμανοί Τούρκοι στη Θράκη 40
 - 2.1.3. Τρόποι που χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη της Οθωμανικής Κυριαρχίας στη Θράκη 45
 - 2.1.4. Η Αρχή της Αντίστροφης Μέτρησης 49
 - 2.2. Η Μουσουλμανική Μειονότητα της Δ. Θράκης Σήμερα 51
3. Πομάκοι - Ροδοπαίοι 61
 - 3.1. Καταγωγή 61
 - 3.2. Οι Πομάκοι Σήμερα 66
 - 3.3. Πομάκοι - Τουρκογενείς 68
 - 3.4. Κοινωνικοοικονομικές Σχέσεις των Πομάκων με τους Έλληνες 77
 - 3.5. Η Ελληνική Πολιτεία και η Στάση της απέναντι στους Πομάκους 80
 - 3.6. Αθίγγανοι 82
 - 3.6.1. Καταγωγή 82

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III 84

ΔΥΤΙΚΗ ΘΡΑΚΗ 84

1. Γενικά 84
2. Τα Προβλήματα της Δ. Θράκης Σήμερα 86
3. Ελλάδα και Τουρκία στον Αγώνα για τη Δ. Θράκη 93
 - 3.1 Η Στάση της Τουρκίας 93
 - 3.2 Η Στάση της Ελληνικής Πολιτείας 104

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV	109
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	109
1. Είδος της Έρευνας - Σκοπός	109
2. Ερωτήσεις - Υποθέσεις	111
3. Δειγματοληψία	112
4. Ερωτηματολόγιο	115
5. Πλαίσιο για τη Μελέτη	118
6. Περιορισμοί στην Έρευνα	119
7. Τρόπος Ανάλυσης Πληροφοριών	120
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V	121
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	121
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI	157
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	157
1. Συμπεράσματα	157
2. Προτάσεις	162
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII	169
Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ	169
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ A	175
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	175

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	194
ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΩΖΑΝΗΣ	194
ΠΑΡΑΤΗΜΑ Γ	198
ΝΕΑ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ	198
ΑΡΘΡΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ	
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	237

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Νοιώθουμε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε σ' αυτή μας τη μελέτη, την υπεύθυνη καθηγήτρια κ. Γραβάνη, για τις πολύτιμες συμβουλές που μας έδωσε.

Επίσης, θα ήταν παράλειψη αν δεν ευχαριστούσαμε τον καθηγητή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης κ. Γ. Παύλου για τις σημαντικές πληροφορίες που μας παρείχε, καθώς και την καθηγήτρια του ΤΕΙ Πατρών κ. Κατσαρού που μας έφερε σε επαφή μαζί του.

Ευχαριστούμε ακόμα, τον κοινωνιολόγο κ. Κ. Αυγερίδη για τη βοήθεια που μας πρόσφερε.

Τέλος, σημαντική υπήρξε η βοήθεια της κ. Δ. Μ. Θλιμμένου στην εκτύπωση της πτυχιακής μας εργασίας και την ευχαριστούμε γι' αυτό.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης καθημερινά ασχολούνται με τις μειονότητες που υπάρχουν σήμερα στις περισσότερες χώρες του κόσμου. Στον ελλαδικό χώρο υπάρχει η Μουσουλμανική μειονότητα της Δ. Θράκης, η οποία αν και κατέχει καθημερινά μια θέση στην ελληνική ειδησεογραφία, δεν είναι πολλοί οι Έλληνες που γνωρίζουν κάποια περισσότερα στοιχεία γι' αυτή.

Απ' αυτό ορμούμενοι θέσαμε σαν σκοπό της μελέτης μας την παρουσίαση αυτής της μειονότητας (σύνθεση, καταγωγή) και τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και των αναγκών της.

Για την πραγματοποίηση του σκοπού μας χρησιμοποιήσαμε τη βιβλιογραφική μελέτη και τη διερευνητική έρευνα (έρευνα της γνώμης των εμπειρογνομόνων).

Ξεκινήσαμε από μια σύντομη παρουσίαση του χώρου των Βαλκανίων. Η ειρήνη στο συγκεκριμένο χώρο κλειδωνίζεται από τον πόλεμο των χωρών της πρώην Γιουγκσλαβίας. Οι μειονότητες που είναι πολλές και μεγαλύτερη αυτών η Μουσουλμανική (Βουλγαρία, Γιουγκοσλαβία, Ελλάδα), ξεσηκώνονται και ζητούν την αυτονομισή τους. Νέα κράτη δημιουργούνται και διεκδικούν την αναγνώρισή τους από τη διεθνή κοινότητα. Πολλοί θεωρούν το χώρο των Βαλκανίων σαν ένα "ηφαίστειο" που σύντομα θα εκραγεί και τα Βαλκάνια θα φλεγούν από τον πόλεμο.

Η Μουσουλμανική μειονότητα που μας ενδιαφέρει, διαμένει στη Δ. Θράκη. Τη σύνθεσή της αποτελούν τρία διαφορετικά φυλετικά και εθνολογικά στοιχεία. Οι Τουρκογενείς, που αποτελούν το 50-55% κατάγονται από τους Οθωμανούς Τούρκους. Οι Πομάκοι, που αποτελούν το 35% της μειονότητας και είναι ελληνικής καταγωγής (κατάγονται από τους αρχαίους Ελληνοθράκες Αγριάνες). Οι Αθίγγανοι, που αποτελούν το 14-15%

της μειονότητας και για τους οποίους δεν υπάρχουν πολλά στοιχεία στη βιβλιογραφία.

Η διαβίωση της Μουσουλμανικής μειονότητας στο συγκεκριμένο χώρο ορίζεται από ειδική ρύθμιση της συνθήκης της Λωζάνης που αναφέρεται στην ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας.

Τα προβλήματα που απασχολούν σήμερα τη Μουσουλμανική μειονότητα όπως προέκυψε από την έρευνα αναφέρονται στους εξής τομείς:

- α. εκπαίδευση,
- β. ψυχαγωγία, ενημέρωση, και,
- γ. οικονομική ανάπτυξη.

Γενικά όταν μιλάμε για τη Μουσουλμανική μειονότητα εννοούμε μια κλειστή συντηρητική κοινωνία η οποία, όμως, παρουσιάζει πολλές ομοιότητες αλλά και διαφορές με τους Χριστιανούς της Δ. Θράκης.

Όσον αφορά στα προβλήματα που αντιμετωπίζει γενικότερα η Δ. Θράκη, τα σημαντικότερα είναι το αναπτυξιακό, το δημογραφικό και το πολιτιστικό πρόβλημα. Προβλήματα, δηλαδή, που ισχύουν για ολόκληρη την ελληνική επαρχία.

Κάποιες λύσεις ίσως μπορεί να δώσει η εφαρμογή των παρακάτω προτάσεων:

1. Ευαισθητοποίηση και γνωστοποίηση σε όλους τους Έλληνες του θέματος της Μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης.
2. Τουριστική ανάπτυξη.
3. Πολιτιστική-Πολιτισμική ανάπτυξη της Δ. Θράκης.

4. Συστηματική αντιμετώπιση του θέματος της εκμάθησης της καταγωγής των Πομάκων στους ίδιους και αναδιάρθρωση της εκπαίδευσής τους.
5. Αύξηση των μειονοτικών σχολείων
6. Δημιουργία κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπική βάση.
7. Κοινωνικός σχεδιασμός και οργανωμένη δράση με στόχο την κοινωνική ευημερία και την αφομοίωση του Μουσουλμανικού πληθυσμού στο ελληνικό στοιχείο.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

Πίνακες	Τίτλοι	Σελ.
1ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας του τρόπου άσκησης των επαγγελματιών των Μουσουλμάνων της Δ. Θράκης.	122
2ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας της συμμετοχής της γυναίκας της Μουσουλμανικής μειονότητας στη Δ. Θράκη.	122
3ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας της συμμετοχής στην παραγωγική διαδικασία των παιδιών της Μουσουλμανικής μειονότητας.	123
4ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας της βαθμίδας εκπαίδευσης που ακολουθούν τα παιδιά της Μουσουλμανικής μειονότητας.	124
5ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας της προτίμησης των Μουσουλμάνων για τα σχολεία της μέσης εκπαίδευσης.	124
6ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας της επιλογής των Μουσουλμάνων για τη χώρα πραγματοποίησης ανώτατων σπουδών.	125
7ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας της συμμετοχής των κοριτσιών της Μουσουλμανικής μειονότητας στην εκπαιδευτική διαδικασία σε σχέση μ' αυτή των αγοριών της μειονότητας.	126
8ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας για τον τόπο κατοικίας των Μουσουλμάνων.	127
9ος & 10ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας για το είδος των κατοικιών των Μουσουλμάνων.	128
11ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας της κτήσης ή όχι γης από τους Μουσουλμάνους.	129
12ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας για την ύπαρξη προβλημάτων στην απόκτηση περιουσίας από τους Μουσουλμάνους.	129

13ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας τους σκοπού συγκεντρώσεως χρημάτων από τους Μουσουλμάνους.	131
14ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας για την επάρκεια της κρατικής μέριμνας στην οικονομική αντιμετώπιση των Μουσουλμάνων.	132
15ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας για την ύπαρξη προβλημάτων στις σχέσεις Μουσουλμάνων-Χριστιανών.	133
16ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας για το τύπο επαφής των Μουσουλμάνων με τους Χριστιανούς.	134
17ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας για τον τρόπο ψυχαγωγίας που επιλέγουν οι Μουσουλμάνοι.	135
18ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας της κάλυψης ή όχι των αναγκών στον τομέα της ψυχαγωγίας των Μουσουλμάνων.	136
19ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας των πηγών ενημέρωσης της Μουσουλμανικής μειονότητας.	137
20ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας για τους γάμους που τελούνται στη Μουσουλμανική μειονότητα.	138
21ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας των απόψεων για την ύπαρξη διαζυγίων στη Μουσουλμανική μειονότητα.	139
22ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας των απόψεων για το είδος των οικογενειών των Μουσουλμάνων.	140
23ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας των απόψεων για τη λήψη αποφάσεων μέσα στην οικογένεια.	141
24ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας των γνωμών για τη θέση της γυναίκας στη Μουσουλμανική οικογένεια.	141
25ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας των απόψεων για τη διατήρηση της παράδοσης από τους νέους στη Μουσουλμανική μειονότητα.	144
26ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας για τις απαγορεύσεις που θέτει η Μουσουλμανική θρησκεία.	144

27ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας των απόψεων για τον επηρεασμό της Μουσουλμανικής μειονότητας από την Τουρκία.	147
28ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας των γνώμων για τον επηρεασμό της Μουσουλμανικής μειονότητας από τις σχέσεις Χριστιανών-Μουσουλμάνων.	149
29ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας των απόψεων για τον επηρεασμό της Μουσουλμανικής μειονότητας από τους ανεξάρτητους Μουσουλμάνους βουλευτές.	151
30ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας των γνώμων για τον επηρεασμό της Μουσουλμανικής μειονότητας από το Τουρκικό Προξενείο.	153
31ος	Πίνακας ποσοστιαίας αναλογίας των απόψεων για την ύπαρξη ή όχι κινδύνων στη Δ. Θράκη.	154
32ος	Πίνακας κατανομής του πληθυσμού της Δ. Θράκης σε αστικό, ημιαστικό και αγροτικό κατά νομό.	84
33ος	Πίνακας κατανομής του πληθυσμού της Δ. Θράκης σε πεδινό, ημιορεινό και ορεινό κατά νομό.	85

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Σκοπός Μελέτης

Το θέμα της συγκεκριμένης μελέτης είναι τα χαρακτηριστικά και η θέση της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης.

Βασικός σκοπός αυτής της μελέτης είναι η παρουσίαση των χαρακτηριστικών και των αναγκών της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης.

Συγκεκριμένα η μελέτη στοχεύει:

- α. Στο να γίνει ιστορική ανασκόπηση της καταγωγής και του τρόπου εγκατάστασής τους στο χώρο της Δ. Θράκης.
- β. Να δωθεί η σύνθεση της μουσουλμανικής μειονότητας.
- γ. Να παρουσιασθούν οι ανάγκες και τα χαρακτηριστικά της μουσουλμανικής μειονότητας, όπως αυτά καταγράφηκαν μέσα από την έρευνα γνώμης, των εμπειρογνομόνων για το θέμα της μουσουλμανικής μειονότητας, που πραγματοποιήσαμε.
- δ. Να δωθούν κάποια στοιχεία για την οικονομική-πολιτιστική κατάσταση του γεωγραφικού χώρου της Δ. Θράκης σήμερα, μια και είναι ο τόπος που διαμένει η μουσουλμανική μειονότητα και τα προβλήματά του επηρεάζουν άμεσα και αυτή.

Επιχειρήσαμε αυτή τη μελέτη και χρησιμοποιήσαμε για τη συγκέντρωση των στοιχείων και των πληροφοριών ελληνική βιβλιογραφία, αφού ήταν αδύνατον να χρησιμοποιήσουμε τουρκική βιβλιογραφία λόγω του ότι δεν γνωρίζουμε αυτή τη γλώσσα. Αρκεστήκαμε, όμως, στη συγκέντρωση όσο το δυνατόν περισσότερων ελληνικών πηγών, προσέχοντας πάντα την αποφυγή ακραίων και αβάσιμων απόψεων.

Βέβαια σε μια μελέτη με θέμα: "Τα χαρακτηριστικά και η θέση της μουσουλμανικής μειονότητας", πολλές είναι οι ενότητες και οι παράμετροι που θα μπορούσαν να μελετηθούν και να καταγραφούν. Η κάθε μια απ' αυτές θα μπορούσε να αποτελέσει από μόνη της ένα θέμα για μελέτη. Κι αυτό γιατί εύκολα ο μελετητής του συγκεκριμένου θέματος μπορεί να διακρίνει τις διαστάσεις τους, που είναι κοινωνικές, πολιτικές, ιστορικές και, προπάντων, εθνικές.

Πρόκειται λοιπόν για ένα θέμα του οποίου οι παράμετροι μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης πολλών ειδικοτήτων των κοινωνικών επιστημών και φυσικά και της κοινωνικής εργασίας. Όμως η πολυπλοκότητα του θέματος, θέτει και τη μεγαλύτερη δυσκολία για την πραγματοποίηση μια ολόπλευρης και σε βάθος μελέτης και παρουσίασής του.

Όλα αυτά τα γνωρίζαμε από την αρχή. Έτσι, δεν επιδιώξαμε να εξετάσουμε το θέμα με βάση τις θεωρίες της κοινωνικής εργασίας. Στόχος μας ήταν να δώσουμε τα στοιχεία της ταυτότητας της μουσουλμανικής μειονότητας, καθώς και του τρόπου που ζει σήμερα. Θελήσαμε να κάνουμε μια γενικότερη παρουσίαση ενός θέματος που από τη μια είναι άγνωστο στα περισσότερα μέλη της σπουδαστικής κοινότητας και της Ελλάδος γενικότερα και από την άλλη τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερο απασχολεί τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τη διεθνή κοινότητα.

2. Ορισμοί Όρων

Πριν, όμως, αρχίσει η παρουσίαση της μελέτης μας θεωρούμε σκόπιμο να δώσουμε κάποιους ορισμούς που αφορούν στην έννοια "μειονότητα". Επίσης, αναφέρουμε για τα είδη των μειονοτήτων όπως έχουν χωριστεί από το παρελθόν έως σήμερα.

Αρχικά, σύμφωνα με το "Λεξικό των Κοινωνικών επιστημών" (1961, τ.9, σελ. 254), "με την έκφραση μειονότητα υποδηλώνονται στη διεθνή πολιτική ορολογία, ομάδες ατόμων που, ενώ έχουν την ιθαγένεια του κράτους στο οποίο είναι εγκατεστημένοι, εν τούτοις διατηρούν τη συνείδηση ότι -είτε εξαιτίας της γλώσσας, θρησκείας, φυλετικής καταγωγής, ιστορικού παρελθόντος- ανήκουν σε άλλο έθνος". Έτσι, σύμφωνα με το ίδιο λεξικό, τα κριτήρια, κατά συνέπεια, που συνθέτουν την έννοια της μειονότητας είναι αντικειμενικά (γλώσσα, θρησκεία, φυλή, φιλολογία, κ.τ.λ.) και υποκειμενικά (συνείδηση και επιθυμία ν' ανήκουν σε διαφορεική εθνότητα από του κράτους του οποίου έχουν την ιθαγένεια και συνείδηση ότι η θέση τους μέσα στο κράτος όπου ζουν είναι θέση αμυνόμενου, θέση μειονεκτική, θέση καταπιεζόμενου).

Στο "Κοινωνικό Λεξικό" της UNESCO (1972, σελ. 540), αναφέρεται πως "ο όρος μειονότης χρησιμοποιείται συχνά σαν συνώνυμο των εθνικών, φυλετικών και θρησκευτικών ομάδων. Φαίνεται ότι η τάση είναι να χρησιμοποιείται ο όρος εθνική ομάς όταν δεν ανακύπτει θέμα αντιπαθητικών διακρίσεων και ο όρος μειονοτική ομάς (ή μειονότης) όταν υπονοείται η ύπαρξη αντιπαθητικών διακρίσεων. Και οι δυο όροι υποδηλώνουν, φυσικά, θρησκευτικά, φυλετικά και άλλα χαρακτηριστικά γνωρίσματα ή στοιχεία".

Ο R.A. Schermerhorn στο έργο του "Οι Άνθρωποί μας αυτοί" (1949, σελ. 5) αναφέρει: "Οι μειονότητες είναι υπο-ομάδες μέσα σε μια κουλτούρα, οι οποίες διακρίνονται από την επικρατούσα ομάδα στην εξουσία, εξαιτίας των διαφορών στα φυσικά χαρακτηριστικά, στη γλώσσα, στα έθιμα ή στα

πολιτιστικά πρότυπα (στα οποία συμπεριλαμβάνεται οποιοδήποτε από τα στοιχεία αυτά ή ένας συνδυασμός τους)". Σύμφωνα με τον ίδιο συγγραφέα, οι παραπάνω υπο-ομάδες θεωρούνται (ή αυτοθεωρούνται) σαν εγγενώς διαφορετικές από την επικρατούσα και δεσπόζουσα ομάδα. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο, οι υπο-ομάδες αυτές έχουν αποτραβηχτεί -ή έχουν συνειδητά ή ασυνείδητα αποκλειστεί- από την πλήρη συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή.

Ο ορισμός που δίνει ο L. Wirth (Η ανθρωπινή Επιστήμη στην Παγκόσμια Κρίση, 1943, σελ. 347) είναι ο εξής παρακάτω: "Μπορούμε να ορίσουμε τη μειονότητα σαν μια ομάδα ανθρώπων, οι οποίοι εξαιτίας των φυσικών ή πολιτιστικών χαρακτηριστικών τους έχουν διαχωρισθεί από τους άλλους στην κοινωνία όπου διαβιούν, για να αντιμετωπίζονται κατά τρόπο διαφορετικό και άνισο και οι οποίοι, γι' αυτούς τους λόγους, θεωρούν ότι είναι αντικείμενα συλλογικής διακρίσεως".

Ο Δ. Γ. Τσαούσης στο έργο τους "Η κοινωνία του ανθρώπου" (1987, σελ. 266), αναφέρει πως μειονότητα είναι: "...ένα σύνολο που είναι αντικείμενο δυσμενούς μεταχείρισης εξαιτίας των ιδιαιτέρων φυλετικών ή πολιτιστικών χαρακτηριστικών του".

Στο "Λεξικό των Κοινωνικών Επιστημών" (1961, σελ. 255), τέλος, δίνονται τα είδη των μειονοτήτων. Αρχικά, Πολωνοί επιστήμονες είχαν χωρίσει τις μειονότητες σε "ισχυρές" και "ασθενείς", ανάλογα με τον αριθμό και το ποσοστό του λαού που αντιπροσωπεύει τη δεδομένη μειονότητα σε σύγκριση πάντα με το συνολικό πληθυσμό. Ούγγροι επιστήμονες, αντίθετα, χώρισαν τις μειονότητες σ' εκείνες που προέρχονται από εδαφικές παραχωρήσεις ή συνοριακές μεταβολές και σ' εκείνες που προέρχονται από μετακινήσεις που έγιναν στο παρελθόν. Οι Γερμανοί όμως, τις διαχώρισαν σε "μόνιμες" και "τυχαίες". Μόνιμες ήταν εκείνες οι μειονότητες που, είτε εξαιτίας μετακινήσεων, είτε εξαιτίας του τόπου εγκατάστασής τους, δεν έχουν πιθανότητα σύνδεσης με τη πατρική τους γη. Στις τυχαίες ανήκαν εκείνες που έχουν σοβαρές ελπίδες επανασύνδεσης με την πατρική τους γη

μέσω διπλωματικών ή βίαιων εξελίξεων. Σήμερα, οι μειονότητες χωρίζονται σε: θρησκευτικές, γλωσσικές, φυλετικές-εθνικές, ανάλογα με ποιο πολιτιστικό κριτήριο από τα παραπάνω διαφοροποιούνται από την πλειονότητα.

3. Βαλκάνια

3.1. Το Διεθνές Πλαίσιο

Καθημερινά, μέσα μαζικής ενημέρωσης, κοινωνικοί και πολιτικοί επιστήμονες, κυβερνήσεις, κόμματα, οργανώσεις και μεμονωμένα άτομα ασχολούνται και αναλύουν τα σημεία των καιρών μας. Μετά τη δεκαετία του '60 που υπήρξε αισιόδοξη ως προς τη μελλοντική πορεία του κόσμου, επακολούθησαν δεκαετίες που έφεραν κρίσιμα προβλήματα που ενώ αφορούν σ' όλη την ανθρωπότητα, καλούνται να λυθούν μόνο από τους κυρίαρχους διαχειριστές αυτής.

Τα πιο σημαντικά απ' αυτά τα προβλήματα αποτελούν αρχικά, η αύξηση του πληθυσμού που παίρνει τεράστιες διαστάσεις κυρίως στις χώρες του Τρίτου Κόσμου· η οικολογική κρίση μ' όλα τα προβλήματα που αυτή η φράση μεταφράζεται (τρύπα όζοντος, φαινόμενο του "θερμοκηπίου", μόλυνση του περιβάλλοντος, κ.τ.λ.)· το ενεργιακό και η εξάντληση των φυσικών πηγών ενέργειας και βέβαια πάρα πολλά ακόμα τα οποία παρ' όλο που είναι ιδιαίτερος σημαντικά δεν είναι του άμεσου αντικειμένου της εργασίας αυτής.

Μετά την κατάρρευση των καθεστώτων του ανατολικού συνασπισμού, έγιναν έντονες, αφού βέβαια πρώτα απελευθερώθηκαν, κοινωνικές και εθνικές αντιθέσεις. Έτσι, εμφανίζονται διαρκώς εθνικά και εθνικιστικά κινήματα, ρατσιστικά φαινόμενα, άνοδος των ακροδεξιών κομμάτων, μεταναστεύσεις από την ανατολή, κ.α. Παρ' ότι λοιπόν τελείωσε η περίοδος του "ψυχρού πολέμου" δεν ξεκίνησε μια νέα περίοδος ειρήνης, ευημερίας και συνεργασίας των λαών. Αντίθετα, φαίνεται να ξεκινά μια άλλη περίοδος "πολέμου" αρκετά "θερμού" αυτή τη φορά, με πολλά πρωταγωνιστικά πρόσωπα σε αρκετά μέρη του κόσμου.

Πολλά κράτη εξάλλου, μετά ειδικά την κατάρρευση των ανατολικών καθεστώτων, αναζητούν τη νέα τους ταυτότητα μέσα όμως από μια

αιματηρή και δύσκολη διαδικασία. Για να φτάσουμε, επομένως, σε μια εποχή δίκαιης και ισότιμης ένταξης στη διεθνή κοινότητα είναι αναπόφευκτο να έρθουν χρόνια συγκρούσεων εφόσον τα περισσότερα κράτη ψάχνουν και προσπαθούν να ανακαλύψουν ή να ξαναβρούν τον εαυτό τους. Συγκεκριμένα, σ' αυτό το σημείο ο Τάσος Φιλανιώτης-Χατζηναστασίου (1992, σελ.15) γράφει σχετικά: "Κι αν ισχύει η διαλεκτική λογική του Χέγκελ που λέει πως κάθε τι για να ξεπεράσει τον εαυτό του πρέπει πρώτα να επιστρέψει στον εαυτό του, τότε ο κόσμος μας θα ταρακουνηθεί καλά για καιρό ακόμα".

Εμφανίζεται ακόμα, μια περίοδος έντονου ανταγωνισμού ανάμεσα σε χώρες με κύρια αντικείμενα την κτήση και τη χρήση των πηγών ενέργειας, τις μεταναστεύσεις από τις οικονομικά εξαθλιωμένες χώρες σε οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες καθώς και την ανεργία. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτού του ανταγωνισμού είναι ο πόλεμος του Περσικού κόλπου που κυρίως σκοπό είχε τον έλεγχο της τιμής του πετρελαίου (χωρίς βέβαια να παραγνωρίζονται και οι εθνικές-ιδεολογικές συνιστώσες του προβλήματος), καθώς και η εμφάνιση των εθνικιστικών κινημάτων σε αρκετές χώρες.

Όλες αυτές οι αντιθέσεις, οι συγκρούσεις και οι αναταραχές καλούνται να λυθούν από τους ισχυρούς αυτού του κόσμου, τους "διευθύνοντες" που δεν είναι άλλοι από τα πλούσια κράτη. Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Καναδάς, Δυτική Ευρώπη και Ιαπωνία αποτελούν τις κυρίαρχες δυνάμεις του πλανήτη μας. Παρ' ότι όλες αυτές οι χώρες έχουν αρκετές διαφορές και διαφωνίες σε επιμέρους θέματα, δείχνουν όμως και ικανές και αποφασισμένες να αντιμετωπίσουν αυτές τις συγκρούσεις με σκοπό πάντα την απόκτηση όσο το δυνατόν περισσότερων δικαιωμάτων και θετικών γι' αυτές διευθετήσεων. Σκοπός όλων αυτών των δυνάμεων είναι η διαιώνιση της υπάρχουσας κατάστασης του συστήματος καθώς αυτό εξυπηρετεί την εξαντλητική εκμετάλευση των άλλων χωρών απ' αυτές.

3.2. Βαλκανικός Χώρος

Βαλκανική Χερσόνησος: Η ανατολικότερη από τις τρεις χερσονήσους της Νότιας Ευρώπης. Η Βαλκανική χερσόνησος βρέχεται ανατολικά από τον Εύξεινο Πόντο, το Βόσπορο, την Προποντίδα, τον Ελλήσποντο και το Αιγαίο πέλαγος· νότια από τη Μεσόγειο θάλασσα και δυτικά από το Ιόνιο πέλαγος και την Αδριατική θάλασσα. Περιλαμβάνει μέσα στα όριά της την Ελλάδα, Αλβανία, Βουλγαρία, Τουρκία, τις χώρες της παλιάς Γιουγκοσλαβίας, καθώς και τη Ρουμανία (παρ' ότι γεωγραφικά βρίσκεται κατά το μεγαλύτερο μέρος της εκτός της Βαλκανικής).

Η Βαλκανική χερσόνησος, έτσι, αποτελεί μια συγκεκριμένη γεωγραφική ενότητα η οποία όμως, είναι ανοιχτή σ'όλη την υπόλοιπη Ευρώπη και την Ασία. Μέσω θαλάσσης η Βαλκανική χερσόνησος αποτελεί σύνδεσμο ανάμεσα στην Ευρώπη, την Αφρική και την Ασία. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο κατέχει σημαντική θέση και οι εξελίξεις στον χώρο της γίνονται γνωστές και έχουν μεγάλο ενδιαφέρον για τις περισσότερες χώρες του κόσμου.

Ιστορικά, η Βαλκανική από τα αρχαιότερα χρόνια υπήρξε χώρος ανοικτός σε επιδρομές διαφόρων βόρειων και ανατολικών λαών· οι λαοί αυτοί και κυρίως τα υπολείματά τους που έμειναν στο χώρο της Βαλκανικής μετά τις συγκρούσεις, δημιούργησαν μια μεγάλη εθνολογική ποικιλία. Το 2000 π.Χ. περίπου, άρχισαν να κατεβαίνουν τα πρώτα ελληνικά φύλα τα οποία εγκαταστάθηκαν στο νότιο χώρο της Βαλκανικής. Τα φύλα αυτά υπόταξαν τους ιθαγενείς κατοίκους των Βαλκανίων. Παράλληλα, διαμορφώθηκαν βορειότερα τα βασίλεια της Θράκης, της Ηπείρου, της Μακεδονίας, της Μαισίας και του Ιλλυρικού. Στα τέλη του 4ου αι. π.Χ. άρχισαν οι κελτικές επιδρομές τις οποίες σταμάτησε η Ρωμαϊκή επέμβαση το 2ο αι. π.Χ.

"Ιστορικά και πολιτιστικά", γράφει σχετικά ο Τάσος Φιλανιώτης-Χατζηναστασίου (1992, σελ.18), "η ενότητα της Βαλκανικής διαμορφώνεται

στα πλαίσια της Βυζαντινής αυτοκρατορίας". Στα τέλη περίπου του 6ου αι. μ.Χ. άρχισε η κάθοδος των Σλάβων στη Βαλκανική. Με τις περίφημες ιεραποστολικές περιόδους των αδελφών Κυρίλλου και Μεθοδίου θα εκχριστιανιστούν οι Σλάβοι με Χριστιανική διδασκαλία στα Σλαβικά (μετασχημάτιση της ελληνικής γραφής προσαρμοσμένη στις ανάγκες της σλαβικής γλώσσας). Αργότερα, προσχωρούν στην ορθοδοξία και οι Βούλγαροι (864 μ.Χ.). Στα τέλη του 14ου αι. όμως, ολόκληρη η Βαλκανική υποτάχτηκε στους Τούρκους· σ' όλο το διάστημα της οθωμανικής υποταγής οι χριστιανικοί λαοί της χερσονήσου διατήρησαν τις εθνικές και θρησκευτικές παραδόσεις τους, διατήρησαν γενικότερα την πολιτιστική τους ενότητα. Το Πατριαρχείο της Πόλης έπαιζε ένα κοσμικό ρόλο προστασίας του χριστιανικού στοιχείου της Βαλκανικής. Στην ίδια περίοδο οι σχέσεις μεταξύ των εθνοτήτων γίνονται ιδιαίτερα πυκνές και στενές ώστε δύσκολα διακρίνει κανείς εθνική καθαρότητα σε συμπαγείς πληθυσμούς. Ο Βαλκανικός χώρος σταδιακά κατοικείται από διάφορα εθνολογικά στοιχεία μετά τον εξισλαμισμό των Πομάκων, την κάθοδο των αρβανιτικών φατριών στον ελλαδικό χώρο και τη μετανάστευση κυρίως Σέρβων και Ελλήνων στη Ρωσία και την Αυστροουγγαρική αυτοκρατορία.

Τα Βαλκάνια, αυτή την εποχή και ειδικότερα τον 18ο αι. πάντα μέσα στα πλαίσια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, γίνονται αντικείμενο της επεκτατικής πολιτικής των ευρωπαϊκών δυνάμεων και κυρίως της Αγγλίας, Ρωσίας, Γαλλίας και Αυστρίας. Αυτά τα ευρωπαϊκά κράτη, λοιπόν, υιοθέτησαν μια πολιτική προς την Οθωμανική Αυτοκρατορία η οποία όμως, μεταφραζόταν σε μια σειρά από επιλογές διαφορετικές η μια από την άλλη. Έτσι, υποστηρίζαν την ακεραιότητα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με σκοπό να ασκούν πίεση στην κεντρική κυβέρνηση αυτής, ώστε να επιβάλουν τις θελήσεις και να εξασφαλίζουν τα συμφέροντά τους στον χώρο. Σε άλλες περιπτώσεις, όμως, αποσπούσαν εδάφη από την Οθωμανική Αυτοκρατορία και βέβαια τα διαμοίραζαν ανάλογα. Ήταν δυνατόν, τέλος, να υποστηρίζουν και σε πολλές περιπτώσεις να υποκινούν εξεγέρσεις υποδούλων ενισχύοντας έτσι την εθνική αφύπνιση των υπόδουλων λαών. Ο Στέλιος Αλειφαντής στο έργο του "Τα Βαλκάνια στο σταυροδρόμι των

εξελίξεων" (1988, σελ.35) γράφει σχετικά: "Αυτή η κατάσταση αποτέλεσε στην ευρωπαϊκή πολιτική το λεγόμενο "Ανατολικό ζήτημα", που θα γνωρίσει στην διάρκεια του 19ου αιώνα τη μεγαλύτερη κρίση του".

Αρχικά, οι υπόδουλοι βαλκανικοί λαοί στάθηκαν αδύναμοι να παίξουν έναν αυτόνομο ρόλο· σταδιακά, όμως, μέσω μιας εξελισσόμενης και σταδιακής ωριμότητας των Βαλκανικών χωρών και της υποκίνησης των ευρωπαϊκών χωρών, τα Βαλκάνια εξελίσσονται σε μια νέα ιστορική δύναμη στην περιοχή. Παράλληλα, αναπτύσσονται μέσα πάντα από τον αγώνα για επιβίωση, η αντίθεση και η έχθρα για τους αντιπάλους, τους κατακτητές, η οποία τονίζει την εθνική συνείδηση και τον εθνικισμό ο οποίος βέβαια έγινε στήριγμα των εθνικών κινημάτων της ανεξαρτησίας.

Ο Στ. Αλειφαντής (1988, σελ.37) αναφέρει πως: "Τα τρία στάδια ...: Συναίσθημα λαού, εθνική Συνείδηση και εθνικισμός, εξελίχτηκαν αργότερα σε κεντρικούς άξονες της πολιτικής συνείδησης των λαών της νότιας Ευρώπης και των Βαλκανίων και συνέβαλαν στην ανάπτυξη των εθνικών κινημάτων χειραφέτησης και στη δημιουργία εθνικών κρατών στην περιοχή". Έτσι, πρώτη η Ελληνική επανάσταση (1821-1827) θα επιτύχει την ανακήρυξη του πρώτου νεοελληνικού κράτους. Το 1830 η Σερβία γίνεται αυτόνομο κράτος, ενώ αργότερα (1875-1878) Σερβία, Ρουμανία και Μαυροβούνιο γίνονται ανεξάρτητα κράτη. Η Βουλγαρία επίσης το 1878. Η Αλβανία τέλος, θα ανεξαρτητοποιηθεί μετά από παρεμβάσεις των Αυστριακών (1912) και των Ιταλών (1913).

Τα οριστικά όμως, σύνορα κάθε χώρας καθορίστηκαν μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και αφού είχαν πραγματοποιηθεί οι Βαλκανικοί Πόλεμοι (1912-1913), όπου είχε δημιουργηθεί μια νέα συμμαχία των ανεξαρτητών πια, Βαλκανικών χωρών έναντι της παλιάς κυρίαρχης Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η μόνη εξαίρεση αρχικά ήταν η Αλβανία όπου πήγε με το μέρος των οθωμανών, ενώ αργότερα τη συμμαχία της Βαλκανικών χωρών κλόνισε η αποχώρηση της Βουλγαρίας στους Β' Βαλκανικούς πολέμους που ουσιαστικά στράφηκε έναντι της Ελλάδας και Σερβίας.

Το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου είχε οδηγήσει πια σ' ένα εντελώς καινούργιο κόσμο. Αρχίζει μια περίοδος μετασχηματισμού της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας σε ένα ομογενές Κεμαλικό κράτος με κυρίαρχο το μουσουλμανικό στοιχείο. Για την Ελλάδα το τέλος του πολέμου θα σημάνει μια ακόμη έξοδο για εδαφική επέκταση σε εδάφη που κατοικούν Έλληνες (π.χ. Μικρασιατικός πόλεμος - Μεγάλη Ιδέα 1922). Οι υπόλοιπες βαλκανικές χώρες ακολουθούν το δικό τους δρόμο έχοντας πάντα τις Μεγάλες Δυνάμεις να καθορίζουν τα πράγματα. Η Αλβανία θα στηριχθεί από την Αυστρία και την Ιταλία. Η Βουλγαρία ηττημένη από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο θα χάσει την Ανατολική Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη. Επίσης, δημιουργείται η Γιουγκοσλαβία από τη Σερβία, τη Σλοβενία, την Κροατία και τη Βοσνία. Η Ρουμανία, τέλος, θα προσαρτήσει την Τρανσυλβανία και τη Βεσσαραβία από την Αυστροουγγαρική Αυτοκρατορία και τη Ρωσία.

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος φέρνει στα Βαλκάνια κατάληψη από τις δυνάμεις του Άξονα, Γερμανία, Ιταλία και Βουλγαρία (που προστίθεται στις προηγούμενες λίγο πριν τον πόλεμο). Η επίθεση της Ιταλίας στην Ελλάδα (28/10/1940) μεταφέρει τις επιχειρήσεις του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου στα Βαλκάνια. Την άνοιξη του 1941 Γιουγκοσλαβία και Ελλάδα θα καταληφθούν από τη Γερμανία. Το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ανοίγει μια νέα ιστορική πραγματικότητα για τα Βαλκάνια. Η κρίσιμη αλλαγή είναι πως τέσσερα από τα έξι κράτη της Χερσονήσου γίνονται σοσιαλιστικά και διαφοροποιούνται έτσι κοινωνικά και οικονομικά από τα υπόλοιπα. Τα κράτη αυτά είναι η Αλβανία, η Ρουμανία, η Γιουγκοσλαβία και η Βουλγαρία, ενώ η Ελλάδα και η Τουρκία θα διατηρήσουν το προπολεμικό κοινωνικό τους σύστημα.

Σ' αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να εξετάσουμε κάθε μία χώρα των Βαλκανίων ξεχωριστά, αφού πιά έχουν κάθε μία δική της υπόσταση καθώς και ξεχωριστή εξέλιξη στην ιστορία.

3.2.1. Αλβανία

Η Αλβανία, όπως ήδη έχουμε αναφέρει παραπάνω, έφτασε στην ανεξαρτησία μετά από πολλές περιπέτειες τη δεκαετία του '20. Θα ανακηρυχτεί δημοκρατία στα 1925 από τον Αχμέτ Ζώγο. Στην περίοδο της αλβανικής κατοχής θα ναυπηχθεί το αλβανικό κομμουνιστικό κίνημα το οποίο θα συσταθεί σε κόμμα και θα ιδρυθεί το 1940 υπό τον Εμβέρ Χότζα με κύριο στόχο την εθνική ανεξαρτησία του αλβανικού λαού. Ορόσημο για τη χώρα έχει σταθεί η 24η Μαΐου 1944. Όταν συνέρχεται στην Αλβανία το πρώτο αντιφασιστικό συνέδριο Εθνικής Απελευθέρωσης που όρισε γενικό αρχηγό τον Εμβέρ Χότζα και καθιερώθηκε ως ημέρα γέννησης του νέου αλβανικού κράτους. ένα χρόνο μετά η Αλβανία ανακηρύσσεται σε Λαϊκή Δημοκρατία με πρόεδρο της κυβέρνησης τον Εμβέρ Χότζα (14 Μαρτίου 1945). Η Αλβανία θα υποστηριχθεί πολύ από τη Σοβιετική ένωση μέχρι το 1953 που πεθαίνει ο Στάλιν· μετά από δύο χρόνια θα επέλθει η οριστική κρίση με την Ε.Σ.Σ.Δ. Η επόμενη υποστηρικτική δύναμη θα εμφανιστεί η Κίνα μέχρι το 1978.

Σ' αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί μια σημαντική ιδιαιτερότητα της αλβανική πολιτικής. Εχοντας ως μόνο σκοπό της την καλή συνεργασία της με την Κίνα, η αλβανία αναπτύσσει πολιτική απομόνωσης τόσο από τις διεθνείς εξελίξεις, όσο και από τον περίγυρό της, τα Βαλκάνια και κατ' επέκταση την Ευρώπη. Κάθε επαφή με τον έξω κόσμο έχει μειωθεί στο ελάχιστο. Παράλληλα δημιουργείται η αλβανική εθνική συνείδηση που έχει ως κύρια σκέψη αυτή του Εμβέρ Χότζα. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο η θρησκεία τίθεται εκτός νόμου και το κράτος στρέφεται καθαρά έναντιόν σε όλες τις διαφορετικές εθνικές και πολιτιστικές διαφορές του αλβανικού λαού.

Η Αλβανία, λοιπόν, βγαίνει από την απομόνωσή της, όταν είχε ήδη φτάσει στα πρόθυρα ολοκληρωτικής οικονομικής κατάρρευσης. Μαζικές μεταναστεύσεις, ανεργία, πείνα, μείωση της γεωργικής παραγωγής, ελλείψεις στον τομέα υγείας, είναι μερικά από τα αποτελέσματα της οικονομικής αυτής κατάρρευσης. Έτσι, η Αλβανία προσανατολίζεται προς τα

ξένα κράτη. Δείχνει να στηρίζεται στην Ιταλία και στην Τουρκία (με οινονομικά και στρατιωτικά σύμφωνα) αποφεύγοντας την Γιουγκοσλαβία και Ελλάδα που ήδη έχει διαφορές (δυσχέρειες στις ελληνοαλβανικές σχέσεις - Κοσσυφοπέδιο). Για την Αλβανία, ο Τάσος Φιλανιώτης-Χατζηναστασίου διαπιστώνει (1992, σελ.78): "Περιμένοντας τις ξένες πιστώσεις που δεν έρχονται, η φτωχότερη χώρα της Ευρώπης, ένα κράτος που το δημιούργησε ο ιμπεριαλισμός για να το καταστρέψει ο σταλινισμός, σίγουρα αξίζει καλύτερη μοίρα από την ολοκληρωτική εξάρτησή της από την ελεημοσύνη των πλουσίων".

3.2.2. Βουλγαρία

Η Βουλγαρία, ανεξαρτητοποιείται το 1878. Το 1946 με δημοψήφισμα αποφασίζεται η κατάργηση της μοναρχίας και η ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Βουλγαρίας. Στην περίοδο του ψυχρού πολέμου κύριο χαρακτηριστικό της βουλγαρικής εξωτερικής πολιτικής είναι η τυφλή προσήλωσή της στη Σοβιετική Ένωση. Η διαχείριση της εξουσίας στη Βουλγαρία, ελάχιστα διαφοροποιούνταν από το σοβιετικό πρότυπο: Μονοκομματισμός, αστυνόμευση της κοινωνικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής, κ.τ.λ. Στο οικονομικό επίπεδο οι σχέσεις των δύο χωρών διαμορφώνουν ουσιαστικά τη σχέση μητρόπολης-επαρχίας. "Στο διπλωματικό επίπεδο", αναφέρει ο Τάσος Φιλανιώτης (1992, σελ. 53), "η Βουλγαρία όλο αυτό το διάστημα (1944-1989) επιδιώκει την εξασφάλιση διμερών και όχι πολυμερών σχέσεων, που της δίνει τη δυνατότητα να ασκεί μια πολιτική υπεράσπισης των εθνικών της συμφερόντων και αυτών του σοσιαλιστικού μπλόκ".

Αρχικά, η Βουλγαρία προσέγγισε τις υπόλοιπες σοσιαλιστικές χώρες (Αλβανία, Ρουμανία, Γιουγκοσλαβία), ενώ αργότερα θα επιδιώξει επαφές με χώρες εκτός σοσιαλιστικού μπλόκ και συγκεκριμένα με την Τουρκία (1960-1970). η σχέση αυτή όμως θα ενταθεί εξαιτίας της μουσουλμανικής μειονότητας στη Βουλγαρία. Τότε η Βουλγαρία θα προσεγγίσει την Ελλάδα

(1970-1980) για την από κοινού αντιμετώπιση της τουρκικής απειλής (ιδίως μετά την εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο).

Η Βουλγαρία, τέλος, και ειδικότερα το Κομμουνιστικό Κόμμα της, δεν περίμενε να ξεχειλίσει η λαϊκή αντίδραση που ήδη είχε γκρεμίσει τους Γιανουζέλσκι και Χόνεκερ από το βάθρο τους, για να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις ή καλύτερα σε αυτο-μεταρρυθμίσεις.

3.2.3. Ρουμανία

Η Ρουμανία, με το Σύνταγμα της 13ης Απριλίου 1948 γίνεται Λαϊκή Δημοκρατία. Η κεντρική ιδέα της Ρουμανικής εξωτερικής πολιτικής βασίζεται στην αρχή ότι "μεσαία" και "μικρά" κράτη μπορούν να παίξουν αξιοσημείωτο ρόλο στις διεθνείς σχέσεις. σύμφωνα μ' αυτό, τα μικρά κράτη μπορούν να παίξουν αξιοσημείωτο ρόλο στις διεθνείς σχέσεις. Έτσι η εξωτερική πολιτική της Ρουμανίας στοχεύει στο να γίνει μια από τις μεσαίες δυνάμεις μέσω της εκβιομηχάνισης και του εκσυγχρονισμού της χώρας.

Στο Βαλκανικό επίπεδο, η Ρουμανία θεωρεί τα Βαλκάνια μια ευνοϊκή περιοχή για την υλοποίηση των στόχων της, επειδή κανένα από τα βαλκανικά κράτη δεν αποτελεί μεγάλη δύναμη. Στο έργο "Βαλκάνια, στο σταυροδρόμι των εξελίξεων" (1988, σελ. 147) αναφέρεται: "Στο Βαλκανικό πρόγραμμα της Ρουμανίας διακηρύσσεται ότι τα Βαλκάνια πρέπει να μετατραπούν σε μια αποπυρηνικοποιημένη ζώνη συνεργασίας, ειρήνης και καλής γειτονίας".

3.2.4. Γιουγκοσλαβία

Το 1918 οι Νοτιοσλαβικοί λαοί κατορθώνουν να δημιουργήσουν ένα ενιαίο κράτος, τη Νοτιοσλαβία. Αυτή η ενοποίηση στηρίχτηκε στην

ηγεμονική πολιτική του βασιλιά της Σερβίας που προσπάθησε να ασκήσει μια υπερεθνική πολιτική. Οι αντιθέσεις μεταξύ Κροατών και Σέρβων συνεχίζονται με συγκρούσεις και θα οδηγήσουν τη δυναστεία του Καραγεώργη να επιβάλει δικτατορία και το βασίλειο να ονομαστεί Γιουγκοσλαβία (1919). Αργότερα, την εξουσία ανέλαβε ο Τίτο ο οποίος οργάνωσε το Γιουγκοσλαβικό κράτος. Ο Τίτο πεθαίνει το 1980 σε ηλικία 87 ετών. "Η Γιουγκοσλαβία και ο Τίτο είχαν τον ίδιο βιολογικό χρόνο" αναφέρει ο Φιλανιώτης Τάσος (1992, σελ. 60).

Το κεντρικό πολιτικό γεγονός στη χώρα που έφερε κρίση σε πολλά επίπεδα ήταν το πρόβλημα του Κοσσυφοπεδίου. Η κρίση δημιουργήθηκε από την συνεχή υποτίμηση από το Γιουγκοσλαβικό κράτος των εθνικών αντιθέσεων. Από την άνοιξη του 1981 κιόλας άρχισαν οι αντιθέσεις αυτές να εκδηλώνονται, όταν οι Αλβανοί του Κοσσυφοπεδίου διαδηλώνουν και επιδίδονται σε διώξεις των Σέρβων και των Μαυροβουνίων, οι οποίοι με τη σειρά τους το 1986 αρχίζουν διαδηλώσεις διαμαρτυρίας. Έτσι, κλονίζεται η συνοχή της χώρας αφού οι διαμαρτυρίες είχαν ουσιαστικά εθνικό χαρακτήρα οι οποίες με τη σειρά τους αφύπνιζαν και τα άλλα έθνη. Το φθινόπωρο του 1988 ο Μιλόσεβιτς (που ήδη είναι αρεστός σε αρκετούς Σέρβους) απλώνει την κυριαρχία του στις αυτόνομες περιοχές της Σερβίας.

Η σημερινή διάλυση της Γιουγκοσλαβίας έχει και μια οικονομική πλευρά καθώς ο "πλούσιος βορράς" είναι αυτός που παίρνει την πρωτοβουλία για την οριστική απόσχιση (Σλοβενία, Κροατία). Αυτές οι χώρες προσέγγιζαν τη δυτικοευρωπαϊκή ευημερία και βέβαια δεν ήθελαν καμία αίσθηση υποχρέωσης για συντήρηση του Νότου (Κοσσυφοπέδιο, Σκόπια).

Πέρα όμως από την οικονομική όψη του προβλήματος υπάρχει και ο εθνικισμός των εθνών της παλιάς Γιουγκοσλαβίας: έθνη που αναζητούν έναγωνία την ταυτότητά τους η οποία ήταν υπόδουλη όλο αυτό το διάστημα της σοσιαλιστικής Γιουγκοσλαβίας.

Ετσι, χωρίς να θέλουμε να μπούμε σε άλλες λεπτομέρειες, φτάνουμε στο σήμερα όπου σχεδόν όλες οι χώρες της παλιάς Γιουγκοσλαβίας φλέγονται από τα πυρά του πολέμου· ενός πολέμου που πολλοί έχουν εκφράσει την άποψη ότι μπορεί να εξελιχθεί σε πόλεμο που θα εμπλακούν όλες οι χώρες των Βαλκανίων, δεδομένου ότι οι σχέσεις μεταξύ αρκετών απ' αυτές είναι τεταμένες.

3.2.5. Τουρκία

Το νέο τουρκικό κράτος γεννήθηκε μέσα από τη συρρίκνωση και κατάρρευση, ουσιαστικά από το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, του Οθωμανικού κράτους. Με τη συνθήκη της Λωζάνης (1923) περισώθηκε ο γεωγραφικός πηρύνας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας που ξεκινούσε από την ανατολία έως τη Θράκη. Στη δημιουργία αυτού του νέου κράτους σημαντικό ρόλο έπαιξε το κίνημα των Νεοτούρκων και βέβαια ο αρχηγός τους Κεμάλ Αττατούρκ. Υπήρξε μια στροφή προς το Δυτικό τρόπο ζωής με παράλληλη εξασθένιση των οθωμανικών παραδόσεων.

Το παραπάνω αποτέλεσε, ακριβώς μετά το 1945, τον κεντρικό, θα λέγαμε, άξονα προσανατολισμού της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής. Ετσι, η Τουρκία ακολούθησε συνειδητά -σε αντίθεση με την ουδετερόφιλη πολιτική του Αττατούρκ- την πολιτική ένταξης στο Δυτικό Συνασπισμό.

Στο οικονομικό επίπεδο η Τουρκία απέχει πολύ από την καθυστερημένη και φτωχή χώρα των προηγούμενων δεκαετιών. Όλοι οι οικονομικοί δείκτες παρουσιάζουν άνοδο από το 1980 και ύστερα· ιδιαίτερα στον τομέα των εξαγωγών και της εκβιομηχάνισης η Τουρκία κάνει μεγάλα άλματα.

Στα Βαλκάνια η Τουρκία αξιοποιεί την ύπαρξη του μουσουλμανικού στοιχείου καθώς προσεγγίζει τις βαλκανικές εκείνες χώρες, με δυσχερή οικονομική κατάσταση, στις οποίες υπάρχει αριθμός Μουσουλμάνων (βλ.

Αλβανία). Αλλά ποιές είναι οι συγκεκριμένες κινήσεις της Τουρκικής πολιτικής στα Βαλκάνια;

Η Τουρκία προσεγγίζει τις Βαλκανικές χώρες που τα προηγούμενα χρόνια πολίτευμά τους είχαν Λαϊκές Δημοκρατίες. Έχει προσεταιριστεί ήδη τη Βουλγαρία αφού προχώρησε σε αμυντική συμφωνία, ενώ διοχετεύει στη χώρα την αμερικανική βοήθεια σε πετρέλαιο και συνάλλαγμα· κάνει ακόμα επενδύσεις σε γη αλλά και σε επιχειρήσεις. (Αυτή τη στιγμή υπάρχουν 50 τουρκικές επιχειρήσεις με δραστηριότητα στη Βουλγαρία. Επίσης, έχει στενές σχέσεις με την Αλβανία καθώς η τελευταία προσβλέπει στη στήριξη από την Τουρκία και όχι με την Ελλάδα-Γιουγκοσλαβία που ήδη έχει εθνικές διαφορές. (Βορειοηπειρωτικό - Κοσσυφοπέδιο). Η Τουρκία, τέλος, έχει το μερίδιό της στη Γιουγκοσλαβική κρίση καθώς ενισχύει το "αντισερβικό" μέτωπο· η Κροατία εξάλλου από νωρίς ενδιαφέρθηκε να εξασφαλίσει την εύνοια και υποστήριξη της Τουρκίας. Στο νότο, η Τουρκία από το 1932 βρίσκεται σε στενή επαφή με τα Σκόπια, ενισχύει την προπαγάνδα περί "Μακεδονικού έθνους" καθώς μια "ανεξάρτητη Μακεδονία" θα ήταν φυσική γέφυρα που θα την έφερνε από το Βόσπορο στην Αδριατική μέσω Θράκης. Τον ίδιο χρόνο, εξάλλου, στο πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης ιδρύεται έδρα "Μακεδονικής γλώσσας". Η αναγνώριση εξάλλου από τα Σκόπια της ύπαρξης τουρκικής μειονότητας (120.000) στα Σκόπια παρέχει και κίνητρα και επιχειρηματολογία στην Τουρκία για έντονη παρουσία στην περιοχή.

Παρατηρούμε επομένως, πως η Τουρκία έχει ιδιαίτερες σχέσεις με κάθε μια χώρα των Βαλκανίων πάντα με σκοπό να βρίσκεται μέσα σε κάθε εξέλιξη και να εκμεταλεύεται έτσι κάθε κατάσταση προς το δικό της συμφέρον. Η Λέσχη των Νέων Ελλήνων και στο έργο τους "Συνθήκη της Λωζάννης" (1990, σελ.12) αναφέρεται πως: "De facto: αυτή είναι η πολιτική της Τουρκίας -η δύναμη των τετελεσμένων γεγονότων που δεν αντιστρέφονται.... η λογική της βίας ήταν η κύρια ιστορική τους διαγωγή.... Ιστορικά και κοινωνιολογικά αυτό ερμηνεύεται έκολα: το βασικό χαρακτηριστικό της τουρκικής κοινωνίας, το οποίο επισημαίνουν όλοι οι μεγάλοι κοινωνιολόγοι,

με επικεφαλής τον Max Weber, είναι η απουσία της έννοιας της νομιμότητας". Η εξωτερική πολιτική της Τουρκίας, εξάλλου, κινείται σύμφωνα με το δόγμα: "αμφισβήτησε και διεκδίκησε συνεχώς. Πάντα στο τέλος, κάτι θα μείνει κέρδος για σένα στο διπλωματικό τραπέζι". Χαρακτηριστικό παράδειγμα όλων των παραπάνω η εισβολή των τουρκικών στρατευμάτων στην Κύπρο.

3.3. Η Ελλάδα στα Βαλκάνια

Η Βαλκανική χερσόνησος η οποία βρίσκεται στο άμεσο γεωγραφικό περιβάλλον της Ελλάδας, πάντα αποτελούσε το κύριο πεδίο δράσης της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Από τον προηγούμενο κιόλας αιώνα, η Ελλάδα προσπαθεί να υιοθετήσει τους κατάλληλους εκείνους χειρισμούς που από τη μία πλευρά θα την προστάτευαν, ενώ από την άλλη θα έφερναν θετικά γι' αυτήν αποτελέσματα. Έτσι, η Ελλάδα, ανάλογα με τις διάφορες εξελίξεις στο χώρο, διαμορφώνει την εξωτερική πολιτική της η οποία από εποχή σε εποχή διαφέρει αρκετά.

Την περίοδο 1944-1946, η ελληνική εξωτερική πολιτική έχει συγκεκριμένους στόχους στα Βαλκάνια· έχει ορισμένες εδαφικές διεκδικήσεις που μεταφράζονται σε προσάρτηση της Β. Ηπείρου καθώς και εδαφική αναπροσαρμογή των ελληνοβουλγαρικών συνόρων. Ο εμφύλιος πόλεμος, βέβαια, άλλαξε αυτά τα δεδομένα και η χάραξη της μελλοντικής εξωτερικής πολιτικής έγινε σύμφωνα με το δόγμα που είχε επικρατήσει για τον "από βορά κίνδυνο". Το δόγμα αυτό σήμαινε την εκτίμηση πως η κύρια και άμεση απειλή για την Ελλάδα, προερχόταν από τα γειτονικά βόρεια βαλκανικά κράτη. Έτσι, η Ελλάδα προκειμένου να ασφαλιστεί και να υπερασπίσει τον εαυτό της, υιοθετεί μια "πολιτική συνασπισμού" και εντάσσεται στο NATO (1952).

Τη δεκαετία του 1960 οι σχέσεις της Ελλάδας με τις Βαλκανικές χώρες και ιδιαίτερα με τη Γιουγκοσλαβία, γνώρισαν μεταπτώσεις· το

"μακεδονικό" υπήρξε λόγος κρίσης με τη Γιουγκοσλαβία. Το "βορειοηπειρωτικό" επίσης αποτέλεσε ρυθμιστικό παράγοντα των Ελληνο-αλβανικών σχέσεων. Αντίθετα, κάποια σχετική πρόοδος γίνεται στις ελληνο-αλβανικές σχέσεις στη διάρκεια της δικτατορίας στην Ελλάδα.

Το 1974, όμως, φένει μια τομή στην Ελληνική Βαλκανική πολιτική. Αυτό βέβαια δεν ήταν τυχαίο γεγονός. Η εισβολή των τουρκικών στρατευμάτων στην Κύπρο και η τραγωδία που ακολούθησε δημιούργησαν μια νέα κατάσταση τόσο στα Βαλκάνια, όσο, βέβαια, και στις ελληνο-τουρκικές σχέσεις. Ειδικότερα, υπήρξε μεγάλη όξυνση στην ελληνο-τουρκική αντιπαράθεση για την Κύπρο και το Αιγαίο. Έτσι, ο κίνδυνος από την ανατολή (Τουρκία), γίνεται προτεραιότητα της αμυντικής εξωτερικής πολιτικής της χώρας. Ο "κίνδυνος από βορρά" παύει να παίζει πρωταρχικό ρόλο στη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής της χώρας.

Μετά το 1974 και μέχρι το 1981, η Ελλάδα προσαρμόζει την εξωτερική της πολιτική με βασικό σκοπό τη σταθεροποίηση στο χώρο των Βαλκανίων. Ο όρος σύμφωνα με τον Στέλιο Αλειφαντή στο έργο του "Τα Βαλκάνια στο σταυροδρόμι των εξελίξεων" (1988, σελ. 349-352) σημαίνει την απουσία απειλής και χρήσης βίας μεταξύ των κρατών της Βαλκανικής Χερσονήσου και την ύπαρξη σχέσεων καλής γειτονίας, φιλίας και αμοιβαίας επωφελούς συνεργασίας.

Με σκοπό τα παραπάνω, η Ελλάδα βάζει στόχους την πραγματοποίηση διμερών συμφωνιών με κάθε μία χώρα των Βαλκανίων. Έτσι, η Ελλάδα προωθεί τις διμερείς σχέσεις προσπαθώντας, αφενός να δημιουργηθεί και να συντηρηθεί η σταθερότητα στην περιοχή και, αφετέρου, να διατηρηθούν οι βαλκανικές ευαίσθητες ισορροπίες.

Η Ελλάδα, έτσι, προσεγγίζει όλες τις χώρες. Κλειδί στο βαλκανικό αυτό άνοιγμα αποτέλεσαν οι σχέσεις της με τη Βουλγαρία. Η Βουλγαρία, όπως ήδη είπαμε, αντιμετώπιζε ήδη το πρόβλημα της μουσουλμανικής μειονότητας στη χώρα της και στο πρόσωπο της Ελλάδας είδε τον φυσικό

της υπερασπιστή. Παρ' όλα αυτά βέβαια, οι δυο χώρες δεν δημιούργησαν ένα από "κοινού μέτωπο". Αντίθετα, οι σχέσεις της Ελλάδας με τη Γιουγκοσλαβία, παρ' ότι βασίζονται στην αμοιβαία ενίσχυση της ασφάλειας των δυο κρατών, αντιμετωπίζουν το "μακεδονικό" το οποίο αποτελεί αγκάθι στις σχέσεις τους. Με την Αλβανία, η Ελλάδα προσπάθησε να δημιουργήσει μια ατμόσφαιρα εμπιστοσύνης διαμέσου των συνεχών διμερών επαφών. Η Αλβανία, παράλληλα, επιδίωξε μια αργή αλλά βαθμιαία προσέγγιση με την Ελλάδα. Το αποτέλεσμα ήταν η σταδιακή βελτίωση των ελληνο-αλβανικών σχέσεων που συνέβαλαν βέβαια στην αύξηση της σταθερότητας στα Βαλκάνια. Με τη Ρουμανία τέλος, οι σχέσεις της Ελλάδας διατηρούνται το ίδιο καλές εφόσον παραδοσιακά δεν είχαν ποτέ σοβαρά προβλήματα.

Ύστερα απ' όλες αυτές τις διμερείς συμφωνίες με τις χώρες της Βαλκανικής, η Ελλάδα προχωρά ακόμα ένα βήμα. Παίρνει πρωτοβουλία και κάνει πρόταση για "Διαβαλκανική συνεργασία" όπου όλες οι χώρες θα κάτσουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Αυτή η πρωτοβουλία είχε σύμφωνα με το Στέλιο Αλειφαντή στο έργο "Τα Βαλκάνια στο σταυροδρόμι των εξελίξεων" (1988, σελ. 386-396) είναι οι εξής: Κατά πρώτον η ενίσχυση της ενδοβαλκανικής σταθερότητας που ήδη είχε αρχίσει να προσεγγίζεται με τις διμερείς συμφωνίες. Αυτή η σταθερότητα θα μπορούσε να προέλθει μέσω συμφωνιών πάνω σε προβλήματα μη πολιτικά, όπως για παράδειγμα οικονομικά, τεχνικά, μεταφορών, κ.τ.λ. Έτσι, παράλληλα θα δημιουργούνταν και ένα κλίμα εμπιστοσύνης των λαών της Βαλκανικής και βέβαια θα πραγματοποιούνταν και οικονομική ανάπτυξη των χωρών αυτών. Με τη Διαβαλκανική συνεργασία τέλος, αναμενόταν να δημιουργηθούν συνθήκες καλής συνεργασίας που θα "απέτρεπαν" κυρίως την Τουρκία για άλλες επεκτατικές ενέργειες.

Κάθε χώρα στην παραπάνω πρόταση της Ελλάδας για "Διαβαλκανική συνεργασία" αντέδρασε διαφορετικά· οι αντιδράσεις κυμάνθηκαν από την απόλυτη συμφωνία της Ρουμανίας, έως την ουσιαστική άρνηση της Αλβανίας. Παρ' όλα αυτά, πραγματοποιήθηκε αυτή η συνεργασία με πέντε "Διαβαλκανικές Συναντήσεις"· η πρώτη έγινε στην Αθήνα (26/1 - 5/2/1976)

για να ακολουθήσουν στην Αγκυρα, τη Σόφια, το Βουκουρέστι και, τέλος, το Βελιγράδι (7 - 12/6/1982). Σε γενικές γραμμές θα λέγαμε πως αυτή η Διαβαλκανική συνεργασία δεν πέτυχε όλους τους στόχους της (κυρίως στον τομέα των μη-πολιτικών δραστηριοτήτων που θα ανέπτυσσαν οι χώρες της Βαλκανικής). Παρ' όλα αυτά οι χώρες αυτές πέτυχαν την ενίσχυση της Βαλκανικής σταθερότητας.

Αργότερα, και ειδικότερα μετά το 1981, η τότε ελληνική κυβέρνηση υιοθετεί την πρόταση για απύραυλη Βαλκανική -παρ' ότι αυτή η πρόταση συζητιόταν στα Βαλκάνια από το 1957. Στις Διαβαλκανικές συναντήσεις που ακολουθούν με αντικείμενο την πρόταση της αποπυρηνικοποίησης της Βαλκανικής, η Τουρκία κυρίως, θα κρατήσει αρνητική στάση και έτσι αυτή η προσπάθεια θα πέσει στο κενό.

Το σημαντικότερο γεγονός της διπλωματικής δραστηριότητας της περιόδου μέχρι το 1990 υπήρξε η δημιουργία του άξονα Ελλάδα - Βουλγαρίας το 1986, που παρείχε στην Ελλάδα τη δυνατότητα υποστήριξης και κάλυψης σε περίπτωση ελληνο-τουρκικής σύρραξης. Έτσι και έγινε στην τελευταία κρίση στις σχέσεις Ελλάδα και Τουρκίας το Μάρτιο του 1987.

Το 1988, στο Νταβός θα εγκαινιαστεί από την Ελλάδα και την Τουρκία μια νέα περίοδος ελληνο-τουρκικού διαλόγου· αντίθετα μέχρι τότε, η Ελλάδα αρνιόταν το διάλογο με την Τουρκία έως η τελευταία να υποχωρήσει στο Κυπριακό. Με τις υπόλοιπες χώρες η Ελλάδα προσπαθεί να έχει καλές σχέσεις. Τον Αύγουστο του 1987 πραγματοποιείται "άρση της εμπολέμου καταστάσεως" με την Αλβανία χωρίς αυτό όμως, να καλυτερεύσει τις σχέσεις των δυο χωρών.

Η κατάρρευση του Ανατολικού συνασπισμού δημιούργησε όπως ήταν φυσικό, καινούργια δεδομένα στην περιοχή. Η δύσκολη θέση, που βρίσκονται οι χώρες του παλιού ανατολικού συνασπισμού, δίνει στην Ελλάδα την ευκαιρία να διασφαλίσει τα συμφέροντά της.

Έτσι, η Ελλάδα αρχίζει να βοηθά κυρίως οικονομικά τις χώρες αυτές· ειδικά μετά το τέλος του 1991 η βοήθεια αυτή γίνεται με περισσότερα συντονισμένα βήματα.

Οι πρώτες ενδείξεις αυτής της πολιτικής φαίνονται από την απόφαση της χώρας μας για παροχή δωρεάν κρατικής χρηματοδότησης για επενδύσεις στην Αλβανία στους τομείς ένδυσης και υπόδυσης. Στη Βουλγαρία επίσης, είχε εκδηλωθεί ενδιαφέρον για την ίδρυση μεικτών επιχειρήσεων. Με τη Γιουγκοσλαβία η Ελλάδα προσπάθησε να περιορίσει τις επιπτώσεις των κυρώσεων που της επέβαλε η ΕΟΚ. Αλλά και με τη Ρουμανία επιχειρήθηκε η ανάπτυξη καλύτερων σχέσεων με την υπογραφή στις 27/11/1991 συνφώνου "φιλίας, συνεργασίας και καλής γειτονείας".

Μεγάλη κρίση, όπως θα δούμε και παρακάτω, στις σχέσεις της Ελλάδας με τη Δημοκρατία των Σκοπίων δημιούργησε και δημιουργεί το "Μακεδονικό". Η Ελλάδα δε δεχόταν την ανεξαρτησία των Σκοπίων με το όνομα "Μακεδονία", ενώ οι Σκοπιανοί αυτοαποκαλούνταν "Μακεδόνες", προβάλλοντας μάλιστα και εδαφικές διεκδικήσεις. Αρχικά, το ελληνικό κράτος φαινόταν να αγωνίζεται σκληρά πάνω σ' αυτό το ζήτημα, ενώ στο τέλος να υπαναχωρεί και φτάνουμε έτσι πια στο σημείο όπου θεωρούμε πια δεδομένο τον όρο "Μακεδονία". Το μέλλον θα φανερώσει τις εξελίξεις πάνω στο θέμα, ενώ το παρελθόν μέσω της ιστορίας θα τις διαφωτίσει.

3.4. Εθνικά Προβλήματα

3.4.1. Βορειοηπειρωτικό

Το ζήτημα της Βορείου Ηπείρου αφορά στην ενσωμάτωση στο Αλβανικό κράτος μιας περιοχής που κατοικείται από ελληνικό πληθυσμό, πληθυσμό δηλαδή με ελληνική εθνική συνείδηση. Με τον όρο "Βόρειος Ήπειρος" εννοούμε την περιοχή που εκτείνεται από τα ελληνικά σύνορα

μέχρι τον ποταμό Γενούσο. Η Βόρειος Ήπειρος βρέθηκε πολύ κοντά στην ένωσή της με την Ελλάδα το 1915. Στη διάρκεια του α' Παγκοσμίου Πολέμου η Βόρειος Ήπειρος θα καταληφθεί από την Ιταλία και τη Γαλλία. Το 1921 η Κοινωνία των Εθνών επιδικάζει τη Βόρειο Ήπειρο στην Αλβανία. Το 1940 η Βόρειος Ήπειρος θα απελευθερωθεί από τον ελληνικό στρατό· από τότε Ελλάδα και Αλβανία διαφωνούν συνεχώς γι' αυτό το θέμα· σημεία της διαφωνίας τους, τα σύνορα, καθώς και ο αριθμός του ελληνικού πληθυσμού στη Βόρειο Ήπειρο.

Η δικτατορία του Χότζα δημιούργησε αρκετά παραπάνω προβλήματα στους Έλληνες της Αλβανίας. Το καθεστώς Χότζα παραπληροφόρουσε και δεν επέτρεπε στους Έλληνες της Αλβανίας να έρχονται σε επαφή με την Ελλάδα. Η κ. Μανωλοπούλου-Βαρβιτσιώτη σε άρθρο της με τίτλο "Η ελληνική μειονότητα στην Αλβανία" (περ. Αντί, τεύχ. 456), αναφέρει πως η Αλβανία δεν αμφισβητούσε την ύπαρξη της Ελληνικής μειονότητας, προσπαθούσε όμως να διασπάσει τη συνοχή της σκορπίζοντας τους Έλληνες σε όλη την Αλβανία με αναγκαστικές μετακινήσεις.

Τομή στο Βορειοηπειρωτικό πρέπει να θεωρηθεί η αποκατάσταση των διπλωματικών σχέσεων Αλβανίας - Ελλάδας (Μάιος 1971) αλλά κυρίως η άρση της εμπολέμου κατάστασης το 1987 (χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει πως λύθηκε το πρόβλημα της μειονότητας). Από το 1987 και μετά το Βορειοηπειρωτικό γίνεται οξύτερο καθώς η οικονομική κατάρρευση της Αλβανίας εξαθλιώνει τον Αλβανικό λαό.

Το 1991, μετά και από κάποιες θετικές μεταρρυθμίσεις του Αλία (π.χ. θρησκεία), ιδρύεται και η οργάνωση "Ομόνοια" της μειονότητας, όπου συμμετέχει στις εκλογές και εκλέγει 5 βουλευτές. Ωστόσο, λίγο αργότερα η αλβανική βουλή θα αποφασίσει πως δεν θα λειτουργούν πολιτικές οργανώσεις μειονοτήτων και απαγορεύτηκε η σύσταση κομμάτων σε θρησκευτική και εθνική βάση.

3.4.2. Κοσσυφοπέδιο

Εχουμε ήδη αναφερθεί στο ζήτημα του Κοσσυφοπεδίου, περιγράφοντας σε συντομία την κατάσταση στη σημερινή Γιουγκοσλαβία. Στο Κοσσυφοπέδιο κατοικούν σήμερα 1.700.000 Αλβανοί και αποτελούν έτσι το 90% του πληθυσμού μιας περιοχής, που στη νεότερη ιστορία συνέδεσε την τύχη της με τη Σερβία.

Το πρόβλημα του Κοσσυφοπεδίου έχει τις ρίζες του από πολύ παλιά. Το 1912, όμως, πολλοί Σέρβοι και Μαυροβούνιοι ήρθαν στο Κοσσυφοπέδιο, όπου όμως στο εξής θα αποτελούν μειονότητα ανάμεσα στους Μουσουλμάνους Αλβανούς, οι οποίοι ήδη από το 1877 συνέδεσαν και αυτοί το Κόσσοβο με την εθνική τους συνείδηση. Το Υπουργείο Εξωτερικών της Γιουγκοσλαβίας, όμως, δήλωνε το 1929 πως δεν υπάρχουν εθνικές μειονότητες στις νότιες περιοχές. Παρ' όλα αυτά, οι Αλβανοί υπάρχουν στο Κοσσυφοπέδιο και όλα αυτά τα χρόνια δεν ενσωματώθηκαν με το Γιουγκοσλαβικό κράτος.

Το 1964, οι Αλβανοί ήταν το 68,5% του πληθυσμού της περιοχής και όμως η γλώσσα τους δεν διδασκόταν στα σχολεία. Το 1966 η κατάσταση βελτιώνεται, ενώ το 1968 το Κοσσυφοπέδιο αποκτά δική του σημαία και εθνικό ύμνο, ενώ σιγά-σιγά παρέχονται όλα τα εκπαιδευτικά δικαιώματα στους Αλβανούς· τότε περίπου ξεκινά και η σταδιακή εγκατάλειψη του Κοσσυφοπεδίου από τους Σέρβους. Το 1974 το νέο Σύνταγμα της χώρας παραχωρεί ακόμη μεγαλύτερη αυτονομία στο Κοσσυφοπέδιο και ο έλεγχος της Σερβίας θα περιοριστεί αρκετά.

Ετσι, φτάνουμε στο σήμερα όπου το μέλλον του Κοσσυφοπεδίου απασχολεί πολλούς και όχι μόνο τα Βαλκάνια. Ο αλβανικός εθνικισμός κρύβει μεγάλο δυναμισμό ο οποίος μπορεί να προκαλέσει αλυσιδωτή αφύπνιση και σε άλλους εθνικισμούς και όχι μόνο στη Γιουγκοσλαβία. Ετσι, από τη μια η κατάσταση του δικαιώματος για αυτοδιάθεση (για τους Αλβανούς) και η καταπίεση της μειονότητας (για τους Σέρβους υπονομεύουν

την ασφάλεια στην περιοχή, ενισχύοντας έτσι τους φόβους για επέκταση των συγκρούσεων.

3.4.3. Μακεδονικό

Το Μακεδονικό, όπως έχει εξελιχθεί σήμερα, έχει δυο διαστάσεις: α) η μία αφορά στην αναγνώριση ή μη της ύπαρξης μιας μειονότητας στην Ελλάδα που για μεν τους Γιουγκοσλάβους είναι "μακεδονική", για δε τους Βουλγάρους βουλγαρική και για τους ελληνες ανύπαρκτη, β) η άλλη αφορά στην προσπάθεια της Δημοκρατίας των Σκοπίων να αναγνωριστεί ως ανεξάρτητο κράτος με το όνομα "Μακεδονία". Η πρώτη διάσταση έχει εμφανιστεί από πολύ παλιά, ενώ η δεύτερη είναι πρόσφατη αφού εμφανίστηκε μόλις αμφισβητήθηκε η ενότητα της Γιουγκοσλαβίας (1991).

Το μακεδονικό ήταν ένα ζήτημα το οποίο καθόριζε από παλιά και συνεχίζει να καθορίζει τις σχέσεις των Βαλκανικών χωρών και κυρίως τις σχέσεις των χωρών Γιουγκοσλαβία - Βουλγαρία - Ελλάδα. Θέλοντας να κάνουμε μια ιστορική αναδρομή για να καταλάβουμε το Μακεδονικό καλύτερα, θα λέγαμε πως αναφορές περί Μακεδονικού έθνους έχουμε από το 1920 περίπου, όπου το Κομμουνιστικό Κόμμα της Βουλγαρίας θα συμμαχήσει με τους Βούλγαρους Μακεδόνες εθνικιστές και θα υιοθετήσει την άποψη για ύπαρξη μακεδονικού και θρακικού κράτους που έχουν δικαίωμα αυτονομίας και ανεξαρτησίας. Αυτή η άποψη επιβλήθηκε στους Σέρβους, Έλληνες και Ρουμάνους κομμουνιστές. Το τότε σύνθημα "Ένιαία και ανεξάρτητη Μακεδονία" θα φέρει κυρίως στην Ελλάδα μεγάλη αναταραχή, θα γίνουν μια σειρά δίκες και καταδίκες με ποινή την εσχάτη προδοσία και θα διωχθούν τα στελέχη του κόμματος ήδη από το 1925.

Στην περίοδο 1944-1948 η Βουλγαρία αναγνώριζε τη ξεχωριστή μακεδονική ταυτότητα των κατοίκων της λεγόμενης Μακεδονίας του Πιρίν και επέτρεπε σε δασκάλους από τα Σκόπια να διδάσκουν τη "μακεδονική γλώσσα" στη Ν.Δ. Βουλγαρία. Η ίδια η Βουλγαρία αναγνωρίζει τους

κατοίκους της Μακεδονίας του Βαρδάρη (Σκόπια) σε Μακεδόνες. (Μια αναγνώριση που είχε γίνει με αντάλλαγμα την υπεράσπιση της Βουλγαρίας από τη Γιουγκοσλαβία για τη διεκδίκηση της Δ. Θράκης). Σε βουλγαρο-γιουγκοσλάβικη συνθήκη (Βάρνα 1947) μπήκαν οι βάσεις για ένωση της Μακεδονίας του Πιρίν και αυτής του Βαρδάρη στην ενιαία Ομόσπονδη Γιουγκοσλαβία την οποία όμως (ένωση) θα διαλύσει η ρήξη Τίτο-Στάλιν και οι κάτοικοι του Πιρίν θα ξαναγίνουν Βούλγαροι για τη Βουλγαρία, ενώ θα εξακολουθήσουν να διεκδικούνται ως "Μακεδόνες" από Σκόπια και Βελιγράδι.

Στην Ελλάδα, την περίοδο της κατοχής και μέσα στα πλαίσια του ΕΛΑΣ, οργανώνεται το Σλαβομακεδονικό Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΣΝΟΦ) όπου εντάχθηκαν Έλληνες σλαβόφωνοι και Σλαβομακεδόνες από τη Γιουγκοσλαβία. Ο Τάσος Φιλανιώτης (1992, σελ. 114) γράφει σχετικά: "Η διάκριση ανάμεσα σε Σλαβομακεδόνες και Σλαβόφωνους αφορά τη διάκριση ανάμεσα σε πληθυσμό της Ελλάδας και της "Διοίκησης Βαρδαρίου" (Σκόπια) που επικαλούνταν σλαβομακεδονική ταυτότητα και σε Έλληνες σλαβόφωνους". Ο ΕΛΑΣ στρέφεται έναντι του ΣΝΟΦ όταν αντιλαμβάνεται ότι ο τελευταίος έχει αυτονομιστικές τάσεις· έτσι, μαχητές του ΣΝΟΦ θα καταφύγουν -προκειμένου να γλυτώσουν από τη συντριβή του ΕΛΑΣ- στη Γιουγκοσλαβία. Ο Τίτο την ίδια περίοδο θα βαφτίσει την παλιότερη "Διοίκηση Βαρδαρίου" της Γιουγκοσλαβίας, σε "Δημοκρατία της Μακεδονίας". Ολο αυτό το διάστημα και ως το τέλος του εμφυλίου, το Μακεδονικό μεταλάσσεται σε ζήτημα γιουγκοσλαβικού επεκτατισμού και σε αντιπαράθεση εθνικόφρονων και αριστερών Ελλήνων. (Οι αριστεροί αναγνωρίζουν το Μακεδονικό έθνος, ενώ οι "εθνικόφρονες" το θεωρούν ανύπαρκτο). Από τότε έως το 1974 το Μακεδονικό δε σημειώνει κάποια σημαντική εξέλιξη. Από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου έως πρόσφατα, όμως, το μεν ΚΚΕ θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει την ύπαρξη μακεδονικής μεινότητας, η δε ελληνική κυβέρνηση θα αναφέρεται αόριστα στην ύπαρξη δίγλωσσων Ελλήνων πολιτών στη Βόρειο Ελλάδα που ομιλούν ένα σλαβικό ιδίωμα, αλλά έχουν ελληνική εθνική συνείδηση.

Το ερώτημα λοιπόν που ανακύπτει είναι κατά πόσο υπάρχει η εν λόγω μειονότητα και αν στερείται και σε ποιά έκταση στερείται στοιχειώδη δικαιώματα. Μια ψύχραιμη και ρεαλιστική προσέγγιση θα αναγνώριζε πως υπάρχει στη Μακεδονία ένας αριθμός κατοίκων που μιλούν ένα σλαβικό γλωσσικό ιδίωμα. Αυτό το γεγονός ήταν που γέννησε ελπίδες στους Σέρβους και Βούλγαρους που μιλούν το ίδιο ιδίωμα για τη διεκδίκηση της ελληνικής Μακεδονίας. Η τελευταία έκθεση του Σταίητ Ντιπάρτμεντ (1991) θα γίνει λόγος για 20.000-50.000 δίγλωσσους ελληνο-σλαβόφωνους. Το ζητούμενο όμως γι' αυτούς τους κατοίκους δεν είναι η γλώσσα, αλλά η συνείδηση κατά πόσο δηλαδή αισθάνονται ως Έλληνες ή όχι. Επομένως, είναι εντελώς διαφορετικό να τους αποκαλούμε ως Σλαβόφωνους ή Σλαβομακεδόνες ή Μακεδόνες.

Όσον αφορά στο κράτος των Σκοπίων και την αναγνώρισή του ως ανεξάρτητο κράτος με το όνομα "Μακεδονία", πρέπει να τονίσουμε πως ήδη από το 1981 το 67% των κατοίκων της Δημοκρατίας των Σκοπίων δηλώνουν "Μακεδόνες". Η επιμονή των Σκοπιανών για ανεξαρτησία τους με το όνομα Μακεδονία γίνεται κατ' αρχήν για ιστορικούς λόγους: Ο όρος αυτός της προσδίδει κύρος. Κατά δεύτερο λόγο, υπάρχει ελπίδα για επέκταση σε εδάφη άλλων χωρών. Και τρίτος λόγος είναι πως μ' αυτόν τον όρο η Δημοκρατία των Σκοπίων αποκτά μια ταυτότητα και παύει έτσι να είναι ένας λαός που εθνολογικά έχει προέλευση από τη Βουλγαρία, ενώ ανήκει στη Γιουγκοσλαβία και συγκαταϊκεί με μία πανσπερμία εθνοτήτων.

3.4.4. Κυπριακό

Παρ' ότι το Κυπριακό είναι ζήτημα το οποίο αφορά στις Ελληνο-τουρκικές σχέσεις, αναφέρεται σ' αυτό το κεφάλαιο με σκοπό να δώσει μια άλλη διάσταση ή ένα παράδειγμα αν θέλετε, της τουρκικής πολιτικής από τη μια και της ελληνικής πορείας από την άλλη.

Ο Ισμέτ Ινονού είχε δηλώσει το 1951 ότι η Κύπρος δεν απασχολεί και ούτε αφορά την Τουρκία. Παρ' όλα αυτά στις 20/7/1974 η Τουρκία με τη δικαιολογία της δήθεν αποκατάστασης της νομιμότητας και της προστασίας της τουρκοκυπριακής μειονότητας πραγματοποίησε εισβολή στην Κύπρο και κατέλαβε το 38% της έκτασης του νησιού. Τότε οι Τουρκοκύπριοι κατείχαν το 18% του πληθυσμού του νησιού, ενώ σήμερα αριθμούνται σε 120.000 (ανάμεσα σ' αυτούς και εκείνοι που μεταφέρθηκαν στην Κύπρο από την ανατολία που υπολογίζονται σε 20.000-40.000). Η εισβολή αυτή της Τουρκίας έγινε υπό τα βλέμματα της Μ. Βρεταννίας που στήριζε την τουρκική παρουσία στην περιοχή. Εξάλλου, η ίδια η Ελλάδα έδωσε αφορμή γι' αυτό το πραξικόπημα, καθώς έγινε πραξικόπημα κατά του Μακαρίου από το δικτάτορα Ιωαννίδη.

Σήμερα, δεκαεννιά χρόνια μετά την εισβολή του Αττίλα, η Τουρκία κατέχει ακόμα το 38,7% της έκτασης του νησιού, περιφρονώντας όλα τα διεθνή νόμιμα. Το Κυπριακό λοιπόν, χαρακτηρίζεται ως πρόβλημα εισβολής-κατοχής σε έδαφος χώρας που έχει αναγνωριστεί ως μέλος των Ηνωμένων Εθνών. Παρ' όλα αυτά, όμως, τελευταία (ψήφισμα 716, τελευταία έκθεση Ντε Κουεγιάρ για το Κυπριακό, πριν φύγει από Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ), αντιμετωπίζουν το Κυπριακό ως "ενδοκοινοτική διένεξη". Έτσι, λοιπόν, το Κυπριακό από πρόβλημα εισβολής μεταλλάσσεται σε ενδοκοινοτική διένεξη. Ο Τάσος Φιλανιώτης (1992, σελ 137) γράφει σχετικά: "Η τουρκοκυπριακή μειονότητα έγινε κοινότητα και αντιμετωπίζεται ως ισότιμη με την ελληνοκυπριακή πλευρά".

Η Κύπρος, λοιπόν, είναι ένα ελληνικό νησί που δεν εντάχθηκε στην εθνική-κρατική ολοκλήρωση της Ελλάδας και ο πληθυσμός του στερήθηκε το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση. Η Ελλάδα, σήμερα, δεν κάνει σοβαρά βήματα πάνω σ' αυτό το ζήτημα, έχοντας έτσι αποδεχθεί την υπεροχή της Τουρκίας στον στρατιωτικό τομέα. Έτσι, το θέμα της Κύπρου "πάγωσε" ουσιαστικά. Αντίθετα, ας θυμηθούμε, στην περίπτωση του Κουβέϊτ πραγματοποιήθηκε εκστρατεία απελευθέρωσής του, ενώ όλοι μιλούσαν για την επίθεση και την επεκτατική πολιτική του Ιράκ. Φαίνεται ότι το

πετρέλαιο βαρύνει στην κρίση του κόσμου περισσότερο από το ανθρώπινο αίμα, την ηθική και το δίκαιο.

3.5. Μουσουλμανικές Μειονότητες στα Βαλκάνια

Στις χώρες των Βαλκανίων υπάρχουν αρκετές μειονότητες οι περισσότερες από τις οποίες είναι θρησκευτικές, ενώ υπάρχουν και εθνικές. Οι κυρίαρχες μειονότητες είναι οι μουσουλμανικές, όπου θα αναφερθούμε σ' αυτές κυρίως λόγω της θρησκευτικής σχέσης που έχουν με τη μουσουλμανική μειονότητα της Δ. Θράκης. Ήδη στις μέρες μας γίνεται μεγάλος λόγος γι' αυτές τις μειονότητες καθώς πολλοί φοβούνται πως αυτές οι μειονότητες ίσως βοηθήσουν και συνεισφέρουν στη δημιουργία του γνωστού πια σε όλους "μουσουλμανικού τόξου". Εκτός από τη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης όπου θα εξεταστεί εκτενέστατα παρακάτω, υπάρχουν η μουσουλμανική μειονότητα της Βουλγαρίας και αυτή της Γιουγκοσλαβίας.

Επίσης, εκτός από τις μουσουλμανικές μειονότητες, θα αναφερθούμε και στην Ελληνική μειονότητα της Κωνσταντινούπολης, μια που έχει ιδιαίτερα άμεση σχέση με τη Μουσουλμανική μειονότητα της Δ. Θράκης.

3.5.1. Οι Μουσουλμάνοι της Βουλγαρίας

Στη Βουλγαρία το 10% του πληθυσμού είναι Μουσουλμάνοι. Η μουσουλμανική μειονότητα της Βουλγαρίας αποτελείται και αυτή (όπως της Δ. Θράκης) από τρία εθνολογικά στοιχεία: τους τουρκογενείς, τους Πομάκους και τους Αθίγγανους. Αξίζει να σημειωθεί πως οι Πομάκοι της Ροδόπης είναι περίπου 300.000 στον αριθμό, οι Αθίγγανοι 600.000, ενώ οι τουρκογενείς είναι αρκετά λιγότεροι· έτσι, οι τουρκογενείς είναι μειονότητα μέσα στην ίδια τους τη μειονότητα. Παρ' όλα αυτά, στη μουσουλμανική μειονότητα υπάρχει τουρκική εθνική συνείδηση.

Η Βουλγαρία προκειμένου να αντιμετωπίσει το θέμα της μειονότητας, αποφάσισε το 1984-1985 με διάταγμα να εκβουλγαρίσει τα ονόματα των Μουσουλμάνων. Το 1989 οι σχέσεις Βουλγαρίας-Τουρκίας μπαίνουν σε μια κρίσιμη φάση, καθώς 300.000 Μουσουλμάνοι από τη Βουλγαρία έφυγαν από τη χώρα με κατεύθυνση την Τουρκία. (Εκείνη την περίοδο η Βουλγαρία στρέφεται προς την Ελλάδα για από κοινού αντιμετώπιση του τουρκικού επεκτατισμού). Οι άσχημες συνθήκες που βρήκαν οι 300.000 αυτοί Μουσουλμάνοι στην Τουρκία τους ανάγκασαν να επιστρέψουν πίσω.

Οι αλλαγές στη Βουλγαρία και η σημερινή δύσκολη κατάσταση που βιώνει η χώρα, αλλά και ο παλιός φόβος της -μετά μάλιστα την εισβολή των τούρκων στην Κύπρο- για την ασφάλεια των Ν.Α. της συνόρων, οδήγησαν τη Βουλγαρία να αλλάξει πολιτική απέναντι στους Μουσουλμάνους. Στα τέλη του 1990 ψηφίστηκε νόμος για την αποκατάσταση των δικαιωμάτων της μειονότητας, ενώ ταυτόχρονα γίνεται σύσκεψη κορυφής μεταξύ της Τουρκίας-Βουλγαρίας.

Οι Μουσουλμάνοι της Βουλγαρίας ιδρύουν και ουσιαστικά συσπειρώνονται στο "Κίνημα για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες". Το κίνημα αυτό αποτελεί την τρίτη πολιτική δύναμη της χώρας, πράγμα που έχει δημιουργήσει, όπως είναι φυσικό, νέα πολιτικά δεδομένα στη Βουλγαρία.

Το φθινόπωρο του 1991 θα γίνουν μεγάλες κινητοποιήσεις μαθητών στη νότια και νοτιοανατολική Βουλγαρία με κύριο αίτημα τη διδασκαλία των μαθημάτων στην τουρκική γλώσσα. Οι Βούλγαροι μαθητές διαδηλώνουν την ίδια εποχή με ακριβώς αντίθετα αιτήματα. Η κρίση αυτή θα ξεπεραστεί με ικανοποίηση των περισσότερων αιτημάτων της μειονότητας.

Γενικότερα, πάνω στο θέμα αυτό, υπάρχει μια μεταστροφή της βουλγαρικής πολιτικής όπου μέσα από τη ψήφιση του αγροτικού νόμου δίνεται η δυνατότητα σε ξένους να αγοράσουν γη ενώ παράλληλα η τουρκική γλώσσα θεσμοθετείται ως η βασική σε όλα τα μειονοτικά σχολεία.

Έτσι, ο νόμος αυτός παρέχει το δικαίωμα στην Τουρκία να αγοράσει βουλγαρική γη και να επεκτείνει έτσι την επιρροή της στο Βαλκανικό χώρο.

3.5.2. Οι Μουσουλμάνοι της Γιουγκοσλαβίας

Στα κράτη της πρώην Γιουγκοσλαβίας το μουσουλμανικό στοιχείο υπολογίζεται σε 4 εκατομμύρια πληθυσμό· οι Μουσουλμάνοι αυτοί είναι είτε Αλβανοί, είτε Σκοπιανοί, είτε τσιγγάνοι. Το μεγαλύτερο ποσοστό μουσουλμάνων κατοικεί στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη (44%), όπου αποτελούν και την πλειοψηφία ανάμεσα σε Σέρβους που κατέχουν το 32% του πληθυσμού και σε Κροάτες που κατέχουν το 16% του πληθυσμού. Έτσι, παρατηρούμε ότι οι Μουσουλμάνοι αλλού είναι πράγματι μειονότητα, ενώ αλλού αποτελούν την πλειοψηφία των κατοίκων της περιοχής.

Στα τέλη του 1991 η Βοσνία-Ερζεγοβίνη κάνει αίτηση μαζί με τα Σκόπια στην ΕΟΚ για αναγνώριση της ανεξαρτησίας της. Εδώ αξίζει να σημειωθεί πως η Τουρκία είχε αναγνωρίσει ως ανεξάρτητα τόσο τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, όσο και τα Σκόπια. Στις 9/7/1991 η Τουρκία ιδρύει τουρκικό προξενείο στο Σεράγεβο και λίγο αργότερα ψηφίζει μνημόνιο απόσχισής της περιοχής από τη Γιουγκοσλαβία.

Οι Μουσουλμάνοι τόσο της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης όσο και της Σερβίας, δείχνουν να υποστηρίζονται καθώς οι κάτοικοι του Σαντζάκ της Σερβίας κήρυξαν την αυτονομία το φθινόπωρο του 1991 χάρη στην υποστήριξη που τους έδειξε το κόμμα της Δημοκρατικής Δράσης των Μουσουλμάνων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης.

3.5.3. Η Ελληνική Μειονότητα της Κωνσταντινούπολης

Μετά το Μικρασιατικό Πόλεμο, παρέμειναν στο μεν ελληνικό χώρο (Δ. Θράκη) αρκετοί Μουσουλμάνοι, στο δε τουρκικό (Κωνσταντινούπολη)

αρκετοί Έλληνες που απετέλεσαν την ελληνική μειονότητα της Κωνσταντινούπολης. Αρχικά, η ελληνική αυτή μειονότητα αποτελούνταν από 250.000 Έλληνες. Η τύχη αυτής της μειονότητας κρίθηκε από τη σύναψη της συνθήκης της Λωζάνης και ειδικότερα στα άρθρα 37-45 του τμήματος Γ' από το πρώτο μέρος της συνθήκης. Στα άρθρα αυτά γινόταν λόγος για την προστασία των μειονοτήτων και έκαναν λόγο για δικαιώματα ζωής, ελευθερίας, εκπαίδευσης, θρησκείας, οικονομικής ανάπτυξης, κ.τ.λ.

Η αλήθεια είναι όμως πως το μέλλον της ελληνικής μειονότητας της Κωνσταντινούπολης δεν ήταν ανάλογο της Συνθήκης της Λωζάνης (24 Ιουλίου 1923). Η Λέσχη των Νέων Ελλήνων (1990, σελ. 7) αναφέρει πως "η μειονότητα της Κωνσταντινούπολης σήμερα, μπορεί να θεωρηθεί κλινικά "νεκρή". Κι αυτό γιατί ο αριθμός των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης σήμερα είναι περίπου 2.000. Οι υπόλοιποι, είτε δεν άντεξαν τον τρόπο ζωής της Τουρκίας, είτε ήρθαν στην Ελλάδα μετά τις συνεχείς καταπατήσεις της συνθήκης της Λωζάνης από τη τουρκική πλευρά. Η κυριότερη καταπάτηση συντελέστηκε στις 6 Σεπτεμβρίου του 1955· με αφορμή δυο βόμβες που εξεράγησαν στο προξενείο της Τουρκίας στη Θεσσαλονίκη -οι οποίες είχαν τοποθετηθεί από Μουσουλμάνο φοιτητή- γίνονται βιαιότητες από Τούρκους ενάντια στην ελληνική μειονότητα. Τα αποτελέσματα αυτών των γεγονότων ήταν ο θάνατος 16 Ελλήνων, ο τραυματισμός 32, ο βιασμός 200 Ελληνίδων γυναικών και διάφορες ακόμα βιαιότητες.

Ετσι, ενώ λόγος πολύς γίνεται για τη μουσουλμανική μειονότητα της Δ. Θράκης, η ελληνική μειονότητα της Κωνσταντινούπολης -εθνική και όχι θρησκευτική μειονότητα- δεν ακούγεται καθόλου και δίνει την εντύπωση ανύπαρκτης μειονότητας που η μόνη που μας θυμίζει την ύπαρξή της είναι η ιστορία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

Η ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

1. Γενικά

Στην περιοχή της δυτικής Θράκης υπάρχουν περίπου 120.000 Μουσουλμάνοι που συνιστούν τη μουσουλμανική μειονότητα. Η μειονότητα αυτή αποτελείται από τρία διαφορετικά φυλετικά και εθνολογικά στοιχεία που είναι τα εξής:

- Οι λεγόμενοι Τουρκογενείς αποτελούν περίπου το 50-55% της μειονότητας, ανέρχονται δηλαδή περίπου σε 55.000 άτομα. Κι αυτή η ομάδα αποτελείται από τρεις μικρότερες υποομάδες: α) Αυτούς που είναι απόγονοι των Τούρκων και εγκαταστάθηκαν στη Θράκη μετά την κατάκτησή της β) Αυτούς που είναι απόγονοι συγγενικών προς τους Τούρκους φυλών, όπως οι Γιουρούκοι και οι Τάταροι που εξισλαμίσθηκαν και γ) Αυτούς που είναι απόγονοι εξισλαμισμένων Ελλήνων της Μ. Ασίας.
- Οι Πομάκοι που αποτελούν το 35% της μειονότητας και είναι περίπου 38.000 άτομα. Αυτοί κατοικούν στον ορεινό όγκο της Ροδόπης και είναι οι γηγενείς του όρους Ροδόπη, εξ ου και η ονομασία τους Ροδοπαίοι. Είναι απόγονοι της αρχαίας ελληνοθρακικής φυλής των Αγγιάνων, που εξισλαμίσθηκε το 17ο αιώνα.
- Οι Αθίγγανοι ή Τουρκόγυφτοι, που αποτελούν το 14-15% της μουσουλμανικής μειονότητας. Είναι περίπου 15.000 άτομα, τα οποία στην καταγωγή είναι αθίγγανοι και στο θρήσκευμα είναι μουσουλμάνοι.

Το νομικό καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο ρυθμίζεται η διαβίωσή τους στον ελλαδικό χώρο, καθορίζεται από τη Συνθήκη της Λωζάνης (24/7/1923). Εκεί υπάρχει ειδική ρύθμιση που αναφέρεται στην ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, στις περιοχές της Δ.Θράκης, της Πόλης, της Ίμβρου και της Τενέδου. Επίσης, η διαβίωσή τους καθορίζεται και από τις αποφάσεις της ΔΑΣΕ, οι οποίες όμως έχουν ηθικό κυρίως περιεχόμενο.

2. Τουρκογενείς Μουσουλμάνοι

2.1. Ιστορική Αναδρομή

Οι τουρκογενείς μουσουλμάνοι αποτελούν το 50% της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ.Θράκης. Είναι περίπου 50 χιλιάδες και τους συναντούμε κύρια στους νομούς της Ροδόπης και Ξάνθης. Δεν έχουν καμιά εθνολογική σχέση με τους Πομάκους μουσουλμάνους της περιοχής. Κατάγονται από τους Τούρκους και η παρουσία τους στη Δυτική Θράκη οφείλεται στην εξαίρεση που έγινε στο άρθρο 2, της συνθήκης της Λωζάνης 24 Ιουλίου 1923, περί ανταλλαγής πληθυσμών μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας. Έτσι, σύμφωνα με τον Γ. Μαγκριώτη στο έργο του Πομάκοι ή Ροδοπαίοι (1990, σελ.71), εξαιρέθηκαν της ανταλλαγής 98.000 μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης, έναντι περίπου 250.000 Ελλήνων της Κων/πόλεως.

Στην ίδια δε συνθήκη (Λωζάνη 24/7/1923), καθορίζεται και το νομικό καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο ρυθμίζεται η διαβίωση των μουσουλμάνων στον ελλαδικό χώρο. Υπάρχει ειδικό τμήμα της συνθήκης, που αποτελούν τα άρθρα 37 έως 45, που αναφέρεται στην προστασία των μειονοτήτων. Θα πρέπει δε να πούμε ότι σ'αυτό το τμήμα, καθώς και σ'ολόκληρη τη συνθήκη, η μειονότητα αναφέρεται ως μουσουλμανική και όχι ως τουρκική, σε αντίθεση μ'αυτή της Κων/πόλεως, που αναφέρεται ως ελληνική και όχι ως ορθόδοξη χριστιανική μειονότητα.

Το άρθρο 2 της συνθήκης, που έχουμε παραπάνω, έχει παραβιασθεί πολλές φορές από την πλευρά της Τουρκίας, ιδιαίτερα κατά την περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου με τα μέτρα που πάρθηκαν κατά της ελληνικής μειονότητας στην Κων/πολη. Αυτό το γεγονός δεν επηρέασε αρνητικά τη στάση των ελληνικών κυβερνήσεων απέναντι στη μουσουλμανική μειονότητα.

Μπορεί να έχουν την ελληνική υπηκοότητα και ένα μεγάλο ποσοστό Τουρκογενών να είναι Έλληνες της Μικράς Ασίας που εξισλαμίσθηκαν, όμως

ποτέ δεν αφομειώθηκαν ουσιαστικά στο ελληνικό Έθνος. Τους χαρακτηρίζει έντονα το θρησκευτικό στοιχείο και η Τουρκική εθνική συνείδηση. Στις καθημερινές τους συναλλαγές χρησιμοποιούν την τουρκική γλώσσα και είναι πιστοί στη θρησκεία και στις παραδόσεις περισσότερο και από τους Τούρκους στην Τουρκία, καθώς η Τουρκία μετά το κίνημα των Νεοτούρκων (1917) ακολούθησε τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής. Αυτό φαίνεται καθαρά και στην ενδυμασία τους, η οποία είναι ευρωπαϊκή, σε αντίθεση μ' αυτή της μουσουλμανικής μειονότητας που θυμίζει οθωμανική εποχή.

2.1.1. Καταγωγή

Οι Τουρκογενείς της Δυτικής Θράκης κατάγονται από τους Οθωμανούς Τούρκους, οι οποίοι είναι απόγονοι των Ογούζιων.

Οι Ογούζιοι είναι ένα από τα πιο δραστήρια τουρκικά, φύλα και κάνουν την εμφάνισή τους στη Μικρά Ασία το ΙΓ' αιώνα. Μέχρι και το Ι' αιώνα ζούσαν νομαδικά. Μεταξύ Ι' και ΙΑ' αιώνα εγκαθίστανται μόνιμα στις ανατολικές επαρχίες της Περσίας και ειδικότερα στη Σογδιανή. Το παράξενο μ'αυτή την τουρκική φυλή είναι ότι, ενώ αποδέχονται τη μουσουλμανική θρησκεία, διατηρούν τη δική τους γλώσσα και μάλιστα την επιβάλλουν και σ'όσους λαούς κατακτούν. Όμως οι Ογούζοι δεν έχουν δική τους γραφή. Σε κάποια κείμενα, που υπήρξαν ως αυτή την εποχή, γίνεται χρήση της κινεζικής γραφής. Στη Σογδιανή οι Ογούζοι θα υιοθετήσουν το αραβικό αλφάβητο και από τότε θα έχουμε περισσότερα στοιχεία για τη ζωή και τη δράση των Ογούζων.

Το ΙΓ' αιώνα ένας από τους ηγεμόνες των Ογούζων ήταν ο Παντισάχ Σουλεϊμάν. Αυτή την περίοδο οι Ογούζοι ανέρχονται περίπου σε 50.000 άτομα, σύμφωνα με τον Π. Ροδάκη στο έργο του "Οι Θράκες Μουσουλμάνοι" (1991, σελ.141-145).

Την ίδια εποχή κάνουν την εμφάνισή τους οι Μογγόλοι του Τζεγκίς Χαν, όπου σαρώνουν στο διάβα τους τα πάντα. Η κυριαρχία των Ογούζων καταρρέει. Οι Ογούζοι υποχωρούν κατά ομάδες προκειμένου να γλυτώσουν τη σφαγή. Μια ομάδα απ'αυτους φτάνει στην Αρμενία το 1224 με επικεφαλή το Σουλεϊμάν Πατισάχ.

Μετά από 7 χρόνια ο Σουλεϊμάν θέλησε να γυρίσει στην περιοχή που ήταν και πριν εγκατεστημένοι. Όμως δε θα το κατορθώσει. Ο ίδιος πνίγηκε στον Εφράτη και θάφτηκε στις όχθες του, σε μια περιοχή που πήρε το όνομα Τάφος του Τούρκου (Τουρκ Μεζαρί). Πράγμα που δηλώνει ότι οι Τούρκοι ήταν ξένοι σ'αυτά τα μέρη, όπως αναφέρεται στο έργο του Γ. Μαγκριώτη "Θράκη, η έπαλξη του Ελληνικού Βορρά" (1993, σελ.164).

Ο Σουλεϊμάν είχε 4 γιούς. Μετά το θάνατό του, οι δυο ακολούθησαν το δρόμο της επιστροφής που είχε χαράξει ο πατέρας τους και οι δυο ο Ερτογούλ και ο Ντουνδάρ, υπό την ηγεσία του μικρότερου Ερτογούλ (1231-1288), στράφηκαν προς τα Δυτικά, προς τη Μικρά Ασία.

Τον Ερτογούλ ακολούθησαν 400 οικογένειες Ογούζων, ενώ ο μεγαλύτερος αριθμός αυτών ακολούθησαν το δρόμο προς το Τουρκεστάν.

Η ολιγομελής ομάδα των Ογούζων, που ήταν κύρια ποιμένες υπό την αρχηγία του Ερτογούλ, κατευθύνθηκαν προς την περιοχή των Σελτζούκων Τούρκων, όπου θα ζητούσαν εργασία ως μισθοφόροι, από το Σελτζούκο ηγεμόνα του Ικανίου Αλαεδδίν Α' Καικοβήδ (1222 ως 1237).

Ένας θρύλος, που διατηρείται και σήμερα, θέλει τους Ογούζους να βρίσκουν τους Σελτζούκους σε πόλεμο με τους Μογγόλους, που είχαν ήδη κατέβει στο χώρο της Μικράς Ασίας. Και σ'αυτή τη μάχη παίρνουν όπως είναι φυσικό το μέρος των Σελτζούκων Τούρκων. Η ξαφνική αυτή επίθεση της ομάδας του Ερτογούλ έδωσε τη νίκη στο σελτζουκικό στρατόπεδο. Και ο Αλαεδδίν για να τους ευχαριστήσει τους έδωσε μια περιοχή για να εγκατασταθούν. Την περιοχή του βουνού Ντομανίτς (στον Όλυμπο της

Βιθυνίας) για να βόσκουν τα κοπάδια τους το καλοκαίρι και τις πεδιάδες του Σογούτ για το χειμώνα.

Ο Ερτογρούλ έδειξε αφοσίωση στον Αλαεδδίν και τον βοήθησε πολλές φορές στους πολέμους, κύρια κατά των Μογγόλων. Γι'αυτή την αφοσίωση τους είχε εκχωρηθεί ένα μικρό τιμάριο στην περιοχή Πουζουνού κοντά στον αρχαίο Δορύλαιο ,που την ονόμασαν Αλαεδδίν (που θα μετονομαστεί Εσκή Σεχίρ Σουλτανού). Αυτή η περιοχή βρισκόταν στα σύνορα του σελτζουκικού κράτους του Ικονίου με το Βυζάντιο που ήταν στην περιοχή της Βιθυνίας. Η ομάδα των Ογούζων που εγκαταστάθηκαν σ'αυτή την περιοχή λειτούργησαν όπως οι ακρίτες για το Βυζάντιο.

Σ'αυτή την περιοχή έζησε ο Ερτογρούλ περίπου πενήντα ειρηνικά χρόνια όπου και πέθανε το 1288. Άφησε πίσω τρεις γιούς τον Οσμάν, τον Γκουντουζάλπ και το Σαρουγιατί Σαβετζί. Απ'αυτούς ο πρωτότοκος ο Οσμάν, που στα αραβικά θα γίνει Οθμάν, θα δώσει το όνομά του στη μικρή ομάδα των Ογούζων και θα γίνει ο ιδρυτής της δυναστείας των Οσμανλήδων.

Μετά το θάνατο του Αλαεδδίν το Σελτζουκικό κράτος περνάει τρομερή εσωτερική ταραχή. Εμφύλιοι πόλεμοι ξεσπούν και πολλές τοπαρχίες αποκτούν την αυτονομία τους.

Αυτή την εποχή και κρατήδιο των Ογούζων, που βρίσκονται υπό την ηγεσία του Οσμάν, αποκτά κι αυτό την αυτονομία του. Αρχίζουν έτσι μια σειρά πολέμων για την επικράτηση και εδραίωση της κυριαρχίας των Οσμανλήδων. Και όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Γ. Μαγκριώτης στο βιβλίο του "Θράκη. Η έπαλξη του Ελληνικού Βορρά",(1993, σελ. __), "Αποδείχθηκε ότι το εμιράτο του Οσμάν ήταν το αυγό του φιδιού, που ζέσταιναν στον κόρφο τους οι Σελτζούκοι και όταν επώασθηκε ο δράκος, τους έφαγε όλους: Σελτζούκους-Τουρκομάνους και κόντεψε να εξαφανίσει τον Ελληνισμό".

Την οργάνωση του νέου κράτους του Οσμάν ανέλαβε ο αξιόλογος βυζαντινός στρατιωτικός Μιχαήλ Κόσσυφος ή Κέσε, που πιάστηκε αιχμάλωτος των Οσμανλήδων σε μια επίθεση στο φρούριο που διοικούσε ο Κέσε. Ο Κέσε έγινε φίλος και σύμβουλος του Οσμάν και αυτός βοήθησε όσο κανείς άλλος στην εδραίωση και οργάνωση του νέου κράτους του.

Η οικονομία του νέου κράτους βασιζόταν στις λεηλασίες και στα λάφυρα που αρπάζανε από τους γειτονικούς λαούς. Έπρεπε λοιπόν να βρίσκονται σε διαρκή πόλεμο. Αυτό προϋπόθετε μεγάλο και ισχυρό στρατό. Προσχώρησαν στο στρατό των Οσμανλήδων άτομα από διάφορες εθνότητες. Στόχος τους ήταν να κερδίσουν πλούτη. Βασική προϋπόθεση για να εισχωρήσει κάποιος στο στρατό τους ήταν να εξισλαμισθεί.

Αυτό το τμήμα των Οσμανλήδων, το οποίο ενώθηκε με άλλες εθνότητες, που είχαν προσχωρήσει στο στρατό τους, έγιναν οι γνωστοί αργότερα Οθωμανοί Τούρκοι. Αυτός ο στρατός των Οθωμανών καθημερινά μεγάλωνε με την προσχώρηση στους κόλπους του εξισλαμισμένων Μικρασιατών, που δεν είχαν καμιά σχέση με τον αρχικό πυρήνα του, με την καθαρή ομάδα δηλαδή των Οσμανλήδων Τούρκων.

Σύμφωνα με τον Περικλή Ροδάκη στο έργο του "Οι Θράκες Μουσουλμάνοι" (1991, σελ.145-147), η πολιτική-οικονομική οργάνωση του νέου κράτους έγινε με βάση το στρατό και αυτό γιατί οι Οθωμανοί παρέμειναν μια κατεξοχήν στρατιωτική ομάδα.

Οι μορφές οργάνωσης που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

- α. Διατήρησαν για ένα περίπου αιώνα το σύστημα των "άκρων", που κράτησαν από τους Σελτζούκους Τούρκους. Το σύστημα των "άκρων" είναι η οργάνωση των παραμεθόριων περιοχών, γνωστές ως "ουτς", με την παραχώρησή τους σε κάποιον ο οποίος τις εκμεταλλευόταν μεν, αλλά είχε και την ευθύνη της φύλαξης των συνόρων σ'αυτή την

περιοχή. Ανάλογα με το σύστημα των ακριτών που εφαρμοζόταν στο Βυζάντιο.

- β. Άλλες μορφές οργάνωσης ήταν τα στρατιωτικά σώματα των *yaya* ή *riyacle* και των *musellem* ή *eskinici*. Πρόκειται για άτακτα στρατιωτικά σώματα που πληρώνονταν για κάθε ημέρα όταν συμμετείχαν σε κάποια μάχη, ενώ σε περιόδους ειρήνης καλλιεργούν γεωργικές εκτάσεις που τους είχαν παραχωρηθεί, χωρίς να πληρώνουν φόρους. Τα σώματα αυτά αποτελούνταν κυρίως από Τούρκους ή φανατικούς εξισλαμισμένους. Θα έλεγε κανείς ότι η οργάνωσή τους είχε επίσης φυλετική βάση.
- γ. Τέλος, ένας θεσμός οργάνωσης του Οθωμανικού κράτους, που έπαιξε σημαντικό ρόλο στην εξάπλωση αυτού, ήταν το τάγμα των γενίτσαρων. Ήταν ένας θεσμός που έπληξε αφάνταστα τη χριστιανοσύνη, αφού βασιζόταν κύρια στο παιδομάζωμα χριστιανόπαιδων, που εξελίσσονταν μέσω της εκπαίδευσης στους φανατικότερους εχθρούς των αδελφών τους χριστιανών. Επρόκειτο για μισθοφορική φρουρά αφοσιωμένη στο σουλτάνο.

Έτσι το κρατίδιο των Οθωμανών κατόρθωσε να γίνει το μεγαλύτερο και το ισχυρότερο μεταξύ των υπολοίπων τουρκομανικών εμιράτων.

2.1.2. Οι Οθωμανοί Τούρκοι στη Θράκη

Η επαφή των Οσμανλήδων Τούρκων με τη Θράκη χρονολογείται από το 14ο αιώνα, όταν τμήματα του Οθωμανικού στρατού ενώθηκαν (1305) με τους Καταλανούς και με άλλους Τουρκομάνους.

Ο Π. Ροδάκης στο έργο του "Οι Θράκες Μουσουλμάνοι" (1991, σελ.150) ξεχωρίζει δυο φάσεις στην είσοδο των Οθωμανών στη Θράκη. Κατά την πρώτη έρχονται ως μισθοφόροι ή ως σύμμαχοι των μεγάλων οικογενειών

του Βυζαντίου που βρισκόταν σε διαμάχη μεταξύ τους. Και σ'αυτή την περίπτωση βέβαια, παρόλο που άλλος είναι ο σκόπός της παρουσίας τους στο συγκεκριμένο χώρο, δεν θα παραλείψουν να λεηλατήσουν τα ελληνικά χωριά της Θράκης. Τη δεύτερη φάση χαρακτηρίζει η εκούσια παρουσία τους στο χώρο της Θράκης. Έρχονται, αρπάζουν-καταστρέφουν και φεύγουν. Η προηγούμενη εμπειρία, τους είχε δείξει ότι οι εμφύλιοι πόλεμοι είχαν εξασθενήσει τους κατοίκους που δεν μπορούσαν πια να αντισταθούν και η Θράκη αποτελούσε γι'αυτούς μια εύκολη κατάκτηση.

Ο Γιάννης Μαγκκριώτης στο έργο του "Θράκη. Η έπαλξη του Ελληνικού Βορρά" (1993, σελ.120-136), δεν κάνει αυτό το διαχωρισμό σε φάσεις. Παραθέτει όμως τις τέσσερεις σημαντικότερες επιδρομές των Οθωμανών, που είχαν σαν αποτέλεσμα την τελική κατάκτηση της Θράκης. Στις ημερομηνίες, καθώς και στα γεγονότα που πλαισιώνουν τις επιδρομές, συμφωνούν όλοι οι συγγραφείς και ο Π. Ροδάκης απέσης. Έτσι:

α. Κατά την πρώτη επιδρομή δε λαμβάνουν μέρος οι Τούρκοι Οθωμανοί. Προκειται για άλλα τουρκομανικά φύλα που κάλεσε ο Ανδρόνικος Β' κατά των Καταλανών που λεηλατούσαν τη Θράκη. Αυτοί όμως ενώθηκαν με τους Καταλανούς. Κατέλαβαν και κατέστρεψαν την Καλλίπολη και άλλες πόλεις και ανάγκασαν τον αυτοκράτορα να τους επιτρέψει να φτάσουν στη Χρυσούπολη (Καβάλα) και από εκεί να φύγουν με πλοία για Μικρά Ασία. Και στο διάστημα μεταξύ Καλλιπόλεως και Χρυσούπολης κατέστρεψαν ό,τι έβρισκαν.

β. Η δεύτερη επιδρομή έγινε από Οθωμανούς το έτος 1321, όταν ηγεμόνας τους ήταν ακόμα ο Οσμάν. Ένα άγημα του Οθωμανικού στρατού με αρχηγό τον Οχράν (γιός του Οσμάν), λεηλάτησε με πλοία τα παράλια της Θράκης.

γ. Η τρίτη επιδρομή γίνεται το έτος 1327.

Αυτοκράτορας του Βυζαντίου είναι ο Ανδρόνικος Β' (1282-1328). Αυτή την περίοδο είχε ξεσπάσει εμφύλιος πόλεμος μεταξύ αυτού και του

εγγονού του Ανδρόνικου Γ', που διεκδικούσε το θρόνο. Ο εμφύλιος είχε ξεσπάσει το έτος 1323. Το 1327 ο Ανδρόνικος Β' ζήτησε από τον Οχράν να στείλει στρατό για να τον βοηθήσει ενάντια του εγγονού του. Ο Οχράν δέχθηκε και έστειλε στρατεύματα, τα οποία όμως νίκησε ο Ανδρόνικος Γ' και τους ανάγκασε να επιστρέψουν στη Μικρά Ασία με πλοία, τα οποία είχε διαθέσει ο Ανδρόνικος Β'. Ο εμφύλιος έληξε σ'ένα χρόνο. Οι ζημιές όμως ήταν τεράστιες και όπως ο χρόνος απέδειξε ανεπανόρθωτες: πολλές ζωές, μεγάλες υλικές ζημιές. Ο εθνοκτόνος πόλεμος έχει σαν αποτέλεσμα την παντελή αποδυνάμωση, τόσο της κρατικής μηχανής όσο και της υπαίθρου. Την ίδια χρονική περίοδο κάνουν επιδρομές στη Θράκη διάφορα τουρκομανικά φύλα και πολλοί Τούρκοι εγκαθίστανται ως οροφύλακες στη Βαλκανική.

- δ. Η τέταρτη και κυριώτερη σε σημασία επιδρομή των Οθωμανών στη Θράκη γίνεται κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου που ξέσπασε, αυτή τη φορά μεταξύ του Ιωάννη ΣΤ' Καντακουζινού και του ανήλικου αυτοκράτορα Ιωάννη Ε' Παλαιολόγου και της μητέρας του Άννας της Σαβοΐας. Η αυτοκράτειρα Άννα ζήτησε βοήθεια από το Σέρβο της Ροδόπης Μομτσίλο ή Μοψίλο. Ο Καντακουζινός ζήτησε αρχικά βοήθεια από τον Εμίρη του Αϊδινίου, Ουμούρ.

Με τη βοήθεια των Τουρκικών στρατευμάτων κατέλαβε την Ξάνθη, την Χρυσούπολη και το Περιθεώριο Β.Δ. της Κομοτινής το 1343. Το 1344 τα στρατεύματα του Ουμούρ επιστρέψανε στη Μ.Ασία. Όσο διάστημα όμως έμειναν στη Θράκη λεηλατούσαν, κατέστρεφαν, ερείπωναν στο διάβα τους τα πάντα. Το 1345 ο Καντακουζηνός θα ζητήσει τη βοήθεια του Οχράν. Και για να επιτύχει τη συμφωνία του προτείνει για γυναίκα του στον εξηνταδυάχρονο (62) πλέον Οχράν την ανήλικη κόρη του. Ο Οχράν έστηλε 16.000 στρατό για να βοηθήσει τον πεθερό του. Ο Μορτσίλος θα νικηθεί και θα σκοτωθεί, η Θράκη όμως αλωνίζεται απ'άκρη σ'άκρη τόσο από τους Οθωμανούς όσο και από άλλα Τουρκομανικά φύλα που ήρθαν για βοήθεια του Καντακουζινού. Τα χωριά ερημώνονται, οι κάτοικοι χάνουν τα υπάρχοντά τους, η γη

δεν είναι δυνατόν να καλλιεργηθεί, οι βάρβαροι ουσιαστικά κυριαρχούν και παίρνουν τις πληροφορίες που θα τους βοηθήσουν να γίνουν και τυπικά οι κύριοι της Θράκης.

Το 1347 οι Οθωμανοί θα ξανακάνουν την εμφάνισή τους στη Θράκη, θα λεηλατήσουν τα παράλια και θα κατευθυνθούν προς τη Θεσσαλονίκη Την πορεία τους θα ανακόψει ο Ματθαίος Καντακουζινός, γιός του Ιωάννη του ΣΤ' του Καντακουζινού, που ήταν διοικητής της Χαλκιδικής. Μετά ένα χρόνο ο Καντακουζινός θα φέρει ο ίδιος τους Οθωμανούς ξανά στη Θράκη για να επιτεθεί εναντίον του Δουσάν. Ο Οχράν θα στείλει τους τέσσερεις γιούς του επικεφαλής μιας στρατιωτικής δύναμης 10.000 ανδρών, η οποία όμως δεν μπόρεσε να καταφέρει ουσιαστικά αποτελέσματα και έτσι γύρισαν πίσω.

Το 1352 γίνεται γίνεται εμφύλιος μεταξύ του Ιωάννη Ε' Παλαιολόγου και του Ματθαίου Καντακουζινού. Στρατιωτικές δυνάμεις των Οθωμανών φτάνουν στο πλευρό του Ματθαίου μετά από παράκληση στο Οχράν. Σ' αντάλλαγμα αυτής της βοήθειας ο Οχράν ζήτησε και του παραχωρήθηκε η περιοχή της Τζύμπης.

Είναι ένα σημείο που δε συμφωνούν όλες οι πλευρές. Οι Τουρκικές πηγές υποστηρίζουν ότι την περιοχή την κατέλαβαν οι Οθωμανοί. Πολλοί όμως έχουν αντίδραση και μιλούν για παραχώρησή της.

Η Τζύμπη είναι η πρώτη περιοχή που καταλαμβάνεται. Όταν τα Οθωμανικά στρατεύματα επιστρέφουν στη βάση τους η Τζίμπη παρέμεινε υπό την Οθωμανική κατοχή. Οι Οθωμανοί κάνουν πλέον αισθητή την παρουσία τους στη Θράκη. Αρχικά προσπαθούν να εξισλαμίσουν τους χριστιανούς μιλώντας τους για τη λύτρωση που θα έβρισκαν όταν θα απαλασσόταν από την κυριαρχία του Βυζαντίου και θα πέρναγαν στην Τουρκική κατοχή.

Εκτός όμως από την προπαγάνδα υπέρ της Τουρκίας, έκαναν χρήση βίας. Εξακολουθούσαν οι λεηλασίες και οι αρπαγές όχι μόνο σε υλικά αγαθά, αλλά και σε ανθρώπινο δυναμικό. Ολόκληροι πληθυσμοί έγιναν θύματα αρπαγών και μεταφέρθηκαν στα σκλαβοπάζαρα της Μικράς Ασίας. Ο Τούρκος ιστορικός Βαγκαπ, σύμφωνα με τον Π. Ροδάκη (1991, σελ.152), γράφει ότι μεγάλο μέρος των κατοίκων της Θράκης και της Βαλκανικής γενικότερα, στη διάρκεια των τουρκικών επιδρομών και κατακτήσεων, καταφεύγουν στα βουνά για να αποφύγουν τους εξανδραποδισμούς. Όλα πλέον δείχνουν την αδυναμία της κρατικής μηχανής, που είχε αναλωθεί σε εμφυλίους, να επιληφθεί της καταστάσεως και να πάρει δυναμική θέση. Τα συμπτώματα είναι ολοφάνερα. Σε λίγο καιρό το Βυζάντιο θα είναι και κλινικά νεκρό.

Το 1354 γίνεται ένας μεγάλος σεισμός που καταστρέφει την Καλλίπολη. Οι κάτοικοι έντρομοι φεύγουν και ο Σουλεϊμάν, γιος του Οχράν και διοικητής της Τζύμπης, βρίσκει την ευκαιρία να καταλάβει την Καλλίπολη και να εγκαταστήσει εκεί Τατάρους που μεταφέρθηκαν από τη Μικρά Ασία.

Το 1361 ο Χατζή Ιπλεγή καταλαμβάνει το ισχυρότερο οχυρό της Θράκης. Το φρούριο του Διδυμότειχου. Την ίδια χρονιά σκοτώνεται ο Σουλεϊμάν τον οποίο διαδέχεται ο δευτερότοκος γιός του Οχράν Μουράτ Α'. Το 1362 πεθαίνει από τη στεναχώρια του για το χαμό του γιού του και ο Οχράν και έτσι ο Μουράτ Α' ανακηρύσσεται σουλτάνος, αφού εξόντωσε τα δύο άλλα αδέρφια του.

Στη συνέχεια διορίστηκε διοικητής της Θράκης από το Μουράτ ο Λ. Σαχίν, που ήταν εξισλαμισμένος Έλληνας και καλός φίλος του πατέρα του. Επίσης διορίστηκαν σε καίριες θέσεις στο στρατό, εξισλαμισμένοι Έλληνες με τη βοήθεια των οποίων κατέλαβε και την υπόλοιπη Θράκη. Ο Γαζή Εβρενός θα καταλάβει την Κομοτηνή και την Ξάνθη το 1362. Ο Ντελή Μπαλαμπάν και ο Χαϊρεδδίν Πασάς κατέλαβαν την Καβάλα, Δράμα, Ζίχνη και Σέρρες. Ο Μουράτ θα εγκατασταθεί στο Διδυμότειχο το 1363 μέχρι να

ετοιμασθεί η Ανδριανούπολη, την οποία έκανε πρωτεύουσα του νέου κράτους του. Μέχρι το 1365 οι Οθωμανοί είχαν καταλάβει ολόκληρη τη Δυτική Θράκη. Δε βρήκαν αντίσταση από το κυρίως κράτος το οποίο ψυχορραγούσε. Μεμονομένες ομάδες αντιστάθηκαν, χωρίς όπως είναι φυσικό να φέρουν αποτελέσματα.

Αυτό που κάνει την κατάκτηση της Θράκης να ξεχωρίζει από την κατάκτηση των υπολοίπων Βυζαντινών επαρχιών είναι ότι τα λαϊκά στρώματα ήταν αυτά που αντιστάθηκαν, ενώ οι ανώτεροι αξιωματούχοι και οι εκπρόσωποι του κράτους εξισλαμίσθηκαν οικιοθελώς χωρίς καμιά αντίσταση. Σε αντίθεση μ' αυτή τη στάση, τα λαϊκά στρώματα στη Μικρά Ασία προσχώρησαν εκούσια στις τάξεις του Ισλάμ και μάλιστα αναφέρονται και ομαδικοί εξισλαμισμοί.

Η πρώτη φάση της κατάκτησης της Θράκης από τους Οθωμανούς θα ολοκληρωθεί με το θάνατο του Μουράτ Α', στη μάχη του Κοσσυφοπεδίου το 1389. Μέχρι το 1365 είχε ολοκληρωθεί η κατάκτηση της Δυτικής Θράκης (του τμήματος που ανήκει σήμερα στην Ελλάδα) και ένα μέρος της Ανατολικής Θράκης. Η κατάκτηση του υπολοίπου τμήματος της Θράκης πραγματοποιήθηκε όταν ήταν ηγεμόνας των Οθωμανών ο Μωάμεθ (Μεχμέτ) Β'. Με το θάνατό του το 1481 θα κλείσει και το κεφάλαιο αυτό της Ιστορίας με το όνομα Οθωμανική κατάκτηση και κυριαρχία της Θράκης.

2.1.3. Τρόποι που χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη της Οθωμανικής Κυριαρχίας στη Θράκη

Ουσιαστικά τέσσερεις τρόπους χρησιμοποίησαν, σύμφωνα με το Μαγκριώτη (1993, σελ.139), οι Οθωμανοί για να επιτύχουν την επικράτηση και την κυριαρχία τους στο χώρο της Θράκης.

- α. Τη μετονομασία των τοπωνυμιών σε τουρκικά ονόματα ώστε να φαίνεται η περιοχή τουρκική. Ήταν μια τακτική που ακολουθήθηκε από τους Οθωμανούς σ'όλες τις περιπτώσεις των κατακτήσεών τους.
- β. Τον εποικισμό της περιοχής με τουρκικό πληθυσμό από τη Μικρά Ασία. Η ισλαμική παράδοση επέβαλε το σεριάτ (seriat), το οποίο σημαίνει ότι η καλλιεργήσιμη γη των περιοχών που περνούσαν στην κατοχή τους προσαρτούνταν αυτόματα στην κυριότητα του Σουλτάνου. Αυτός, αφού κρατούσε ένα μέρος για τον εαυτό του, μπορούσε να δώσει την υπόλοιπη γη σε αξιωματούχους ή σε κάποια θρησκευτικά ιδρύματα. Βέβαια δεν παραχωρούσε την ιδιοκτησία, αλλά την επικαρπία την οποία και θα κρατούσαν όσο έκρινε ο Σουλτάνος ότι εξυπηρετούν τα συμφέροντα του κράτους.

Στη Θράκη η γη θα παραχωρηθεί σε θρησκευτικά τάγματα. Είναι οι γνωστές ως βακουφικές εκτάσεις. Τα κυριότερα θρησκευτικά τάγματα που πήραν τέτοιες εκτάσεις ήταν οι Μπεχτασήδες, οι Αχήδες και Καλενδέρηδες. Έπαιρναν αυτές τις εκτάσεις, αλλά είχαν υποχρέωση να παρέχουν στέγη και τροφή στα τουρκικά στρατεύματα όταν χρειαζόταν. Επίσης θα έπρεπε να φροντίζουν για τη στέγη και την εξεύρεση εργασίας στους Τούρκους εποίκους, που ερχόταν από τη Μ. Ασία. Μ' αυτό τον τρόπο θα εξασφάλιζαν τη μόνιμη διαμονή τους στη Θράκη. Πραγματοποιούνταν ακόμα παραχώρηση τιμαρίων και δημιουργία κατά συνέπεια του τουρκικού φεουδαλισμού. Μεγάλα τιμάρια εύφορης γης δίνονται σε Τούρκους αξιωματούχους της Μικράς Ασίας με στόχο να τους προσελκύσουν. Δίνονται και μικρότερες εκτάσεις σε στρατιώτες.

Οι Σπαχήδες ήταν μια ακόμα ομάδα η οποία οφελήθηκε από την τουρκική φεουδαρχία. Οι Σπαχήδες ήταν το στρατιωτικό οθωμανικό τμήμα που λειτουργούσε ανάλογα με τους ιππότες της Δύσης. Αναφερόμενοι ακόμα στην τουρκική φεουδαρχική ιεραρχία δεν θα πρέπει να ξεχάσουμε τους Έλληνες αξιωματούχους. Αυτοί, άλλοι από

φόβο μήπως χάσουν τις περιουσίες τους και άλλοι από απληστία και πλεονεξία, προσχώρησαν στον ισλαμισμό και βέβαια ανταμοίφθηκαν ανάλογα με την παραχώριση σ' αυτούς μεγάλων εκτάσεων γης. Όσο για τους χωρικούς, αυτοί βρέθηκαν να δουλεύουν σα δούλοι στα χωράφια του. Πολλοί απ' αυτούς για να γλιτώσουν τις ταπεινώσεις και τις καταδιώξεις κατέφυγαν στα βουνά. Υπήρχε βέβαια και μια μερίδα που δεν άντεξε τις πιέσεις και εξισλαμίσθηκε. Ευτυχώς πρόκειται για ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού.

γ. Έναν άλλο τρόπο που χρησιμοποίησαν οι Τούρκοι για να επιτύχουν την κυριαρχία τους ήταν η μεταφορά και εγκατάσταση Οθωμανικών πληθυσμών στη Θράκη. Οι Μουσουλμάνοι θα χρησιμοποιήσουν μια ακόμα τακτική που χρησιμοποιούσε το Βυζαντινό κράτος σε περιπτώσεις κατακτήσεων. Αυτό βέβαια είναι φυσικό, αφού την κύρια ευθύνη της οργάνωσης του κράτους τους την είχαν βυζαντινοί αξιωματούχοι. Ένα από τα πρώτα μελήματα τους λοιπόν ήταν η διαφοροποίηση της σύνθεσης του πληθυσμού της Θράκης. Όπως ήδη έχει αναφερθεί σε προηγούμενη παράγραφο, από την πρώτη στιγμή της κατάληψης της Καλλιπόλεως μεταφέρονται διάφορα Τουρκομανικά φύλα και κύρια Τάταροι και Γιουρούκοι. Οι Τάταροι ήταν τουρκικής καταγωγής. Οι Γιουρούκοι ήταν εξισλαμισμένοι ειδωλολάτρες που ζούσαν νομαδικά στα ορεινά την Μ. Ασίας. Παράλληλα, όπως αναφέραμε και πιο πάνω, πολλοί ήταν οι Θράκες που μεταφέρθηκαν ως σκλάβοι στα σκλαβοπάζαρα της Μ. Ασίας. Έτσι οι νέοι κάτοικοι βρήκαν τη γη ελεύθερη και μπορούσαν άνετα να επιδοθούν στην προσπάθεια πλουτισμού.

δ. Ο εξισλαμισμός των γηγενών της Θράκης ήταν το τέταρτο μέσο που χρησιμοποίησαν οι Οθωμανοί για να επιτύχουν την κυριαρχία τους στο χώρο της Θράκης. Σύμφωνα με το μουσουλμανικό δίκαιο, θα έπρεπε να γίνεται διάκριση μεταξύ ειδωλολατρών και χριστιανών. Οι ειδωλολάτρες ήταν υποχρεωμένοι να ασπαστούν τη θρησκεία του Ισλάμ, ενώ οι χριστιανοί είχαν δικαίωμα επιλογής. Αν δεν επιθυμούσαν

να γίνουν μουσουλμάνοι θα μπορούσαν να πληρώσουν τον κεφαλικό φόρο (χαράτσι) και να το αποφύγουν. Όμως αυτό δυστυχώς σε πολλές περιπτώσεις δεν τηρήθηκε. Οι εξανδραποδισμοί και οι βίαιοι εξισλαμισμοί γινόταν χωρίς διάκριση μεταξύ χριστιανών και ειδωλολατρών.

Βέβαια εκτός από τους βίαιους, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι υπάρχει κι ένα μεγάλο ποσοστό εκούσιων, εξισλαμισμών. Οι κυριότεροι λόγοι που οδήγησαν τους χριστιανούς σ' αυτή την επιλογή, όπως αναφέρονται απο τον Γ.Μακριώτη στο βιβλίο του "Θράκη. Η έπαλξη του Ελληνικού Βορρά" (1993, σελ.170), είναι οι εξής:

1. Η απογοήτευση που αισθάνονταν οι πολίτες της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, λόγω της εγκατάλειψής τους από το κράτος. Η βαριά φορολογία, η αδυναμία να τους προστατεύσουν από τις ξένες επιθέσεις, η παρουσία των ξένων που χρησιμοποιούνταν σα μισθοφόροι για επίλυση εσωτερικών διαφορών, και οι εμφύλιοι. Από την άλλη οι υποσχέσεις των Τούρκων για μια καλύτερη ζωή με την προσχώρηση στους ισλαμικούς κύκλους, ήταν λογικό να φέρουν αυτό το αποτέλεσμα.
2. Η φιλοδοξία για κοινωνική άνοδο και απόκτηση περιουσίας μέσω της εισχώρησης στη μωαμεθανική θρησκεία. Αυτή η επιθυμία που συχνά ξεπερνούσε τα όρια της φιλοδοξίας και μετατρεπόταν σε πλεονεξία για απόκτηση όλο και μεγαλύτερης δύναμης.
3. Η στάση πολλών θρησκευτικών και πολιτικών ηγητόρων που ήταν από τους πρώτους που ασπάσθηκαν τους κανόνες του Ισλάμ. Η στάση αυτή έκαμπε τις αντιστάσεις του απλού λαού και επιδρούσε θετικά για την εισαγωγή τους στη μουσουλμανική θρησκεία.
4. Η αποφυγή των πάσης φύσεως διώξεων που διενεργούνταν από μέρος των Τούρκων σε βάρος του ελληνικού στοιχείου. Αναφερόμαστε στις

ατομικές, κοινωνικές, θρησκευτικές, φορολογικές διώξεις, τις αγγαρείες και το παιδομάζωμα. Ήταν μια επιλογή με στόχο να σώσουν την ατομική και οικογενειακή ζωή και αξιοπρέπεια.

Μ' αυτούς τους τρόπους επιτεύχθηκε η υποδούλωση της Θράκης και άρχισε μια μακρά περίοδος διωγμών και ταπεινώσεων για τους Έλληνες Θράκες. Μια χρονική περίοδος που θα είναι μεγαλύτερη απ' αυτή της υποδούλωσης του υπόλοιπου γένους, μια και η Θράκη ήταν από τις πρώτες ελληνικές περιοχές που καταλήφθηκαν, ενώ απελευθερώθηκε τελευταία.

2.1.4. Η αρχή της αντίστροφης μέτρησης

Από τη στιγμή της κατάκτησης αρκετοί ήταν οι Έλληνες που πέρασαν στο αντίθετο στρατόπεδο. Πολλοί ήταν όμως κι αυτοί που έμειναν πιστοί στην ιδέα της απελευθέρωσης και στη θρησκεία τους. Οι Τούρκοι ήταν οι κατακτητές όμως το εμπόριο και η βιοτεχνία βρισκόταν στα ελληνικά χέρια. Λειτουργούσαν σχολεία και η οικονομική και πνευματική ακμή του Θρακικού Ελληνισμού έφτασε στο ζενίθ της το β' μισό του 19ου αιώνα. Τότε πολλοί ήταν οι Θράκες που ήταν μέλη της φιλικής εταιρείας, ενώ δημιουργούνταν σύλλογοι με στόχο την τόνωση του εθνικού φρονήματος καθώς επίσης λειτουργούσαν μεγάλα εκπαιδευτήρια σε αρκετές Θρακικές πόλεις.

Την ίδια εποχή όμως έχουν αρχίσει οι Βούλγαροι να οργανώνονται. Έτσι το 1876, μετά από κάποιες σφαγές που γίνονται στο Μπατάκ, ξεσηκώνονται και κυρήσσουν τον πόλεμο στη γηραιά πια Τουρκία, που από παντού δέχεται χτυπήματα. Με την υποστήριξη των Ρώσων θα επιτύχουν οι Βούλγαροι την υπογραφή της συνθήκης του Αγίου Στεφάνου 19-2-1878, οι όροι της οποίας προέβλεπαν την παράδοση ολόκληρης της Θράκης εκτός της χερσονήσου της Καλλιπόλεως και μιας μικρής περιοχής μπροστά από την Κων/πολη. Επίσης, θα παραδίνονταν ολόκληρη η Μακεδονία εκτός από τη Θεσσαλονίκη και την Κοζάνη στη Βουλγαρία. Έτσι ξεκινά μια περίοδος φοβερών διωγμών και σφαγών τόσο για τους Έλληνες όσο και για τους

προηγούμενους κατακτητές, τους Τούρκους που ήταν εγκατεστημένοι στην περιοχή.

Η Θράκη θα παραμείνει στα Βουλγαρικά χέρια μέχρι την περίοδο των Βαλκανικών πολέμων. Όταν θα ξεσπάσει ο πόλεμος, η Βουλγαρία θα καταλάβει και την υπόλοιπη Θράκη μέχρι την Τσατάλτζα και τη χερσόνησο της Καλλιπόλεως, όπου ήταν οι τουρκικές οχυρώσεις. Επίσης θα στραφεί ξανά κατά της Ελλάδος επιχειρώντας την κατάληψη της Θεσσαλονίκης. Ο ελληνικός στρατός όμως θα νικήσει και θα απελευθερώσει τις Σέρρες, Δράμα, Καβάλα, Ξάνθη και Κομοτηνή (14-7-1913). Έλληνες και Τουρκογενείς θα υποδεχθούν με δάφνες τον ελληνικό στρατό μετά τα βουλγαρικά δεινά που είχαν υποστεί κατά το διάστημα της βουλγαρικής κατοχής. Όμως προς απογοήτευσή τους με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου η Δυτική Θράκη δίνεται πάλι στου Βουλγάρους. Άλλη μια περίοδος δοκιμασιών αρχίζει για τους Θράκες, αλλά και για τους Τουρκογενείς της περιοχής.

Μέχρι και τον 1ο παγκόσμιο πόλεμο θα διατηρηθεί η βουλγαρική κυριαρχία της Θράκης. Το Μάιο του 1919 θα καταληφθεί η Δυτική Θράκη από τα συμμαχικά στρατεύματα, τα οποία θα την παραδώσουν στην 9η ελληνική μεραρχία. Ο ελληνικός στρατός συνεχίζει τον απελευθερωτικό του αγώνα και στις 12 Ιουλίου του 1920 κατορθώνει την απελευθέρωση της Ανατολικής Θράκης. Δυστυχώς όμως, αυτή θα κρατήσει μόνο 2 χρόνια και 2 μήνες. Η μικρασιατική καταστροφή θα σημάει και το τέλος της ελληνικής κυριαρχίας της Ανατολικής Θράκης. Χιλιάδες ήταν αυτοί που ακολούθησαν το δρόμο της προσφυγιάς. Η Ανατολική Θράκη παραδόθηκε στους Τούρκους από τους συμμάχους, οι οποίοι ενεργούσαν ως μεσολαβητές μεταξύ της Ελλάδος και της Τουρκίας. Αυτό αποφασίσθηκε με τη συνθήκη των Μουδανιών στις 30.9/13.10.1922. Στην Ελλάδα έμεινε η Δ. Θράκη, αφού η Βόρεια Θράκη άνηκε στους Βούλγαρους. Τελικά το συνοριακό καθεστώς ρυθμίστηκε με τη συνθήκη της Λωζάνης που υπογράφηκε στις 24/7/1923. Με χωριστή ελληνοτουρκική σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ Βενιζέλου και Ινουνού στις 30.1.1923 διευθετήθηκε το ζήτημα της ανταλλαγής των πληθυσμών με εξαίρεση τους Έλληνες της

Κωνσταντινούπολης και των νησιών Ίμβρου και Τενέδου καθώς και τους μουσουλμάνους της Δυτικής Θράκης. Περίπου 1.300.000 Έλληνες ήρθαν πρόσφυγες στην Ελλάδα (από το 1912 έως το 1925) και 500.000 Τούρκοι επέστρεψαν στην Τουρκία. Τα άρθρα 37-45 της συνθήκης (τα οποία παραθέτουμε στο παράρτημα, μαζί με τη νέα εθνολογική σύνθεση), αναφέρονται στο καθεστώς προστασίας των δυο μειονοτήτων, της ελληνικής που έμεινε στην Κωνσταντινούπολη, την Ίμβρο και την Τένεδο και της μουσουλμανικής που έμεινε στη Δ. Θράκη.

2.2. Η Μουσουλμανική Μειονότητα της Δ. Θράκης Σήμερα

Αναφερόμενοι στους Τουρκογενείς μουσουλμάνους της Δ. Θράκης και ξεκινώντας από τα ανθρωπολογικά χαρακτηριστικά θα πρέπει να πούμε ότι παρατηρείται μια ανομοιογένεια, που οφείλεται στην πολλαπλότητα της φυλετικής του σύνθεσης, σύμφωνα και με το Γ. Μαγκριώτη (1993, σελ.213). Έτσι, όπως έχει αναφερθεί και προηγούμενα, είναι απόγονοι: α) Τούρκων που εγκαταστάθηκαν στη Θράκη μετά την κατάληψη της 1370-1380. β) Διαφόρων Τουρκομανικών φυλών, όπως οι Τάταροι και οι Γιουρούκοι, που εξισλαμίσθηκαν μετά την κατάκτησή τους από τους Τούρκους και γ) Αρκετών εξισλαμισμένων Ελλήνων της Μικράς Ασίας, που ήρθαν ως κατακτητές μαζί με τους μουσουλμάνους. Αυτό εξηγεί το γεγονός ότι εκτός από τους Πομάκους υπάρχουν και άλλοι μουσουλμάνοι που δεν παρουσιάζουν τα μογγολικά χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν οι Τούρκοι.

Η γλώσσα που χρησιμοποιούν οι Τουρκογενείς μουσουλμάνοι στις καθημερινές συναλλαγές τους είναι η τουρκική. Δε γνωρίζουν πολύ καλά την ελληνική και όταν ακόμα τη γνωρίζουν αποφεύγουν να τη χρησιμοποιούν. Αυτό δημιουργεί αρκετές δυσχέρειες στις συναλλαγές τους με τους Έλληνες συμπολίτες τους, αλλά και κύρια με τις δημόσιες υπηρεσίες, στις οποίες αναγκαστικά για κάποια αίτια θα καταφύγουν κάποιες φορές. Έτσι συχνά δημιουργείται ένα άσχημο κλίμα και μια ένταση και στις δύο πλευρές.

Στην ενδυμασία τους διακρίνει κανείς πολλά στοιχεία της Οθωμανικής περιόδου, κάτι που δεν το συναντούμε πια τόσο έντονα στην Τουρκία σήμερα, η οποία παρουσιάζει μια στροφή προς το ευρωπαϊκό ντύσιμο. Το γεγονός αυτό οφείλεται και στο ότι έχουν μείνει προσηλωμένοι στις παραδόσεις και κύρια στη θρησκεία τους, η οποία κατέχει σημαντικό μέρος στη ζωή τους. Και στους τρεις νομούς της Θράκης, όπου διαβιούν οι μουσουλμάνοι, υπάρχει ο Μουφτής, που είναι ο ανώτερος θρησκευτικός λειτουργός. Υπάρχουν τρεις προβλεπόμενες θέσεις Μουφτήδων: μια στην Κομοτηνή, μια στην Ξάνθη και μια στο Διδυμότειχο. Ο Μουφτής διορίζεται από μια 11μελή επιτροπή, που αποτελείται από το Νομάρχη και 10 επιφανείς μουσουλμάνους, βάσει μορφωτικών και ηθικών κριτηρίων. Οι αρμοδιότητές του δεν περιορίζονται μόνο στη θρησκεία, αλλά έχει και δικαστικές δικαιοδοσίες σε διάφορα θέματα, κυρίως οικογενειακού δικαίου (π.χ. γάμους, διαζύγια, κηδείες κλπ.). Οι αποφάσεις του όμως είναι εκτελεστές μόνο αν κριθούν σαν τέτοιες και από το αρμόδιο πρωτοδικείο. Η υπόθεση όμως, δεν κρίνεται από την αρχή από το ελληνικό δικαστήριο. Αυτό που εξετάζεται είναι αν η απόφαση του Μουφτή είναι στα όρια των αρμοδιοτήτων του.

Η εκπαίδευση τώρα των μουσουλμάνων γίνεται σε μειονοτικά μουσουλμανικά σχολεία. Αυτά στον αριθμό είναι περίπου: 260 δημοτικά σχολεία και 2 ιεροσπουδαστήρια ή μεντρεσέδες, όπως λέγονται, που είναι σχολεία μέσης εκπαίδευσης. Τα σχολεία επανδρώνονται με εκπαιδευτικούς που αποφοιτούν από την Ειδική Παιδαγωγική Ακαδημία Θεσσαλονίκης και απ' αυτούς τους εκπαιδευτικούς που έρχονται από την Τουρκία. Σύμφωνα με ένα ελληνοτουρκικό μορφωτικό πρωτόκολλο σε κάθε σχολικό έτος, ένας αριθμός μετακλητών από την Ελλάδα εκπαιδευτικών διδάσκει στα ελληνικά σχολεία της Πόλης και ένας αντίστοιχος αριθμός μετακλητών από την Τουρκία διδάσκει στα μειονοτικά σχολεία της Δ. Θράκης. Η διδασκαλία γίνεται στην τουρκική γλώσσα.

Αναφερόμενοι στην επαγγελματική κατάσταση των Τουρκογενών μουσουλμάνων θα λέγαμε ότι οι περισσότεροι ασχολούνται με τη γεωργία

και την κτηνοτροφία. Υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός ατόμων που ασχολούνται με το εμπόριο και ένας πολύ μικρός αριθμός επιστημόνων, οι περισσότεροι εκ των οποίων απέκτησαν την ειδικότητά τους στο εξωτερικό και κυρίως στην Τουρκία.

Πρέπει επίσης να αναφέρουμε την ύπαρξη του Γενικού Προξενείου της Τουρκίας, που εδρεύει από το 1934 στην Κομοτινή. Θεωρητικά η δημιουργία του έγκυται στην εξυπηρέτηση διπλωματικών σκοπών και στην προστασία των δικαιωμάτων της μουσουλμανικής μειονότητας. Ο Γ. Μαγκριώτης (1993, σελ.232) σχετικά γράφει: "Ουσιαστικά δρά προπαγανδιστικά υπέρ της Τουρκίας και σε πολλές περιπτώσεις διαταραχών των σχέσεων μουσουλμάνων με Έλληνες ή και με το κυρίως ελληνικό κράτος θεωρείται ο κυρίως πρόξενος".

Τέλος θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η μουσουλμανική μειονότητα εκπροσωπείται στο ελληνικό κοινοβούλιο με τους 2 ανεξάρτητους μουσουλμάνους βουλευτές: τον κο Φαΐκογλου Αχμέτ του νομού Ξάνθης και τον κο Σαδίκ Αχμέτ του νομού Ροδόπης, οι οποίοι εξασφάλισαν το 35% των ψήφων της περιφέρειάς τους. Θέλοντας να χαρακτηρίσουμε τη δράση των συγκεκριμένων βουλευτών μέσα από τις ενέργειές τους και τις δηλώσεις τους, τόσο στον ελληνικό όσο και στον ξένο τύπο, θα λέγαμε πως δεν κινούνται από ιδιαίτερα φιλελληνικά αισθήματα. Δείχνουν καθαρά πως στόχος τους είναι η δημιουργία και η ενδυνάμωση μιας στενής σχέσης μεταξύ της Τουρκίας την οποία θεωρούν "μητέρα τους" και του μειονοτικού πληθυσμού.

Όσον αφορά τώρα στις σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ της μειονότητας και των Ελλήνων, που βρίσκονται στην ίδια περιοχή και σε αρκετές περιπτώσεις γειτονεύουν, δε θα μπορούσε να πεί κανείς ότι υπάρχουν σοβαρές διαφορές. Βέβαια δεν μπορούμε και να πούμε ότι υπάρχουν στενές σχέσεις. Και οι δυο πλευρές είναι επιφυλακτικές θα έλεγε κανείς, διατηρείται όμως μια κατάσταση ισορροπίας.

Όμως δια στόματος των αντιπροσώπων της μειονότητας στην ελληνική βουλή, και συγκεκριμένα του κ. Σαδίκ Αχμέτ από παλαιότερη επαφή που είχαμε μαζί του, προέκυψαν τα εξής: Ο κ. Σαδίκ υποστηρίζει ότι η μουσουλμανική μειονότητα είναι τουρκική και ότι μεταχειρίζεται άδικα από την ελληνική κυβέρνηση. Προβάλλει δε μια σειρά παραπόνων και αιτημάτων προς το εξωτερικό, για τη σύνταξη των οποίων χρησιμοποιεί την αγγλική γλώσσα. Σύμφωνα με το τελευταίο φυλλάδιο που εξέδωσε το Δεκέμβριο του 1992 με τον τίτλο "Τα παράπονα και τα αιτήματα της τουρκικής -μουσουλμανικής μειονότητας στη Δ. Θράκη", αναφέρει τα εξής:

1. Οι Έλληνες πολιτικοί άνδρες και οι ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί, όταν αναφέρονται στην μουσουλμανική μειονότητα, δηλώνουν πως δεν είναι Τούρκοι παρά μόνο μουσουλμάνοι. Ο ίδιος όμως πιστεύει ότι αυτό αντίκειται στην ιστορική τους ύπαρξη, τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις, τη μητρική γλώσσα και στα τουρκικά ήθη και έθιμα στα οποία οι ίδιοι είναι πιστοί.
2. Το επίσημο ελληνικό κράτος έχει παραμελήσει την εκπαίδευση στην τουρκική γλώσσα και η στάση αυτή έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 40 της συνθήκης της Λωζάνης. Έτσι:
 - α. Έπαψαν οι διορισμοί εκπαιδευτικών μετακλητών εκ Τουρκίας, με αποτέλεσμα να στερούν τη μουσουλμανική μειονότητα από δασκάλους ομογενείς της.
 - β. Στις ορεινές περιοχές όπου ζούνε οι μουσουλμάνοι Τούρκοι ιδρύονται ελληνικά γυμνάσια και αναγκάζονται τα παιδιά των μουσουλμάνων να παρακολουθούν αυτά τα σχολεία, στα οποία η εκπαίδευση γίνεται στην ελληνική γλώσσα. Από την άλλη η καθιέρωση εξετάσεων στα δυο μειονοτικά γυμνάσια, περιορίζει τον αριθμό των μαθητών. Επίσης το γεγονός ότι υπάρχουν μόνο δυο εκπαιδευτήρια μέσης εκπαίδευσης από μόνο του καθορίζει ότι ο αριθμός των μαθητών θα είναι περιορισμένος.

3. Γίνονται αδικίες με σκοπό την οικονομική κατάρρευση της μειονότητας.
Συγκεκριμένα:
- α. Δε δίνεται άδεια για την κτήση ακίνητης περιουσίας.
 - β. Γίνονται απαλλοτριώσεις των κτημάτων των μελών της μειονότητας.
 - γ. Το δημόσιο παίρνει τα κτήματα που κληρονομήθηκαν από τους μουσουλμάνους προγόνους τους, όταν δεν υπάρχουν οι τίτλοι κυριότητας αυτών.
 - δ. Επιβάλλονται στους Τούρκους επιχειρηματίες, βιοτέχνες, ακόμα και δάσκαλος που διδάσκουν το κοράνι βαριά χρηματικά πρόστιμα.
 - ε. Κανένα μέλος της μουσουλμανικής μειονότητας δε διορίζεται υπάλληλος. Μουσουλμάνος δε, φαρμακοποιός δεν παίρνει άδεια ασκήσεως του επαγγέλματός του.
 - στ. Τέλος και η λήψη άδειας οδηγήσεως είναι δύσκολη, αν όχι αδύνατη.
4. Δε δίνονται άδειες για οικοδομές ή ακόμα για την επισκευή παλιών σπιτιών.
5. Πολλοί ομογενείς (μουσουλμάνοι), έχασαν την ιθαγένειά τους με την πρόφαση ότι έμειναν πολύ καιρό εκτός Ελλάδος. Δε χορηγούνται επίσης κανονικά διαβατήρια πενταετούς διάρκειας σε όλους τους μουσουλμάνους. Είναι αναγκασμένοι επίσης οι μουσουλμάνοι να αντιμετωπίσουν μια νέα πολιτική, που σκοπεύει να διασπείρει τα μέλη της μειονότητας σε διαφορετικές περιοχές της Ελλάδος.
6. Οι Μουφτήδες, ως ανώτεροι θρησκευτικοί ηγέτες, πρέπει να αναδεικνύονται με εκλογές, σύμφωνα με το νόμο 2345/1920. Αντίθετα το 1985, μόλις πέθανε ο Μουφτής Κομοτηνής, ο Έλληνας Νομάρχης διόρισε κάποιον θρησκευτικό ηγέτη στη θέση του Μουφτή.

Ακόμα θα πρέπει να αναφέρουμε ότι στη συνάντησή μας ο κ. Σαδίκ υποστήριξε ακόμα ότι:

- α. Δεν υπάρχει αποδοχή της μειονότητας από την ελληνική πολιτεία.
- β. Οι κινήσεις των μουσουλμάνων, καθώς και του ίδιου, δεν έχουν άλλο σκοπό εκτός του να αποκτήσουν ίσα δικαιώματα οι μουσουλμάνοι της Δ. Θράκης με τους Έλληνες.
- γ. Δεν μπορεί να συνεχισθεί η κατάσταση ειρήνης στα Βαλκάνια και ειδικά στη Θράκη αν συνεχιστεί η ίδια στάση της Ελλάδος απέναντι στη μειονότητα της Δ. Θράκης.
- δ. Τέλος ειπώθηκε από τον ίδιο ότι το Βυζάντιο και οι Έλληνες, ιστορικά και πολιτισμικά, είναι δύο διαφορετικοί λαοί και ότι οι πρώτοι κατέκτησαν τους δεύτερους.

Τέλος επικαλείται ο κ. Σαδίκ στο βιβλίο του "I ESTROYING EIHNIIO ILENTITY", A HELSINKI WATCH REPORT την αντίθετη προς τη συνθήκη της Λωζάνης, απόφαση της κυβέρνησης Παπάγου, για τη χρησιμοποίηση της λέξεως τουρκικής και όχι μουσουλμανικής μειονότης.

Πέρα όμως από τη συνάντηση που είχαμε με τον κ. Σαδίκ παλαιότερα, συναντηθήκαμε και με το Νομάρχη Κομοτηνής κ. Καραχάλιο και τον υπεύθυνο για μειονετικά θέματα του υπουργείου εξωτερικών κ. Κακλίκη, για να δούμε και τις απόψεις της ελληνικής πολιτείας πάνω στο ζήτημα της μειονότητας και τι πραγματικά είναι θεσπισμένο από το κράτος. Σύμφωνα λοιπόν με τις απόψεις αυτών ισχύουν:

Αναφορικά με την καταπάτηση των δικαιωμάτων, στην οποία αναφέρεται ο βουλευτής κ. Σαδίκ, ας δούμε τί ειπώθηκε για κάθε τομέα:

α. **Εκπαίδευση:** Πρόσφατα έχουν διατεθεί 170.000.000 δρχ. για τη συντήρηση και αναβάθμιση των μουσουλμανικών εκπαιδευτηρίων. Γενικότερα, έχει εκπονηθεί από το κράτος ένα 3ετές αναπτυξιακό πρόγραμμα ταχείας ανάπτυξης της Θράκης με έργα υποδομής πχ. αεροδρόμια, επικοινωνία, επενδύσεις κλπ. Αλλά όπως αναφέρει ο κ. Καραχάλιος, ο κ. Σαδίκ δε δέχθηκε τα χρήματα με το επιχείρημα ότι δεν ήθελε να αναλάβουν το έργο Έλληνες τεχνικοί.

Αναφορικά με το θέμα των εξετάσεων στα μουσουλμανικά σχολεία μέσης εκπαίδευσης, στο οποίο αναφέρθηκε ο κ. Σαδίκ, όπως μας έγινε γνωστό αυτό λόγω του περιορισμένου αριθμού θέσεων στα δύο μουσουλμανικά σχολεία και όχι γιατί υπάρχει πρόθεση από ελληνικής πλευράς να παρεμποδισθεί η εκπαίδευση των παιδιών τους. Εξάλλου τα παιδιά των μουσουλμάνων μπορούν να παρακολουθήσουν τα ελληνικά σχολεία, αν επιθυμούν, όπου δεν υπάρχουν και εξετάσεις. Αυτό όμως δε γίνεται, γιατί από τη μια δε θέλουν να πάνε σε ελληνικά σχολεία παρόλο που είναι Έλληνες πολίτες και από την άλλη δε γνωρίζουν τη γλώσσα ή δεν τη γνωρίζουν καλά. Ο λόγος αυτός εμποδίζει και την επαγγελματική κατάρτιση κάθε τύπου των τουρκοφώνων. Και είναι λογικό αφού σ' όλες τις σχολές, τεχνικές και μη, τα μαθήματα γίνονται στην ελληνική γλώσσα.

Πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι το 1991 συντάχθηκαν νέα σχολικά βιβλία στα τουρκικά. Όμως ο κύκλος των προπαγανδιστών υπέρ της Τουρκίας έπεισε τους γονείς να μην επιτρέψουν στα παιδιά τους να παραλάβουν τα νέα βιβλία. Τα βιβλία επιστράφηκαν στο ελληνικό κράτος και μάλιστα πετάχθηκαν έξω από το υπουργείο εξωτερικών από τον κ. Σαδίκ. Σύμφωνα δε με μαρτυρίες υπαλλήλων του υπουργείου, που ήταν παρόντες σ' αυτή την ενέργεια, ο κ. Σαδίκ δήλωσε τότε ότι "και χρυσά να ήταν τα βιβλία δε θα τα θέλαμε γιατί δεν προέρχονται από την Τουρκία". Η ίδια προκλητική ενέργεια από μέρος του κ. Σαδίκ πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 1993.

Όσον αφορά στο θέμα των σχολικών βιβλίων σημειώνουμε ότι το 1968 υπογράφηκε ένα πρωτόκολλο μεταξύ της Ελλάδος και της Τουρκίας, σύμφωνα με το οποίο κάθε μια από τις δυο πλευρές μπορεί να υποβάλει δείγματα βιβλίων. Σε περίπτωση όμως που η υπεύθυνη χώρα έχει να επιδείξει κάτι αξιόλογο δεν είναι υποχρεωμένη να χρησιμοποιεί τα βιβλία της άλλης χώρας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η Τουρκία έχει να προσφέρει δικό της βιβλίο εδώ και 20 χρόνια και παρόλα αυτά ο κ. Σαδίκ και ο κύκλος του δε δέχονται τα νέα βιβλία, αλλά επιμένουν στα παλαιά, τα τουρκικά. Ενεργώντας πάντα όπως διακηρύσσει με βάση το συμφέρον των παιδιών της μειονότητας, τα καταδικάζει να διδάσκονται αναχρονιστικά βιβλία, όταν τα μέσα και ο τρόπος διδασκαλίας εξελίσσονται και αλλάζουν καθημερινά.

β. **Θρησκεία:** Σχετικά με το θέμα του Μουφτή, για τον οποίο ο κ. Σαδίκ ζητά να εκλέγεται, σύμφωνα με το νόμο του 1920, θα πρέπει να πούμε ότι αυτός ο νόμος έχει πάψει να ισχύει από το 1991 που εκδόθηκε προεδρικό διάταγμα, που αναφέρεται σ' αυτό το θέμα. Σύμφωνα με αυτό ο Μουφτής (όπως έχουμε αναφέρει και πιο πάνω) διορίζεται από 11μελή επιτροπή 10 επιφανών μουσουλμάνων και του υπευθύνου νομάρχη. Αυτός ο τρόπος εκλογής του κρίθηκε ως καλύτερος του προηγούμενου, λόγω του ότι οι αρμοδιότητες του Μουφτή είναι και δικαστικές και αν εκλεγόταν από την κοινότητα, όπως ζητά ο κ. Σαδίκ, το πιο πιθανό είναι να αποκτήσει πελατειακές σχέσεις με τους εκλέκτορες του.

γ. **Χορήγηση αδειών:** Το ελληνικό κράτος αναγνωρίζει το δικαίωμα της χορήγησης αδειών για κατασκευή κτισμάτων και οι άδειες χορηγούνται κανονικά. Υπάρχει δε και το τουρκικό προξενείο, το οποίο επιχορηγεί με σεβαστό ποσό αυτούς που θέλουν να αγοράσουν σπίτια. Επίσης κανονικά χορηγούνται οι άδειες για λειτουργία καταστημάτων καθώς και εξασκήσεως επαγγελμάτων. Όσο για τους ισχυρισμούς τους ότι δεν υπάρχει κανένα μουσουλμανικό φαρμακείο είναι ψευδείς.

Τέλος όσον αφορά τη χορήγηση άδειας οδήγησης, θα πρέπει να συμφωνήσουμε ότι είναι μικρός ο αριθμός αυτών που έχουν δίπλωμα οδήγησης. Γι' αυτό όμως δεν ευθύνεται το ελληνικό κράτος, αλλά οι ίδιοι, οι οποίοι λόγω αδυναμίας τους να μάθουν τα σήματα αποτυγχάνουν στις εξετάσεις.

δ. Ιθαγένεια: Δεν υπάρχουν περιπτώσεις που να χάθηκε η ιθαγένεια ή να αφαιρέθηκε το διαβατήριο κάποιου μουσουλμάνου Έλληνα πολίτη. Εκείνο που συμβαίνει είναι ότι φεύγουν συχνά πολλοί μουσουλμάνοι ως φυγάδες μέσω του ποταμού Έβρου. Έτσι, όταν επιθυμούν να ξαναγυρίσουν στην Ελλάδα δια της νομίμου οδού είναι λογικό να μην έχουν άδεια εισαγωγής στη χώρα μας.

ε. Απαλλοτριώσεις της μουσουλμάνικης γης: Ούτε και σ' αυτό το θέμα οι ισχυρισμοί του κ. Σαδίκ είναι αληθείς. Από το 1957 ισχύει ο νόμος, σύμφωνα με τον οποίο, όλα τα εδάφη μετά το θάνατο των μουσουλμάνων ιδιοκτητών, οι οποίοι δεν έχουν συγγενείς, κληρονομούνται από τη μουσουλμανική κοινότητα και ονομάζονται Βακούφ.

Η ίδια η πραγματικότητα και η στάση του επίσημου ελληνικού κράτους είναι αυτά που ανατρέπουν τις κατηγορίες του κ. Σαδίκ, καθώς και όλων αυτών που έχουν ίδιες απόψεις. Όμως για τους απλοϊκούς Πομάκους, αλλά και για τους υπόλοιπους αγράμματους μουσουλμάνους, η πραγματικότητα είναι αυτή που τους παρουσιάζουν οι ηγήτορές τους. Και εν μέρει έχουν δίκιο, αφού αυτοί είναι που ασχολούνται μαζί τους και όχι το επίσημο ελληνικό κράτος. Όλα αυτά έχουν σαν αποτέλεσμα τη δυσπιστία τους απέναντι στις ελληνικές προθέσεις και ενέργειες και τη δημιουργία ενός άσχημου κλίματος για τις σχέσεις μουσουλμάνων-Ελλήνων. Και όλα αυτά όταν η συνθήκη της Λωζάνης έχει παραβιασθεί κατάφορα από την Τουρκία, σε βάρος της ελληνικής μειονότητας της Κωνσταντινουπόλης και των νησιών Ίμβρου και Τένεδου. Όταν επίσης από το 1960 υπάρχει νόμος στην Τουρκία, που ισχύει μέχρι σήμερα, όπου οι χριστιανοί εκδιώκονται μακριά

από την Κωνσταντινούπολη και όταν οι Έλληνες της Τουρκίας έχουν μείνει ελάχιστοι λόγω των διώξεων και των βιοπραγιών εις βάρος τους.

3. Πομάκοι - Ροδοπαίοι

Μια παρεξηγημένη φυλή για την οποία πολλά έχουν λεχθεί και γραφθεί. Η δε καταγωγή τους διεκδηκήθηκε τόσο από τους Βούλγαρους, όσο και από τους Τούρκους.

3.1. Καταγωγή

Ας δούμε όμως ποιά είναι η άποψη της ιστορίας για το ποιοί είναι και από που κατάγονται και πόσο η άποψη αυτή συμφωνεί μ' αυτούς που κατά καιρούς καπηλεύονται τη καταγωγή των Πομάκων.

Ο συνολικός αριθμός των Πομάκων όπως λέει ο Γ. Μαγκριώτης (1990, σελ. 9-16) υπολογίζεται σε 135.000 άτομα και είναι εγκατεστημένοι στην ορεινή Ροδόπη τόσο στη μεριά της Βουλγαρίας, όσο και στη μεριά της Ελλάδας. Απ' αυτούς το 75% είναι εγκατεστημένο στη Βουλγαρία και ο υπόλοιπος πληθυσμός κατοικεί στην Ελλάδα. Για την εγκατάστασή τους σ' αυτήν την τοποθεσία δεν γίνεται λόγος από κανένα ιστορικό κείμενο. Οι περισσότεροι ιστορικοί σήμερα συνηγορούν υπέρ του ότι οι Πομάκοι είναι απόγονοι ελληνοθρακικών φυλών που κατοικούσαν στο χώρο αυτό από το 4000 π.Χ. Έτσι θεωρούνται οι γηγενείς του όρους Ροδόπη απ' όπου πήραν και το όνομά τους Ροδοπαίοι.

Στο όρος Ροδόπη κατοικούσαν τα εξής τρία ελληνοθρακικά φύλα (Γ. Μαγκριώτης, 1990, σελ. 55). Οι Βήσσοι, στη βόρεια Ροδόπη μέχρι τον Αίμο, από τους οποίους έχει πάρει το όνομά της η Βησσαπάρα (πόρος = διάβαση των βήσσων του Έβρου) και είναι η σημερινή πόλη της Βουλγαρίας Πάζαρδικ. Οι Δίοι, που κατοικούσαν στην ανατολική Ροδόπη και τέλος οι Αγριάνες που κατοικούσαν στη δυτική Ροδόπη και είναι οι πρόγονοι των Πομάκων που κατοικούν σήμερα στην Ελλάδα. Για τους Αγριάνες γίνεται αναφορά από πολλούς αρχαίους συγγραφείς. Ο Θουκιδίδης που είναι γνωστότατος για την ακρίβεια των πληροφοριών του γράφει "Σιτάλκης, ο

Τηρέως, Οδρύσσης, Θρακών βασιλεύς ανίστη δε και Αγριάνας και Λαϊαίους και άλλα όσα έθνη..." (Γ. Μαγκριώτης 1990, σελ 28). Ο Θεόπομπος αναφέρεται στους Αγριάνες και περιγράφει σαν ξακουστούς ακοντιστές. Ένας άλλος αρχαίος συγγραφέας που κάνει πολλές αναφορές στους Αγριάνες, είναι ο Αριανός στο έργο του "Αλεξάνδρου Ανάβαση". Αναφέρεται 52 φορές στη δράση των Αγριάνων και γράφει πως το άγημα (επίλεκτο τάγμα των βασιλικών υπασπιστών) και πολλοί Αγριάνες ακοντιστές, αποτελούσαν τα δύο επίλεκτα τμήματα που ο Αλέξανδρος δεν αποχωριζόταν ποτέ στις μάχες.

Τα τρία ελληνοθρακικά φύλα (Αγριάνες, Βήσσοι και Δίοι) ζούσαν στην περιοχή της ορεινής Ροδόπης ανενόχλητοι έως το 1205. Ήταν η εποχή που οι Βούλγαροι απέκτησαν την ανεξαρτησία τους από το βυζαντινό κράτος, οργανώθηκαν και κατάφεραν να νικήσουν και να αιχμαλωτήσουν το Λατίνο αυτοκράτορα Βαλδουίνο. Στη συνέχεια, κατέλαβαν τις πόλεις Φιλιππούπολη, Ανδριανούπολη, Ξάνθη, Κομοτηνή και ολόκληρη τη Ροδόπη. Αργότερα οι Παλαιολόγοι ανακατέλαβαν όλες αυτές τις πόλεις, εκτός από την περιοχή της Ροδόπης. Όλες οι προσπάθειες για την επανάκτηση της Ροδόπης απέβησαν άκαρπες. Έτσι οι Πομάκοι θα παραμείνουν για ενάμισυ αιώνα κάτω από την κυριαρχία των Βουλγάρων. Η χρονική αυτή περίοδος ήταν από τις πιο δύσκολες και σκληρές για τους Έλληνες της Θράκης. Όπως αναφέρει ο σύγχρονος χρονογράφος Ν. Χωνιάτης σ' αυτήν την περίοδο έγιναν καταστροφές και βιαιοπραγίες, που δεν μπορεί να τις φαντασθεί άνθρωπος νούς. Οι Βούλγαροι δυνάστες προσπάθησαν να εκβουλαρίσουν με τη βία τους Πομάκους. Αποτέλεσμα αυτού, είναι από τη μια μεριά οι επιδράσεις που δέχθηκε η πομακική γλώσσα από τη βουλγαρική, με αποτέλεσμα τώρα η πομακική διάλεκτος να θυμίζει σλαβοβουλγαρική διάλεκτο και από την άλλη η ανάμνηση των Πομάκων ότι υπέφεραν πολλά δεινά από τους χριστιανούς (οι Βούλγαροι είχαν ήδη εκχριστιανιστεί).

Το 1362 κάνουν την εμφάνισή τους στη Βαλκανική οι Τούρκοι. Το 1365 οι Πομάκοι καλούν τους Τούρκους να τους ελευθερώσουν από τους

Βουλγάρους. Τους υποδέχονται αρχικά ως ελευθερωτές, όμως οι Τούρκοι θα τους υποδουλώσουν όπως θα κάνουν και μ' ολόκληρο το βαλκανικό χώρο. Το Βυζάντιο έχασε πια τη δύναμή του και έπαψε και ουσιαστικά να υπάρχει το 1453.

Οι υπόδουλοι Έλληνες δεν έχασαν αρχικά την πίστη τους. Πίστευαν πως θα μπορούσαν να ελευθερωθούν από το ζυγό των Τούρκων και έτσι δημιουργήθηκαν και οι διάφοροι μύθοι για την ελευθερία που περίμεναν. Όμως τα χρόνια περνούσαν και οι τούρκοι γίνονταν ολοένα και πιο σκληροί. Οι αρπαγές των υπαρχόντων αρχικά επεκτάθηκαν και σε αρπαγές σε ανθρώπινο δυναμικό. Το παιδομάζωμα ήταν πλέον γεγονός που επαναλαμβανόταν κάθε δεύτερο χρόνο. Και ενώ ο αρσενικός πληθυσμός "αρπαζόταν" από πολύ μικρός με στόχο την "εμπλούτιση" των τουρκικών στρατευμάτων, ο γυναικείος πληθυσμός γινόταν στόχος σε μεγαλύτερη κάπως ηλικία για την επάνδρωση των χαρεμιών. Η πίεση γινόταν όλο και μεγαλύτερη. Πολλοί ήταν αυτοί που άρχισαν να λυγίζουν. Έτσι, το 16ο αιώνα έχουμε τους ομαδικούς εξισλαμισμούς. Ασπάστηκαν τη μουσουλμανική θρησκεία πολλοί, στην Ελλάδα, τη Βουλγαρία, τη Σερβία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και την Κύπρο. Προσπάθησαν μ' αυτόν τον τρόπο να σώσουν τη ζωή τους και τη ζωή των παιδιών τους. Μέσα σ' ένα τέτοιο κλίμα έγινε και ο εξισλαμισμός των Πομάκων. Δεν εξαναγκάστηκαν ούτε πείστηκαν από τους Τούρκους. Όμως, από τη μιά η απογοήτευση για την ελευθερία που δεν ερχόταν κι' από την άλλη ο κίνδυνος των Βουλγάρων που ήταν τόσο κοντά, τους οδήγησαν στην προσχώρηση στη μουσουλμανική θρησκεία.

Ο εξισλαμισμός των Πομάκων άρχισε το 16ο αιώνα, επί του σουλτάνου Σελίμ του Α' και ολοκληρώθηκε επί του σουλτάνου Μεχμέτ του Δ' και επί του μεγάλου Βεζύρη Μεχμέτ Κιοπρουλού. Στην τελική φάση του εξισλαμισμού των Πομάκων αναφέρεται ο Τσέχος ιστορικός Jirecek (Γ. Μαγκριώτης, 1990, σελ 46). Γράφει λοιπόν, πως οι πρόκριτοι των Πομάκων πήγαν στη Φιλιππούπολη και ζήτησαν από τον Τούρκο Διοικητή να προσχωρήσουν στον Ισλαμισμό. Αυτός για να αποφευχθούν πιθανές

ταραχές, τους έστειλε στο μητροπολίτη Φιλιππουπόλεως Γαβριήλ (1632-1672), ο οποίος μάταια προσπάθησε να τους μεταπείσει. Μια παράδοση των Ελλήνων της Φιλιππουπόλεως λέει για ομαδική περιτομή που έγινε πανηγυρικά στο παλιό τζαμί κοντά στο Διοικητήριο. Οι εξισλαμισμένοι πρόκριτοι γύρισαν στους τόπους διαμονής τους και συνέβαλαν στον εξισλαμισμό των υπολοίπων ομόφυλών τους. Σύμφωνα τώρα με τον ίδιο ιστορικό Jirecek, ο Μεχμέτ Κιοπρουλού, γκρέμισε στη Ροδόπη 258 εκκλησίες και 336 παρεκκλήσια. Έτσι σήμερα, δεν βρίσκουμε ναούς, αλλά ερείπια στις ανασκαφές που γίνονται στην περιοχή της Ροδόπης. Υπάρχει και η βουλγαρική άποψη (Γ. Μαγκριώτης, 1990, σελ. 47), σύμφωνα με την οποία ο Μεχμέτ Κιοπρουλού το 1656 συνέλαβε όλους τους προκρίτους και τους απείλησε λέγοντας "Ή γίνεσθε μουσουλμάνοι ή σας παίρνω τα κεφάλια".

Τέλος, ένας άλλος Τσέχος ιστορικός, ο Leopold που μελέτησε τα ήθη και τα έθιμα των Πομάκων και την ιστορία τους πριν 115 χρόνια, γράφει ότι το 1657 οι Πομάκοι εξεγέρθηκαν κατά των Τούρκων και μετά απ' αυτή την εξέγερση και την ήττα που ακολούθησε, ασπάστηκαν τον ισλαμισμό.

Όπως φαίνεται διίστανται οι απόψεις για το αν οι Πομάκοι εξισλαμίστηκαν με τη θέλησή τους ή με τη βία. Εκείνο που με σιγουριά μπορεί να ειπωθεί είναι ότι ο εξισλαμισμός τους πραγματοποιήθηκε κατά το χρονικό διάστημα 1656-1660. Επίσης ότι υπάρχουν χριστινικά κατάλοιπα στα τραγούδια και στα ποιήματά τους, όπως εξάλλου θα αναφέρουμε και παρακάτω πιο συγκεκριμένα.

Όμως, η Οθωμανική αυτοκρατορία θα καταρρεύσει, θα χάσει από την κυριαρχία της τη Βαλκανική και το 1908 θα δημιουργηθεί το βουλγαρικό Κράτος, σύμφωνα με τον Π. Χιδίρογλου (1991, σελ. 60). Οι Βούλγαροι θα θελήσουν να εκβουλγαρίσουν τους Πομάκους με πολλούς και κύρια με βίαιους τρόπους. Η πιο σκληρή εποχή για τους Πομάκους ήταν η περίοδος των βαλκανικών πολέμων. Οι Βούλγαροι ασκούν τρομερές πιέσεις. Τους βαπτίζουν δια της βίας με βουλγαρικά ονόματα, όπως Βορίς, Κρούμαν,

Ασάν, κ.λ.π. Γκρεμίζονται τεμένοι, γίνονται αρπαγές γυναικών και κοριτσιών που δίνονται στους νεαρούς Βουλγάρους. Δεν τους επιτρέπεται επίσης, η άσκηση των θρησκευτικών τους καθηκόντων.

Οι πιέσεις θα σταματήσουν όταν η Τουρκία και η Βουλγαρία θα βρεθούν στο ίδιο στρατόπεδο, στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Και στο διάστημα 1944 ως και το 1960 οι σχέσεις Βουλγάρων - Πομάκων θα είναι αρμονικές. Από το 1960 οι σχέσεις Βουλγάρων - Πομάκων θα ξαναταραχθούν. Θα αρχίσουν πάλι οι βιαιοπραγίες σε βάρος των Πομάκων και πολλοί απ' αυτούς θα αναγκασθούν να γίνουν πρόσφυγες σε πολλά μέρη και κύρια στην Ελλάδα. Αυτά που αναφέρθηκαν για τις σχέσεις των Πομάκων με τους Βουλγάρους και την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αφορούν στους Πομάκους που παρέμειναν σε βουλγαρικά εδάφη. Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι Πομάκοι από την αρχή της κατάρρευσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας εδήλωσαν την επιθυμία να προσαρτισθούν στην Ελλάδα.

Η πρώτη κίνηση γίνεται το 1878 όπου αντιδρούν στη συνθήκη του Αγίου Στεφάνου και στην προσάρτηση της Ανατολικής Ρωμυλίας στη Βουλγαρία που έγινε το 1886 και ζητούν την αυτονομισή της. Η δεύτερη κίνηση γίνεται με τη λήξη του Α' Παγκοσμίου πολέμου. Το 1918 με υπόμνημά τους οι Πομάκοι οθωμανοί βουλευτές στη "Σοβράνιε" της βουλγαρικής βουλής ζήτησαν από το Συνέδριο ειρήνης οι περιοχές της Θράκης που βρισκόταν υπό βουλγαρική κατοχή να περιληφθούν στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, οι Τζελάλ Χακκί, Νουρή, Τέλφικ, Ρουσκί, Σουκρή και Χασήμ, Πομάκοι μουσουλμάνοι βουλευτές του βουλγαρικής βουλής με γράμμα τους προς το στρατηγό Frachet d' Espray στις 31/12/1918 έγραφαν: "Αφού ακλονήτως επείσθημεν ότι είναι αδύνατον εις τους εκεί (Δυτ. Θράκη) κατοίκους συμπατριώτας μας να ζήσουν υπό τη βουλγαρικήν κυβέρνησιν λόγω παντελούς ελλείψεως ανοχής, ήν επεδείκνυσον και εξακολουθούν να επιδεικνύουν απέναντι ημών και λόγω των καταπιέσεων και συχνών υπερβάσεων και καταχρήσεων αναξίως πεπολιτισμένου έθνους.... Διστυχώς αι κατά των συμπατριωτών μας καταπιέσεις και καταχρήσεις των

Βουλγάρων αυξάνονται και πολλαπλασιάζονται καθ' εκάστη... Θα ήταν άδικο να μας εγκαταλείψει η Συνδιάσκεψις της Ειρήνης πάσχοντας υπό τους Βουλγάρους, τον σκληρότερον και πλέον ανηλεή ζυγόν, του οποίου δύναταί τις να φαντασθεί... Μια κατάληψις της Δ. Θράκης υπό συμμαχικού στρατού θα έθετε τέρμα εις τα δεινά μας και θα προελάμβανε πάσαν διατάραξιν της τάξεως, ήτις κινδυνεύει να εκραγεί. Θα ήτο επιθυμητόν όπως τα ελληνικά στρατεύματα λάβουσι μέρος εις την κατάληψιν" (Γ. Μαγκριώτης, 1990, σελ 36).

Η τρίτη κίνηση των Πομάκων για την προσάρτησή τους στην Ελλάδα γίνεται μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Το 1946 οι Πομάκοι βουλευτές Χαμδή από την Ελλάδα και Χακκί από τη Βουλγαρία πήγαν στην Αμερική για να ενημερώσουν τα Ηνωμένα Έθνη για το αίτημά τους να προσαρτισθεί όλη η περιοχή της Ροδόπης στην Ελλάδα. Επίσης, ενημέρωσαν γι' αυτή τους την επιθυμία και το Συνέδριο της Ειρήνης στο Παρίσι. Όμως οι αντιδράσεις του ανατολικού συνασπισμού που επέμεναν στη διαίρεση της Ευρώπης σύμφωνα με τη Συνθήκη της Γιάλτας δεν επέτρεψαν ούτε κι' αυτή τη φορά να πραγματοποιηθεί αυτή η επιθυμία των Πομάκων. Στη Βουλγαρία μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο εφαρμόσθηκε το κομμουνιστικό καθεστώς και απέναντι στους Πομάκους αυτής της χώρας ακολουθήθηκε η ίδια τακτική με αυτή που είχε εφαρμοσθεί πριν λίγες εκατοντάδες χρόνια. Πολλοί Ροδοπαίοι μεταφέρθηκαν στη Δοβρούτα (μια περιοχή κοντά στο Δούναβη), δια της βίας. Εκεί, μακριά από το περιβάλλον που έζησαν τόσες χιλιάδες χρόνια προσπάθησαν να τους εκβουλγαρίσουν.

3.2. Οι Πομάκοι Σήμερα

Στην Ελλάδα οι Πομάκοι παρέμειναν εγκατεστημένοι στο όρος Ροδόπη. Σήμερα είναι περίπου 35.000 άτομα. Απ' αυτούς το μεγαλύτερο ποσοστό το συναντούμε στο Νομό Ξάνθης (περίπου 25.000 άτομα), σε αμιγή χωριά, που αρχίζουν 10 χιλιόμετρα βόρεια της Ξάνθης. Τα κυριότερα χωριά των Πομάκων είναι: η Μύκη, ο Κένταυρος, ο Κύκνος, το Ωραίον, η

Κοτύλη, η Γλαύκη, η Πάχνη, ο Εχινος, η Σάρτη, τα Μελίβοια και οι Θέρμοι. Οι υπόλοιποι κατοικούν στο νομό Ροδόπης κοντά στα βουλγαρικά σύνορα. Σ' αυτό το νομό τα κυριότερα χωριά που τους συναντούμε είναι ο Κέχρος, μια αμιγής κοινότητα των Πομάκων, που περιλαμβάνει 11 οικισμούς και το χωριό Οργάνη που είναι μικτό. Στο νομό Εβρου, τους συναντούμε στο χωριό Αγριανή, που κατά πως λέγεται πήρε το όνομά του από την καταγωγή τους δηλαδή από τους Αγριάνες. Τα τελευταία 30 χρόνια παρατηρείται έντονα το φαινόμενο της εσωτερικής μετανάστευσης. Οι Πομάκοι εγκαταλείπουν τα χωριά τους με στόχο την καλύτερευση των συνθηκών ζωής. Όμως δεν φεύγει ολόκληρη η οικογένεια, παρά μόνο οι άνδρες. Οι γυναίκες και τα παιδιά παραμένουν στα χωριά. Κύρια απασχόληση των Πομάκων της Δυτ. Θράκης είναι η γεωργία, η κτηνοτροφία και η υλοτομία.

Μια φυλή που ζει μέσα στη φτώχεια και την αμάθεια χωρίς να μπορεί να εξηγήσει τις ιδιομορφίες που παρουσιάζει και που είναι μοναδικές στον ελλαδικό χώρο. Αναφερόμαστε στις τρεις ιδιομορφίες των Πομάκων, που προκαλούν σύγχυση και στους ίδιους και που έχουν συντείνει στο να χάσει μια ολόκληρη φυλή τον εαυτό της και την ταυτότητά της.

- α. Στο θρήσκευμα. Είναι μουσουλμάνοι σουνίτες κι όμως δεν είναι Τούρκοι.
- β. Μιλούν την πομακική διάλεκτο, που έχει μεγάλη σχέση με τη σλαβοβουλγαρική. Θα μπορούσε δηλαδή κανείς να τη χαρακτηρίσει σαν βουλγαρική γλώσσα και όμως οι Πομάκοι δεν είναι Βούλγαροι.
- γ. Κατοικούν στο όρος Ροδόπη από αρχαιότατων χρόνων. Είναι οι αυτόχθονες της Ροδόπης και όμως η θρησκεία τους και η γλώσσα τους τους χωρίζει από τους Έλληνες.

Όλα αυτά, από τη μια μπερδεύουν τους απλοϊκούς Πομάκους και δεν τους επιτρέπουν να δημιουργήσουν μια ξεκάθαρη εικόνα για την καταγωγή τους και από την άλλη τους κάνουν ευάλωτους στην προπαγάνδα

οποιοδήποτε που έχει συμφέροντα στην περιοχή και ιδιαίτερα απέναντι στους τουρκογενείς μουσουλμάνους που διακηρύσσουν πως έχουν κοινή καταγωγή.

3.3. Πομάκοι - Τουρκογενείς

Από πολύ παλιά άρχισε η Τουρκική προπαγάνδα, με στόχο να πείσει τους Πομάκους ότι είναι τουρκικής καταγωγής. Υποστήριζαν και υποστηρίζουν, ότι οι Πομάκοι είναι απόγονοι της τουρκικής φυλής των Κουμανών που εμφανίσθηκε στο Βαλκανικό χώρο τον ΙΑ' και ΙΒ' αιώνα (Π. Χιδίρογλου, 1991, σελ. 24). Αυτοί ακολούθησαν την πορεία Ρωσσία, Ουκρανία Πολωνία και Ρουμανία και κυριάρχησαν στη Θράκη, Μακεδονία, Ήπειρο και Δαλματεία. Το 1087 δημιούργησαν μαζί με τους Πετσενέγκους ένα ομοσπονδιακό κράτος και συμπεριέλαβαν όλα τα φύλα που είχαν κατακτήσει νωρίτερα στα Βαλκάνια. Όσοι από τους Κουμάνους είχαν μείνει στη Ρουμανία, Ουγγαρία, Τσεχοσλοβακία και Αυστρία αφομοιώθηκαν με τον καιρό. Όσοι έμειναν στη Θράκη, Μακεδονία και Βουλγαρία, αισθάνονταν πάντα ότι ήταν μια ξεχωριστή εθνότητα. Ετσι, όταν εμφανίσθηκαν οι Τούρκοι στα Βαλκάνια το 1360-1361 τους βοήθησαν ενάντια των Βουλγάρων, απέβαλαν τη θρησκεία του Σαμανισμού και ασπάστηκαν τη μουσουλμανική θρησκεία. Από αυτή δε την ενέργειά τους πήραν και το όνομά τους Πομάκοι (πομάγκαμ = βοηθώ).

Σήμερα, τα κυριότερα επιχειρήματα που χρησιμοποιούν οι Τούρκοι και οι Τουρκογενείς μουσουλμάνοι της Θράκης για να πείσουν τους Πομάκους για την κοινή καταγωγή τους είναι δύο:

- α. ότι είναι Μωαμεθανοί, και,
- β. ότι ο τουρκικός στρατός τους έφερε το μουσουλμανισμό.

Ομως εύκολα αντικρούονται και τα δύο επιχειρήματα. Για το πρώτο θα μπορούσαμε να πούμε ότι η θρησκεία δεν καθορίζεται ούτε και καθορίζει την καταγωγή. Και όπως υπάρχουν χριστιανοί ορθόδοξοι που δεν είναι

Έλληνες, έτσι υπάρχουν και μουσουλμάνοι που δεν είναι Τούρκοι, αλλά ανείκουν σ' άλλες εθνότητες, όπως οι Κούρδοι και οι Άραβες. Όσο για το δεύτερο επιχείρημα, από μόνο του δηλώνει ότι οι Πομάκοι ήταν οι γηγενείς της Ροδόπης και ότι οι Τούρκοι ήρθαν ως εισβολείς και κατακτητές και κατά συνέπεια δεν μπορούν να έχουν καμία σχέση με τους Πομάκους.

Θα πρέπει εδώ να αναφέρουμε ότι η διάκριση που γίνεται από ελληνικής πλευράς μεταξύ τουρκογενών μουσουλμών και Πομάκων, αποτέλεσε αντικείμενο επίσημης και δημόσιας κριτικής. Αυτό έγινε από το Γενικό Γραμματέα του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών Umit Halük Bayólkem το 1963, με το αιτολογικό ότι οι ελληνικές στατιστικές που είχαν υποβληθεί στο Συνέδριο για τη Συνθήκη της Λωζάνης μιλούσαν μόνο για Τούρκους.

Όπως είναι φανερό και όπως αναφέρεται και στο βιβλίο του Π. Χιδίρογλου, "Οι Έλληνες Πομάκοι και η σχέση τους με την Τουρκία" (1991, σελ. 67), "Οι τουρκικές ιστορίες για την καταγωγή των Πομάκων δεν έχουν καμιά ενότητα και είναι ξένες στη διεθνή ιστορική επιστήμη. Είναι φτιαγμένες για να εξυπηρετήσουν κάποιες πολιτικές σκοπιμότητες για να αναιρέσουν με αντιφατικές ιστορίες τη σχέση των Ελλήνων με τους Πομάκους. Και ως ένα βαθμό έχουν επιτύχει το στόχο τους οι Τούρκοι. Έτσι, σήμερα, ένα μεγάλο ποσοστό Πομάκων έχει πεισθεί πως είναι τουρκικής καταγωγής".

Σαν απάντηση στους ισχυρισμούς των Τούρκων, αλλά και στα ερωτήματα των Πομάκων, έρχεται η σύντομη αλλά περιεκτικότερη εργασία του Γιάννη Μαγκριώτη "Πομάκοι ή Ροδοπαίοι" (1990), που βασίζεται σε επιστημονικές έρευνες και συστηματική μελέτη και όπου μέσα απ' αυτή προσπαθεί να καταδείξει τις διαφορές αυτών των δύο φυλών. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, επτά είναι οι κυριότεροι λόγοι που καταρίπτουν τους ισχυρισμούς των Τούρκων. Και αυτοί είναι:

α. Τα ανθρωπολογικά χαρακτηριστικά: Όπως όλοι γνωρίζουμε, τα ανθρωπολογικά χαρακτηριστικά είναι αυτά που καθορίζουν τη συγγενείά μας ή όχι με κάποιους άλλους και κατά συνέπεια την κοινή καταγωγή.

Είναι οφθαλμοφανές αν συγκρίνει κανείς τα ανθρωπολογικά χαρακτηριστικά των Πομάκων και των Τούρκων αντίστοιχα, ότι δεν υπάρχουν ομοιότητες μεταξύ των δύο φυλών, εξωτερικά τουλάχιστον. Βέβαια θα πρέπει να πούμε ότι τα χαρακτηριστικά των Τούρκων[39] που παρατίθενται εδώ, είναι τα χαρακτηριστικά των τουρκικών φυλών της Μ. Ασίας και ότι μπορεί να υπάρχουν εξαιρέσεις στον τουρκογενή πληθυσμό της Θράκης. Αυτό όμως οφείλεται σε διάφορες επιμειξίες που είχαν γίνει μεταξύ Τούρκων και Ελλήνων που εξισλαμίσθηκαν. Καταλαβαίνουμε λοιπόν απ' όσα προαναφέρθηκαν ότι είναι εύκολο να ξεχωρίσει ο οποιοσδήποτε έναν τουρκογενή Μουσουλμάνο από έναν Πομάκο. Και όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Μαγκριώτης (1990, σελ. 32), ξεχωρίζουν "με την ίδια ευκολία που ξεχωρίζουν τα φασόλια από το σιτάρι". Εχουν λοιπόν οι Πομάκοι τα ανθρωπολογικά χαρακτηριστικά των ινδοευρωπαϊκών φυλών, ανάλογα μ' αυτά που παρουσιάζουν τα ορεινά ελληνικά φύλα, στις περιοχές της Ευρυτανίας της Πίνδου και αλλού.

β. Ο τόπος διαμονής: Όπως ήδη αναφέραμε από την αρχή, οι Πομάκοι κατοικούσαν στην ορεινή Ροδόπη, εξ' ού και η ονομασία τους Ροδοπαίοι. Μόνο τις τελευταίες δεκαετίες τους βλέπουμε να κατεβαίνουν στις πόλεις για δουλειά. Αντίθετα οι Τούρκοι ποτέ δεν κατοίκησαν στα ορεινά. Σύμφωνα πάντα με την ιστορία, οι Τούρκοι κατέλαβαν τις πεδιάδες και τους γηγενείς τους μετέτρεψαν σε δουλοπάροικους. Όμως ποτέ κανένας Τούρκος δεν ανέβηκε στα βουνά. Το ίδιο συνέβη και στις ορεινές περιοχές της Πίνδου, των Αγράφων και του Πηλίου. Κατά συνέπεια, λοιπόν, οι Πομάκοι, που ήταν οι γηγενείς του όρους Ροδόπη, δεν μπορεί να είχαν καμιά σχέση με τους Τούρκους κατακτητές που κατοικούσαν στις πεδιάδες.

γ. **Ο τύπος των σπιτιών τους:** Η σημαντικότερη διαφορά που υπάρχει μεταξύ των σπιτιών των τουρκογεννών μουσουλμάνων και των Πομάκων είναι ότι τα σπίτια των τουρκογεννών είναι περιτριγυρισμένα από υψηλές μάνδρες που δεν επιτρέπουν στο διαβάτη να δει πίσω απ' αυτές το μπροστινό μέρος του σπιτιού. Αντίθετα στα σπίτια των Πομάκων δεν υπάρχουν τέτοιου είδους μάντρες. Και αν κάποιος έχει, θα είναι χτισμένες χαμηλές, όπως και στα χριστιανικά σπίτια. Τα σπίτια των Πομάκων μοιάζουν πολύ με τα χριστιανικά σπίτια και ιδιαίτερα με τα σπίτια των ορεινών ελληνικών χωριών. Είναι ο ίδιος τύπος σπιτιού που συναντούμε σ' ολόκληρο τον ορεινό ελλαδικό χώρο και δεν έχει διαφοροποιηθεί με τον εξισλαμισμό των Πομάκων. Εκείνο που κάνει ένα χωριό Πομάκων να ξεχωρίζει από ένα χριστιανικό χωριό, είναι η ύπαρξη του μιναρέ στο Πομακικό χωριό.

δ. **Ωρισμένα ήθη και έθιμα:** Μπορεί να έχουν περάσει 350 χρόνια από τότε που οι Πομάκοι ασπάστηκαν τη μουσουλμανική θρησκεία, διατηρούν όμως κάποια ήθη και έθιμα, που από τη μια προδίδουν τη χριστιανική τους καταγωγή και από την άλλη τονίζουν τις διαφορές τους με τους Τούρκους και τουρκογεννείς. Τα κυριότερα απ' αυτά τα έθιμα είναι τα εξής:

1. σταυρώνουν το βρέφος στην κούνια πριν να κοιμηθεί και τη ζύμη μετά το ζύμωμα,
2. την πρωτοχρονιά κάνουν ένα είδος βασιλόπιτας και βάζουν μέσα παράδες (χρήματα). Το έθιμο της βασιλόπιτας είναι καθαρά ελληνοχριστιανικό και δεν το συναντούμε πουθενά αλλού. Ούτε οι μωαμεθανοί, αλλά ούτε και άλλοι χριστιανοί ορθόδοξοι και μή, έχουν αυτό το έθιμο. Το συναντούμε μόνο στον ελλαδικό χώρο και γίνεται μόνο σε χριστιανικά σπίτια.

Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι υπάρχουν πολλές θρησκευτικές διαφορές μεταξύ των Πομάκων και των τουρκογεννών

μουσουλμάνων που αναφέρονται στην άσκηση των θρησκευτικών τους καθηκόντων. Σ' αυτές αναφέρεται εκτενέστερα ο Δ. Κ. Βογαζλής και ο Βούλγαρος συγγραφέας St. N. Chichkoff (Π. Χιδίρογλου, 1991, σελ. 33). Αυτά είναι ακόμα μερικά στοιχεία που δείχνουν την ελληνοχριστιανική καταγωγή των Πομάκων και το πόσο λάθος θα ήταν να πεισθούν όλοι κάποια στιγμή ότι είναι τουρκικής καταγωγής.

ε. **Η παραδοσιακή στολή:** Οι γυναίκες των Πομάκων φοράνε σεμνή και σοβαρή στολή με μακριά φούστα. Την ενδυμασία τους χαρακτηρίζει η λιτότητα που έρχεται σε αντίθεση με τη φανταχτερή στολή που φορούν οι Τουρκάλες. Με πολύχρομα και φανταχτερά ρούχα και στολισμένη με ανάλογα κοσμήματα είναι η παραδοσιακή στολή των γυναικών της Τουρκίας. Αυτό βέβαια είναι αποτελέσματα της διαφορετικής πολιτιστικής κουλτούρας.

στ. **Τα τραγούδια τους:** Τα τραγούδια των Πομάκων δεν παρουσιάζουν καμιά ομοιότητα με τα τουρκικά τραγούδια. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι στους Πομάκους βρίσκουμε 3 διαφορετικές παραλλαγές του τραγουδιού που είναι γνωστό ως "Το Γεφύρι της Άρτας". Αυτές έχουν καταγραφεί από τον Κ. Μητσάκη στη μελέτη του "Πομακικές διασκευές του τραγουδιού για 'Το Γεφύρι της Άρτας'". Οι τρεις παραλλαγές είναι της Σάρτης, της Μύκης και του Ωραίου. Στην παραλλαγή της Σάρτης τον αρχιμάστορα Μανώλη τον ονομάζουν Μανέλια. Και στις δυο άλλες παραλλαγές τον συναντάμε σαν Χασάν. Οι μαστορες και στις τρεις περιπτώσεις παραμένουν τρία αδέρφια. Οι θρακικές παραλλαγές του τραγουδιού είναι της αρχαϊκής μορφής και συγγενεύουν πολύ με τις παραλλαγές της Καπαδοκίας, όπου φαίνεται θα δημιουργήθηκε πρώτα το τραγούδι και μετά πέρασε στους Πομάκους, οι οποίοι λόγω της γεωγραφικής και κοινωνικής τους απομόνωσης το διατήρησαν αναλόγως στην αρχαϊκή μορφή.

ζ. **Η παράδοση, που διατήρησε την ανάμνηση των Πομάκων από την ελληνοθρακική φυλή των Αγριάνων:** Μελετώντας κάποιος τις

παραδόσεις των Πομάκων, βρίσκει στοιχεία που δείχνουν τη διατήρηση αναμνήσεων από την ελληνοθρακική φυλή των Αγριάνων. Παλαιότερα στη Ξάνθη υπήρχε μια συνοικία με το όνομα "Αχριάν Μαχαλέσι" (γειτονιά των Αχριάνων). Ακόμα, οι Τουρκογενείς μουσουλμάνοι της Θράκης αποκαλούσαν τους Πομάκους Αχριάνες. Αυτό σημαίνει πως υπήρχε έντονη η ανάμνηση της καταγωγής των Πομάκων από την ελληνοθρακική φυλή των Αγριάνων όταν οι Τούρκοι κατέλαβαν την περιοχή. Και επίσης ότι έμμεσα αναγνώριζαν ότι δεν ήταν κοινής καταγωγής, όπως αργότερα άρχισαν να διακηρύχσουν. Τέλος, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, υπάρχουν τα συγγράμματα των αρχαίων συγγραφέων, όπου γίνονται αναφορές στους Αγριάνες και που πείθουν πως αυτοί ήταν οι πρόγονοι των σημερινών Πομάκων.

Ακόμα, για τις παραδόσεις των Πομάκων, θα πρέπει να πούμε ότι δεν συναντούμε μέσα σ' αυτές ισλαμικά στοιχεία. Στα πομακικά χωριά δεν υπάρχουν ισλαμικές παραδόσεις ή ήθη και έθιμα που να βασίζονται σ' αυτές, όπως γίνεται εκεί όπου έζησαν Τούρκοι. Ακόμα δεν συναντούμε παραδόσεις για Τούρκους Αγίους που έδρασαν εκεί ή που δημιούργησαν μοναστήρια, αλλά ούτε και τουρκικές λέξεις που να αναφέρονται στη θρησκευτική ζωή.

Εκτός όμως από τους επτά παραπάνω λόγους που αναφέρονται από το Μαγκριώτη, για να δείξουν ότι είναι αδύνατον να έχουν κοινή καταγωγή, αυτά τα δύο φύλα (Τούρκοι και Πομάκοι) υπάρχουν και άλλοι λόγοι που συνηγορούν υπέρ αυτής της απόψεως.

1. Η γλώσσα των Πομάκων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί η γλώσσα των Πομάκων θυμίζει σλαβοβουλγαρική διάλεκτο. Εξηγήθηκε επίσης ότι ο λόγος αυτού είναι η βουλγαρική κατάκτηση της Ροδόπης και κατά συνέπεια των Πομάκων κατά το 13ο και 14ο αιώνα και του συστηματικού και βίαιου αγώνα των Βουλγάρων να επιτύχουν τον εκβουλγαρισμό των Πομάκων.

Στο πομακικό λεξιλόγιο όμως υπάρχουν και τουρκικές λέξεις που οφείλονται στην τουρκική κατάκτησή τους. Επίσης υπάρχουν αραβικές λέξεις και ονόματα που οφείλονται στη μωαμεθανική θρησκεία την οποία ασπάζονται. Τέλος στο πομακικό λεξιλόγιο υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ελληνικών λέξεων, τόσο ουσιαστικών όσο και ρημάτων, οι οποίες μπορεί να έχουν υποστεί κάποιες παραλλαγές. Οι κυριότερες από τις παραλλαγές που συναντούμε είναι το κόψιμο της κατάληξης και η μετατροπή ορισμένων συμφώνων σε δασεία. Είναι μετατροπές που συναντούμε και σ' άλλα ορεινά μέρη της Ελλάδος. Αυτό που είναι αξιοσημείωτο, είναι ότι πολλές από αυτές τις ελληνικές λέξεις του πομακικού λεξιλογίου δεν τις συναντούμε στην ομιλουμένη νεοελληνική γλώσσα, αλλά τις βρίσκουμε στην αρχαία ή μεσαιωνική ελληνική και έχουν αντικατασταθεί στη νεοελληνική με άλλες. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι οι Πομάκοι μιλούσαν κάποτε την ελληνική μεσαιωνική, η οποία υπέστη αλλαγές που όμως οι Πομάκοι δεν παρακολούθησαν.

Υπολογίζεται ότι το 50% του πομακικού λεξιλογίου αποτελούν βουλγαρικές λέξεις. Αυτές είναι ουσιαστικά και προσδιορίζουν κύρια αντικείμενα. Το 15% είναι τουρκικές λέξεις. Και υπάρχει κι ένα μεγάλο ποσοστό ελληνικών λέξεων, ουσιαστικών και ρημάτων. Η ποσοτική αυτή σχέση δεν μπορούμε να πούμε ότι είναι σταθερή. Στο ανατολικό τμήμα της Δυτ. Θράκης συναντούμε περισσότερες τουρκικές λέξεις, ενώ στο δυτικό τμήμα της Δυτ. Θράκης συναντούμε περισσότερες βουλγαρικές λέξεις. Βέβαια το γεγονός ότι πολλά ρήματα της πομακικής διαλέκτου είναι ελληνικά δείχνει τη σχέση που υπάρχει με τους Έλληνες, μιας και γνωρίζουμε πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του ρήματος στο λόγο. Τέλος θα πρέπει να πούμε ότι κοντά στον Ερυθροπόταμο, που είναι παραπόταμος του Έβρου και βρίσκεται μεταξύ Διδυμοτείχου και Ορτακιοϊ υπάρχουν ελληνόφωνοι Πομάκοι, που είναι γνωστοί και ως Μαρήδες και Γραβανίτηδες. Αυτοί κατόρθωσαν να διατηρήσουν την ελληνική γλώσσα γιατί δεν έμειναν για μακρύ χρονικό διάστημα κάτω από το βουλγαρικό ζυγό.

Έτσι, το γεγονός ότι οι Πομάκοι μιλούν μια γλώσσα που θυμίζει ένονα σλαβοβουλγαρική διάλεκτο, δεν σημαίνει και ότι αποδिकνύεται κάτι για την καταγωγή τους. Και αυτό γιατί οι σύγχρονοι ερευνητές δεν δέχονται ότι η γλώσσα είναι από τα στοιχεία εκείνα που καθορίζουν και την ταυτότητα ενός λαού. Υπάρχουν σήμερα πολλά παραδείγματα διαφόρων ομάδων ή εθνοτήτων που έχασαν την εθνική τους γλώσσα. Το πιό κοντινό παράδειγμα για μας τους Έλληνες είναι οι Έλληνες της Μ. Ασίας που μιλούν τουρκικά ή ο ρωσόφωνος ελληνικός πληθυσμός της Ρωσίας. Είναι λοιπόν φανερό ότι κανείς δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τη διάλεκτο των Πομάκων για να αποδείξει πως δεν έχουν ελληνική καταγωγή.

2. Κάτι άλλο που δείχνει τη σχέση των Πομάκων με τους Έλληνες είναι η χρήση χριστιανικών ονομάτων. Δύο συνοικισμοί στην κοινότητα Ωραίου Ξάνθης, έχουν τα ονόματα "Τεοτόκα" και "Σταματέσκο" (Θεοτόκιο) και (Σταμάτιο). Επίσης, στην κοινότητα Κέχρου, ο κεντρικός συνοικισμός έχει το όνομα "Μαρκόζ" που σημαίνει Καρδιά της Μαρίας-Παναγίας. Ακόμα αρκετοί Πομάκοι είναι βαπτισμένοι με χριστιανικά ονόματα όπως το Ιλίας (Ηλείας). Είναι κάποια στοιχεία που μαζί με κάποια έθιμα που έχουν ήδη προαναφερθεί δείχνουν πως η χριστιανική θρησκεία τους έχει αφήσει σημάδια που δεν κατόρθωσε ο εξισλαμισμός και ο χρόνος να σβήσουν.
3. Στα παραπάνω στοιχεία που αποδεικνύουν την ελληνικότητα των Πομάκων, έρχεται να προστεθεί η διδακτορική διατριβή που έγινε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης το 1971 από τον Κ. Ξυροτύρι (Π. Χιδίρογλου, 1991, σελ. 15). Στόχος αυτής της μελέτης ήταν να διερευνηθεί η ύπαρξη φυλετικής σχέσεως των Πομάκων με τους γειτονικούς λαούς. Ο πληθυσμός στον οποίο απευθυνόταν η έρευνα ήταν οι Πομάκοι που ζούν στην Ελλάδα. Το δείγμα αποτέλεσαν 1.030 κάτοικοι των χωριών Έχινος, Σάρτα, Ωραίων, Μελίβια και Κοτύλη. Το δείγμα κάλυπτε το 1/20 του συνολικού πληθυσμού. Σ' αυτά τα 1.030 άτομα έγιναν αιμοληψίες και εξείχθησαν τα εξής αποτελέσματα:

- "α. Οι Πομάκοι αποτελούν φυλετικά, ενιαίο, απομονωμένο πληθυσμό που υπέστη ελαφρότατη επίδραση από φυλές μογγολικής προελεύσεως.
- β. Υπάρχει αιματολογική συγγένεια των Πομάκων με τους Έλληνες που φτάνει σε ποσοστό 50-70% για τον πληθυσμό των χωριών Σάρτα και Έχινος.
- γ. Οι Πομάκοι ως πληθυσμός απομονώθηκαν επί μακρό χρονικό διάστημα, υπέστησαν ορισμένες μικρές μεταβολές στην κατανομή και συχνότητα των ομάδων αίματος, χωρίς όμως καμιά φυλετική διαφοροποίηση. Διατήρησαν ακόμα, σχεδόν αναλλοίωτες τις αρχικές τους συχνότητες κατανομής των διαφόρων συστημάτων των ομάδων αίματος. Η άποψη ότι είναι απόγονοι Κιργισίων αποίκων, δεν είναι σωστή με βάση τη συστηματική σύγκριση των αποτελεσμάτων Πομάκων-Κιργισίων.
- δ. Οι κάτοικοι της νοτίου Βουλγαρίας διαφέρουν από εκείνους της βορείου που θεωρούνται απόγονοι αρχαίων θρακοελληνικών φυλών και δεν υπέστησαν αξιόλογες φυλετικές μεταλλαγές.
- ε. Από τη σύγκριση των κατανομών των συχνοτήτων των ομάδων αίματος με τις αντίστοιχες που βρέθηκαν στους Βουλγάρους, Τούρκους, Σέρβους, Αλβανούς και άλλους πληθυσμούς του Βαλκανικού χώρου που ίσως συμμετείχαν σε ορισμένες ιστορικές στιγμές με τους Πομάκους, προκύπτει ότι δεν υπάρχει πρακτικά οποιαδήποτε πιθανότητα συγγένειας με αυτούς και δεν έλαβε καμιά αξία λόγου επιμιξία (Π. Χιδίρογλου 1991, σελ 16).

Όλα λοιπόν τα στοιχεία, ιστορικά, πολιτιστικά, γλωσσολογικά ανθρωπολογικά και αιματολογικά, κραυγάζουν την ελληνικότητα των Πομάκων. "Οι Πομάκοι είναι οι αυτόχθονες της Θράκης, δηλαδή παμπάλαιοι κάτοικοι του μείζονα ελληνικού χώρου και ως εκ τούτου κάθε σχέση

(θρησκεία-γλώσσα) με άλλα νεώτερα φύλα (Τουρκία, κ.λ.π.) που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή κατά τη βυζαντινή περίοδο είναι επιδερμική και αποτέλεσμα πολιτικών και ιστορικών συγκυριών" (Π. Χιδίρογλου, 1991, σελ 77).

3.4. Κοινωνικοοικονομικές Σχέσεις των Πομάκων με τους Έλληνες

Όπως αναφέρεται από τον Π. Χιδίρογλου (1991, σελ. 26), οι σχέσεις των Ελλήνων με τους Πομάκους στον κοινωνικοοικονομικό τομέα ερευνήθηκαν [62] πρόσφατα και εξετάστηκε ιδιαίτερα η ζωή του γυρολόγου, του αστού και των χωρικών που ασχολούνται κύρια με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν ήταν:

Ο αστός Πομάκος έχει προσαρμοσθεί τόσο μέσα στις πόλεις, που δεν ξεχωρίζει από τους υπόλοιπους Έλληνες, κάνοντας χρήση της ελληνικής γλώσσας, τόσο στις συναλλαγές τους στον επαγγελματικό χώρο, όσο και μέσα στην οικογένειά τους. Συμμετάσχει στις κοινωνικές εκδηλώσεις των συμπολιτών τους και δεν είναι έντονη η επίδραση της μουσουλμανικής θρησκείας και των μουσουλμανικών παραδόσεων.

Ο γυρολόγος λόγω της φύσεως του επαγγέλματός του έρχεται σε επαφή και δημιουργεί σχέσεις με το ελληνικό στοιχείο. Επίσης είναι γνώστης της ελληνικής την οποία χρησιμοποιεί, κύρια όμως για επαγγελματικούς σκοπούς.

Και ερχόμαστε στο μεγαλύτερο κομμάτι του πομακικού πληθυσμού, δηλαδή στους χωρικούς. Όπως ήδη αναφέραμε αυτοί ασχολούνται με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Αυτοί είναι περισσότερο προσκολλημένοι στη μωαμεθανική θρησκεία και στις παραδόσεις τις μουσουλμανικές. Και είναι βέβαια φυσικό, αφού συναναστρέφονται κύρια με τους τουρκογενείς Μουσουλμάνους, αλλά και η πολιτεία τους αντιμετωπίζει χωρίς διαχωρισμό. Αυτή η ομάδα των Πομάκων αντιμετωπίζει ίσως και τα μεγαλύτερα

οικονομικά προβλήματα. Οι γεωργοί Πομάκοι έχουν μικρό κλήρο και καλλιεργούν καπνά. Μέχρι τα τελευταία χρόνια οι καλλιέργειες καπνού ήταν από τις πιο κερδοφόρες. Όμως τα πράγματα έχουν αλλάξει για τους καπνοπαραγωγούς και αυτό ισχύει για ολόκληρη την Ελλάδα και όχι μόνο για την περιοχή της Κομοτηνής - Ξάνθης. Η ζήτηση των καπνών έχει μειωθεί. Η προσφορά τους όμως, ιδιαίτερα στις περιοχές της Ξάνθης και Κομοτηνής παραμένει σταθερή. Αποτέλεσμα αυτού είναι να μην μπορούν να πουλήσουν ή να πωλούν σε πολύ χαμηλές τιμές. Κατά συνέπεια τα έσοδά τους είναι μειωμένα. Το γεγονός αυτό κάνει φανερή την ανάγκη για αναπροσαρμογή των καλλιεργειών, για αντικατάσταση των καπνοκαλλιεργειών με νέες που και θα μπορούν να ευδοκιμήσουν στο συγκεκριμένο χώρο και τις συγκεκριμένες κλιματολογικές συνθήκες, αλλά και που θα αποδίδουν. Όμως για να έχει επιτυχία μια τέτοια ενέργεια θα πρέπει να διενεργηθεί από την πολιτεία και να είναι πολύ καλά σχεδιασμένη. Να γίνουν οι κατάλληλες μελέτες για τις καλλιέργειες που θα απέδιδαν περισσότερο και άνθρωποι ειδικοί να αναλάβουν το ρόλο του εκπαιδευτή που θα ενημερώσει αυτούς για τις νέες καλλιέργειες, καθώς και για τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να τις φροντίζουν.

Η κτηνοτροφία αποτελεί άλλη μια μορφή απασχόλησης για τους Πομάκους και μια από τις κύριες πηγές εσόδων. Όμως τα πράγματα και σ' αυτόν τον τομέα δεν είναι ιδιαίτερα ευχάριστα. Η απαγόρευση της αιγοτροφίας που επιβλήθηκε τα τελευταία χρόνια, για να προστατεύσουν τα δάδη, ήταν ένα δυνατό χτύπημα για τους Πομάκους. Και αυτό γιατί εκτρέφανε κύρια αιγοπρόβατα. Βέβαια, η περιοχή είναι κατάλληλη και για εκτροφή άλλων ζώων, όπως βοοειδών και γουρουνιών. Αυτό όμως δεν είναι δυνατόν, γιατί όπως είναι γνωστό αντίκειται στις παραδόσεις της θρησκείας τους, η οποία τους απαγορεύει την κατανάλωση χοιρινών κρεάτων.

Η υλοτομία, τέλος, και τα δάση της περιοχής, θα μπορούσαν να ήταν μια σημαντική πηγή πλούτου για τους εκεί κατοίκους. Όμως, δυστυχώς, ούτε και αυτό είναι εφικτό. Κ' αυτό γιατί τα περισσότερα δάση

αποτελούνται από κωνοφόρα δέντρα και ειδικά από πεύκα τα οποία παράγουν μόνο το ρετσίνι. Έτσι, δεν μπορούν να εκμεταλευτούν οικονομικά και να αξιοποιήσουν μια σημαντική πηγή πλούτου. Μια αναδάσωση που θα βασιζόταν σε μια ολοκληρωμένη μελέτη των αναγκών της περιοχής και των προοπτικών που υπάρχουν, παρόλο που είναι φανερό ότι θα δημιουργούνταν πολλά προβλήματα, θα είχε θετικότερα οικονομικά αποτελέσματα για τους Πομάκους και για τους κατοίκους της Θράκης γενικότερα.

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία που δώσαμε ως τώρα, η οικονομική κατάσταση των χωρικών Πομάκων δεν είναι ιδιαίτερα καλή, μάλλον χαμηλή θα μπορούσε να τη χαρακτηρίσει κάποιος. Το παρήγορο όμως είναι, ότι υπάρχουν προοπτικές για καλύτερευση του επιπέδου ζωής τους. Όμως για να επιτευχθεί αυτό είδαμε ότι δεν είναι τόσο εύκολο και ότι χρειάζεται συντονισμένη και συνεργατική δράση και από τις δύο πλευρές, δηλαδή Πολιτείας - Πομάκων.

Η εκπαίδευση των Πομάκων αποτελεί ένα άλλο σοβαρότατο κοινωνικό θέμα, το οποίο θα πρέπει να δούμε. Το γεγονός της κοινής θρησκείας των Πομάκων με τους τουρκογενείς μουσουλμάνους, αποτέλεσε και το κριτήριο για τη δημιουργία κοινών σχολείων. Στα σχολεία αυτά διδάσκονται οι Πομάκοι τα τουρκικά και αραβικά, παρόλο που δεν είναι η γλώσσα τους. Άθελά τους και σιωπηρά οι ελληνικές κυβερνήσεις δρούσαν και δρουν υπέρ του εκτουρκισμού των Ελλήνων Πομάκων. Έτσι, αφού οι Πομάκοι μαθητές διδάσκονται στα δημοτικά σχολεία τους την Τουρκική και Αραβική δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα και κατά συνέπεια δεν μπορούν να παρακολουθήσουν τα ελληνικά σχολεία μέσης εκπαίδευσης, γυμνάσια και λύκεια. Θα πρέπει λοιπόν να παρακολουθήσουν τουρκικά σχολεία μέσης εκπαίδευσης. Αυτά όμως είναι ανύπαρκτα, εκτός από δύο που λειτουργούν, ένα στην Κομοτηνή το Τζελάλ Μπαγιάρ και ένα στη Ξάνθη. Αυτό όπως είναι φυσικό μπορεί να δεχθεί περιορισμένο αριθμό μαθητών. Έτσι δημιουργείται ένα τεράστιο εκπαιδευτικό πρόβλημα, αφού ένα μεγάλο ποσοστό παιδιών δεν είναι δυνατόν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους. Κι' αυτό γιατί από τη

για να μην υπάρχουν τόσες θέσεις που να καλύψουν όλες τις ανάγκες και των Πομάκων και των τουρκογεννών μαθητών, αλλά και γιατί από την άλλη, δεν είναι οικονομικά εφικτό σε όλους να στείλουν τα παιδιά τους στην Κομοτηνή ή στη Ξάνθη (ας μην ξεχνάμε ότι οι περισσότεροι είναι αγρότες και ζουν στα ορεινά). Βέβαια για τα παιδιά των Πομάκων που θα κατορθώσουν να συνεχίσουν, θα πρέπει να πούμε ότι θα είναι πιο ανοικτά και πιο ευάλωτα στον "εκτουρκισμό" τους. Και είναι φυσικό, αν σκεφτεί κανείς ότι όλοι οι παράγοντες δρούν υπέρ αυτού. Δηλαδή οι καθηγητές είναι Τούρκοι. Η γλώσσα που διδάσκονται είναι η τουρκική, ενώ παράλληλα βρίσκονται σε μια πολύ κρίσιμη ηλικία για τη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους και για τη χάραξη της πορείας τους.

Όσο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, είναι φανερό ότι μετά από αυτή την πορεία που προαναφέραμε ότι ακολουθείται από τον Πομάκο μαθητή, δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί η εισαγωγή τους σε ανώτερα και ανώτατα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, μετά από εισαγωγικές εξετάσεις. Όσοι θέλουν να συνεχίσουν πηγαίνουν στο Πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης. Θα πρέπει να αναφέρουμε εδώ αυτό που τονίζει ο Γ. Μαγκριώτης (1990, σελ. 63), ότι δηλαδή, στην Τουρκία υπάρχουν και κάποιες σχολές που για καθαρά προπαγανδιστικούς λόγους δίνουν υποτροφίες σε Πομάκους φοιτητές. Έτσι ολοκληρώνεται ο "εκτουρκισμός" των Πομάκων με "τις ευλογίες των ελληνικών κυβερνήσεων".

3.5. Η Ελληνική Πολιτεία και η Στάση της απέναντι στους Πομάκους

Προσπαθώντας κανείς να κρίνει τα γεγονότα που οδήγησαν τους Πομάκους σ' αυτή τη θέση που βρίσκονται σήμερα, δυστυχώς δεν μπορεί να μην αναφερθεί και στα λάθη των εκάστοτε ελληνικών κυβερνήσεων. Η αναλγισία, η άγνοια, οι λάθος προτεραιότητες, συνέβαλλαν στο να ξεχασθεί ένα σημαντικό κομμάτι του ελληνισμού και το σπουδαιότερο, να ταυτισθεί αυτό με τους τουρκογεννείς μουσουλμάνους. Σήμερα, επικρατεί σύγχυση για

το ποιό είναι οι Πομάκοι, τόσο στους υπόλοιπους Έλληνες, όσο και σ' αυτούς τους ίδιους τους Πομάκους.

Η Τουρκία μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, άρχισε να ασχολείται συστηματικότερα και ολοένα και πιο πολύ με τους Πομάκους. Οι ελληνικές κυβερνήσεις όχι μόνο εθελουφλούσαν μπροστά σ' αυτές τις ενέργειες, αλλά συνειδητά επέτρεπαν τη διεξαγωγή τους. Έτσι μετά τον εμφύλιο πόλεμο επιτρέπεται στο Γενικό Τουρκικό Προξενείο της Κομοτηνής να βοηθήσει τους οικονομικά ανίσχυρους Πομάκους. Δημιουργήθηκαν έτσι οι προϋποθέσεις για τη συνεργασία των Τούρκων με τους Πομάκους. Δίνονται οι δυνατότητες για την εφαρμογή συστηματικότερης πολιτικής εκτουρκισμού των Πομάκων από της μεριά της Τουρκίας. Στη συνέχεια οι ελληνικές κυβερνήσεις δεν ενδιαφέρονται για την περιοχή της Θράκης γενικότερα και για τους Πομάκους ειδικότερα. Βέβαια αυτό είναι ένα γεγονός που ισχύει όχι μόνο για την περιοχή της Θράκης, αλλά για ολόκληρη την επαρχία. Το βάρος δίνεται στην πρωτεύουσα και στις μεγάλες πόλεις, ενώ η ελληνική επαρχία μαραζώνει από την αδιαφορία και την εγκατάλειψη. Το γεγονός ότι η Θράκη ήταν μια ακριτική περιοχή και ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός τουρκογεννών μουσουλμάνων δεν ήταν αρκετό για να πείσει τους υπευθύνους ότι έχρηζε διαφορετικής αντιμετώπισης. Ο εφησυχασμός επικράτησε με την εκδίωξη του παλαιοθωμανικού στοιχείου μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου καθώς και η πεποίθηση ότι ο κίνδυνος θα έρθει από το Βορρά και όχι από την Τουρκία. Οι ίδιες ελληνικές κυβερνήσεις θα ταυτίσουν τους Πομάκους με τους Τουρκογεννείς, λόγω της μουσουλμανικής θρησκείας στην οποία ανήκαν και οι δύο. Και οι ελληνικές κυβερνήσεις είναι αυτές που αντιμετώπισαν τα μουσουλμανικά στοιχεία ως τουρκικά, παρά τη Συνθήκη της Λωζάνης (1923), όπου ορίζεται καθαρά ότι πρόκειται για μουσουλμανική μειονότητα.

3.6. Αθίγγανοι

Οι Αθίγγανοι ή Τουρκόγυφτοι, αποτελούν το 14-15% της Μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης. Έτσι, αριθμούνται σε 15.000 περίπου άτομα τα οποία κατοικούν και στους τρεις νομούς της Δ. Θράκης (Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου). Στο νομό Έβρου κατοικούν γύρω στις 9.000 Μουσουλμάνοι Αθίγγανοι. Αυτό το γεγονός, είναι ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένου ότι στο νομό Έβρου ζουν λίγοι Μουσουλμάνοι, καθώς οι περισσότεροι διαβιούν στους νομούς Ξάνθης και Ροδόπης.

Για τους Μουσουλμάνους Αθίγγανους συλλέξαμε πολύ λίγα στοιχεία εξαιτίας της ελάχιστης για να μην πούμε ανύπαρκτης βιβλιογραφίας που υπάρχει γι' αυτούς. Οι Αθίγγανοι Μουσουλμάνοι της Δ. Θράκης δεν έχουν γίνει αντικείμενο μελέτης από κανένα επιστήμονα. Έτσι, το μόνο στοιχείο που με σιγουριά μπορούμε να αναφέρουμε είναι πως οι Αθίγγανοι Μουσουλμάνοι κατοικούν μόνιμα σε σπίτια και δεν αποτελούν περιπλανώμενους νομάδες.

Αθίγγανος σήμερα, είναι αυτός που ανήκει στη φυλή των Τσιγγάνων. Η λέξη προέρχεται από το "Αθίγγανος, ο μη θέλων τι προσεγγίσει". Ετυμολογικά, η λέξη αποτελείται από το στερητικό "α" και το ρήμα "θιγγάνω" που σημαίνει αγγίζω, πιάνω.

3.6.1. Καταγωγή

Οι Αθίγγανοι ήταν Έλληνες ή ελληνίζοντες Χριστιανοί αιρετικοί· που ανήκαν σε χριστιανική αίρεση, αυτή των Παυλικιανών. Στη "Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια" (1955, τ. Β', σελ. 301) αναφέρεται πως η αίρεση των Αθίγγανων στο Βυζάντιο ήταν πολυπληθής. Επί Ιουστινιανού οι Αθίγγανοι διώχθηκαν από το Βυζάντιο και κατέφυγαν στην Περσία. Κατά καιρούς γίνονταν διάφορες διώξεις των Αθιγγάνων με σκοπό πάντα την προστασία της Ορθοδοξίας.

Έτσι, οι Αθίγγανοι αφού διώκονταν από τους ορθοδόξους Χριστιανούς, τάχθηκαν με τους πολέμιους του Χριστιανισμού. Άλλοι λοιπόν εξισλαμίσθηκαν εκουσίως, ενώ άλλοι βιαίως μετά τη διάλυση του Βυζαντίου.

Οι Μουσουλμάνοι Αθίγγανοι της Δ. Θράκης, είναι όπως αναφέρεται στη "Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια" (1955, τ. Β', σελ. 302) υπολλείματα των Παυλικιανών όπου είχαν συρρικνωθεί εκεί την εποχή της θρησκευτικής μεταρρύθμισης.

Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε πως οι Αθίγγανοι με τους Γύφτους και τους Τσιγγάνους δεν έχουν καμία ιστορική σχέση και είναι διαφορετικές φυλές, παρ' ότι σήμερα αναφερόμαστε σ' αυτούς σαν να είναι μια ενότητα όλοι. Οι Ατσιγγανοί ή Γύφτοι ήταν φύλα από την Ινδία που μεσω Ασίας και Αιγύπτου εγκαταστάθηκαν στην Ευρώπη. Η ταύτισή τους έγινε σε μεταγενέστερους χρόνους όπως αναφέρεται στον "Πάπυρο Λαρούς" (1981, τόμος 3ος, σελ. 471). Η αίρεση των Αθίγγανων είχε πια παρακμάσει και είχαν απομείνει οι δεισιδαιμονίες και οι εξωτερικές της μόνο εκδηλώσεις, σε μια περίοδο, δηλαδή, που το όνομα Αθίγγανος δήλωνε κυρίως αυτόν που ασκεί τη μαντεία. Για την ίδια ενασχόληση ήταν γνωστοί Ατσιγγανοί και Γύφτοι και έτσι ονομάστηκαν και αυτοί Αθίγγανοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΔΥΤΙΚΗ ΘΡΑΚΗ

1. Γενικά

Στο Βόρειο Ανατολικό τμήμα της Ελλάδος εκτείνεται το γεωγραφικό διαμέρισμα της Θράκης. Η Θράκη συνορεύει Βόρεια και Βορειοδυτικά με τη Βουλγαρία, Ανατολικά και Νοτιοανατολικά με την Τουρκία (Ευρωπαϊκή Τουρκία ή Ανατολική Θράκη), Δυτικά συνορεύει με τη Μακεδονία και Νότια βρέχεται από το Θρακικό πέλαγος. Ο πληθυσμός, με την απογραφή του 1981, ανέρχεται σε 345.220 κατοίκους. Η Θράκη αποτελείται από τρεις νομούς: Έβρου, Ξάνθης και Ροδόπης. Η κατανομή του πληθυσμού -σύμφωνα με την ίδια απογραφή- σε αστικό, ημιαστικό και αγροτικό καθώς και σε πεδινό και ορεινό συνολικά και κατά νομό είναι:

Πίνακας 32. Κατανομή του πληθυσμού της Θράκης σε αστικό, ημιαστικό και αγροτικό, κατά νομό (1981)

Νομοί	Αστικός	Ημιαστικός	Αγροτικός	Σύνολο
Έβρου	50.526 (34,0%)	27.550 (18,6%)	70.410 (47,4%)	148.486
Ξάνθης	33.897 (38,2%)	13.131 (14,8%)	41.749 (47,0%)	88.777
Ροδόπης	37.487 (34,7%)	10.502 (9,7%)	59.968 (55,6%)	107.957
Σύνολο	121.910 (35,3%)	51.183 (14,8%)	172.127 (49,9%)	345.220

Πίνακας 33. Κατανομή του πληθυσμού της Θράκης σε πεδινό, ημιορεινό και ορεινό, κατά νομό (1981)

Νομοί	Πεδινός	Ημιορεινός	Ορεινός	Σύνολο
Έβρου	132.397 (89,2%)	11.721 (7,9%)	4.368 (2,9%)	148.486
Ξάνθης	26.240 (29,6%)	39.562 (44,5%)	22.975 (25,9%)	88.777
Ροδόπης	70.138 (64,9%)	23.967 (22,2%)	13.852 (12,9%)	107.957
Σύνολο	228.775 (66,3%)	75.250 (21,8%)	41.195 (11,9%)	345.220

Η Δυτική Θράκη προσαρτήθηκε στην Ελλάδα με τις συνθήκες Σεβρών 28/6/1920 και Λωζάνης 24/6/1923, με την οποία διαμορφώθηκαν και τα τελικά, σημερινά όρια. Το 1923 διαιρέθηκε σε δύο νομούς: Έβρου και Ροδόπης. Το 1944 αποσπάσθηκε από το Ν. Ροδόπης η επαρχία Ξάνθης και αποτέλεσε και τον τρίτο νομό της Θράκης. Αυτή η διοικητική διαίρεση ισχύει και σήμερα. Τρεις νομοί, οκτώ δήμοι, εκατόν πενήντα μία κοινότητες (151), και πεντακόσιοι σαράντα τέσσερις οικισμοί.

2. Τα προβλήματα της Δ. Θράκης σήμερα

Η Θράκη είναι μια ακριτική περιοχή της Ελλάδος. Το γεγονός αυτό από μόνο του και γνωρίζοντας και τις επεκτατικές βλέψεις των γειτόνων μας, συνιστά ένα σοβαρό πρόβλημα. Επίσης η ύπαρξη της μουσουλμανικής μειονότητας η οποία συνεχώς αυξάνεται, λόγω της υπεργεννητικότητας που παρουσιάζει, προσθέτει ένα ακόμα σοβαρό λόγο, για την ιδιαίτερη προσοχή του επίσημου ελληνικού κράτους, που χρήζει αυτή η περιοχή. Δυστυχώς, όμως, η Θράκη αντιμετωπίζεται με τον ίδιο τρόπο που αντιμετωπίζεται ολόκληρη η ελληνική επαρχία: με μια λέξη αδιαφορία.

Όμως αν οι ιθύνοντες δεν αποφασίσουν να αντιμετωπίσουν τα σοβαρότερα τουλάχιστον προβλήματα που παρουσιάζονται στην περιοχή, σε λίγα χρόνια ίσως να είμαστε μάρτυρες πολύ άσχημων εξελίξεων στη Θράκη. Η ύπαρξη των προβλημάτων αυτών θα επηρεάσει την ακεραιότητα και σταθερότητα τόσο της χώρας μας, όσο και του χώρου των Βαλκανίων που ήδη φλέγεται. Τα προβλήματα αυτά είναι τα εξής:

- α. Το δημογραφικό πρόβλημα. Είναι γνωστό σε όλους ότι το δημογραφικό πρόβλημα αποτελεί μάλιστα για ολόκληρη τη σύγχρονη Ελλάδα. Στη Θράκη όμως η ύπαρξη της μουσουλμανικής μειονότητας του προσδίδει ιδιαίτερη σημασία. Γιατί από τη μια έχουμε μείωση του ελληνικού πληθυσμού της περιοχής, από την άλλη όμως παρατηρούμε σημαντική αύξηση του μουσουλμανικού πληθυσμού. Οι γεννήσεις του ελληνικού στοιχείου της Θράκης έχουν μειωθεί. Αντίθετα στη μουσουλμανική μειονότητα παρατηρούμε το φαινόμενο της υπεργεννητικότητας. Ο ρυθμός αύξησης των μουσουλμάνων είναι τριπλάσιος και τετραπλάσιος. Όσο για τους ρυθμούς θανάτου, οι θάνατοι των χριστιανών είναι τρεις με τέσσερις φορές περισσότεροι από τους θανάτους των μουσουλμάνων.

Στον πληθυσμιακό μαρασμό της Θράκης συμβάλλει και η μετανάστευση του πληθυσμού της, εσωτερική και εξωτερική. Και είναι λογικό αφού δεν υπάρχουν οι κατάλληλες οικονομικό-πολιτιστικές συνθήκες για να κρατήσουν τους νέους ανθρώπους στη Θράκη. Οι πρόσφατες δημοσκοπήσεις, όπως αναφέρει ο Γ. Παύλου (1992, σελ.3), δείχνουν συνεχή μείωση του πληθυσμού των χωριών και κωμοπόλεων.

Πολλά σχολεία επίσης στη Θράκη κλείνουν λόγω της έλλειψης μαθητών. Σε αρκετά χωριά μένουν 5 έως 10 παιδιά που αναγκάζονται να πηγαίνουν με ταξί στα σχολεία κεντρικών περιοχών. Για παράδειγμα από το δήμο Φερρών, τα δύο τελευταία χρόνια μετανάστευσαν πάνω από 200 δημότες για τη Γερμανία και το εσωτερικό. Ο πληθυσμός του χωριού Πύθιου Έβρου μέσα στα δέκα τελευταία χρόνια έχει μειωθεί από 2.000 σε 800 άτομα.

Η Θράκη μέρα με τη μέρα ερημώνεται από τους Έλληνες, οι οποίοι τείνουν να μετατραπούν σε μειονότητα. Αν το φαινόμενο αυτό συνεχισθεί μ' αυτό το ρυθμό θα δημιουργηθεί σύντομα μια άσχημη κατάσταση για την Ελλάδα και θα ευνοηθούν τα επεκτατικά σχέδια της Τουρκίας, η οποία βρίσκεται πολύ κοντά στη Θράκη.

Αν θέλουμε λοιπόν να αποφύγουμε τη δημιουργία ενός δημογραφικού εφιάλτη στη Θράκη, θα πρέπει το ελληνικό κράτος να δράσει άμεσα και να αντιμετωπίσει το ζήτημα με τη δέουσα σοβαρότητα. Δεν θα πρέπει οι ιθύνοντες να εθελοτυφλούν για μια ακόμα φορά όταν ο κίνδυνος είναι τόσο κοντά.

- β. Το αναπτυξιακό πρόβλημα. Το πρόβλημα του οικονομικού μαρασμού που αντιμετωπίζει η Θράκη, είναι κι αυτό ένα πρόβλημα που χαρακτηρίζει ολόκληρη την ελληνική επαρχία.

Συγκεκριμένα, αξίζει να σημειωθεί ότι οι νομοί Ξάνθης και Ροδόπης έχουν το μικρότερο ποσοστό κατά κεφαλήν εισοδήματος από όλους τους άλλους νομούς της Ελλάδας κατά το έτος 1991. Οι ιδιαιτερότητες όμως της περιοχής το κάνουν κι αυτό να ξεχωρίζει, όπως γίνεται και με το δημογραφικό πρόβλημα.

Τα έντονα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Θράκη οφείλονται στο ότι: α) Ο μεγαλύτερος αγροτικός πληθυσμός της Θράκης ασχολούνταν με την καλλιέργεια του καπνού. Όπως, όμως ήδη έχουμε αναφέρει, η συγκεκριμένη καλλιέργεια δεν είναι πλέον τόσο κερδοφόρα. β) Πολλές συνεταιριστικές εταιρίες που δημιουργήθηκαν, λόγω της δυσλειτουργίας τους, οδηγήθηκαν σε κλείσιμο. Οι υπάλληλοι έμειναν χωρίς δουλειά. Οι ευθύνες της διάλυσής τους βαρύνουν πολλούς. Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες πολλοί είναι αυτοί που οδηγούνται στη μετανάστευση. γ) Τα κρατικά δάνεια που δόθηκαν για το στήσιμο επιχειρήσεων στη Θράκη δεν αξιοποιήθηκαν. Και αυτό γιατί επρόκειτο για εταιρίες "μαϊμούδες" που ποτέ δε λειτούργησαν. δ) Στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης δε δίνεται η απαραίτητη προσοχή. Δεν υπάρχουν πολλά τμήματα, παρόλο που ο γεωπεριβαλλοντικός και κοινωνικο-οικονομικός χώρος το επιτρέπει και κατά συνέπεια δεν υπάρχουν και πολλοί φοιτητές. Όμως η τοποθέτηση περισσότερων φοιτητών είναι ένας τρόπος που θα βοηθούσε τόσο στην ενίσχυση του ελληνικού στοιχείου, όσο και στην οικονομική και πολιτιστική ανάκαμψη της περιοχής. ε) Η Θράκη έχει πανέμορφα φυσικά τοπία τα οποία όμως μένουν αναξιοποίητα και άγνωστα ακόμα και σ' εμάς τους Έλληνες. Κι όμως ο τουρισμός, η σωστή και οργανωμένη αξιοποίηση των υπαρχόντων θερέτρων μπορούν να αποφέρουν πολλά χρήματα.

Το ευχάριστο, αν μπορεί να το χαρακτηρίσει κανείς έτσι, είναι ότι η ελληνική βουλή κατανόησε ως ένα βαθμό την έκταση του προβλήματος και σύστησε τη δημιουργία δια κομματικής επιτροπής, που σκοπό είχε τη μελέτη των ακριτικών περιοχών, Θράκης και των νησιών του Αιγαίου. Η επιτροπή υπέβαλε την έκθεσή της στην ολομέλεια της βουλής στις 14 Φεβρουαρίου 1992, κάνοντας τις εξής δώδεκα προτάσεις σύμφωνα με τον Γ. Μαγκριώτη (1993, σελ. 246):

- α. Η ολοκλήρωση του δικτύου οδικών συγκοινωνιών με προτεραιότητα τους αυτοκινητοδρόμους Θεσ/νίκης-Αλεξανδρουπόλεως και Αλεξανδρουπόλεως-Ορμενίου.
- β. Ο εκσυγχρονισμός του δικτύου Αλεξανδρουπόλεως-Ορμενίου.
- γ. Η διεθνοποίηση του λιμένος της Αλεξανδρουπόλεως και αξιοποίηση του λιμένος του Πόρτο-Λάγου.
- δ. Η επέκταση του αερολιμένος της Αλεξανδρουπόλεως και η δημιουργία ελικοδρομίου στη Σαμοθράκη και τις πρωτεύουσες των επαρχιών.
- ε. Η σύνταξη κτηματολογίου της Θράκης και ο υποχρεωτικός αναδασμός.
- στ. Η βελτίωση του αρδευτικού δικτύου και η κατασκευή των φραγμάτων Δερείου και Ιάσμου και μιας σειράς άλλων φραγμάτων.
- ζ. Η επίλυση του ενεργειακού προβλήματος με την επέκταση του αγωγού φυσικού αερίου και την εφαρμογή επενδυτικού προγράμματος της Δ.Ε.Η.

- η. Ο εκσυγχρονισμός των τηλεπικοινωνιών.
- θ. Η βελτίωση της τουριστικής υποδομής με την κατασκευή μαρινών και την αξιοποίηση των ιαματικών πηγών.
- ι. Η επαύξηση της πολιτιστικής υποδομής με την κατασκευή μικρών μουσείων, βιβλιοθηκών και ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων.
- ια. Η κατασκευή του πανεπιστημιακού νοσοκομείου Αλεξανδρουπόλεως.
- ιβ. Η γρήγορη αποπεράτωση των πανεπιστημιούπολεων Κομοτηνής και Ξάνθης.

Αυτές είναι οι προτάσεις που έγιναν από την επιτροπή της βουλής. Δε σημαίνει ότι μόνο η εφαρμογή αυτών θα δράσει καταλυτικά για τη λύση του προβλήματος της οικονομικής ανάπτυξης της Θράκης. Σίγουρα μπορούν να γίνουν κι άλλα πράγματα. Κάτω όμως από τις υπάρχουσες συνθήκες είναι μια καλή αρχή. Ένα πρώτο βήμα που οδηγεί στη λύση του προβλήματος, αργά βέβαια, αλλά ας ελπίσουμε σταθερά.

Πέρα όμως από τα παραπάνω βασικά προβλήματα που αναφέρθηκαν με τις αιτίες που τα δημιούργησαν -οι οποίες αποτελούν επίσης σοβαρά προβλήματα- υπάρχουν και κάποια άλλα γεγονότα τα οποία αν δε γίνουν αντικείμενο προσοχής θα εξελιχθούν σε σοβαρά προβλήματα τόσο για την Ελλάδα, όσο και για το μέλλον της Θράκης.

Ένα αξιοσημείωτο λοιπόν γεγονός είναι το ότι σημαντική έκταση γης περνάει στα χέρια των μουσουλμάνων. Πολλοί Έλληνες της Θράκης, εξαιτίας του γεγονότος ότι είτε μεταναστεύουν είτε δεν έχουν καλή οικονομική κατάσταση πουλούν τη γη τους, η οποία

αγοράζεται από Μουσουλμάνους με οικονομική ενίσχυση από το τουρκικό προξενείο της Θράκης. Αυτό βέβαια δεν κρύβει κάποιο κίνδυνο στο βαθμό που δε γίνεται με σκοπό την κτήση της Θράκης από τους μουσουλμάνους, ώστε να διευκολυνθεί η προσάρτησή της στην Τουρκία.

Η δράση, επίσης, του τουρκικού προξενείου στην Κομοτηνή, - σύμφωνα με τις απόψεις πολλών συγγραφέων, βιβλία των οποίων χρησιμοποιήσαμε στη μελέτη μας (Μαγκριώτης, 1993, Γκίνης, 1992, Χιδίρογλου, 1992, Φιλανιώτης-Χατζηναστασίου, 1992)- αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα της Θράκης. Γιατί το προξενείο αυτό, δεν έχει σκοπό την εξομάλυνση τόσο των σχέσεων Ελλήνων και Τούρκων, όσο και των σχέσεων μουσουλμάνων και χριστιανών στη Θράκη, αλλά αντίθετα προκαλεί με τα όργανά του συγκρούσεις με σκοπό πάντα τη χρησιμοποίηση της μειονότητας για τους επεκτατικούς στόχους της Τουρκίας. Ο Γ. Μαγκριώτης (1993, δελ. 232) αναφέρει σχετικά: " Το γενικό προξενείο της Κομοτηνής, το οποίο με τα όργανά του πιέζει και εκφοβίζει τη μουσουλμανική μειονότητα για να την καταστήσει τυφλό και άβουλο όργανό του".

Μια άλλη σημαντική πηγή προβλημάτων είναι ο ημερίσιος και περιοδικός τύπος που υπάρχει ή έρχεται στη Θράκη. Εφημερίδες και περιοδικά που διαβάζονται από τους Μουσουλμάνους με έχουν καθαρά διχοτομικό και αυτονομιστικό περιεχόμενο. Ειδικότερα, κάνουν λόγο για δημιουργία ανεξάρτητου κράτους της Δ. Θράκης, ενώ παράλληλα καλλιεργούν το πνεύμα του αλυτρωτισμού. Ένα μικρό παράδειγμα των παραπάνω είναι ένα άρθρο στο περιοδικό "Yeni Bati Trakya Dergisi" (1989, τ.73, σελ. 21), όπου είχε ως επικεφαλίδα το εξής τετράστιχο:

"Έ ανήθικε κόσμε!

Δώσαμε όρκο, που δεν εκπληρώθηκε ακόμη.

Άλλο ένα λουλούδι έχουμε που θα ανθίσει στη Δ. Θράκη.

Δώσαμε όρκο για να φτιάξουμε ένα μεγαλοπρεπή ανθόκηπο στον κόσμο".

Απ' όλα αυτά βλέπουμε λοιπόν, πως σήμερα η Δυτική Θράκη αντιμετωπίζει ένα πλήθος από προβλήματα τα οποία γίνονται ιδιαίτερα σημαντικά εξαιτίας της ύπαρξης της μειονότητας στο χώρο από τη μια, και της συνεχούς "παρουσίας" των Τούρκων από την άλλη. Καλείται λοιπόν η Ελλάδα να αντιμετωπίσει αυτά τα προβλήματα με ευστοχία, προκειμένου να μη θρηνήσουμε τη Δ. Θράκη ως μια ακόμη "χαμένη πατρίδα".

3. Ελλάδα και Τουρκία στον αγώνα για τη Δ. Θράκη

Σ' αυτό το υποκεφάλαιο θα αναφερθούμε αρχικά σ' όλα εκείνα που είπε και έκανε το τουρκικό κράτος και οι διάφοροι φορείς του για το ζήτημα της Δ. Θράκης. Σκοπός είναι να καταγραφούν γεγονότα και στοιχεία όσον αφορά στην πολιτική τόσο της Τουρκίας στη Δ. Θράκη, όσο και της Ελλάδας, για να κατανοήσουμε καλύτερα τι επιπτώσεις έχουν στη Μουσουλμανική μειονότητα.

3.1. Η Στάση της Τουρκίας

Είναι πολλές φορές ειπωμένο το ζήτημα της δημιουργίας ενός "Μουσουλμανικού τόξου" από την Τουρκία. Το τόξο αυτό θα ξεκινά από την Τουρκία και θα αποτελείται από μουσουλμανικά κράτη τα οποία θα ελέγχει η ίδια. Η Λέσχη των Νέων Ελλήνων (1990, σελ. 16) αναφέρει σχετικά: "Κατά την άποψή μας, (εννοείται το Μουσουλμανικό τόξο) δείχνει περισσότερο να έχει καλλιεργηθεί από τη μεριά της Τουρκίας σαν μια έννοια-εικόνα παρά σαν απτή πραγματικότητα και σαν τέτοια, να έχει επιβληθεί στα κράτη στων οποίων τα εδάφη ζουν Μουσουλμάνοι, για ευνόητους λόγους".

Η Δ. Θράκη, πολλοί αναφέρουν, πως είναι ο πρώτος στόχος της Τουρκίας, μια που αποτελεί το μοναδικό χερσαίο τμήμα της Ελλάδας που συνορεύει με την Τουρκία. Παρακάτω θα αναφερθούμε σε μερικά παραδείγματα (και όχι σε όλα) απ' αυτά που ειπώθηκαν και πραγματοποιήθηκαν από την τουρκική πλευρά και έγιναν γνωστά σ' εμάς μέσω της βιβλιογραφίας και του τύπου.

Το νομικό καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο ρυθμίζεται η διαβίωση της Μουσουλμανικής μειονότητας στον ελλαδικό χώρο και της Ελληνικής μειονότητας στην Τουρκία, καθορίζεται από τη Συνθήκη της Λωζάνης (24/7/1923), που υπάρχει ειδικό τμήμα για την προστασία

των μειονοτήτων στα άρθρα 37 έως 45 (βλ. Παράρτημα Β'). Η Τουρκία, όμως, δείχνει να μη σέβεται αυτή τη συνθήκη, πραγματοποιώντας μια σειρά από παραβιάσεις από το 1923 ως σήμερα. Οι παραβιάσεις αυτές αφορούν στην προστασία της Ελληνικής μειονότητας της Κωνσταντινούπολης και καθιστούν τη Συνθήκη της Λωζάνης μια συνθήκη ανύπαρκτης αμοιβαιότητας. Η σημαντικότερη απ' αυτές τις παραβιάσεις (που στον αριθμό είναι 52!) είναι αυτή του Σεπτεμβρίου του 1955 όπου μερικοί Τούρκοι επιδίδονται σε βαρβαρότητες και βιαιοπραγίες κατά των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο 16 Ελλήνων, τον τραυματισμό 32 και το βιασμό 200 Ελληνίδων.

Όλα τα παραπάνω όμως, θα πρέπει να τα δούμε και να τα αξιολογήσουμε όχι ως μεμονωμένες και αποσπασματικές βίαιες πράξεις, αλλά ως ενέργειες ενός προγραμματισμένου σχεδίου (Γκίνης, 1992, σελ. 15-22). Το σχέδιο αυτό βασικό σκοπό έχει την αναθεώρηση της συνθήκης και την υπογραφή μιας άλλης συνθήκης η οποία θα έχει ευνοϊκότερες ρυθμίσεις για την Τουρκία. Έτσι, όλη αυτή η προσπάθεια μοιάζει να συμφωνεί με την πάγια εξωτερική πολιτική της Τουρκίας που κινείται με το δόγμα: "αμφισβήτησε και διεκδίκησε συνεχώς. Πάντα στο τέλος κάτι θα μείνει κέρδος για σένα στο διπλωματικό τραπέζι", το οποίο αναφέρεται από τη Λέσχη των Νέων Ελλήνων στο βιβλίο "Η Συνθήκη της Λωζάνης" (1990, σελ. 163).

Πέρα όμως από τις προαναφερθείσες βιαιότητες, έχουν γίνει διάφορες κατά καιρούς δηλώσεις από τους τουρκικούς φορείς που έχουν καθαρά προκλητικό χαρακτήρα. Οι δηλώσεις αυτές κάνουν λόγο για αυτονόμηση της Δ. Θράκης ή για προσάρτηση αυτής στην Τουρκία. Αυτό, βέβαια, είναι απολύτως σύμφωνο με την εθνική ιδέα των Τούρκων που δεν είναι άλλη από την πολιτική ένωση όλων των τουρκικών φυλών και πληθυσμών από τη Μεσόγειο μέχρι τις ακτές της Κασπίας θάλασσας και των συνόρων της Κίνας με ενιαίο τουρκικό πολιτισμό και κοινή τουρκική γραφή. Οι Μουσουλμάνοι της Δ. Θράκης

αποτελούν κατά την Τουρκία μια τέτοια τουρκική φυλή και γι' αυτό αποτελεί έναν από τους πρώτους -για να μην πούμε τον πρώτο- στόχους της.

Οι προκλητικές δηλώσεις που αναφέραμε παραπάνω γίνονται από διάφορους φορείς, είτε τουρκικούς, είτε φιλοτουρκικούς, που αποτελούν παράλληλα και τα μέσα που χρησιμοποιούν οι παντουρκιστές για την πραγματοποίηση των επεκτατικών βλέψεων και σχεδίων τους:

- Τύπος, ημερήσιος και περιοδικός, ο οποίος με εμπρηστικά άρθρα καλλιεργεί το φανατισμό, καθώς και το πνεύμα του αλυτρωτισμού στη Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης.
- Το γενικό Προξενείο της Κομοτηνής, το οποίο πιέζει πολλές φορές τη Μουσουλμανική μειονότητα.
- Οι δύο ανεξάρτητοι Μουσουλμάνοι βουλευτές Αχμέτ Σαδίκ (Ροδόπης) και Αχμέτ Φαΐκογλου (Ξάνθης).
- Πολιτικοί φορείς της Τουρκίας.
- Στρατιωτικοί φορείς της Τουρκίας
- "Δάσκαλοι της Μουσουλμανικής μειονότητας που όπως αναφέρει ο Μαγκριώτης στο έργο του "Θράκη: η έπαλξη του ελληνικού Βορρά" (1993, σελ. 232), ήταν πράκτορες της Τουρκίας όπου επί σειρά ετών οργάνωναν και φανάτιζαν τους Μουσουλμάνους υπέρ της Τουρκίας".

Πριν όμως αναφερθούμε σ' όλες αυτές τις δηλώσεις που είναι μικρά δείγματα μόνο του κυβερνητικού τουρκικού επεκτατισμού, αξίζει πιστεύουμε να κάνουμε λόγο για το σχέδιο που πολλοί υποστηρίζουν

πως έχει καταστρώσει η Τουρκία με στόχο τη Δ. Θράκη. Το σχέδιο αυτό στην τελική του φάση, όπως αναφέρει ο Γ. Γκίνης στο έργο του "Τουρκία το γειτονικό ηφαίστειο" (1991, σελ. 15), προβλέπει την προσάρτηση της Δ. Θράκης στη γειτονική μας χώρα, την Τουρκία. Τα στάδια αυτού του σχεδίου είναι τα εξής:

Πρώτο: Συστηματική και συνεχής προπαγάνδα της Τουρκίας στη Θράκη και στο εξωτερικό για την ύπαρξη "τουρκικής" (και όχι μουσουλμανικής) μειονότητας, η οποία καταπιέζεται από το ελληνικό κράτος.

Δεύτερο: Αυτοδιοίκηση της περιοχής (την ίδια περίοδο θα τεθεί και το ζήτημα της αυτοδιοίκησης των περιοχών της Νοτ. Βουλγαρίας όπου ζουν πολλοί Μουσουλμάνοι). Εναλλακτική λύση εδώ προτείνεται η αυτονόμηση.

Τρίτο: Το τελευταίο στάδιο αυτού του σχεδίου προβλέπει, όπως αναφέραμε, την ενσωμάτωση της Δ. Θράκης στην Τουρκία.

Πολλοί υποστηρίζουν πως το πρώτο στάδιο του παραπάνω σχεδίου, έχει ήδη μπει σε εφαρμογή. Απόδειξη γι' αυτό, ίσως σταθούν όλες οι δηλώσεις που ακολουθούν παρακάτω.

Αρχικά, ιδιαίτερα σημαντική και αξιοπρόσεκτη είναι μια δήλωση του Κεμάλ που έγινε το 1920 και έχει ως εξής: "Στόχος μας είναι σε εύθετο χρόνο και σε οιαδήποτε ευκαιρία να εντάξουμε τη Δ. Θράκη στη Μητέρα Πατρίδα... Με την πρώτη ευκαιρία θα προσπαθήσουμε να κερδίσουμε την ανεξαρτησία ή την αυτονομία της" (Γ. Μαγκριώτης, 1993, σελ. 232). Παρ' ότι βέβαια, τα δεδομένα άλλαξαν και ο Κεμάλ είχε δηλώσει πως τα σύνορα που προβλέπει η Συνθήκη της Λωζάνης είναι οριστικά για την Τουρκία, η πρώτη αυτή δήλωσή του αποτελεί σήμερα το έμβλημα των Παντουρκιστών.

Σε σχέση με τον Τύπο, είτε της Τουρκίας, είτε του φιλοτουρκικού Μουσουλμανικού στοιχείου της μειονότητας της Δ. Θράκης, πραγματικά έχουν γίνει πάρα πολλές δηλώσεις για το μέλλον τόσο της Μουσουλμανικής μειονότητας, όσο και της Δ. Θράκης γενικότερα. Παρακάτω θα δοθούν μερικές μόνο τέτοιες δηλώσεις, οι πιο ενδεικτικές, καθώς λόγω του μεγάλου αριθμού τους, δεν είναι δυνατόν να τις περιλάβουμε όλες σ' αυτήν μας την εργασία.

1. Στην εφημερίδα *Son Havadis* δημοσιεύτηκε το Μάρτιο του 1988 μια σειρά άρθρων με τον εξής τίτλο: "Τα εδάφη της Δυτικής Θράκης πρέπει να συμπεριληφθούν σε εκείνα της Μητέρας Πατρίδας".
2. Στην εφημερίδα *Milliyet* (28/1/1988) σε ένα δημοσίευμα με τίτλο "Οι Τούρκοι σχημάτισαν Επιτροπή Εθνικού Αγώνα" περιλαμβάνεται και η εξής δήλωση από τα μέλη του Ανωτάτου Συμβουλίου της Μειονότητας: "Οι Μουσουλμάνοι θα αρχίσουν ένοπλο αγώνα αν απαιτηθεί, εφόσον δεν αποφέρει αποτέλεσμα η δημοκρατική οδός διεκδίκησης των δικαιωμάτων της τουρκικής μειονότητας".
3. Το περιοδικό *Yeni Bati Trakya Dergisi* (Νέο Περιοδικό της Δυτικής Θράκης) που εκδίδεται από τα όργανα του Συνδέσμου Αλληλοβοηθείας Τούρκων της Δυτικής Θράκης, δημοσιεύει συνεχώς προκλητικές δηλώσεις. Το διο συμβαίνει και με το άλλο περιοδικό που εκδίδει ο ίδιος σύλλογος το *Bati Trakya Degrisi* (Περιοδικό της Δυτικής Θράκης).

Στο *Yeni Bati Trakya Dergisi* (1986, τ. 35, σελ. 21) αναφέρεται: "Το αποτέλεσμα αυτό (η ίδρυση του Τουρκοκυπριακού κράτους) σημαίνει την αναγέννηση του τουρκικού εθνικισμού. Όπως στην περίπτωση της Κύπρου, που αποτελεί δεύτερο απελευθερωμένο τουρκικό έδαφος μετά το

Hatay (Αλεξανδρέττα), έτσι πιστεύουμε ότι η Δ. Θράκη θα συμπεριληφθεί μια μέρα οπωσδήποτε στη σημαία της ημισελήνου".

4. Bati Trakya (1987, τ. 239, σελ. 14-15): "Ήλθε πια ο καιρός να πούμε στον Έλληνα ΣΤΑΜΑΤΑ! Είμαστε πεπεισμένοι ότι προκύπτει η ανάγκη να δώσουμε το απαραίτητο μάθημα σ' αυτό το ελληνικό κράτος".

5. Yeni Bati Trakya Dergisi (1987, τ. 52, σελ. 24): "Υπάρχει ένα τουρκικό κράτος, το οποίο δεν διδάσκουμε στα παιδιά στα σχολεία και δεν συναριθμούμε μεταξύ των μέχρι σήμερα ιδρυθέντων κρατών: Είναι η τουρκική κοινότητα της Δυτικής Θράκης".

Όλα τα παραπάνω είναι ένα πολύ μικρό δείγμα των δημοσιευθέντων δηλώσεων από τον τουρκικό και φιλοτουρκικό Τύπο. Αυτό που αξίζει εδώ να σημειώσουμε είναι πως τα παραπάνω περιοδικά υποστηρίζονται από τις εκάστοτε τουρκικές κυβερνήσεις και είναι στρατευμένα όργανα στην ιδέα του τουρκικού επεκτατισμού. Αυτό είναι έκδηλο από τα εξής γεγονότα:

α. Το τουρκικό Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, Νεότητας και Αθλητισμού στο όργανο του "Περιοδικό Ανακοινώσεων" (υπ. αριθμ. 2184/11-3-1985), δημοσίευσε έγγραφο της Γενικής Διευθύνσεως Εκδόσεων στο οποίο εκφράζεται η εκτίμηση για το περιοδικό Yeni Bati Trakya Degrisi (Νέο Περιοδικό για τη Δυτική Θράκη) και τονίζεται ότι δεν υπάρχει καμία επιφύλαξη της αρμόδιας Διευθύνσεως για την παιδαγωγική και μορφωτική του αξία, οπότε μπορεί να προωθείται ελεύθερα στα τουρκικά σχολεία.

β. Όταν την 1η Μαρτίου 1989 γιορτάστηκε η εβδόμη επέτειος του περιοδικού αυτού, υπήρξε μεγάλη συμμετοχή επισήμων φορέων της Τουρκίας, όπως του Προέδρου της Τουρκικής Δημοκρατίας, του Πρωθυπουργού, αρχηγών κομμάτων, βουλευτών, νομαρχών, εκπροσώπων εφημερίδων και περιοδικών.

Επίσης, προκλητικές δηλώσεις έχουν γίνει και από διάφορους στρατιωτικούς επισήμους της Τουρκίας για το μέλλον της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης. Η σιωπή της επίσημης τουρκικής κυβέρνησης σ' όλες αυτές τις δηλώσεις δεν μπορεί να σημαίνει τίποτε άλλο παρά συμφωνία και συμμετοχή σ' αυτές. Χαρακτηριστικά παραδείγματα στρατιωτικών που κάνουν ιδιαίτερα προκλητικές δηλώσεις είναι τα εξής:

1. Ο Στρατηγός Sami Karamisir σε συνέντευξή του στο περιοδικό Yeni Bati Trakya Dergisi (1988, τ. 62, σελ. 15) τόνισε: "Αφήνω στην κρίση σας να εκτιμήσετε κατά πόσον τηρήθηκαν εδώ και τόσα χρόνια οι οδηγίες του Ατατούρκ για τη Δ. Θράκη... Το νομικό καθεστώς της Δ. Θράκης πρέπει να προσδιοριστεί με δημοψήφισμα".
2. Στρατηγός Halil Sozer (πρώην αρχηγός της τουρκικής αεροπορίας), σε συνέντευξή του αναφέρει πως δεν μπορεί να προστατευθεί η Δυτική Ανατολία χωρίς να επωφεληθούμε από το Αιγαίο...".

Πέρα όμως από τους στρατιωτικούς επισήμους, διάφορες αποκάλυπτες δηλώσεις για το θέμα της Μουσουλμανικής μειονότητας και της Δ. Θράκης κατ' επέκταση, έχουν πραγματοποιηθεί και από πολιτικούς φορείς τόσο από την Τουρκία, όσο και μέσα από την ίδια τη Μουσουλμανική μειονότητα. Μερικά τέτοια παραδείγματα θα παραθέσουμε παρακάτω:

- α. Στη διάρκεια των εργασιών της Ισλαμικής Διάσκεψης το 1989 στο Ριάντ, ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών Μεσούτ Γιλμάζ έκανε λόγο, όπως υποστηρίζει ο Γ. Γκίνης στο έργο του "Τουρκία, το γειτονικό ηφαίστειο" (1991, σελ 18), για "τουρική κοινότητα στη Δυτική Θράκη".
- β. Η εφημερίδα "Καλάμι" (23/12/1986) αναφέρει πως η ελληνική κυβέρνηση γνώριζε ήδη από το 1983 ότι ο πρόεδρος της Τουρκίας Κενάν Εβρέν είχε ενημερώσει το Εθνικό Συμβούλιο της χώρας του στη διάρκεια απόρητης συνεδρίασής του, πως "ο επόμενος στόχος της Τουρκίας δεν θα είναι στο Αιγαίο, ούτε στην Κύπρο, αλλά στη Δυτική Θράκη"
- γ. Στο βιβλίο του Παύλου Χιδίρογλου "Η Θράκη και η Εθνική Ιδέα των Τούρκων" (1992, σελ 19), αναφέρονται οι δηλώσεις που κατά καιρούς κάνει ο πρέσβης Coskun Kirca. Έτσι, αναφέρονται τα εξής: "Στο Αιγαίο, στη θάλασσα και στον αέρα, να επανακτήσουμε πάλι, εγκαταλείποντας το Νταβός, την παλιά μας ελευθερία... και να ενισχύσουμε τα αδέρφια μας της Δυτικής Θράκης με μια ευρεία εκστρατεία δια του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης... Αν η Ελλάδα και ο δυτικός κόσμος δεν εξασφαλίσουν διαδικασίες ανθρώπινης συμπεριφοράς στους Τούρκους της Δυτικής Θράκης, τότε πρέπει να γνωρίζουν ότι το Πατριαρχείο θα εκδιωχθεί από την Τουρκία".
- δ. Προκλητική επίσης, υπήρξε και η συμμετοχή του τότε υπουργού Εξωτερικών Mesut Yilmaz στο "Συμπόσιο της Ένωσης Κεμαλιστικής Εξόρμησης" με θέμα "Η βαλκανική πολιτική του Ατατούρκ και οι τουρκοβουλγαρικές σχέσεις". Ο κ. Yilmaz έκανε την εναρκτήρια ομιλία, ενώ ο τούρκος καθηγητής του Πανεπιστημίου F. Armaoglu είπε στην ομιλία του μεταξύ άλλων: "Μόνο με την ένταξη της Δ. Θράκης εντός των ορίων της τουρκικής επικράτειας θα μπορέσει η Τουρκία να αποκτήσει ένα

στέρεο στοιχείο ασφάλειας στα Βαλκάνια. Τα σημερινά εδάφη της Τουρκίας στη Θράκη είναι ανεπαρκή.

Εκτός, όμως, από τους πολιτικούς φορείς της ίδιας της Τουρκίας σε δηλώσεις που αφορούν σε επεκτατικές βλέψεις της Τουρκίας προς τη Δ. Θράκη έχουν προχωρήσει και άτομα μέσα από τη μουσουλμανική μειονότητα. Παραδείγματα, οι κύριοι Αχμέτ Σαδίκ και Αχμέτ Φαΐκογλου, ανεξάρτητοι βουλευτές των νομών Ροδόπης και Ξάνθης αντίστοιχα:

Αχμέτ Φαΐκογλου

Ο Αχμέτ Φαΐκογλου στις 2/4/1990 σε μια ομιλία του στον Έχينو αναφέρεται από τον Π. Χιδίρογλου στο έργο του "Η Θράκη υπό το φως της Εθνικής Ιδέας των Τούρκων (1992, σελ. 70) να λέει: " Η Θράκη μέχρι το Νέστο είναι Τουρκική. Είμαστε Τούρκοι και πρέπει να είμαστε ενωμένοι γιατί οι Έλληνες τσορμπατζήδες θέλουν να μας διώξουν στην Τουρκία, αλλά εμείς θα αφήσουμε εδώ τα κόκκαλα μας. Όποιος ψηφήσει Χριστιανό υποψήφιο, δεν είναι Τούρκος, μέσα του δεν κυλάει τούρκικο αίμα και είναι πουλημένο τομάρι".

Επίσης, κατά την διάρκεια της εορτής "Βραδιά της Δυτικής Θράκης" στην Κωνσταντινούπολη, όπου υψώθηκε και η σημαία της "Ανεξάρτητης Τουρκικής Δημοκρατίας Δ. Θράκης", ο Έλληνας βουλευτής Ξάνθης Αχμέτ Φαΐκογλου προσφωνήθηκε ως ο 451ος βουλευτής του Τουρκικού Κοινοβουλίου. (Βήμα 9/12/1990).

Ο Παύλος Χιδίρογλου, επίσης, στο προαναφερθέν έργο του (1992, σελ. 73) αναφέρει πως ο Αχμέτ Φαΐκογλου με την ευκαιρία του Ραμαζάν - Μπαϊράμ της 16/4/1991 λέει μεταξύ άλλων: "Η τουρκική κοινότητα (εννοεί την Μουσουλμανική μειονότητα της Δυτικής Θράκης) που είναι αναπόσπαστο τμήμα του Μεγάλου Τουρκικού Έθνους ... Τούρκος σημαίνει Μουσουλμάνος και

Μουσουλμάνος Τούρκος. (Σύμφωνα μ' αυτό Έλληνας σημαίνει Χριστιανός και Χριστιανός Έλληνας!!!).

Αχμέτ Σαδίκ

Στην προεκλογική του εκστρατεία, αναφέρει ο Π. Χιδίογλου (1992, σελ. 75) ο κ. Αχμέτ Σαδίκ ξεκαθαρίζει ήδη τη μελλοντική του θέση: "Αφού εκλεγώ βουλευτής, αν μέσα σε τρεις ημέρες δεν δώσουν προσοχή στα προβλήματα της Μειονότητας, τότε θα ξεκινήσω περιοδεία σε όλο τον κόσμο για να κατηγορήσω την Ελλάδα ... Η Τουρκία έχει δικαίωμα επάνω μου"

Στην Τουρκική εφημερίδα Turkish Daily News (27/9/1989), ο κ. Αχμέτ Σαδίκ υποστήριζε: " Η Κομοτηνή ευρίσκεται υπό την κατοχή της Αστυνομίας και η κοινότητά μας κάτω από πιέσεις. Η Ελληνική Αστυνομία έχει καταλάβει τα σχολεία, τα ιδρύματα και τα τεμένη μας".

Πέραν όμως από τα παραπάνω που αποτελούν ένα μικρό δείγμα από τα στοιχεία που υπάρχουν τόσο στον τύπο όσο και στη σχετική βιβλιογραφία, αξίζει να σημειώσουμε και κάποιες απόψεις α) δασκάλων της ίδιας της μειονότητας και β) ορισμένων συλλόγων που έχουν συγκροτηθεί στη Θράκη.

Η περισσότερο αξιοπρόσεκτη περίπτωση δασκάλου υπήρξε αυτή του μετακλητού Τούρκου δασκάλου Nadir Yaz , οποίος εξέδωσε ένα βιβλίο υπό τον τίτλο Aglayau Bati Trakya (Η θρηνούσα Θράκη). Σ' αυτό το βιβλίο παρουσιάζονται καταπιέσεις των Ελλήνων κατά των "Τούρκων" της Δ. Θράκης ενώ παράλληλα τους καλεί να ξεσηκωθούν κατά των "καταπιεστών Ελλήνων" και ζητεί από την τουρκική κυβέρνηση να ληφθούν αντίμετρα εις βάρος της Ελλάδας.

Στην περιοχή της Θράκης έχουν κατά καιρούς δημιουργηθεί αρκετοί σύλλογοι οι περισσότεροι από τους οποίους όμως, μετά το

1980 σταμάτησαν την ενεργό δράση τους. Παρ'όλα αυτά υπάρχουν ορισμένοι σύλλογοι, οργανώσεις και σύνδεσμοι που, είτε συνεχώς, είτε κατά καιρούς, δρουν υποδαυλιστικά και καλλιεργούν το πνεύμα του αλυτρωτισμού στους Μουσουλμάνους της Δυτικής Θράκης.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο "Σύνδεσμος Αλληλοβοήθειας Τούρκων Δ. Θράκης" που εκδίδει και τα δύο περιοδικά που προαναφέραμε (Yeni Bati Trakya Degrisi και Bati Trakya).

Επίσης, μία εξτρεμιστική οργάνωση με την επωνυμία "Δυτικοθρακιώτικη Τουρκική Αντιστασιακή Ένωση" εξέδωσε προκήρυξη στην οποία αναφέρονται μεταξύ άλλων και τα εξής: "... Εσύ μόνο δια μέσω μιας νέας "ειρηνευτικής αποβίβασης" θα κυματίσεις και πάλι την τουρκική σημαία επάνω στα πατρογονικά σου χώματα ... Ήρωα Δυτικοθρακιώτη Τούρκε αδελφέ μας, άρχισε πλέον και προωθήθηκε στην Ευρώπη ο αγώνας για απελευθέρωση της Δυτικής Θράκης.... ΞΕΣΗΚΩΘΕΙΤΕ.... Η Δυτική Θράκη από όλες τις πλευρές είναι τουρκική και θα παραμείνει τουρκική" (Ελευθεροτυπία 1/8/1986).

Άλλο ένα παράδειγμα τέλος, είναι αυτό της "Απελευθερωτικής Ένωσης Τούρκων Ελλάδας" που σε προκήρυξη της το Νοέμβριο του 1989 όπως αναφέρεται σε σχετικό άρθρο στην Ελευθεροτυπία (15/11/1989) αναφέρει μεταξύ άλλων: "... δεν πρέπει να διαιωνισθεί η αποκοπή της Δυτικής Θράκης από την Τουρκία".

Κλείνοντας αυτή την ενότητα πρέπει να τονίσουμε πώς από τα παραπάνω είναι φανερό πως υπάρχουν πολλά έκδηλα δείγματα στη Δ. Θράκη των βλέψεων της γειτονικής σ'εμάς Τουρκικής χώρας. Σκοπός μας εδώ δεν ήταν η πραγματοποίηση κινδυνολογίας αλλά το να εντοπίσουμε τα βασίμα εκείνα γεγονότα που κάνουν τη Θράκη μία έκρυθμη περιοχή.

2. Η Στάση της Ελληνικής Πολιτείας

Πολλά θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε και να πούμε για τις ενέργειες της Ελλάδας πάνω και στο θέμα της μουσουλμανικής μειονότητας και στη Θράκη αλλά και στην πάγια πολιτική της Τουρκίας. Σκοπός αυτής της ενότητάς μας δεν είναι μία άκαρπη κριτική αλλά μία παράθεση στοιχείων του τι έχει γίνει ή δεν έχει γίνει στην περιοχή της Θράκης. Με γνώμονα τα παρακάτω θα μπορέσουμε να δούμε και τη στάση της Ελληνικής πολιτείας.

Αρχικά θα πρέπει να τονίσουμε πως στο παρελθόν επί σειρά ετών το Αθηναϊκό κράτος δεν έδινε την πρέπουσα σημασία και το αναγκαίο ενδιαφέρον στην επαρχία και ειδικότερα στην προκειμένη περίπτωση στη Θράκη. Η μεγάλη χιλιομετρική απόσταση έκανε ακόμα πιο δυσχερή τη σχέση Αθήνας - Θράκης. Έτσι, η Θράκη πλησίαζε στο μαρasmus όπως βέβαια και όλη η Ελληνική επαρχία. Όπως είναι φυσικό, μία παραμελημένη περιοχή θα ήταν πρόσφορο έδαφος για όποιον ήθελε να "επεκτείνει" τα συμφέροντα του δείχνοντας ειδικό ενδιαφέρον.

Επίσης, όλα αυτά τα χρόνια οι επίσημες Ελληνικές κυβερνήσεις, φαίνονται να μη χειρίζονται επιδέξια το ζήτημα της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης. Αυτό έγκειται κυρίως στο ότι δε γίνεται επιτυχής προσπάθεια να ενσωματωθεί η μουσουλμανική μειονότητα στην ελληνική κοινωνία. Η ενσωμάτωση αυτή όμως, θα πρέπει να γίνει με σεβασμό στις εθνικές, γλωσσικές, θρησκευτικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες της μειονότητας.

Ως προς την Τουρκία τώρα και την επεκτατική πολιτική που επιθυμεί να ακολουθεί, οι Ελληνικές Κυβερνήσεις δεν έδειξαν μία σταθερή πορεία και αντιμετώπιση. Κάθε κυβέρνηση και πολιτικό σχήμα που άλλαζε, άλλαζε συνάμα και η αντιμετώπιση προς την Τουρκία.

Σε γενικές όμως γραμμές η Ελλάδα είχε υιοθετήσει μία αμυντική πολιτική απέναντι στην επιθετική και επεκτατική πολιτική της Τουρκίας. Έτσι, συνήθως η Ελλάδα δε "διεκδικούσε" τίποτα παρά μόνο αυτά που της άνηκαν ιστορικά και δικαιωματικά. Ενώ, αντίθετα, η Τουρκία διεκδικούσε και απειλούσε όλα εκείνα που θα εξασφάλιζαν την επέκταση της κυριαρχίας της. Πέραν όμως, από κάποιες γενικές αλήθειες, η ελληνική πλευρά διέπραξε κάποια σοβαρά λάθη ενώ έγιναν και κάποιες παραλήψεις.

Κατ' αρχήν, όπως έχει ήδη αναφερθεί στο σχετικό κεφάλαιο, αρκετά λάθη και παραλήψεις έχουν γίνει σε σχέση με τους Πομάκους της Δ. Θράκης. Οι Πομάκοι σταδιακά εξομοιώθηκαν με τους Τουρκογενείς, ενώ οδηγήθηκαν και αφέθηκαν να πιστεύουν πως είναι και οι ίδιοι τουρκικής καταγωγής. Έτσι, δημιουργήθηκε μία μεγάλη ιστορική πλάνη μια που η καταγωγή των Πομάκων είναι αναμφισβήτητα ελληνική. Στην παραπάνω πλάνη βέβαια συνετέλεσε το γεγονός ότι οι περισσότεροι Πομάκοι είναι αγράμματοι. Και είναι βέβαια αγράμματοι γιατί δεν υπήρχε πρόνοια για την εκπαίδευση των Πομάκων. Αντίθετα, όσοι από τους Πομάκους εκπαιδεύονται, ακολουθούν τη μόρφωση των μειονοτικών σχολείων στα οποία μαθαίνουν την τουρκική και όχι την πομακική γλώσσα.

Στον οικονομικό τομέα επίσης, οι Πομάκοι αφέθηκαν χωρίς κρατική φροντίδα στην οροσειρά της Ροδόπης ξεκομμένοι από την υπόλοιπη κοινότητα, ξεχασμένοι από τους ίδιους τους γείτονες. Έτσι, επωφελήθηκε η γειτονική σ' εμάς Τουρκία δίνοντάς τους οικονομική-υλική βοήθεια μέσω του Τουρκικού Προξενείου της Κομοτηνής. Μ' αυτόν τον τρόπο η αποξένωση από την Ελλάδα από τη μία μεριά και η συμπόρευση με την Τουρκία από την άλλη γινόταν το λιγότερο ευκολότερη.

Πέραν όμως από τους Πομάκους, λάθη έγιναν γενικότερα στη μουσουλμανική μειονότητα και κατ' επέκταση και στη Θράκη. Έτσι, το

1934 επιτράπηκε η δημιουργία του Τουρκικού Προξενείου στην Κομοτηνή. Σήμερα, ως γνωστό, το Προξενείο έχει αναλάβει έντονη προπαγανδιστική δράση υπέρ της Τουρκίας. Στη Θράκη είναι κοινό μυστικό πως το Γενικό Προξενείο βοηθά οικονομικά τους Μουσουλμάνους για την αγορά ακίνητης περιουσίας στη Θράκη. Γύρω από το Προξενείο τέλος, έχουν συσπειρωθεί αρκετοί φανατικοί Μουσουλμάνοι που κατά κοινή ομολογία έχει αποκτήσει μεγάλη δύναμη στη Θράκη σήμερα, όπως αναφέρει ο Π. Χιδίρογλου στο έργο "Η Θράκη υπό το φως της Εθνικής Ιδέας των Τούρκων" (1992, σελ. 76 - 78). Κατά τη χρονική περίοδο 1951 - 1952 υπογράφηκαν μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας δύο μορφωτικά σύμφωνα τα οποία αναγνωρίζουν την Τουρκική γλώσσα ως τη μόνη επίσημη μειονοτική γλώσσα, επιβάλλοντας έτσι στους Πομάκους την εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας ως δικής τους επειδή μόνο και μόνο ανήκαν στη μουσουλμανική (και όχι τουρκική ή τουρκόφωνη) μειονότητα της Δ. Θράκης. Με τα ίδια σύμφωνα επιτρέπεται η διδασκαλία των Μουσουλμάνων μαθητών στα μειονοτικά σχολεία από μετακλητούς εκπαιδευτικούς από την Τουρκία. Έτσι, δίνεται η δυνατότητα να εισβάλουν στη μειονότητα "πράκτορες της Τουρκίας" ως παιδαγωγοί και να καλλιεργήσουν ελεύθερα τις προπαγανδιστικές και διχοτομικές θελήσεις τους (Γ. Μαγκριώτης 1993, σελ.232).

Ένα ιδιαίτερο σημαντικό λάθος, επίσης, διαπράχθηκε το 1954 όταν η κυβέρνηση του Α. Παπάγου μετονομάζει τη μουσουλμανική μειονότητα σε τουρκική. Αυτό το γεγονός "δικαίωσε" τους ίδιους τους Τούρκους αφού ουσιαστικά το επίσημο ελληνικό κράτος παραδέχεται ότι η συγκεκριμένη μειονότητα είναι εθνική και όχι θρησκευτική. (Τέτοια μεγάλα λάθη δε δικαιολογούνται σ' ένα εθνικό θέμα τόσο μεγάλης ζωτικής σημασίας.).

Στις 6/10/1966 επίσης, ο τότε υπουργός Εξωτερικών Ε. Αβέρωφ αναφέρει πως η Τουρκία εκτός από το Κυπριακό έθεσε και ζήτημα της Δυτικής Θράκης. Και ενώ η Τουρκία το λέει πια φανερά και το

διατυμπανίζει, θα λέγαμε, η ελληνική πολιτεία φαίνεται να μη ξεκαθαρίζει τα ελληνικά δίκαια.

Η συνθήκη της Λωζάνης, επίσης, παραβιάζεται παράφορα από τους Τούρκους με βιαιοπραγίες εναντίον της ελληνικής μειονότητας στην Κωνσταντινούπολη. Η ελληνική πολιτεία δεν αντιδρά με την ένταση που επιβάλλεται αλλά και προχωρά σε υπογραφές μορφωτικών συμφώνων με την Τουρκία.

Το 1982 τέλος, η ελληνική πολιτεία δεν επέτρεψε την εγκατάσταση προσφύγων Ελλήνων από την Ιμβρο και την Τένεδο στη Θράκη. Η εγκατάσταση αυτή θα αύξανε το ελληνικό στοιχείο στη Θράκη αφού, βέβαια, πρώτα θα πραγματοποιούνταν έργα και πρόνοια, τέτοια, που θα εξασφάλιζαν την παραμονή τους εκεί.

Γενικότερα, μετά από όλα αυτά θα λέγαμε πως είναι μεγάλη ανάγκη να υπάρξει ένα οργανωμένο σχέδιο για τη Δ. Θράκη αλλά και τη μουσουλμανική μειονότητα αυτής. Ένα σχέδιο το οποίο θα ήταν αποτέλεσμα μιας υπερκομματικής προσπάθειας από διάφορους ειδικούς με το θέμα. Αν υπήρχε και στο παρελθόν ένα τέτοιο σχέδιο θα είχαν ίσως αποφευχθεί πολλές από τις παραπάνω άστοχες ενέργειες.

Σήμερα, τέλος, υπάρχει πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης της Θράκης από την ελληνική κυβέρνηση. Από το Υπουργείο Εξωτερικών πληροφορηθήκαμε πως δημιουργήθηκε από την πολιτεία με επιχορήγηση της ΕΟΚ ένα τριετές σχέδιο με στόχο την οικονομική ανάπτυξη των κατοίκων της περιοχής με ταχείς ρυθμούς. Το πρόγραμμα στηρίζεται σ'ένα κονδύλι ενενήντα δισεκατομμυρίων με το οποίο επεχειρούνται έργα υποδομής: Λιμάνια, αεροδρόμια, ψηφιακή τηλεπικοινωνία κ.α.

Το Μάιο του 1991 εξάλλου, πραγματοποιήθηκε μία επίσημη εξαγγελία μιας νέας γραμμής της πολιτείας από τον ίδιο τον πρωθυπουργό για εφαρμογή χωρίς περιορισμούς της ισονομίας και της ισοπολιτείας όλων των πολιτών της Θράκης τόσο των Ορθοδόξων όσο και των Μουσουλμάνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

1. Είδος της Έρευνας - Σκοπός

Η έρευνα που πραγματοποιήσαμε σκοπεύει να μελετήσει από τη μια μεριά τα χαρακτηριστικά της ζωής της μουσουλμανικής μειονότητας και από την άλλη να διερευνήσει τις ανάγκες που τυχόν υπάρχουν στη μειονότητα αυτή.

Ειδικότερα, στοχεύει στο να εξακριβώσει τις ιδιαιτερότητες, τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες των Μουσουλμάνων της Δ. Θράκης σε διάφορους τομείς της ζωής τους. Ενδιαφερθήκαμε, δηλαδή, για τον οικονομικό τομέα, τον κοινωνικό, το θρησκευτικό και τέλος τον πολιτικό τομέα καλύπτοντας έτσι, τους γενικούς τομείς δράσης των ανθρώπων και στη συγκεκριμένη περίπτωση των Μουσουλμάνων της Δ. Θράκης.

Το είδος της έρευνας που χρησιμοποιήσαμε ήταν η διερευνητική με χρήση ερωτηματολογίου με συνέντευξη, το οποίο απευθυνόταν σε άτομα που έχουν ασχοληθεί επισταμένως με τη μουσουλμανική μειονότητα, τόσο ως μελετητές και κάτοχοι συγγραμμάτων που αναφέρονται σ' αυτή, όσο και ως πολιτικοί ή θρησκευτικοί ηγέτες της .

Επιλέξαμε τη διερευνητική σαν καταλληλότερο είδος έρευνας, διότι μας επιτρέπει να διερευνήσουμε και να εξετάσουμε τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης. Ο Φίλιας (1977, σελ 27) αναφέρει σχετικά για τις διερευνητικές έρευνες: "Πρωταρχικός σκοπός είναι η διατύπωση ενός προβλήματος για ακριβέστερη εξέταση ή η διατύπωση υποθέσεων ή η ιεράρχηση

προτεραιοτήτων για παραπέρα έρευνα". Επίσης δηλώνει: "πως βασικό χαρακτηριστικό αυτού του είδους των ερευνών είναι η ανακάλυψη".

Στην παρούσα λοιπόν μελέτη έγινε χρήση αυτού του είδους έρευνας και διενεργήθηκε με χρήση ερωτηματολογίου με συνέντευξη. Έτσι, προσπαθήσαμε να γίνει μια πρώτη προσέγγιση στο θέμα, που θα επιτρέψει, σε όσους πιθανόν ενδιαφερθούν, την ιεράρχηση προτεραιοτήτων για παραπέρα έρευνα. Τις διαστάσεις όμως του προβλήματος, θελήσαμε να τις δούμε μέσα από τη γνώμη συγκεκριμένων ανθρώπων οι οποίοι έχουν ασχοληθεί με τη μουσουλμανική μειονότητα, είτε ως συγγραφείς που έγραψαν γι' αυτήν και κατά συνέπεια γνωρίζουν καλά το πρόβλημα, είτε ως πολιτικοί και θρησκευτικοί ηγέτες και κατά συνέπεια μέλη αυτής, που σημαίνει ότι έχουν άποψη που βασίζεται στην εμπειρία τους.

2. Ερωτήσεις - Υποθέσεις

Πριν την κατασκευή του ερωτηματολογίου διατυπώσαμε ορισμένα ερωτήματα. Αυτά προέκυψαν από τη βιβλιογραφική μελέτη και αποτέλεσαν τους κατευθυντήριους άξονες πάνω στους οποίους κινηθήκαμε για την κατασκευή του ερωτηματολογίου. Επίσης, μας βοήθησαν στη διατύπωση των αποτελεσμάτων της έρευνας τα παρακάτω ερωτήματα:

- Είναι πολύ χαμηλό το μορφωτικό και κοινωνικοοικονομικό επίπεδο των Μουσουλμάνων;
- Η θρησκεία και η προσήλωση σ' αυτή κατέχει σημαντικό ρόλο στη ζωή των Μουσουλμάνων της Δ. Θράκης και επηρεάζει καταλυτικά και τους υπόλοιπους τομείς δράσης τους;
- Η θέση της γυναίκας στη μουσουλμανική μειονότητα δεν είναι ισότιμη μ' αυτή του άνδρα, παρόλο που συμμετέχει σε μεγάλο βαθμό στην παραγωγική διαδικασία;
- Σε ερωτήσεις όπου αναζητείται ο πολιτικός ρόλος της Τουρκίας και της Ελλάδας αντίστοιχα, απέναντι στη μουσουλμανική μειονότητα καθώς και για τις επιδράσεις που δέχεται εκατέρωθεν αυτή, θα υπήρχε ομοφωνία μεταξύ των Χριστιανών και Μουσουλμάνων ερωτώμενων;
- Οι Μουσουλμάνοι της Δ. Θράκης σήμερα, αισθάνονται περισσότερο σαν Έλληνες ή σαν Τούρκοι;
- Υπάρχει μέριμνα του επίσημου ελληνικού κράτους για τη μουσουλμανική μειονότητα της Δ. Θράκης και ειδικότερα για την αφομοίωση αυτών από το ελληνικό στοιχείο;
- Επηρεάζεται η Μουσουλμανική μειονότητα από την Τουρκία και ποιός ο ρόλος του Τουρκικού Προξενείου;
- Ποιός ο ρόλος των Μουσουλμάνων βουλευτών στη μουσουλμανική μειονότητα;

3. Δειγματοληψία

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από άτομα που έχουν ασχοληθεί επισταμένως με το θέμα της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης. Τα άτομα αυτά είναι, είτε εκπαιδευτικοί (Μουσουλμάνοι - Χριστιανοί), είτε πολιτικοί και κομματικοί φορείς, είτε θρησκευτικοί ηγέτες της μουσουλμανικής μειονότητας.

Οι λόγοι για τους οποίους κάναμε αυτή την επιλογή του δείγματος για την έρευνα είναι οι εξής: Κατ' αρχήν ήταν ιδιαίτερα αμφίβολο για να μην πούμε αδύνατο να πραγματοποιήσουμε μια έρευνα με πληθυσμό την ίδια τη μουσουλμανική μειονότητα. Και αυτό θα συνέβαινε για πάρα πολλούς λόγους, μερικοί από τους οποίους είναι οι εξής: α) η μελέτη, αλλά κυρίως η προσωπική μας πείρα, μας πιστοποιούν το γεγονός ότι η μουσουλμανική μειονότητα έχει όλα τα χαρακτηριστικά μια κλειστής κοινωνίας. Έτσι, θα έβλεπε καχύποπτα τις κινήσεις μας που στόχο θα είχαν να μελετήσουν την ίδια, με αποτέλεσμα να είχαμε πολλές αρνήσεις στο να απαντήσουν ή οι απαντήσεις, αν θα δίνονταν, να μην ήταν όλες ειλικρινείς, β) αν τον πληθυσμό στον οποίο απευθυνόταν η έρευνα, αποτελούσε η μουσουλμανική μειονότητα, ο αριθμός του δείγματος, για να είναι αντιπροσωπευτικός, θα έπρεπε να είναι αρκετά ευρύς. Η συμπλήρωση όμως αυτού και ο χρόνος επεξεργασίας των αποτελεσμάτων θα είχε ως συνέπεια να οδηγηθεί η έρευνα έξω από τα χρονικά όρια που της είχαν τεθεί.

Ένας άλλος λόγος που έγινε χρήση του συγκεκριμένου δείγματος ήταν επίσης, ότι οι "ειδικοί" πάνω στο θέμα θα μπορούσαν πέρα από τα γεγονότα (χαρακτηριστικά, ανάγκες), να δώσουν και τους λόγους για τους οποίους διαμορφώθηκαν αυτά, να αιτιολογήσουν, δηλαδή, την επικρατούσα κατάσταση.

Επιδιώξαμε λοιπόν, να εξασφαλίσουμε την εκπροσώπηση διαφόρων τύπων εμπειρίας, λαμβάνοντας υπόψη τις γνώμες τόσο ανθρώπων από τη μειονότητα, όσο και από Έλληνες Χριστιανούς και Τούρκους που βρίσκονται

στη Δ. Θράκη, σαν εκπρόσωποι της Τουρκίας. Κρίναμε ότι μόνο έτσι θα μπορούσαμε να αποκτήσουμε ένα ευρύ φάσμα απόψεων που θα μας οδηγούσε σε μια όσο το δυνατόν περισσότερο ολόπλευρη παρουσίαση του θέματος της μουσουλμανικής μειονότητας στη Δ. Θράκη σήμερα.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, το δείγμα της έρευνας που πραγματοποιήσαμε ήταν δείγμα κρίσης και όχι αντιπροσωπευτικό. Το δείγμα μας λοιπόν, αποτέλεσαν 15 "εμπειρογνώμονες" κατά τη δική μας άποψη, στο θέμα της μουσουλμανικής μειονότητας.

Ο τόπος που πραγματοποιήθηκε η έρευνα, ήταν η Δ. Θράκη. Εκεί βρήκαμε τους Μουσουλμάνους ερωτώμενους, όσο και τους Χριστιανούς.

Για την πραγματοποίηση της έρευνας, καθώς και για την ανεύρεση όσων αποτέλεσαν το δείγμα αυτής, μας είχε βοηθήσει μια προηγούμενη εργασία μας που είχε πραγματοποιηθεί στα πλαίσια του μαθήματος του ΣΤ' εξαμήνου "Σεμινάρια Τελειοφοίτων". Στα πλαίσια εκείνης της εργασίας είχαμε τις πρώτες επαφές με κάποιους από τους "ειδήμονες" που αποτέλεσαν το σημερινό δείγμα αυτής της μελέτης. Επίσης, εκείνη η εμπειρία βοήθησε θετικά στην αξιολόγηση και εκτίμηση των εμποδίων και δυσκολιών που θα αντιμετωπίζαμε τόσο στην εξεύρεση όσο και στην προσέγγιση του δείγματος.

Συγκεκριμένα, οι ερωτώμενοι ήταν οι εξής:

- α. Δύο πρόεδροι κοινοτήτων μουσουλμανικών χωριών, εκ των οποίων ο ένας ήταν πρόεδρος πομακικού χωριού.
- β. 3 ψάλτες με την ιδιότητα του χότζα.
- γ. 3 θρησκευτικοί λειτουργοί με την ιδιότητα του ιμάμη.
- δ. Ο Γενικός Πρόξενος του Τουρκικού Προξενείου της Κομοτηνής.

- ε. Ο Μουφτής Ροδόπης που διαμένει στην Κομοτηνή.
- στ. Ο πρόεδρος της Συνεταιριστικής Ένωσης Καπνοπαραγωγών Ελλάδας (Σ.Ε.Κ.Ε) που βρίσκεται στη Ξάνθη.
- ζ. Επίκουρος καθηγητής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, τον οποίο βρήκαμε στη Ξάνθη.
- η. 2 δάσκαλοι που διδάσκουν σε μειονοτικά σχολεία της Δ. Θράκης με πολυετή πείρα. Ο ένας είναι Χριστιανός και ο άλλος Μουσουλμάνος.
- θ. Μία εισαγγελέας πλημμελειοδικών του νομού Ροδόπης.

4. Ερωτηματολόγιο

Το θέμα της έρευνας καθώς και ο πληθυσμός στον οποίο απευθυνόμασταν ήταν από την αρχή ένα σημείο που συνιστούσε ιδιαίτερη προσοχή στη σύνταξη του ερωτηματολογίου. Αφού αποφασίσαμε ότι το ερωτηματολόγιο θα ήταν κοινό και για τους Μουσουλμάνους και για τους Χριστιανούς, προσπαθήσαμε οι ερωτήσεις να είναι έτσι διατυπωμένες ώστε: α) να μην ενοχληθεί ή προσβληθεί κανείς από το περιεχόμενό τους, και, β) να είναι γραμμένες σε τέτοια γλώσσα ώστε να είναι κατανοητές απ' όλους, Μουσουλμάνους και Χριστιανούς.

Τα είδη των ερωτήσεων που χρησιμοποιήσαμε ήταν: α) οι πραγματικές, οι οποίες αναφέρονται μόνο σ' εκείνο το τμήμα του ερωτηματολογίου που ερευνάται ο θρησκευτικός τομέας της ζωής της μουσουλμανικής μειονότητας, και, β) οι ερωτήσεις γνώμης ή πίστης, που αποτελούν και το υπόλοιπο τμήμα του ερωτηματολογίου.

Συνολικά το ερωτηματολόγιο αποτελείται από πενήντα δύο (52) ερωτήσεις. Όσον αφορά στον τύπο των ερωτήσεων υπάρχουν και τα τρία είδη: κλειστές, ανοιχτές και προκατασκευασμένες.

Οι κλειστές ήταν οι λιγότερες σε αριθμό και αυτό είναι λογικό λόγω του τύπου της έρευνας που χρησιμοποιήσαμε. Οι λόγοι που έκαναν αναγκαία τη χρήση αυτών των ερωτήσεων ήταν οι εξής: α) υπήρχαν ερωτήσεις που η απάντηση που δινόταν ήταν περιορισμένη (ΝΑΙ - ΟΧΙ), β) υπήρχαν περιπτώσεις που χρησιμοποιήθηκαν σαν εισαγωγή για κάποιο θέμα. Έτσι, από τη μια ο ερωτώμενος είχε την ευκαιρία να σκεφτεί την επόμενη απάντηση, από την άλλη δε, του δινόταν η ευκαιρία να ξεκουραστεί καθώς το ερωτηματολόγιο ταν αρκετά μεγάλο, και, γ) λόγω του ότι οι κλειστές ερωτήσεις επιτρέπουν το "φιλτράρισμα" υποστηρίζει ο Φίλιας (1977, σελ 154) των ερωτώμενων με βάση κάποιες απαντήσεις, οπότε κερδίζεται χρόνος ιδιαίτερα σε μια περίπτωση σαν τη δικιά μας όπου το ερωτηματολόγιο ήταν μεγάλο.

Οι προκατασκευασμένες ερωτήσεις ήταν κι αυτές λιγότερες των ανοιχτών, για τη διατυπώσή τους δε, προηγήθηκε βιβλιογραφική μελέτη. Χρησιμοποιήσαμε αυτού του τύπου τις ερωτήσεις λόγω: α) της ιδιαιτερότητας του προβλήματος που μελετούσαμε, β) της αμεσότητας αυτού του προβλήματος για κάποιους από τους ερωτώμενους (για να μην πούμε για όλους), και, γ) για να αποφύγουμε τον κίνδυνο σε κάποιες καίριες ερωτήσεις να δοθεί απάντηση που μπορεί κάποιες φορές να ήταν αποτέλεσμα φανατισμού ή μη ολοκληρωμένης πληροφόρισης.

Οι ανοιχτές ερωτήσεις αποτελούσαν το μεγαλύτερο μέρος του ερωτηματολογίου, πράγμα φυσικό, αφού επρόκειτο για μια έρευνα γνώμης. Σ' αυτές τις ερωτήσεις δινόταν η ευκαιρία στους ερωτώμενους να δώσουν μόνοι τους την απάντηση χωρίς κατευθύνσεις. Επίσης, μπορούσαν να δώσουν μια σύνθεση απαντήσεων (που θα μας ενδιέφερε ιδιαίτερα) στις ερωτήσεις που αναφέρονταν στους λόγους που δημιούργησαν μια κατάσταση.

Το ερωτηματολόγιο είναι χωρισμένο σε τέσσερις τομείς, ώστε να είναι και ευκολότερα κατανοητό, αλλά και να διευκολύνει τη διεξαγωγή συμπερασμάτων.

Έτσι, το πρώτο μέρος ασχολείται με τον οικονομικό τομέα και ειδικότερα με τις εξής ενότητες: α) επάγγελμα, β) εκπαίδευση, γ) κατοικία, δ) κινητή - ακίνητη περιουσία, ε) οικονομική εξέλιξη, και, στ) κρατική αντιμετώπιση.

Το δεύτερο μέρος αφορά στον κοινωνικό τομέα της ζωής των Μουσουλμάνων της Δ. Θράκης. Οι ενότητες του τομέα αυτού είναι οι εξής: α) σχέσεις Μουσουλμάνων - Χριστιανών, β) κοινωνική τάξη - θέση, γ) ψυχαγωγία - ενημέρωση, δ) γάμοι, και, ε) οικογένεια.

Ο τρίτος τομέας του ερωτηματολογίου ασχολείται με το θρησκευτικό τομέα της ζωής της μουσουλμανικής μειονότητας. Ο τομέας αυτός είναι

χωρισμένος στις εξής ενότητες: α) ήθη και έθιμα, β) ο ρόλος της θρησκείας στη ζωή τους, γ) ο θρησκευτικός ηγέτης, και, δ) εθνική - θρησκευτική συνείδηση.

Ο τέταρτος τέλος τομέας αναφέρεται στην πολιτική. Συγκεκριμένα ασχολείται με τις εξής ενότητες: α) στάση της Τουρκίας, β) ο ρόλος των Μουσουλμάνων βουλευτών, γ) το Τουρκικό Προξενείο, δ) προοπτικές - προτάσεις για το μέλλον, και, ε) προβλήματα - ανάγκες.

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε με τη μορφή συνεντεύξεων. Αυτός ο τρόπος κρίθηκε απαραίτητος εξαιτίας της φύσης της έρευνας. Ήταν ο μόνος τρόπος για να μπορέσουμε να έχουμε μια άμεση σχέση με τους ερωτώμενους. Αυτό μας επιτρέπει: α) να εκτιμήσουμε καλύτερα τη στάση και το ύφος των ερωτώμενων, β) να γίνουν κάποιες διευκρινήσεις, γ) να ενισχυθούν οι ερωτώμενοι για να απαντήσουν όταν δεν τους είναι εύκολο, και, δ) να συγκεντρωθούν επιπλέον πληροφορίες απ' αυτές που θα συγκεντρώνονταν μόνο με το ερωτηματολόγιο.

5. Πλαίσιο για τη Μελέτη

Εξαιτίας του ότι σκοπός της έρευνας που πραγματοποιήσαμε ήταν η μελέτη των χαρακτηριστικών και των αναγκών της μουσουλμανικής μειονότητας, μέσα όμως από τη γνώμη των εμπειρογνωμόνων, το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε ήταν δείγμα κρίσης γι' αυτό και το πλαίσιο υπήρξε σύνθετο.

Τα άτομα που "χρησιμοποιήθηκαν" σαν δείγμα ήταν δεκαπέντε (15). Φτάσαμε σ' αυτά μέσα από κάποιες δημοσιεύσεις που είχαν κάνει με θέμα τη μουσουλμανική μειονότητα της Δ. Θράκης, αλλά και λόγω της θέσης τους μέσα στην κοινωνική και πολιτική ζωή της Δ. Θράκης.

Αυτό έγινε γιατί θεωρήσαμε ότι τα συγκεκριμένα άτομα θα μπορούσαν να εκφράσουν μια τεκμηριωμένη άποψη, στηριζόμενοι στις γνώσεις τους, αλλά και στην πολυετή εμπειρία που αποκτήθηκε μέσω της συμβίωσής τους με τους Μουσουλμάνους. Για την εύρεση των ερωτώμενων προηγήθηκε προσωπική επαφή μαζί τους για την γνωστοποίηση του σκοπού της έρευνας και του θέματός της, καθώς και για την εξασφάλιση της συμφωνίας τους για τη συμμετοχή τους σ' αυτή.

Έτσι το πλαίσιο για τη συγκεκριμένη έρευνα αποτέλεσαν:

- α. Το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Δ. Θράκης.
- β. Η ένωση καπνοπαραγωγών (Σ.Ε.Κ.Ε.).
- γ. Το Τουρκικό Προξενείο Κομοτηνής
- δ. Η Μουφτεία Κομοτηνής
- ε. Τα κοινοτικά γραφεία δύο μουσουλμανικών κοινοτήτων.
- στ. Δύο μειονοτικά μουσουλμανικά σχολεία της Κομοτηνής.
- ζ. Τα δικαστήρια της Κομοτηνής.

6. Περιορισμοί στην Έρευνα

Το γεγονός ότι η έρευνα διενεργήθηκε στην περιοχή της Θράκης, αποτέλεσε και τον πρώτο περιορισμό στην πραγματοποίησή της. Αυτό καθιστούσε την πραγματοποίησή της πιο δυσχερή, καθώς ήταν πρακτικά αδύνατο να συμμετάσχει όλη η ομάδα σ' αυτήν.

Επίσης, δεν ήταν δυνατό να ερωτηθούν όλοι όσοι έχουν ασχοληθεί με το θέμα της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης. Αυτό συνέβη για το λόγο ότι ήταν ιδιαίτερα δύσκολο και τελικά αδύνατο, να εντοπισθούν όλα αυτά τα άτομα, καθώς θα έπρεπε να είχαν κάνει κάποια συγγραφική εργασία ή να κατείχαν κάποια θέση σε ανάλογους με τη Θράκη και τη μουσουλμανική μειονότητα φορείς (π.χ. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, Μουφτεία, Τουρκικό Προξενείο Κομοτηνής, κ.λ.π.).

7. Τρόπος Ανάλυσης Πληροφοριών

Για την επεξεργασία των πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν χρησιμοποιήσαμε την ποιοτική ανάλυση των δεδομένων. Τα στατιστικά αποτελέσματα των κλειστών και προκατασκευασμένων ερωτήσεων δίνονται με πίνακες. Οι ανοικτές ερωτήσεις επεξεργάζονται αναλυτικά και παρατίθενται όλες οι απόψεις που προέκυψαν απ' αυτές. Το ερωτηματολόγιο της έρευνάς μας παρατίθεται στο Παράρτημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της έρευνας αυτής ήταν να διερευνήσει τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης σε πολλούς τομείς της ζωής τους, μέσα από τις απόψεις κάποιων "ειδικών" που έχουν ασχοληθεί μ' αυτό το θέμα.

Για την επεξεργασία των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική ανάλυση και μελετήθηκαν αυτά, σύμφωνα με τους τομείς - κατηγορίες που είχε συνταχθεί το ερωτηματολόγιο.

Τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε είναι τα εξής παρακάτω:

1. Οικονομικός Τομέας

A. Επάγγελμα

Ερώτηση 1

- Ποιά επαγγέλματα κυρίως εξασκούν οι Μουσουλμάνοι;

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν, προέκυψε ότι ο μεγαλύτερος πληθυσμός της μουσουλμανικής μειονότητας ασχολείται κύρια με τη γεωργία ενώ ένας σημαντικός αριθμός αυτής, ασχολείται με την κτηνοτροφία. Άλλα επαγγέλματα τα οποία ασκούνται από ένα μικρό αριθμό κυρίως νέων ατόμων είναι: τεχνίτες, μηχανικοί συνεργείων, ελαιοχρωματιστές και γενικότερα ανιδείκευτοι εργάτες.

Ερώτηση 2

- Το επάγγελμά τους εξασκείται μετά από:
 - α. Φοίτηση σε κάποια σχολή
 - β. Εμπειρική μάθηση
 - γ. Κάτι άλλο

Πίνακας 1

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Φοίτηση σε κάποια σχολή			
Εμπειρική μάθηση	26,66	73,33	100
Κάτι άλλο			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 1, η εξάσκηση όλων των παραπάνω επαγγελμάτων, από τη γεωργία και την κτηνοτροφία ως και την εξάσκηση κάποιας τέχνης, είναι αποτέλεσμα εμπειρικής μάθησης.

Ερώτηση 3

- Η γυναίκα της μουσουλμανικής μειονότητας προσφέρει στην παραγωγική διαδικασία;
 - ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
 - ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Πίνακας 2

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	26,66	73,33	100
ΟΧΙ			
ΔΕΝ ΞΕΡΩ			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Από τον Πίνακα 2 προκύπτει ότι στην παραγωγική διαδικασία συμμετέχουν οι γυναίκες της μουσουλμανικής μειονότητας. Σ' αυτό συμφωνούν όλοι οι ερωτώμενοι

Ερώτηση 4

- Στην παραγωγική διαδικασία προσφέρουν τα παιδιά;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Πίνακας 3

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	26,66	66,66	93,33
ΟΧΙ			
ΔΕΝ ΞΕΡΩ		6,66	
Σύνολο	26,66	73,32	100

Από τον Πίνακα 3 φαίνεται ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων πιστεύει ότι τα παιδιά της μουσουλμανικής μειονότητας συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία

Β. Εκπαίδευση

Ερώτηση 5

- Τα παιδιά των Μουσουλμάνων είναι συνήθως απόφοιτοι:

α. Δημοτικού

β. Γυμνασίου

γ. Λυκείου

δ. Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

ε. Δεν πάνε σχολείο

Πίνακας 4

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Δημοτικού	26,66	73,33	100
Γυμνασίου			
Λυκείου			
Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης			
Δεν πάνε σχολείο			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Στον Πίνακα 4 φαίνεται ότι όλοι οι ερωτώμενοι Μουσουλμάνοι και Χριστιανοί υποστηρίζουν ότι η πλειονότητα των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης είναι απόφοιτοι δημοτικού σχολείου.

Ερώτηση 6α

- Η εκπαίδευση των παιδιών των Μουσουλμάνων μετά το δημοτικό συνεχίζεται σε;
 - α. Μειονοτικό σχολείο
 - β. Ελληνικό σχολείο
 - γ. Και στα δύο

Πίνακας 5

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Μειονοτικό σχολείο	20	20	40
Ελληνικό σχολείο			
Και στα δύο	6,66	53,33	59,99
Σύνολο	26,66	73,33	100

Στον Πίνακα 5 προκύπτει ότι όσα από τα παιδιά της μουσουλμανικής μειονότητας θέλουν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους, πηγαίνουν τόσο σε μειονοτικό όσο και σε ελληνικό σχολείο.

Ερώτηση 6β

- Για ποιούς λόγους;

Από τις απαντήσεις των ερωτώμενων προέκυψε ότι πηγαίνουν και στα δύο σχολεία λόγω της ανικανότητας των μειονοτικών σχολείων να ανταποκριθούν σ' ολόκληρο τον αριθμό των Μουσουλμάνων μαθητών. Έτσι, αρκετοί μαθητές αναγκάζονται να πηγαίνουν και στα δημόσια ελληνικά σχολεία παρ' όλο που θα προτιμούσαν τα μειονοτικά σχολεία.

Ερώτηση 7

- Οι ανώτατες σπουδές που γίνονται συνήθως;
 - α. Στην Ελλάδα
 - β. Στην Τουρκία
 - γ. Άλλη χώρα
 - δ. Δεν γνωρίζω

Πίνακας 6

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Στην Ελλάδα			
Στην Τουρκία	26,66	73,33	100
Άλλη χώρα			
Δεν γνωρίζω			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Ο Πίνακας 6 φανερώνει ότι όλοι οι ερωτώμενοι Μουσουλμάνοι και Χριστιανοί απάντησαν πως για τη συνέχιση των σπουδών τους σε ανώτερες

και ανώτατες σχολές, οι Μουσουλμάνοι σπουδαστές της Δ. Θράκης προτιμούν τις τουρκικές σχολές και όχι τα ελληνικά πανεπιστήμια.

Ερώτηση_8

- Ακολουθούν την εκπαιδευτική διαδικασία στον ίδιο βαθμό τα κορίτσια με τα αγόρια;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Πίνακας 7

Ερωτώμενοι	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Απαντήσεις			
ΝΑΙ		20	20
ΟΧΙ	26,66	53,33	79,99
ΔΕΝ ΞΕΡΩ			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Από τον Πίνακα 7 προκύπτει ότι όλοι οι Χριστιανοί ερωτώμενοι συμφώνησαν στο ότι τα κορίτσια δεν ακολουθούν στον ίδιο βαθμό την εκπαιδευτική διαδικασία με τα αγόρια. Ενώ από τους Μουσουλμάνους ερωτώμενους υπήρξε ένα ποσοστό (20% του συνολικού πληθυσμού) που διαφώνησε μ' αυτή την άποψη. Αυτοί υποστήριξαν ότι αγόρια και κορίτσια ακολουθούν το ίδιο την εκπαιδευτική διαδικασία.

Ερώτηση_9

- Αν όχι για ποιό λόγο;

Το 79,99% του συνολικού πληθυσμού των ερωτώμενων που απάντησαν ότι δεν ακολουθούν την εκπαιδευτική διαδικασία στον ίδιο βαθμό τα κορίτσια με τα αγόρια, δικαιολόγησαν αυτή την άποψή τους, λέγοντας ότι η

μουσουλμανική θρησκεία θέλει τη γυναίκα κατώτερη του άνδρα. Αυτός είναι ο λόγος που αναγκάζει τα περισσότερα κορίτσια να μένουν σπίτι και να τελειώνουν μόνο το δημοτικό σχολείο.

Γ. Κατοικία

Ερώτηση 10

- Η πλειοψηφία των Μουσουλμάνων κατοικεί κυρίως;
 - α. Στις πόλεις
 - β. Στα χωριά
 - γ. Δεν γνωρίζω

Πίνακας 8

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Στις πόλεις	13,33		13,33
Στα χωριά	13,33	73,33	86,66
Δεν γνωρίζω			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Στον Πίνακα 8 φαίνεται ότι όλοι οι ερωτώμενοι εκτός από 2 Χριστιανούς (13,33%) απάντησαν ότι η πλειοψηφία των Μουσουλμάνων κατοικεί κυρίως στα χωριά των νομών της Θράκης.

Ερώτηση 11

- Οι περισσότεροι Μουσουλμάνοι διαμένουν σε ιδιόκτητες κατοικίες;
 - ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
 - ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Πίνακας 9

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	26,66	73,33	100
ΟΧΙ			
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Από τον Πίνακα 9 προκύπτει ότι όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν πως οι Μουσουλμάνοι μένουν σε ιδιόκτητες κατοικίες.

Ερώτηση 12

- Οι περισσότεροι Μουσουλμάνοι κατοικούν σε;
 - α. Παλιά σπίτια (πριν τη δεκαετία του '60)
 - β. Καινούργια σπίτια
 - γ. Και στα δυο
 - δ. Δεν γνωρίζω

Πίνακας 10

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Παλιά σπίτια	26,66	73,33	100
Καινούργια σπίτια			
Και στα δυο			
Δεν γνωρίζω			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Ο Πίνακας 10 μας δείχνει ότι όλοι οι ερωτώμενοι συμφωνούν στο ότι οι κατοικίες των Μουσουλμάνων είναι παλιά κτίσματα που κτίστηκαν πριν τη δεκαετία του 1960.

Δ. Κινητή - Ακίνητη Περιουσία

Ερώτηση 13

- Στην πλειοψηφία τους οι Μουσουλμάνοι είναι ιδιοκτήτες γης;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Πίνακας 11

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	26,66	73,33	100
ΟΧΙ			
ΔΕΝ ΞΕΡΩ			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Στον Πίνακα 11 φαίνεται ότι όλοι οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι Μουσουλμάνοι είναι ιδιοκτήτες γης.

Ερώτηση 14

- Πιστεύετε ότι υπάρχουν προβλήματα στην απόκτηση κινητής ή ακίνητης περιουσίας των Μουσουλμάνων;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Πίνακας 12

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ			
ΟΧΙ	26,66	73,33	100
ΔΕΝ ΞΕΡΩ			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Ο Πίνακας 12 φανερώνει πως όλοι οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι Μουσουλμάνοι της Δ. Θράκης σήμερα δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα στην απόκτηση περιουσίας, κυρίως ακίνητης. Δύο απ' αυτούς οι οποίοι ήταν Μουσουλμάνοι, συμπλήρωσαν πως μέχρι το έτος 1991 υπήρχαν κάποια προβλήματα στην απόκτηση περιουσίας, καθώς υπήρχε ένας νόμος που καθιστούσε δύσκολη την αγορά ακινήτων από τους Μουσουλμάνους της Δ. Θράκης.

Ερώτηση 15

- Αν ναι, ποιά είναι αυτά;

Εξαιτίας του ότι όλες οι απαντήσεις στην προηγούμενη ερώτηση είναι αρνητικές, η ερώτηση 15 δεν απαντήθηκε.

Ε. Οικονομική Εξέλιξη

Ερώτηση 16

- (Διατυπώστε με αριθμό προτεραιότητας ποιά από τα παραπάνω συμβαίνουν)

Οι Μουσουλμάνοι συγκεντρώνουν τα χρήματά τους για:

- α. να αγοράσουν ακίνητη ή κινητή περιουσία στην Ελλάδα
- β. να εγκατασταθούν στην Τουρκία
- γ. να εγκατασταθούν σε άλλες χώρες του εξωτερικού
- δ. να μεταναστεύσουν στο εσωτερικό
- ε. κάτι άλλο
- στ. δεν γνωρίζω

Πίνακας 13

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Να αγοράσουν ακίνητη ή κινητή περιουσία στην Ελλάδα	26,66	66,66	93,32
Να εγκατασταθούν στην Τουρκία	13,33	46,66	59,99
Να εγκατασταθούν σε άλλες χώρες			
Να μεταναστεύσουν στο εσωτερικό		20	20
Κάτι άλλο			
Δεν γνωρίζω			

Οι περισσότεροι ερωτώμενοι απάντησαν πως οι Μουσουλμάνοι της Δ. Θράκης συγκεντρώνουν τα χρήματά τους για την αγορά ακίνητης περιουσίας στην Ελλάδα. Ένα μικρότερο ποσοστό αλλά πολύ σημαντικό, απάντησε πως συγκεντρώνουν τα χρήματά τους με σκοπό την εγκατάλειψη της Δ. Θράκης και την εγκατάστασή τους στην Τουρκία. Τέλος, ένα μικρό ποσοστό Μουσουλμάνων ερωτώμενων (20%) απάντησε ότι οι Μουσουλμάνοι της Δ. Θράκης συγκεντρώνουν τα χρήματά τους για να μεταναστεύσουν στο εσωτερικό της χώρας.

ΣΤ. Κρατική Αντιμετώπιση

Ερώτηση 17

- Η κρατική μέριμνα όσον αφορά στην οικονομική αντιμετώπιση για τους Μουσουλμάνους είναι επαρκής;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Πίνακας 14

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	13,33	20	33,33
ΟΧΙ	13,33	53,33	66,66
ΔΕΝ ΞΕΡΩ			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Ο Πίνακας 14 φανερώνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων απάντησε πως δεν είναι επαρκής η κρατική μέριμνα όσον αφορά στην κρατική αντιμετώπιση για τους Μουσουλμάνους. Οι απαντήσεις των ερωτώμενων Χριστιανών ήταν ισάριθμες οι θετικές με τις αρνητικές. Αντίθετα, στις απαντήσεις των Μουσουλμάνων ερωτώμενων υπερτερούν οι αρνητικές.

Ερώτηση 18

- Αν όχι, ποιά προβλήματα υπάρχουν;

Οι ερωτώμενοι (66,66%) που στην προηγούμενη ερώτηση απάντησαν πως δεν είναι επαρκής η κρατική οικονομική αντιμετώπιση για τους Μουσουλμάνους, ανέφεραν την ύπαρξη των παρακάτω προβλημάτων:

- α. Δεν δίνονται πιστώσεις, δάνεια από τις τράπεζες σε Μουσουλμάνους.
- β. Δεν προωθείται η ανάπτυξη επιχειρήσεων και δε δίνονται κίνητρα για επενδύσεις σε Μουσουλμάνους επιχειρηματίες.
- γ. Υπάρχει έλλειψη θέσεων εργασίας για Μουσουλμάνους και δεν προσλαμβάνονται αυτοί στο δημόσιο τομέα.
- δ. Υπάρχει αδυναμία κάλυψης εξειδικευμένων θέσεων εργασίας από τους Μουσουλμάνους λόγω του χαμηλού μορφωτικού επιπέδου τους.
- ε. Υπάρχει απραξία στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ Χριστιανών και Μουσουλμάνων με σκοπό την ανάπτυξη της Δ. Θράκης.

2. Κοινωνικός Τομέας

A. Σχέσεις Μουσουλμάνων - Χριστιανών

Ερώτηση 19

- Νομίζετε ότι υπάρχουν προβλήματα στις σχέσεις Μουσουλμάνων και Χριστιανών πολιτών;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Πίνακας 15

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	6,66	6,66	13,32
ΟΧΙ	20	66,66	86,66
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ			
Σύνολο	26,66	73,32	100

Από τον Πίνακα 15 προκύπτει ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων συμφωνεί ότι δεν υπάρχουν προβλήματα στις σχέσεις μεταξύ Μουσουλμάνων και Χριστιανών. Δύο μόνο απάντησαν θετικά, ένας Μουσουλμάνος και ένας Χριστιανός.

Ερώτηση 20

- Αν ΝΑΙ ποιά νομίζετε ότι είναι αυτά;

Το 13,33% των ερωτώμενων που στην προηγούμενη ερώτηση απάντησε θετικά, δικαιολόγησε αυτή την απάντησή του ως εξής:

- Ο Χριστιανός ερωτώμενος απάντησε πως τα προβλήματα που υπάρχουν στις σχέσεις μεταξύ των Μουσουλμάνων και Χριστιανών οφείλονται κύρια στην έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ τους.
- Ο Μουσουλμάνος ερωτώμενος απάντησε πως τα προβλήματα

οφείλονται στην ύπαρξη του αισθήματος της υπεροψίας, στη στάση και στη δράση γενικά των Ελλήνων Χριστιανών απέναντι στους Μουσουλμάνους. Υποστήριξε ακόμη ότι οι σχέσεις τους επιδεινώνονται συνεχώς και σ' αυτό συμβάλλει και η στάση των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Ερώτηση 21

- Αν ΟΧΙ η επαφή μεταξύ τους είναι:
(Σημειώστε και πάνω από μια απάντηση)
- α. φιλική
 - β. τυπική
 - γ. αδιάφορη
 - δ. κάτι άλλο
 - ε. δεν γνωρίζω

Πίνακας 16

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
φιλική	13,33	33,33	46,66
τυπική	13,33	33,33	46,66
αδιάφορη	13,33	46,66	59,99
κάτι άλλο	επαγγελματική 13,33	επαγγελματική 13,33	26,66
δεν γνωρίζω			

Στον Πίνακα 16 φαίνεται πως το είδος των σχέσεων που υπάρχει σε μεγαλύτερο ποσοστό μεταξύ των Μουσουλμάνων και Χριστιανών της Δ. Θράκης είναι η αδιάφορη σε ποσοστό 59,99%, ενώ τα άλλα είδη σχέσεων υπάρχουν σε μικρότερο βαθμό. Έτσι, έχουμε τη φιλική και τυπική σχέση σε ποσοστό 46,66%, ενώ προέκυψε και η επαγγελματική στην ερώτηση κάτι άλλο με ποσοστό 26,66%.

B. Κοινωνική Τάξη - Θέση

Ερώτηση 22

- Η πλειοψηφία των Μουσουλμάνων σε ποιά κατά τη γνώμη σας κοινωνικοοικονομική τάξη ανήκει;

Παρότι η ερώτησή μας διατυπώθηκε ανοιχτά, ομοφωνία υπήρξε στο ότι η πλειοψηφία των Μουσουλμάνων της Δ. Θράκης ανήκει στην πιο χαμηλή κοινωνικοοικονομική τάξη.

Γ. Ψυχαγωγία - Ενημέρωση

Ερώτηση 23

- Ποιός πιστεύετε ότι είναι ο τρόπος ψυχαγωγίας που επιλέγουν;
 - α. Ομαδικές εκδηλώσεις (γιορτές, γάμοι, κ.τ.λ.)
 - β. Κέντρα ψυχαγωγίας (μπαρ, ταβέρνες, κ.τ.λ.)
 - γ. Καφεενεία
 - δ. Μέσα στο σπίτι (τηλεόραση, ραδιόφωνο)
 - ε. Αθλητικές εκδηλώσεις
 - στ. Κάτι άλλο
 - ζ. Δεν γνωρίζω

Πίνακας 17

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Ομαδικές εκδηλώσεις	20	60	80
Κέντρα ψυχαγωγίας	6,66	20	26,66
Καφεενεία	26,66	33,33	59,99
Μέσα στο σπίτι	20	40	60
Αθλητικές εκδηλώσεις			
Κάτι άλλο			
Δεν γνωρίζω			

Από τον Πίνακα 17 προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των Μουσουλμάνων επιλέγουν κατά σειρά προτεραιότητας:

α. Ομαδικές εκδηλώσεις (γιορτές, γάμοι)	80%
β. Μέσα στο σπίτι (ραδιόφωνο, τηλεόραση)	60%
γ. Καφεενείο	59,99%
δ. Κέντρα διασκέδασης (μπαρ, ταβέρνες)	26,66%

Αξιοσημείωτο υπήρξε το γεγονός πως κανείς από τους ερωτώμενους δεν απάντησε πως οι αθλητικές εκδηλώσεις αποτελούν τρόπο ψυχαγωγίας για τους Μουσουλμάνους της Δ. Θράκης, παρ' όλο που η ερώτησή μας ήταν προκατασκευασμένη και αναφερόταν και αυτός ο τρόπος ψυχαγωγίας. Και αυτό σε μια εποχή που προβάλλεται έντονα ο αθλητισμός και προστατεύεται και από το ίδιο το κράτος.

Ερώτηση 24

- Καλύπτονται κατά τη γνώμη σας οι ανάγκες τους σ' αυτόν τον τομέα;
- ΝΑΙ
- ΟΧΙ
- ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Πίνακας 18

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	26,66	66,66	93,32
ΟΧΙ		6,66	6,66
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ			
Σύνολο	26,66	73,32	100

Στον παραπάνω Πίνακα 18, φαίνεται πως το 93,32% των ερωτώμενων απάντησαν θετικά στην ερώτησή μας. Μόνο ένα μικρό ποσοστό της τάξης των 6,66% απάντησε πως δεν καλύπτονται οι ανάγκες των Μουσουλμάνων στον τομέα της ψυχαγωγίας και ενημέρωσης.

Ερώτηση 25

- Αν ΟΧΙ ποιές ελλείψεις πιστεύετε ότι υπάρχουν;

Ο μόνος Μουσουλμάνος ερωτώμενος που απάντησε αρνητικά στην προηγούμενη ερώτηση δικαιολόγησε την απάντησή του λέγοντας ότι:

- α. γίνεται διαφορετική αντιμετώπιση των Μουσουλμάνων από τους Χριστιανούς στις αθλητικές εκδηλώσεις,
- β. γίνεται παρενόχληση της μετάδοσης τηλεοπτικών εκπομπών από την Τουρκία, και,
- γ. δεν επιτρέπεται η κυκλοφορία τουρκικών εφημερίδων και περιοδικών στη Θράκη.

Ερώτηση 26

- Από ποιές πηγές γίνεται η ενημέρωση των Μουσουλμάνων;
- α. Τηλεόραση
 - β. Ραδιόφωνο
 - γ. Ελληνικός Τύπος
 - δ. Τουρκικός Τύπος
 - ε. Κάτι άλλο
 - στ. Δεν γνωρίζω

Πίνακας 19

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Τηλεόραση	13,33	40	53,33
Ραδιόφωνο	13,33	53,33	66,66
Ελληνικός Τύπος		13,33	13,33
Τουρκικός Τύπος	20	6,66	26,66
Κάτι άλλο	(Προξενείο) 6,66		6,66
Δεν γνωρίζω			

Ο Πίνακας 19 μας δείχνει πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων πιστεύουν πως η μουσουλμανική μειονότητα ενημερώνεται μέσω του ραδιοφώνου (66,66%) και της τηλεόρασης (53,33%). Επίσης γίνεται χρήση του τουρκικού Τύπου (26,66). Αυτή η απάντηση δόθηκε κύρια από τους Χριστιανούς ερωτώμενους και μόνο από ένα Μουσουλμάνο. Ακόμη ένα ποσοστό (13,33%) Μουσουλμάνων απάντησαν ότι χρησιμοποιούν και τον ελληνικό Τύπο για την ενημέρωσή τους. Τέλος, ένας Χριστιανός ερωτώμενος απάντησε πως οι Μουσουλμάνοι μπορούν να ενημερωθούν και από το Τουρκικό Προξενείο.

Δ. Γάμοι

Ερώτηση 27

- (Σημειώσατε όσα ισχύουν)

Όσον αφορά στη μουσουλμανική μειονότητα τελούνται γάμοι μεταξύ:

- α. Των τριών εθνολογικών στοιχείων (Τουρκογενείς, Πομάκοι, Αθίγγανοι)
- β. Των Τουρκογενών
- γ. Των Χριστιανών και των Μουσουλμάνων
- δ. Κάτι άλλο
- ε. Δεν γνωρίζω

Πίνακας 20

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Τριών εθνολογικών στοιχείων	20	73,33	93,33
Τουρκογενών	6,66		6,66
Χριστιανών και Μουσουλμάνων			
Κάτι άλλο			
Δεν γνωρίζω			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Από τον Πίνακα 20 προκύπτει ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων (93,33%) πιστεύει πως τελούνται γάμοι μεταξύ και των τριών εθνολογικών μουσουλμανικών στοιχείων: Πομάκων, Τουρκογενών, Αθίγγανων.

Ερώτηση 28

- Υπάρχουν διαζύγια ανάμεσα στους Μουσουλμάνους;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Πίνακας 21

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	20	66,66	86,66
ΟΧΙ		6,66	6,66
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	6,66		6,66
Σύνολο	26,66	73,32	100

Στόν Πίνακα 21 φαίνεται ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων γνωρίζουν πως υπάρχει ο θεσμός του διαζυγίου στη Μουσουλμανική κοινωνία (εκτός από ένα ποσοστό 6,66% που ήταν Μουσουλμάνοι και έδωσαν αρνητική απάντηση).

Ερώτηση 29

- Αν όχι για ποιούς λόγους;

Ο ένας Μουσουλμάνος που έδωσε αρνητική απάντηση, δικαιολόγησε αυτή, λέγοντας πως η μουσουλμανική κοινωνία είναι συντηρητική και τα μέλη της διατηρούν πιστά τις επιταγές του Ισλάμ.

Ε. Οικογένεια

Ερώτηση 30

- Οι οικογένειες των Μουσουλμάνων είναι κυρίως πυρηνικές;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Πίνακας 22

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	20	66,66	86,66
ΟΧΙ	6,66	6,66	13,32
ΔΕΝ ΞΕΡΩ			
Σύνολο	26,66	73,32	100

Από τον Πίνακα 22 φαίνεται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων πιστεύει πως οι οικογένειες των Μουσουλμάνων σήμερα είναι κυρίως πυρηνικές. Ένα μικρό μόνο ποσοστό (13,32%) έδωσε αρνητική απάντηση.

Ερώτηση 31

- Όσον αφορά στη λήψη αποφάσεων μέσα στη μουσουλμανική οικογένεια συνήθως κυριαρχεί η γνώμη:

α. Του άνδρα

β. Της γυναίκας

γ. Των δυο εξίσου

δ. Κάτι άλλο

Πίνακας 23

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Του άνδρα	26,66	73,33	100
Της γυναίκας			
Των δυο εξίσου			
Κάτι άλλο			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Από τον Πίνακα 23 είναι έκδηλο πως υπήρχε ομοφωνία στους ερωτώμενους για το ποιός λαμβάνει τις αποφάσεις μέσα στη μουσουλμανική οικογένεια. Όλοι (100%) απάντησαν πως αυτό γίνεται από τον άνδρα.

Ερώτηση 32

- Πιστεύετε ότι η γυναίκα, κατέχει ισότιμη θέση με τον άντρα όσον αφορά στη λειτουργία της οικογένειας και ειδικότερα στην οικονομική διαχείριση, στη λύση προβλημάτων και στις κοινές δραστηριότητες;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Πίνακας 24

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ			
ΟΧΙ	26,66	73,33	100
ΔΕΝ ΞΕΡΩ			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Από τον Πίνακα 24 προκύπτει πως ομόφωνα οι ερωτώμενοι απάντησαν πως η γυναίκα δεν κατέχει ισότιμη θέση στην οικονομική διαχείριση, στη λύση προβλημάτων και στις κοινές δραστηριότητες.

3. Θρησκευτικός Τομέας

A. Ήθη - Έθιμα

Ερώτηση 33

- Ποια θρησκευτικά έθιμα υπάρχουν στη μουσουλμανική μειονότητα;

Τα κυριότερα θρησκευτικά έθιμα τα οποία διατηρεί η μουσουλμανική μειονότητα ως και σήμερα είναι τα εξής:

- α. Κουρμπάν, το οποίο είναι αντίστοιχη γιορτή με τα χριστιανικά Χριστούγεννα,
- β. Σεκίρ Μπαϊράμ, είναι γιορτή που αντιστοιχεί με το δικό μας Πάσχα,
- γ. Ραμαζάν είναι μια περίοδος αυστηρής νηστείας που προηγείται του Μπαϊράμ,
- δ. Υπάρχουν, τέλος, 5 θρησκευτικές εορτές που είναι αφιερωμένες στο Μωάμεθ.

Ερώτηση 34

- Ποιά εθνικά έθιμα τελούνται; (π.χ. εθνικές εορτές, κ.τ.λ.)

Όσο για την ύπαρξη κάποιων εθνικών εθίμων και γιορτών, η πλειοψηφία των ερωτώμενων (όλοι οι Μουσουλμάνοι και τρεις Χριστιανοί) απάντησε ότι δεν έχουν κάποια εθνικά έθιμα, αλλά γιορτάζουν τις ελληνικές εθνικές γιορτές. Μόνο ένας Χριστιανός ερωτώμενος απάντησε ότι δεν γνωρίζει.

Ερώτηση 35

- Η παράδοση των Μουσουλμάνων διατηρείται έντονα και αναλλοίωτα από τους σημερινούς νέους;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Πίνακας 25

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	13,33	20	33,33
ΟΧΙ	13,33	53,33	66,66
ΔΕΝ ΞΕΡΩ			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Στον Πίνακα 25 φανερώνεται ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων απάντησε πως οι νέοι δεν διατηρούν έντονα και αναλλοίωτα τα ήθη και έθιμά τους. Υπήρξε όμως ένα σημαντικό ποσοστό (20% Μουσουλμάνοι και 13,33% Χριστιανοί) που υποστήριξαν πως οι Μουσουλμάνοι νέοι της Δ. Θράκης είναι πιστοί στους κανόνες του Ισλάμ, στα ήθη και έθιμά τους και παρουσιάζουν μικρές αποκλήσεις απ' αυτά.

B. Ρόλος Θρησκείας στη Ζωή τους

Ερώτηση 36

- Η μουσουλμανική θρησκεία απαγορεύει κάποιες δραστηριότητες;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Πίνακας 26

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	20	73,33	93,33
ΟΧΙ	6,66		6,66
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Ο Πίνακας 26 δείχνει πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων απάντησε πως όντως η Μουσουλμανική θρησκεία υπαγορεύει ορισμένες απαγορεύσεις στους πιστούς της.

Ερώτηση 37

- Αν ΝΑΙ ποιές είναι αυτές οι απαγορεύσεις;

Οι απαγορεύσεις οι οποίες τους επιβάλλονται και που ας σημειωθεί ότι τηρούνται, όπως δήλωσαν οι ερωτώμενοι, είναι:

- α. δεν τους επιτρέπεται να τρώνε χοιρινό κρέας,
- β. δεν τους επιτρέπεται να καταναλώνουν αλκοόλ, και,
- γ. πρέπει οι γυναίκες της μουσουλμανικής μειονότητας να φοράνε φερετζέ.

Γ. Θρησκευτικός Ηγέτης

Ερώτηση 38

- Ποιά είναι η θρησκευτική ιεραρχία της μουσουλμανικής θρησκείας;

Σ' αυτή την πραγματική ερώτηση οι ερωτώμενοι απάντησαν ομόφωνα πως η ιεραρχία της μουσουλμανικής θρησκείας είναι η εξής:

- α. Μουφτής: ανώτατος θρησκευτικός ηγέτης,
- β. Ιμάμης,
- γ. Χότζας - Ψάλτης.

Ερώτηση 39

- Με ποιόν τρόπο εκλέγεται ο ανώτατος θρησκευτικός ηγέτης;

Ο ανώτατος θρησκευτικός ηγέτης Μουφτής, διορίζεται από 11μελή επιτροπή η οποία αποτελείται από 10 επιφανείς Μουσουλμάνους και το

Νομάρχη του κάθε νομού στον οποίο εκλέγεται ο Μουφτής.

Ερώτηση 40

- Ποιές είναι οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του ανώτατου θρησκευτικού ηγέτη;

Οι αρμοδιότητες του Μουφτή είναι ρυθμίσεις οικογενειακού δικαίου (γάμοι, διαζύγια) το λεγόμενο "Μουχαμελάτ" και ρυθμίσεις κληρονομικού δικαίου. Οι αποφάσεις όμως του Μουφτή για να έχουν ισχύ θα πρέπει να επικυρωθούν από ελληνικό δικαστήριο.

Ερώτηση 41

- Συνήθως ποιές είναι οι σχέσεις του θρησκευτικού ηγέτη και της πολιτείας;

Οι σχέσεις του Μουφτή με το επίσημο ελληνικό κράτος όπως προέκυψε από την επίσης πραγματική ερώτησή μας, είναι γενικά καλές. Βασίζονται στο σεβασμό και τη συνεργασία. Υπέρ αυτής της απόψεως συνηγορούν και οι 15 ερωτώμενοι. Η θέση του Μουφτή βαθμολογικά αντιστοιχεί σε θέση δημοσίου υπαλλήλου με βαθμό Διευθυντού Α'.

Δ. Εθνική - Θρησκευτική Συνείδηση

Ερώτηση 42

- Κατά τη γνώμη σας η πλειοψηφία των Μουσουλμάνων νιώθουν σαν Έλληνες ή σαν Τούρκοι;

Αξιοσημείωτο είναι ότι τόσο οι Χριστιανοί όσο και οι Μουσουλμάνοι ερωτώμενοι, απάντησαν ότι οι Μουσουλμάνοι νιώθουν σαν Τούρκοι.

4. Πολιτικός Τομέας

A. Στάση Τουρκίας

Ερώτηση 43

- Επηρεάζει κατά τη γνώμη σας η Τουρκία τη μουσουλμανική μειονότητα στη στάση της απέναντι στην ελληνική πολιτεία;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Πίνακας 27

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	26,66	73,33	100
ΟΧΙ			
ΔΕΝ ΞΕΡΩ			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Ο Πίνακας 27 δείχνει ότι όλοι οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η Τουρκία επηρεάζει τη στάση της μουσουλμανικής μειονότητας απέναντι στην ελληνική πολιτεία.

Ερώτηση 44

- Αν ΝΑΙ αναφέρατε σε ποιούς τομείς;

Από τις απαντήσεις των ερωτώμενων προέκυψε ότι οι τομείς επίδρασης της Τουρκίας στη μουσουλμανική μειονότητα είναι οι εξής:

- α. Επηρεάζει την πολιτική θέση της μειονότητας απέναντι στο επίσημο ελληνικό κράτος.
- β. Επηρεάζει τον οικονομικό τομέα όσον αφορά στις επενδύσεις της μειονότητας στην Ελλάδα.
- γ. Επηρεάζει τις κοινωνικές δραστηριότητες των Μουσουλμάνων.
- δ. Επηρεάζει τη στάση τους πάνω σε θρησκευτικά θέματα, όπως στο θέμα της εκλογής του Μουφτή.

Ερώτηση 45

- (Σημειώστε όσα ισχύουν)

Οι εκάστοτε σχέσεις Ελλάδος - Τουρκίας επηρεάζουν τη μουσουλμανική μειονότητα στο να:

- α. Συνεργάζονται αρμονικά χριστιανοί και Μουσουλμάνοι
- β. Ενισχύονται τα αντιεθνικά συναισθήματα
- γ. Ενισχύονται φιλελληνικά συναισθήματα
- δ. Φεύγουν στην Τουρκία οι Μουσουλμάνοι
- ε. Διαταράσσονται οι σχέσεις μεταξύ Μουσουλμάνων-Χριστιανών της Θράκης
- στ. Δεν γνωρίζω
- ζ. Κάτι άλλο

Πίνακας 28

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Συνεργάζονται αρμονικά Χριστιανοί και Μουσουλ- μάνοι	6,66	26,66	33,32
Ενισχύονται τα αντιεθνικά συναίσθηματα	6,66	20	26,66
Ενισχύονται φιλελληνικά συναίσθηματα		26,66	26,66
Φεύγουν στην Τουρκία οι Μουσουλμάνοι		13,33	13,33
Διαταράσσονται οι σχέ- σεις μεταξύ Μουσουλ- μάνων - Χριστιανών της Θράκης	26,66	60	86,66
Δεν γνωρίζω			
Κάτι άλλο			
Σύνολο			

Από τον Πίνακα 28 προκύπτει ότι οι περισσότεροι ερωτώμενοι απάντησαν πως κύρια η Τουρκία επηρεάζει τη Μουσουλμανική μειονότητα με στόχο τη διατάραξη των σχέσεων Χριστιανών-Μουσουλμάνων (86,66%). Όμως και οι άλλες υποθέσεις συγκέντρωσαν υψηλά ποσοστά απαντήσεων. Αυτό σημαίνει ότι ανάλογα με το αν οι σχέσεις Ελλάδα-Τουρκίας είναι καλές είναι και οι επηρεασμοί, θετικοί ή αρνητικοί, της Τουρκίας στη μειονότητα.

B. Ο Ρόλος των Μουσουλμάνων Βουλευτών

Ερώτηση 46

(Σημειώστε όσα ισχύουν)

- Οι Μουσουλμάνοι βουλευτές πιστεύετε ότι σε σχέση με τη μουσουλμανική μειονότητα επηρεάζουν ώστε να:
 - α. Συνεργάζονται οι Μουσουλμάνοι με τους Χριστιανούς πολίτες στη Θράκη
 - β. Συνειδητοποιούν τις ανάγκες τους οι Μουσουλμάνοι
 - γ. Καλύπτονται οι ανάγκες - δικαιώματά τους
 - δ. Χρησιμοποιείται η μειονότητα για προσωπικές τους φιλοδοξίες
 - ε. Αποδέχονται την κρατική οικονομική πολιτική
 - στ. Αποδέχονται την κρατική πολιτική πάνω σε θέματα παιδείας
 - ζ. Αποδέχονται την κρατική πολιτική πάνω σε θρησκευτικά θέματα
 - η. Δεν γνωρίζω
 - θ. Κάτι άλλο

Πίνακας 29

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Συνεργάζονται οι Μουσουλμάνοι με τους Χριστιανούς πολίτες στη Θράκη	6,66	6,66	13,32
Συνειδητοποιούν τις ανάγκες τους οι Μουσουλμάνοι		6,66	6,66
Καλύπτονται οι ανάγκες - δικαιώματά τους			
Χρησιμοποιείται η μειονότητα για προσωπικές τους φιλοδοξίες	20	46,66	66,66
Αποδέχονται την κρατική οικο-νομική πολιτική		33,33	33,33
Αποδέχονται την κρατική πολιτική πάνω σε θέματα παιδείας		26,66	26,66
Αποδέχονται την κρατική πολιτική πάνω σε θρησκευτικά θέματα	6,66	40	46,66
Δεν γνωρίζω		6,66	6,66
Κάτι άλλο			

Από τον Πίνακα 29 προέκυψε ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων πιστεύει πως οι Μουσουλμάνοι βουλευτές χρησιμοποιούν τη μειονότητα για την επίτευξη προσωπικών φιλοδοξιών. Επιλέχθηκαν βέβαια πολλές ακόμα υποθέσεις μας οι οποίες συγκέντρωσαν μικρότερα ποσοστά επιλογών.

Γ. Τουρκικό Προξενείο

Ερώτηση 47

(Σημειώσατε όσα ισχύουν)

- Πιστεύετε ότι το Τουρκικό Προξενείο σε σχέση με τη μουσουλμανική μειονότητα επηρεάζει, ώστε να:
 - α. Συνεργάζονται Μουσουλμάνοι με Χριστιανούς πολίτες στη Θράκη
 - β. Διεκδικούν κάποια δικαιώματά τους
 - γ. Έχουν επικοινωνία και επαφή οι Μουσουλμάνοι με την Τουρκία
 - δ. Αποδέχονται την κρατική πολιτική πάνω σε θέματα που αφορούν στη μειονότητα
 - ε. Ενισχύονται οικονομικά οι Μουσουλμάνοι για την απόκτηση ακίνητης περιουσίας
 - στ. Δεν γνωρίζω
 - ζ. Κάτι άλλο

Πίνακας 30

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
Συνεργάζονται Μουσουλμάνοι με χριστιανούς πολίτες στη Θράκη	6,66	6,66	13,32
Διεκδικούν κάποια δικαιώματά τους	6,66	6,66	13,32
Έχουν επικοινωνία και επαφή οι Μουσουλμάνοι με την Τουρκία	13,33	53,33	66,66
Αποδέχονται την κρατική πολιτική πάνω σε θέματα που αφορούν στη μειονότητα		20	20
Ενισχύονται οικονομικά οι Μουσουλμάνοι για την απόκτηση ακίνητης περιουσίας	20	33,33	53,33
Δεν γνωρίζω			
Κάτι άλλο			

Ο Πίνακας 30 φανερώνει πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων πιστεύει ότι το Τουρκικό Προξενείο βοηθά κύρια τους Μουσουλμάνους της Δ. Θράκης στο να έχουν επαφή με την Τουρκία. Επίσης, σημαντικό ήταν το ποσοστό (53,33%) των ερωτώμενων που απάντησαν ότι το Προξενείο ενισχύει οικονομικά τη μουσουλμανική μειονότητα.

Δ. Προοπτικές - Προτάσεις για το Μέλλον

Ερώτηση 48

- Πιστεύετε ότι στο μέλλον υπάρχουν κάποιοι κίνδυνοι για τη Θράκη;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Πίνακας 31

Ερωτώμενοι Απαντήσεις	Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Συνολικός Πληθυσμός
ΝΑΙ	20	26,66	46,66
ΟΧΙ	6,66	46,66	53,32
ΔΕΝ ΞΕΡΩ			
Σύνολο	26,66	73,33	100

Ο Πίνακας 31 δεικνύει ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων (53,32%) με μεγαλύτερο ποσοστό τους Μουσουλμάνους (46,66%) πιστεύει ότι δεν υπάρχουν κίνδυνοι για τη Θράκη στο μέλλον.

Ερώτηση 49

- Αν ΝΑΙ ποιοί είναι αυτοί οι κίνδυνοι κατά τη γνώμη σας;

Σύμφωνα με τον Πίνακα 31 υπήρξε ένα ποσοστό (46,66%) των ερωτώμενων που διαβλέπουν κινδύνους για τη Θράκη στο μέλλον. Κατά την άποψη αυτών λοιπόν, οι κίνδυνοι αυτοί είναι οι εξής:

- α. Εγκατάλειψη της Θράκης τόσο από Χριστιανούς, όσο και από Μουσουλμάνους.
- β. Η διατάραξη των σχέσεων των Μουσουλμάνων και των Χριστιανών της Θράκης και η έκρηξη της μειονότητας.
- γ. Υλοποίηση των επεκτατικών σχεδίων της Τουρκίας.

- δ. Ο κίνδυνος αυτονομησης και αυτοδιάθεσης των Μουσουλμάνων της Δ. Θράκης όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν.

Ερώτηση 50

- Ποιές είναι οι απόψεις σας και οι προτάσεις σας για την καλύτερη αντιμετώπιση των κινδύνων στο μέλλον;

Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση των κινδύνων της ύπαρξης της Δ. Θράκης που δόθηκαν απ' αυτούς ακριβώς που βλέπουν και την ύπαρξη των κινδύνων αυτών είναι:

- α. Να υπάρξει μέριμνα της ελληνικής πολιτείας ειδικά για τη Θράκη.
- β. Οικονομική ενίσχυση και επιπλέον οχύρωση της Δ. Θράκης. Επίδειξη ειδικού ενδιαφέροντος από το επίσημο ελληνικό κράτος για τη μουσουλμανική μειονότητα της Δ. Θράκης με στόχο την αφομοίωση αυτής από το ελληνικό στοιχείο.
- γ. Αντιμετώπιση του κινδύνου της έκρηξης της μουσουλμανικής μειονότητας. Να σταματήσει η καταπίεση των δικαιωμάτων της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης και να αντιμετωπισθεί αυτή αμοιβαία με την Ελληνική μειονότητα της Τουρκίας (θεωρώντας ότι η Ελληνική μειονότητα της Τουρκίας χαίρει ιδιαίτερης αντιμετώπισης από τους Τούρκους).
- δ. Χάραξη ενιαίας ελληνικής πολιτικής η οποία δεν θα μεταβάλλεται από την εκάστοτε πολιτική κατάσταση και που θα χαραχθεί όχι από τα εκλογικά επιτελεία των κομμάτων, αλλά από ειδικούς σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, οικονομίας και άμυνας. Η υλοποίησή τους δε, θα πραγματοποιηθεί από Θράκες διπλωμάτες ειδικά εκπαιδευμένους στα θέματα αυτά.

Ε. Προβλήματα - Ανάγκες

Ερώτηση 51

- Πιστεύετε ότι υπάρχουν κάποια προβλήματα ή ανάγκες που δεν έχουν αναφερθεί προηγούμενα;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Όλοι οι ερωτώμενοι έδωσαν αρνητική απάντηση.

Ερώτηση 52

- Αν ΝΑΙ, ποιά είναι αυτά;

Αφού όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν αρνητικά στην προηγούμενη ερώτηση, η παρούσα ερώτηση δεν απαντήθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Συμπεράσματα

Η βιβλιογραφική μελέτη και η έρευνα που πραγματοποιήσαμε μας έδωσαν τη δυνατότητα να διεξάγουμε κάποια συμπεράσματα. Αυτά είναι τα εξής:

- Οι εξελίξεις στα Βαλκάνια κατέχουν σημαντική θέση στη διεθνή σκηνή. Τα Βαλκάνια είναι ένας γεωγραφικός χώρος με σημαντική αξία καθώς ενώνει τον Βορρά με τον Νότο, την Ανατολή με τη Δύση. Κατά συνέπεια τα γεγονότα που διαδραματίζονται στο χώρο αυτό τραβούν την προσοχή όλου του κόσμου.
- Ο χώρος των Βαλκανίων ταλανίζεται σήμερα από τον πόλεμο στην πρώην Γιουγκοσλαβία, από εθνικά προβλήματα (π.χ. Κοσσυφοπέδιο, Μακεδονία, Κυπριακό, Βορειοηπειρωτικό) καθώς και από τα προβλήματα που διαρκώς δημιουργούνται εξαιτίας της έντονης παρουσίας των διαφόρων μειονοτήτων στις Βαλκανικές χώρες. Ήδη οι σχέσεις ανάμεσα σε αρκετές χώρες των Βαλκανίων είναι τεταμένες. Αυτό σε συνάρτηση με τα παραπάνω κάνει πολλούς να υποθέσουν πως υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να επεκταθεί ο πόλεμος και τα Βαλκάνια πραγματικά να φλεγούν.
- Οι μειονότητες είναι πάρα πολλές στο χώρο των Βαλκανίων. Οι μουσουλμανικές αποτελούν και το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών, και τις συναντούμε στη Βουλγαρία, τη Γιουγκοσλαβία και την Ελλάδα. Σήμερα πολλές είναι οι μειονότητες που προσπαθούν να αυτονομηθούν. Το γεγονός αυτό προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στη θέση και δράση των

μειονοτήτων για την διατήρηση της ειρήνης τόσο των χωρών των οποίων είναι πολίτες όσο και της παγκόσμιας ειρήνης γενικότερα.

- Λίγοι είναι οι Έλληνες που γνωρίζουν για τη μουσουλμανική μειονότητα της Δ. Θράκης. Οι περισσότεροι γνωρίζουν ότι στο συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο της Θράκης υπάρχουν Μουσουλμάνοι, αλλά δεν ξέρουν τίποτα περισσότερο ούτε για την καταγωγή ούτε για τη σύνθεση των μουσουλμανικών μειονοτήτων.
- Η μουσουλμανική μειονότητα απαρτίζεται από τρία εθνολογικά φύλα. Τους Τουρκογενείς, τους Πομάκους και τους Αθίγγανους. Όμως παρόλες τις σημαντικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ τους, ουσιαστικά δεν γίνεται διάκριση.
- Οι Πομάκοι είναι Έλληνες. Όμως αυτό δεν το γνωρίζουν και οι ίδιοι. Πιστεύουν ότι κατάγονται από τους Τούρκους, ενώ το μόνο κοινό που έχουν είναι η θρησκεία. Δεν υπάρχει μία οργανωμένη κίνηση που στόχο να έχει αυτό ακριβώς: Τη διδαχή της ιστορίας σε ανθρώπους που ζουν μέσα σε μία πλάνη και δεν έχουν τα μέσα για να μάθουν. Όσες δε κινήσεις έχουν γίνει, είναι αποτέλεσμα μεμονωμένων ατόμων, όπου με κάποια συγγράμματα προσπαθούν να δώσουν την αλήθεια. Όμως αυτό δεν φτάνει. Γιατί αρκεί και μόνο να σκεφθεί κανείς ότι οι Πομάκοι μαθαίνουν την αραβική γραφή και πολύ λίγοι είναι αυτοί που γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα και κυρίως την ελληνική γραφή. Κατά συνέπεια τα συγγράμματα αυτά τους είναι άγνωστα και άχρηστα.
- Στην πλειοψηφία τους οι Μουσουλμάνοι της Δ. Θράκης δεν ασχολούνται με την δευτερογενή και τριτογενή παραγωγή, παρά μόνο με την πρωτογενή και ειδικότερα με την γεωργία και την κτηνοτροφία. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και περιπτώσεις ατόμων που εργάζονται ως ανειδίκευτοι εργάτες ή τεχνίτες. Οι περιπτώσεις όμως αυτές δεν συγκρίνονται αριθμητικά με τους γεωργούς και τους κτηνοτρόφους.

- Στην παραγωγική διαδικασία λαμβάνουν μέρος τόσο ο άνδρας, όσο η γυναίκα και τα παιδιά μέσα στην μουσουλμανική μειονότητα. Το γεγονός αυτό σε συνδιασμό με όσα αναφέραμε παραπάνω για την επαγγελματική απασχόληση των Μουσουλμάνων, φανερώνει πως τα πλαίσια της επαγγελματικής τους ζωής είναι παρόμοια με τα ανάλογα των Χριστιανών - Θρακιωτών, η πλειοψηφία των οποίων ανήκει στην πρωτογενή παραγωγή. Κατά τη παραγωγική διαδικασία λαμβάνουν μέρος οι άνδρες, οι γυναίκες και τα παιδιά.

- Το μορφωτικό επίπεδο των Μουσουλμάνων της Δ. Θράκης είναι χαμηλό. Οι περισσότεροι είναι απόφοιτοι δημοτικού σχολείου. Όμως, και το οικονομικό επίπεδο δεν είναι καλό επίσης. Η πολιτιστική ζωή τόσο της μειονότητας όσο και ολοκλήρου του πληθυσμού της Δ. Θράκης δεν είναι ιδιαίτερα υψηλή και λείπει η ποικιλία και η ποιότητα. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ανεπάρκεια ερεθισμάτων. Ο συνδιασμός όλων αυτών των παραγόντων δεν μπορεί να έχει σαν αποτέλεσμα, παρά μόνο τη δημιουργία ατόμων χωρίς κριτική στάση και άποψη. Ατόμων δηλαδή, που μπορούν εύκολα να μεταβληθούν σε άβουλα και πειθήνια όργανα του καθενός. Κατά συνέπεια ο κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να βρεί πρόσφορο έδαφος στη μουσουλμανική μειονότητα για προώθηση των συμφερόντων του. Και στη συγκεκριμένη περίπτωση αναφερόμαστε στην Τουρκία, στους Μουσουλμάνους Βουλευτές και στο Τουρκικό Προξενείο, στην οποία τη δράση έχουμε αναφερθεί.

- Η κρατική μέριμνα όσον αφορά στην οικονομική αντιμετώπιση των Μουσουλμάνων είναι ανεπαρκής. Όταν όμως, κάποιοι Μουσουλμάνοι έχουν χρήματα προτιμούν να αγοράζουν ακίνητη περιουσία στην Ελλάδα. Το γεγονός αυτό δείχνει έμπρακτα την θέληση τους να μείνουν στην Ελλάδα και μέσω της αύξησης των περιουσιών τους, να βελτιώσουν τις συνθήκες ζωής τους.

- Η ψυχαγωγία και η ενημέρωση των Μουσουλμάνων της Δ. Θράκης γίνεται περίπου με τον ίδιο τρόπο που γίνεται όχι μόνο στη Θρακη

αλλά και σε όλη την Ελληνική επαρχία. Βέβαια, υπάρχει μία μικρή διαφορά: αφ' ενός η ενημέρωσή τους γίνεται με τον Τουρκικό Τύπο και αφ' ετέρου η ψυχαγωγία τους δεν περιλαμβάνει αθλητική δράση.

- Η μουσουλμανική οικογένεια επίσης είναι πυρηνική και η γυναίκα συμμετέχει στην παραγωγική διαδικασία στον ίδιο βαθμό με τον άνδρα. Παρ' όλα αυτά όμως, δεν κατέχει ισότιμη θέση μ' αυτόν. Συγκεκριμένα, η γνώμη της δεν έχει την ίδια βαρύτητα με τον άνδρα σε θέματα οικονομικής διαχείρισης, λύσης προβλημάτων, καθώς και στις κοινές δραστηριότητες της οικογένειας.
- Οι Μουσουλμάνοι της Δ.Θράκης σήμερα αισθάνονται ως Τούρκοι και όχι ως Έλληνες. Οι ευθύνες βαραίνουν και τις δύο πλευρές, Ελλάδα-Τουρκία. Όμως, η ευθύνη της διερεύνησης του "γιατί" καθώς και των μελλοντικών εξελίξεων απέναντι σ' αυτή τη θέση που έχουν οι Μουσουλμάνοι της Δ. Θρακης βαραίνει την Ελλάδα.
- Υπάρχουν ενδείξεις ότι η Τουρκία έχει επεκτατικές βλέψεις. Μία γρήγορη ματιά στις κινήσεις και στις δηλώσεις των Τούρκων αρκεί να μας πείσει γι' αυτό. Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα στο κεφάλαιο "Ελλάδα και Τουρκία στον αγώνα για την Θράκη" όπου υπάρχει πλήθος τουρκικών κινήσεων και δηλώσεων που φανερώνουν την επίσημη Τουρκική επεκτατική πολιτική.
- Η ύπαρξη της μουσουλμανικής μειονότητας στο χώρο της Δ.Θρακης δεν συνιστά από μόνη της κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα ή κίνδυνο. Ο κίνδυνος υπάρχει μόνο στην περίπτωση που η μειονότητα γίνει δέκτης της Τουρκικής προπαγάνδας και μέσο για την πραγμάτωση των επεκτατικών βλέψεων της Τουρκίας.
- Τα προβλήματα της Δ. Θράκης δεν διαφέρουν απ' αυτά των υπολοίπων Ελληνικών επαρχιών. Αυτά αποτελούν το δημογραφικό, το αναπτυξιακό και το πολιτιστικό. Άλλη μία παραμελημένη ελληνική επαρχία,

δηλαδή. Αυτό που επιτείνει την σημασία τους όμως, είναι η γεωγραφική θέση της Θράκης καθώς και η Τουρκία, η οποία εποφθαλμιά τη συγκεκριμένη περιοχή.

- Ο συγκεντρωτισμός του μισού πληθυσμού της Ελλάδας στην υδροκέφαλη Αθήνα και η μη πραγματοποίηση της πολυπόθητης αποκέντρωσης, είναι κυριώτατες αιτίες του μαρασμού της Ελληνικής επαρχίας και της Δ. Θράκης ειδικότερα. Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα πρέπει κάποτε να γνωρίσει την ανάπτυξη που του ταιριάζει.

Αυτά ήταν τα βασικά συμπεράσματα που διεξάχθηκαν από τη μελέτη που πραγματοποιήσαμε πάνω στο θέμα της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης.

Βέβαια, συμπεράσματα προκύπτουν και από πολλά ακόμη επιμέρους ζητήματα, καθώς το θέμα μας ήταν και ιδιαίτερα πολύπλοκο και με πολλές συνιστώσες.

2. Προτάσεις

Τόσο από τη βιβλιογραφική μελέτη που πραγματοποιήσαμε, όσο και από την έρευνα γνώμης που διενεργήσαμε, για την υλοποίηση αυτής της εργασίας, εντοπίσαμε την ύπαρξη πληθώρας προβλημάτων, τα οποία αναφέρονται τόσο στη μουσουλμανική μειονότητα, όσο και στο χώρο της Δ. Θράκης γενικότερα. Εξάλλου η Δ. Θράκη είναι ο χώρος διαμονής της μειονότητας και η ύπαρξη προβλημάτων επηρεάζει και αφορά άμεσα και αυτή. Τα προβλήματα αυτά, η σοβαρότητά τους και το πως επηρεάζουν την ύπαρξη ή όχι άλλων δευτερευόντων προβλημάτων, την ύπαρξη ή όχι της ελληνικής Θράκης, έχουν δωθεί σε προηγούμενα κεφάλαια αυτής της εργασίας. Καθώς επίσης και η διαπίστωσή μας ότι αυτά θα πρέπει να γίνουν αντικείμενο άμεσης και έγκαιρης προσοχής και αντιμετώπισης για να μην αποβούν σε σοβαρούς κινδύνους για την περιοχή της Δ. Θράκης και της Ελλάδος γενικότερα.

Σ' αυτό το κεφάλαιο αποσκοπούμε να αναφερθούμε σε κάποιες προτάσεις οι οποίες κατά την άποψή μας μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση της κατάστασης που έχει διαμορφωθεί. Αυτές οι προτάσεις είναι οι εξής παρακάτω:

1. Τουριστική ανάπτυξη της Θράκης. Δημιουργία οργανωμένων τουριστικών και ξενοδοχειακών μονάδων. Αξιοποίηση του πανέμορφου όρους της Ροδόπης που προσφέρεται τόσο για χειμερινές, όσο και για θερινές διακοπές, καθώς και του υπόλοιπου φυσικού τοπικού πλούτου. Επίσης, για την επίτευξη της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής θα πρέπει κάποιος επίσημος κρατικός φορέας, πιθανότατα ο Ε.Ο.Τ., να αναλάβει τη διενέργεια μια μεγάλης διαφημιστικής καμπάνιας με στόχο της προβολή της Θράκης, τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό. Μόνο έτσι θα επιτευχθεί μεγάλη προσέλκυση τουριστών και κατά συνέπεια οικονομική ενίσχυση της Θράκης.

2. Να ληφθεί μέριμνα για την πολιτιστική ανάπτυξη της Δ. Θράκης. Μεγάλος είναι ο αρχαιολογικός πλούτος της Θράκης που μένει αναξιοποίητος. Είναι καιρός λοιπόν να: α) δημιουργηθούν κάποια μουσεία για τη συλλογή των ήδη υπαρχόντων ευρημάτων και για την προστασία τους, τόσο από τη φθορά του χρόνου, όσο και από τους αρχαιοκάπηλους, β) να δημιουργηθούν βιβλιοθήκες και να συγκεντρωθεί το απαραίτητο ιστορικό υλικό όπου θα δίνονται απαντήσεις τόσο για την ιστορία των Ελλήνων Χριστιανών, όσο και των Μουσουλμάνων Ελλήνων. Εκεί να υπάρχουν βιβλία γραμμένα στη μειονοτική, δηλαδή την τουρκική γλώσσα, και γ) να διενεργηθούν ανασκαφές για την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων και της ιστορίας της Θράκης. Επίσης, όσον αφορά στην πολιτισμική ανάπτυξη: α) δημιουργία βιβλιοθηκών, ωδείων, αθλητικών εγκαταστάσεων, και, β) παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων και συναυλιών, με στόχο την κάλυψη των αναγκών των νέων ανθρώπων για μόρφωση και ψυχαγωγία στον τόπο τους.
3. Ανάπτυξη του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Θα πρέπει να δημιουργηθούν και άλλα, νέα, τμήματα. Η δημιουργία αυτών να έπεται ερεύνης, με στόχο τη διερεύνηση των τμημάτων που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν καλύτερα στην περιοχή, σε συνάρτηση με τις κοινωνικοοικονομικές και γαιοπεριβαλλοντικές συνθήκες, καθώς και τις ανάγκες των κατοίκων. Μ' αυτόν τον τρόπο, και θα αυξηθεί το επιστημονικό προσωπικό του Πανεπιστημίου και κατά συνέπεια ο "ποιοτικός-ειδικός" πληθυσμός της Θράκης, αλλά και ο αριθμός των φοιτητών, η παρουσία των οποίων θα τονώσει οικονομικά και δημογραφικά τη Θράκη.
4. Θα πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα για το μεγάλο θέμα που λέγεται "Πομάκοι-Ροδοπαίοι". Πολλά θα πρέπει να γίνουν ώστε να αποκατασταθεί η αλήθεια σχετικά με την πλάνη που υπάρχει σήμερα όσον αφορά στην καταγωγή των Πομάκων. Έτσι: α) θα πρέπει να διαφωτισθούν οι Πομάκοι για την καταγωγή τους από την αρχαία

ελληνοθρακική φυλή των Αγριάνων και όχι από τους Τούρκους όπως προσπαθούν να τους πείσουν, β) για την εκπαίδευση των παιδιών των Μουσουλμάνων Πομάκων να δημιουργηθούν σχολεία που θα διδάσκονται την ελληνική, όπως και στα άλλα ελληνικά δημόσια σχολεία, αλλά και την πομακική γλώσσα, την οποία θα μαθαίνουν να γράφουν με την ελληνική γραφή. Έτσι θα πάψουν να διδάσκονται την Τουρκική γλώσσα όπως γίνεται ως σήμερα. Να δίνονται υποτροφίες σε παιδιά που αριστεύουν στα δημοτικά για τη συνέχιση σε σχολεία μέσης εκπαίδευσης, αφού όπως είπαμε πολλές φορές ο λόγος που δεν συνεχίζουν είναι η οικονομική αδυναμία. Επίσης, υποτροφίες να δίνονται και για ανώτερες και ανώτατες σπουδές σε ελληνικά πανεπιστήμια. Μ' αυτούς τους τρόπους θα αποφευχθεί και να πηγαίνουν στα υπάρχοντα μειονοτικά σχολεία όπου διδάσκονται την τουρκική γλώσσα και να προτιμούν τα τουρκικά πανεπιστήμια για ανώτερες σπουδές, γ) να γίνει αναδιάρθρωση στις υπάρχουσες καλλιέργειες (κυρίως καπνού) οι οποίες όπως είπαμε δεν αποδίδουν πλέον.

5. Ευαισθητοποίηση των Ελλήνων, τόσο για τη Θράκη και τα προβλήματά της, όσο και για τη μουσουλμανική μειονότητα και τις ιδιαιτερότητες που συνιστά η ύπαρξή της σ' αυτόν το χώρο. Είναι γεγονός ότι πολύ λίγοι Έλληνες γνωρίζουν τα προβλήματα της Θράκης, καθώς και τα προβλήματα της μουσουλμανικής μειονότητας και τις συνθήκες συμβίωσης Χριστιανών και Μουσουλμάνων. Πρέπει κάποτε ολόκληρος ο ελληνικός πληθυσμός να γίνει γνώστης αυτής της κατάστασης και των κινδύνων που караδωκούν, γιατί μόνο έτσι θα μπορέσει να τους κατανοήσει και να αγωνισθεί για την αποφυγή τους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί: α) μέσω της εκπαίδευσης. Θα πρέπει να υπάρξει ειδικό μάθημα ή προσάρτηση επιπλέον ωρών στο μάθημα της ιστορίας, όπου θα γίνεται διδασκαλία των εθνικών θεμάτων της σύγχρονης και παλαιότερης ιστορίας μας. Αυτό το μάθημα θα πρέπει να ξεκινά από τις τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου και να συνεχίζεται και στα σχολεία μέσης εκπαίδευσης, και, β) μέσω της ενημέρωσης. Τόσο

το επίσημο κράτος, όσο και οι ιδιώτες οι οποίοι έχουν γνώση του θέματος, θα μπορούσαν να επιχειρήσουν την ενημέρωση των υπολοίπων συμπατριωτών μας με χρήση όλων των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

6. Ευαισθητοποίηση της διεθνούς κοινότητας. Αυτή τη στιγμή η διεθνής κοινότητα βομβαρδίζεται με διαμαρτυρίες των Μουσουλμάνων βουλευτών της Δυτ. Θράκης περί καταπατήσεων των δικαιωμάτων της μειονότητας ενώ η Ελλάδα σιωπά. Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες είναι φανερό ποιά θα είναι η άποψη της διεθνούς κοινής γνώμης για την κατάσταση που επικρατεί στη Δ. Θράκη. Θα πρέπει λοιπόν η Ελλάδα (οι κυβερνήσεις της) να δράσει γρήγορα, αλλά και οργανωμένα, για να ανατρέψει τη γνώμη που έχουν σχηματίσει οι ξένοι, παρουσιάζοντας την κατάσταση όπως πραγματικά έχει. Να διαφωτισθεί η διεθνής κοινότητα σχετικά με τη θέση της μουσουλμανικής μειονότητας στη Δυτ. Θράκη, τη στάση του επίσημου ελληνικού κράτους, τις συνθήκες διαβίωσης Μουσουλμάνων και Χριστιανών, τη στάση και το ρόλο της Τουρκίας μέσω του Τουρκικού Προξενείου και τη συμπεριφορά τόσο της Τουρκίας, όσο και των δύο Ελλήνων Μουσουλμάνων βουλευτών Αχμέτ Σαδίκ και Αχμέτ Φαίκογλου της Δ. Θράκης. Μ' αυτούς τους τρόπους θα ανασκευαστούν οι κατηγορίες κατά της ελληνικής στάσης απέναντι στη μειονότητα και θα δημιουργηθεί το κατάλληλο κλίμα όπου δεν θα βρίσκουν πρόσφορο έδαφος οι λασπολογίες και οι κάθε είδους κατηγορίες.

7. Ιδιαίτερη προσοχή του τρόπου που παρουσιάζεται το ζήτημα της Δ. Θράκης και της μουσουλμανικής μειονότητας από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Δίκαια τα μέσα μαζικής ενημέρωσης χαρακτηρίζονται ως η τέταρτη εξουσία λόγω της δύναμης επηρεασμού που διαθέτουν πάνω στο κοινό τους. Όμως δυστυχώς δε γίνεται πάντα ορθή χρήση αυτής της δύναμης, ούτε και σε περιπτώσεις που έχουν να κάνουν με θέματα τόσο ευαίσθητα όπως αυτό που πραγματευόμαστε τώρα. Η απόκτηση του κέρδους, που πολλές φορές γίνεται μοναδικός σκοπός και κίνητρό

τους, τους οδηγεί να δρουν προπαγανδιστικά, να μεταδίδουν ανακρίβειες, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα κλίμα φανατισμού. Στη συγκεκριμένη δε περίπτωση θα πρέπει να δρουν και να κινούνται περισσότερο από την ιδέα της δημιουργίας ενός κλίματος συμφυλίωσης και προώθησης των συμφερόντων όλων των κατοίκων της Δ. Θράκης (Χριστιανών, Μουσουλμάνων). Γιατί αν μοναδικός στόχος ή κύριος είναι το κέρδος, αυτό που θα επιτύχουν είναι η παραπληροφόρηση και η δημιουργία ενός κλίματος εντάσεων που δε θα εξυπηρετήσει κανένα.

8. Δημιουργία και άλλων μειονοτικών σχολείων, αφού τα υπάρχοντα δεν επαρκούν λόγω του μεγάλου αριθμού των Μουσουλμάνων μαθητών. Τα σχολεία αυτά θα πρέπει να εφαρμόζουν το ίδιο αναλυτικό πρόγραμμα με τα υπόλοιπα δημόσια ελληνικά σχολεία, μόνο που σ' αυτά θα διδάσκεται επιπλέον η μειονοτική τουρκική γλώσσα και οι κανόνες του Ισλάμ. Αυτός είναι ένας τρόπος για να δείξει η ελληνική πολιτεία ότι στόχος της είναι η ενσωμάτωση της μουσουλμανικής μειονότητας από το ελληνικό στοιχείο και όχι η καταπάτηση και εξάλειψη των ιδιαιτεροτήτων της (ήθη, έθιμα, γλώσσα, θρησκεία).
9. Ευαισθητοποίηση και κατάρτιση των δασκάλων που διδάσκουν σε μειονοτικά σχολεία. Η ελληνική πολιτεία θα πρέπει να αντιμετωπίσει με ιδιαίτερη σοβαρότητα το θέμα των δασκάλων που θα διδάξουν σε μειονοτικά σχολεία. Αν πολλά πρέπει να είναι τα εφόδια του κάθε δασκάλου λόγω της ιδιαίτερης φύσης τόσο του επαγγέλματός του όσο και του πληθυσμού στον οποίο απευθύνεται, πολύ περισσότερα θα πρέπει να είναι τα εφόδια και η ευαισθητοποίηση των δασκάλων που θα διδάξουν στα μειονοτικά σχολεία της Δ. Θράκης. Θα πρέπει να γίνεται μια σύντομη αλλά περιεκτική εκπαίδευση πριν την τοποθέτησή τους στα σχολεία, η οποία θα βασίζεται στην εκμάθηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της μειονότητας, της ιστορίας της, της σύνθεσής της, του τρόπου σκέψης-δράσης των μελών της και των αναγκών της.

10. Εγκατάσταση στην περιοχή της Δυτ. Θράκης των Ελληνοποντίων που ήρθαν από τη Ρωσία στην Ελλάδα. Έχει προταθεί από διάφορες πλευρές η εγκατάσταση των Ελληνοποντίων στη Δυτ. Θράκη από τη στιγμή που άρχισαν να φτάνουν στην Ελλάδα. Και βέβαια είναι ευνόητο πως αν γίνει κάτι τέτοιο δυο μεγάλα εθνικά προβλήματα θα βρουν ικανοποιητικές λύσεις. Από τη μια θα δωθεί λύση στο πρόβλημα εγκατάστασης και στέγης των Ελληνοποντίων. Από την άλλη, με την εγκατάστασή τους στη Δ. Θράκη, θα ενισχυθεί το ελληνικό στοιχείο της περιοχής το οποίο έχει αισθητά μειωθεί τις τελευταίες δεκαετίες και θα δωθεί έτσι μια λύση για το δημογραφικό πρόβλημα της περιοχής.
11. Δημιουργία κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπική βάση υπό την αιγίδα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αυτό θα είχε σκοπό την κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών των κατοίκων κάθε περιοχής η οποία έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες. Έτσι, θα επιτυγχανόταν παρέμβαση σε τοπικό επίπεδο, πράγμα που ίσως βοηθούσε τους Μουσουλμάνους και τους υπόλοιπους Θρακιώτες πιο άμεσα και έμπρακτα στις καθημερινές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν.
12. Κοινωνικός σχεδιασμός και οργανωμένη δράση με στόχο την αφομοίωση της μουσουλμανικής μειονότητας στο ελληνικό στοιχείο. Βέβαια πριν την εκπόνηση του σχεδίου και την εφαρμογή του θα πρέπει να προηγηθεί κοινωνική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των αναγκών και των χαρακτηριστικών της μουσουλμανικής μειονότητας αλλά και των Χριστιανών της περιοχής.
13. Επιτακτική ανάγκη χάραξης της κοινωνικής πολιτικής σε νέες βάσεις και από ειδικούς επιστήμονες. Μια κοινωνική πολιτική που θα στοχεύει: α) στην ενδυνάμωση της κοινωνικής δικαιοσύνης και στην εξάλειψη της κοινωνικής ανισότητας, β) στην εξασφάλιση πλήρους απασχόλησης για όλους τους πολίτες, και, γ) στην ισότιμη κατανομή κοινωνικών δυνάμεων με στόχο την αποφυγή βιαιοπραγιών και στη

συγκεκριμένη περίπτωση της εξέγερσης της μουσουλμανικής μειονότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Μελετώντας κανείς τα χαρακτηριστικά και την Ιστορία της μουσουλμανικής μειονότητας γίνεται αμέσως φανερά ότι πρόκειται για μία κλειστή κοινωνία η οποία όμως διαφέρει αισθητά από τις κλειστές ελληνικές αγροτικές κοινωνίες. Η σημαντικότερη διαφορά τους έγκειται στον τρόπο σκέψης και στον βαθμό διαφύλαξης των παραδόσεων. Κι αυτό το αναφέρουμε για να δείξουμε πόσο δύσκολο είναι να εισχωρήσει, να δράσει και να λειτουργήσει σαν καταλυτικός παράγοντας ένας Κοινωνικός Λειτουργός, ένας κοινωνικός επιστήμονας γενικότερα, στη συγκεκριμένη κοινωνία.

Είναι φανερό λοιπόν πως αν ποτέ επιχειρηθεί κάτι τέτοιο θα πρέπει να γίνει μία οργανωμένη και προσεκτική ενέργεια, το σχεδιασμό της οποίας θα πρέπει να αναλάβει ομάδα κοινωνικών επιστημόνων που θα πρέπει να ενεργήσει συλλογικά και μεθοδικά αν θέλει να έχει θετικά αποτελέσματα.

Είναι λοιπόν γεγονός ότι ένας Κοινωνικός Λειτουργός από μόνος του δεν αρκεί για να δράσει τουλάχιστον αποτελεσματικά.

Μία, τέτοιου είδους προσέγγιση στη συγκεκριμένη κοινωνία της μουσουλμανικής μειονότητας χρήζει την συμμετοχή μιας επιστημονικής ομάδας που θα περιλαμβάνει τις εξής ειδικότητες: ιστορικό, κοινωνιολόγο, ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό, δικηγόρο, καθώς και οποιαδήποτε άλλη ειδικότητα, κριθεί απαραίτητη στη συγκεκριμένη στιγμή. Μιλάμε για κοινωνικό σχεδιασμό που είναι το καταλληλότερο μέσο που θα μας οδηγήσει στη ορθότερη μελέτη και κατανόηση: α) της φύσεως της κοινωνικής ομάδας στην οποία απευθυνόμαστε, β) της θεσμικής οργάνωσης,

δηλαδή, ποιοί θεσμοί πρέπει να χρησιμοποιηθούν, και, γ) της κατανομής του κοινωνικού προϊόντος, πώς θα πρέπει να κατανέμονται τα μερίδια του κοινωνικού προϊόντος ανάμεσα στα μέλη, τις ομάδες και τις περιφέρειες της κοινωνικής ομάδας που απευθύνομαστε (Δ. Ιατρίδης 1986 σελ. 171).

Αυτό σημαίνει ότι θα ακολουθηθούν όλες οι ουσιαστικές και τυπικές διαδικασίες: α) διατύπωση του σχεδίου και έγκριση, β) προγραμματισμός των πόρων, γ) επίβλεψη της εκτέλεσής του καθώς και ενδεχόμενη τροποποίηση, και, δ) αξιολόγηση των αποτελεσμάτων (Δ. Ιατρίδης 1986 σελ. 175). Βέβαια όλες αυτές οι ενέργειες θα πρέπει να γίνονται βάση χρονοδιαγράμματος.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση τώρα, μιλάμε για ένα σχέδιο παρέμβασης και προσέγγισης της μουσουλμανικής μειονότητας. Όσα γράφθηκαν παραπάνω μεταφράζονται στις εξής ενέργειες:

- α. Συγκρότηση της συγκεκριμένης διεπιστημονικής ομάδας στην οποία έχουμε αναφερθεί με πρόσωπα και από την ίδια την μειονότητα.
- β. Εξασφάλιση των απαραίτητων κονδυλίων, τόσο από το Κράτος (τουλάχιστον αρχικά) όσο και από άλλους φορείς.
- γ. Πραγματοποίηση μιας ολοκληρωμένης έρευνας που θα έχει σαν στόχο τη διερεύνηση και καταγραφή των αναγκών της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης και όπου το δείγμα θα αποτελεί η ίδια η μειονότητα.
- δ. Μελέτη της ιστορίας και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της μουσουλμανικής μειονότητας ενημέρωση και ευαισθητοποίηση ολόκληρης της επιστημονικής ομάδας.
- ε. Σημαντική θέση σε μία τέτοια δουλειά θα πρέπει να δοθεί στις απόψεις των Κοινωνικών Λειτουργών και των άλλων κοινωνικών επιστημόνων,

που έρχονται σε επαφή με την μουσουλμανική μειονότητα. Αυτοί θα μπορέσουν να σκιαγραφήσουν πιο συγκεκριμένα τα προβλήματα για τα οποία φτάνουν οι Μουσουλμάνοι της περιοχής στις κοινωνικές υπηρεσίες, τον τρόπο που λειτουργούν αυτοί, στις δυσχέρειες που υπάρχουν (αν υπάρχουν) στην επικοινωνία τους καθώς και τις πιθανές λύσεις που οι ίδιοι προτείνουν.

στ. Θα πρέπει να δημιουργηθεί επίσης μία σχέση με όλους τους φορείς της περιοχής με στόχο από την μία την εκμείευση της πολύτιμης πείρας τους και από την άλλη την έμπρακτη συμβολή τους κατά την εφαρμογή του σχεδίου δράσης. Έτσι θα λειτουργήσουν και ως εθελοντές στην όλη προσπάθεια.

Λαμβάνονται όλα αυτά υπ'όψη τους και εξασφαλίζονται και η συνεργασία όλων των φορέων (κρατικών, δημοτικών, κοινοτικών και ιδιοτικών) της περιοχής, η επιστημονική ομάδα μπορεί να προχωρήσει στον σχεδιασμό του τρόπου δράσης της.

Ακολουθώντας αυτή την πορεία θα δημιουργηθούν προγράμματα που πραγματικά θα απευθύνονται ειδικά στο συγκεκριμένο πληθυσμό και των οποίων η εφαρμογή θα είναι σχετικά εύκολη αφού θα έχουν σχεδιασθεί με κύριο γνώμονα την άποψη αυτών στους οποίους απευθύνονται.

Για την επιτυχία του σχεδίου παρέμβασης θα πρέπει να ασκείται εποπτεία. Να γίνεται αξιολόγηση των αποτελεσμάτων καθώς και του χρόνου που χρειάζεται για την πραγματοποίηση κάθε στόχου. Η μη αποτελεσματικότητα και οι λανθασμένες τακτικές να αναγνωρίζονται και να αλλάζουν.

Πέρα, όμως από την συμμετοχή ενός Κοινωνικού Λειτουργού σε μία ομάδα κοινωνικού σχεδιασμού, υπάρχουν και άλλα επίπεδα δουλειάς που μπορεί να πραγματοποιήσει σε μία μειονότητα.

Κατ' αρχάς, εφαρμόζοντας κοινωνική εργασία με άτομα, μπορεί να έχει ως σκοπό την βελτίωση των συνθηκών ζωής των ατόμων της μειονότητας. Στόχοι γι' αυτή την προσπάθεια θα είναι τα εξής:

- α. Επαφή και επίτευξη κλίματος συμπάθειας και εμπιστοσύνης με τα άτομα της μειονότητας.
- β. Εξατομικευμένη αντιμετώπιση αυτών.
- γ. Ενίσχυση των ατόμων της μειονότητας για έκφραση των πραγματικών προβλημάτων που βιώνουν. Αυτό προϋποθέτει ότι θα τα εκφράζουν χωρίς φόβο και δυσπιστία για το έργο του Κοινωνικού Λειτουργού και για το ρόλο του γενικότερα.
- δ. Συμβουλευτική βοήθεια με σκοπό την βελτίωση των καθημερινών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα άτομα της μειονότητας. Τέτοια προβλήματα αφορούν στη βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων, στις συγκρούσεις που πιθανόν να βιώνουν, και γενικότερα σ' όλα εκείνα τα προβλήματα που μπορούν να συναντήσουν στην καθημερινή ζωή τους.
- ε. Συμβολή και βοήθεια σε δυσκολίες των ατόμων της μειονότητας σε θέματα οικονομικά - διοικητικά - εργασιακά. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την γνώση των φορέων της ευρύτερης κοινότητας και την πραγματοποίηση παραπομπών.

Επίσης, ένας Κοινωνικός Λειτουργός, έχει την δυνατότητα να εφαρμόσει στην κοινότητα και κοινωνική εργασία με ομάδες. Αυτό βέβαια, μπορεί να επιτευχθεί αφού πραγματοποιηθεί μία σχετική ενημέρωση για τους σκοπούς και τη γενικότερη λειτουργία των ομάδων αυτών. Έτσι, υπάρχει η δυνατότητα για τη δημιουργία ομάδων: α) ειδικών ενδιαφερόντων, β) ενημέρωσης για διάφορα θέματα που ενώ απασχολούν όλους, οι περισσότεροι στη μειονότητα ίσως δε γνωρίζουν. Επομένως, ιατρικοί,

κοινωνικοί, μορφωτικοί θα μπορούσαν να είναι ορισμένοι τομείς που θα γίνονταν αντικείμενο εργασίας, γ) επιμόρφωσης ατόμων - εθελοντών που θα ήταν διατεθειμένοι να βοηθήσουν στα ζητήματα της μειονότητας.

Και στη κοινότητα, όμως, ένας Κοινωνικός Λειτουργός μπορεί να επιτελέσει πολύπλευρο έργο. Βασικό έργο είναι να βοηθήσει δρώντας ως καταλύτης, τους ανθρώπους της μειονότητας να συνειδητοποιήσουν τα προβλήματά τους και να αγωνισθούν γι' αυτά. Αυτό έχει διπλό κέρδος: από τη μία καλύτερεύουν τους όρους διαβίωσης τους ενώ από την άλλη καθίστανται ικανοί να αγωνισθούν για την ύπαρξη και διαφύλαξη των δικαιωμάτων τους, χωρίς να γίνονται πειθήνια όργανα κανενός που ίσως προσπαθήσει να τους χρησιμοποιήσει.

Όλα τα παραπάνω κάνουν φανερή την ανάγκη ύπαρξης Κοινωνικού Λειτουργού μέσα στην κοινότητα, την ανάγκη χρησιμοποίησης της Κ.Ε.Κ. (Κοινωνική Εργασία με Κοινότητα). Είναι η καλύτερη μέθοδος για να επιτύχουμε: α) την πρόληψη της ατομικής και κοινωνικής παθολογίας, β) την αποφυγή περιθωριοποίησης και αποξένωσης της μουσουλμανικής μειονότητας, γ) την εξομάλυνση των σχέσεων των χριστιανών με τους μουσουλμάνους με στόχο την ευημερία τους, και, δ) τη χειραφέτηση του πληθυσμού της κοινότητας και την κατανόηση ότι στόχος των προγραμμάτων των κοινωνικών υπηρεσιών είναι να καλύψουν ανθρώπινες ανάγκες, να προωθήσουν την κοινοτική ευημερία να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των ανθρώπων να δώσουν λύση σε ατομικά και κοινωνικά προβλήματα να συμβάλλουν στην πρόληψη της ατομικής και κοινωνικής παθολογίας (Βαγγέλης Κυριακάκης, 1986, σελ. 189).

Είναι δικαίωμα όλων να ζητούν τη στήριξη, τη συμβουλή, τη βοήθεια όχι μόνο για να αντιμετωπίσουν την κρίση αλλά για να την προλάβουν. Δεν θα πρέπει να καταφθάνουν στις κοινωνικές υπηρεσίες όταν περιέλθουν σε κατάσταση ανικανότητας και αδυναμίας να δεχθούν βοήθεια από οποιοδήποτε άλλο φορέα. (οικογένεια, φιλικό-συγγενικό, κοινωνικό περιβάλλον). Όλοι έχουν δικαίωμα να διεκδικήσουν περισσότερη προσοχή,

περισσότερη βοήθεια, περισσότερες κοινωνικές υπηρεσίες οργανωμένες σε τοπική βάση. Υπηρεσίες που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες και στις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής και των κατοίκων τους.

Βέβαιη προϋπόθεση για όλα αυτά είναι ή ύπαρξη Κοινωνικού Λειτουργού με φαντασία και διάθεση για εργασία και για δοκιμές και απορρίψεις όταν αυτό κριθεί αναγκαίο. Ανοιχτό στις νέες ιδέες προετοιμασμένο να δεχθεί την προοπτική του λάθους και να ξαναδοκιμάσει.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

A. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Ερώτηση 1

- Ποιά επαγγέλματα κυρίως εξασκούν οι Μουσουλμάνοι;

Ερώτηση 2

- Το επάγγελμά τους εξασκείται μετά από:

- α. Φοίτηση σε κάποια σχολή
- β. Εμπειρική μάθηση
- γ. Κάτι άλλο

Ερώτηση 3

- Η γυναίκα της μουσουλμανικής μειονότητας προσφέρει στην παραγωγική διαδικασία;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ
- ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Ερώτηση 4

- Στην παραγωγική διαδικασία προσφέρουν τα παιδιά;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ
- ΔΕΝ ΞΕΡΩ

B. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ερώτηση 5

- Τα παιδιά των Μουσουλμάνων είναι συνήθως απόφοιτοι:
 - α. Δημοτικού
 - β. Γυμνασίου
 - γ. Λυκείου
 - δ. Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
 - ε. Δεν πάνε σχολείο

Ερώτηση 6

- Η εκπαίδευση των παιδιών των Μουσουλμάνων μετά το δημοτικό συνεχίζεται σε;
 - α. Μειονοτικό σχολείο
 - β. Ελληνικό σχολείο
 - γ. Και στα δύο

- Για ποιούς λόγους;

Ερώτηση 7

- Οι ανώτατες σπουδές που γίνονται συνήθως;
 - α. Στην Ελλάδα
 - β. Στην Τουρκία
 - γ. Άλλη χώρα
 - δ. Δεν γνωρίζω

Ερώτηση 8

- Ακολουθούν την εκπαιδευτική διαδικασία στον ίδιο βαθμό τα κορίτσια με τα αγόρια;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Ερώτηση 9

- Αν όχι για ποιό λόγο;

Γ. ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Ερώτηση 10

- Η πλειοψηφία των Μουσουλμάνων κατοικεί κυρίως;

α. Στις πόλεις

β. Στα χωριά

γ. Δεν γνωρίζω

Ερώτηση 11

- Οι περισσότεροι Μουσουλμάνοι διαμένουν σε ιδιόκτητες κατοικίες;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Ερώτηση 12

- Οι περισσότεροι Μουσουλμάνοι κατοικούν σε;
 - α. Παλιά σπίτια (πριν τη δεκαετία του '60)
 - β. Καινούργια σπίτια
 - γ. Και στα δυο
 - δ. Δεν γνωρίζω

Δ. ΚΙΝΗΤΗ - ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

Ερώτηση 13

- Στην πλειοψηφία τους οι Μουσουλμάνοι είναι ιδιοκτήτες γης;
 - ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
 - ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Ερώτηση 14

- Πιστεύετε ότι υπάρχουν προβλήματα στην απόκτηση κινητής ή ακίνητης περιουσίας των Μουσουλμάνων;
 - ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
 - ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Ερώτηση 15

- Αν ναι, ποιά είναι αυτά;

Ε. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Ερώτηση 16

- (Διατυπώστε με αριθμό προτεραιότητας ποιά από τα παραπάνω συμβαίνουν)

Οι Μουσουλμάνοι συγκεντρώνουν τα χρήματά τους για:

- α. να αγοράσουν ακίνητη ή κινητή περιουσία στην Ελλάδα
- β. να εγκατασταθούν στην Τουρκία
- γ. να εγκατασταθούν σε άλλες χώρες του εξωτερικού
- δ. να μεταναστεύσουν στο εσωτερικό
- ε. κάτι άλλο: _____
- στ. δεν γνωρίζω

ΣΤ. ΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Ερώτηση 17

- Η κρατική μέριμνα όσον αφορά στην οικονομική αντιμετώπιση για τους Μουσουλμάνους είναι επαρκής;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ
- ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Ερώτηση 18

- Αν όχι, ποιά προβλήματα υπάρχουν;

2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

A. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΩΝ - ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

Ερώτηση 19

- Νομίζετε ότι υπάρχουν προβλήματα στις σχέσεις Μουσουλμάνων και Χριστιανών πολιτών;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Ερώτηση 20

- Αν ΝΑΙ ποιά νομίζετε ότι είναι αυτά;

Ερώτηση 21

- Αν ΟΧΙ η επαφή μεταξύ τους είναι:

(Σημειώστε και πάνω από μια απάντηση)

α. φιλική

β. τυπική

γ. αδιάφορη

δ. κάτι άλλο

ε. δεν γνωρίζω

B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΞΗ - ΘΕΣΗ

Ερώτηση 22

- Η πλειοψηφία των Μουσουλμάνων σε ποιά κατά τη γνώμη σας κοινωνικοοικονομική τάξη ανήκει;

Γ. ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Ερώτηση 23

- Ποιός πιστεύετε ότι είναι ο τρόπος ψυχαγωγίας που επιλέγουν;
- α. Ομαδικές εκδηλώσεις (γιορτές, γάμοι, κ.τ.λ.)
 - β. Κέντρα ψυχαγωγίας (μπαρ, ταβέρνες, κ.τ.λ.)
 - γ. Καφεενεία
 - δ. Μέσα στο σπίτι (τηλεόραση, ραδιόφωνο)
 - ε. Αθλητικές εκδηλώσεις
 - στ. Κάτι άλλο: _____
 - ζ. Δεν γνωρίζω

Ερώτηση 24

- Καλύπτονται κατά τη γνώμη σας οι ανάγκες τους σ' αυτόν τον τομέα;
- ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
 - ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Ερώτηση 25

- Αν ΟΧΙ ποιές ελλείψεις πιστεύετε ότι υπάρχουν;

Ερώτηση 26

- Από ποιές πηγές γίνεται η ενημέρωση των Μουσουλμάνων;

- α. Τηλεόραση
- β. Ραδιόφωνο
- γ. Ελληνικός Τύπος
- δ. Τουρκικός Τύπος
- ε. Κάτι άλλο: _____
- στ. Δεν γνωρίζω

Δ. ΓΑΜΟΙ

Ερώτηση 27

- (Σημειώσατε όσα ισχύουν)

Όσον αφορά στη μουσουλμανική μειονότητα τελούνται γάμοι μεταξύ:

- α. Των τριών εθνολογικών στοιχείων (Τουρκογενείς, Πομάκοι, Αθίγγανοι)
- β. Των Τουρκογενών
- γ. Των χριστιανών και των μουσουλμάνων
- δ. Κάτι άλλο: _____
- ε. Δεν γνωρίζω

Ερώτηση 28

- Υπάρχουν διαζύγια ανάμεσα στους Μουσουλμάνους;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ
- ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Ερώτηση 29

- Αν όχι για ποιούς λόγους;

Ε. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ερώτηση 30

- Οι οικογένειες των Μουσουλμάνων είναι κυρίως πυρηνικές; (εξήγηση)

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ
- ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Ερώτηση 31

- Όσον αφορά στη λήψη αποφάσεων μέσα στη μουσουλμανική οικογένεια συνήθως κυριαρχεί η γνώμη

- α. Του άνδρα
- β. Της γυναίκας
- γ. Των δυο εξίσου
- δ. Κάτι άλλο: _____

Ερώτηση 32

- Πιστεύετε ότι η γυναίκα, κατέχει ισότιμη θέση με τον άντρα όσον αφορά στη λειτουργία της οικογένειας και ειδικότερα στην οικονομική διαχείριση, στη λύση προβλημάτων και στις κοινές δραστηριότητες;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΞΕΡΩ

3. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

A. ΗΘΗ - ΕΘΙΜΑ

Ερώτηση 33

- Ποια θρησκευτικά έθιμα υπάρχουν στη μουσουλμανική μειονότητα;

Ερώτηση 34

- Ποιά εθνικά έθιμα τελούνται; (π.χ. εθνικές εορτές, κ.τ.λ.)

Ερώτηση 35

- Η παράδοση των μουσουλμάνων διατηρείται έντονα και αναλλοίωτα από τους σημερινούς νέους;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ
- ΔΕΝ ΞΕΡΩ

B. ΡΟΛΟΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥΣ

Ερώτηση 36

- Η μουσουλμανική θρησκεία απαγορεύει κάποιες δραστηριότητες;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

Ερώτηση 37

- Αν ΝΑΙ ποιές είναι αυτές οι απαγορεύσεις;

Γ. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΗΓΕΤΗΣ

Ερώτηση 38

- Ποιά είναι η θρησκευτική ιεραρχία της μουσουλμανικής θρησκείας;

Ερώτηση 39

- Με ποιόν τρόπο εκλέγεται ο ανώτατος θρησκευτικός ηγέτης;

Ερώτηση 40

- Ποιές είναι οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του ανώτατου θρησκευτικού ηγέτη;

Ερώτηση 41

- Συνήθως ποιές είναι οι σχέσεις του θρησκευτικού ηγέτη και της πολιτείας;

Δ. ΕΘΝΙΚΗ - ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

Ερώτηση 42

- Κατά τη γνώμη σας η πλειοψηφία των μουσουλμάνων νιώθουν σαν Έλληνες ή σαν Τούρκοι;

4. ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

A. ΣΤΑΣΗ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Ερώτηση 43

- Επηρεάζει κατά τη γνώμη σας η Τουρκία τη μουσουλμανική μειονότητα στη στάση της απέναντι στην ελληνική πολιτεία;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Ερώτηση 44

- Αν ΝΑΙ αναφέρατε σε ποιούς τομείς;

Ερώτηση 45

- (Σημειώστε όσα ισχύουν)

Οι εκάστοτε σχέσεις Ελλάδος - Τουρκίας επηρεάζουν τη μουσουλμανική μειονότητα στο να:

α. Συνεργάζονται αρμονικά χριστιανοί και μουσουλμάνοι

β. Ενισχύονται τα αντιεθνικά συναισθήματα

γ. Ενισχύονται φιλελληνικά συναισθήματα

δ. Φεύγουν στην Τουρκία οι μουσουλμάνοι

ε. Διαταράσσονται οι σχέσεις μεταξύ Μουσουλμάνων-Χριστιανών της Θράκης

στ. Δεν γνωρίζω

ζ. Κάτι άλλο: _____

Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

Ερώτηση 46

(Σημειώστε όσα ισχύουν)

- Οι Μουσουλμάνοι βουλευτές πιστεύετε ότι σε σχέση με τη μουσουλμανική μειονότητα επηρεάζουν ώστε να:
 - α. Συνεργάζονται οι Μουσουλμάνοι με τους Χριστιανούς πολίτες στη Θράκη
 - β. Συνειδητοποιούν τις ανάγκες τους οι μουσουλμάνοι
 - γ. Καλύπτονται οι ανάγκες - δικαιώματά τους
 - δ. Χρησιμοποιείται η μειονότητα για προσωπικές τους φιλοδοξίες
 - ε. Αποδέχονται την κρατική οικονομική πολιτική
 - στ. Αποδέχονται την κρατική πολιτική πάνω σε θέματα παιδείας
 - ζ. Αποδέχονται την κρατική πολιτική πάνω σε θρησκευτικά θέματα
 - η. Δεν γνωρίζω
 - θ. Κάτι άλλο: _____

Γ. ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ

Ερώτηση 47

(Σημειώσατε όσα ισχύουν)

- Πιστεύετε ότι το Τουρκικό Προξενείο σε σχέση με τη μουσουλμανική μειονότητα επηρεάζει, ώστε να:
 - α. Συνεργάζονται Μουσουλμάνοι με Χριστιανούς πολίτες στη Θράκη
 - β. Διεκδικούν κάποια δικαιώματά τους
 - γ. Έχουν επικοινωνία και επαφή οι Μουσουλμάνοι με την Τουρκία
 - δ. Αποδέχονται την κρατική πολιτική πάνω σε θέματα που αφορούν στη μειονότητα
 - ε. Ενισχύονται οικονομικά οι Μουσουλμάνοι για την απόκτηση ακίνητης περιουσίας
 - στ. Δεν γνωρίζω
 - ζ. Κάτι άλλο: _____

Δ. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Ερώτηση 48

- Πιστεύετε ότι στο μέλλον υπάρχουν κάποιοι κίνδυνοι για τη Θράκη;
 - ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
 - ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ

(Αν ΟΧΙ πήγαινε στην ερώτηση 51)

Ερώτηση 49

- Αν ΝΑΙ ποιοί είναι αυτοί οι κίνδυνοι κατά τη γνώμη σας;

Ερώτηση 50

- Ποιές είναι οι απόψεις σας και οι προτάσεις σας για την καλύτερη αντιμετώπιση των κινδύνων στο μέλλον;

Ε. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΑΝΑΓΚΕΣ

Ερώτηση 51

- Πιστεύετε ότι υπάρχουν κάποια προβλήματα ή ανάγκες που δεν έχουν αναφερθεί προηγούμενα;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

Ερώτηση 52

- Αν ΝΑΙ, ποιά είναι αυτά;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΠΡΑΞΕΙΣ

ΥΠΟΓΡΑΦΕΙΣΑΙ ΕΝ ΛΩΖΑΝΝΗΙ

ΤΗΙ 30 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΙ 24 ΙΟΥΛΙΟΥ 1923

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1923

"Αρθρον 32.

Οι άρτορες ηλικίαν άνω των 18 έτων, οίτινες είναι άγκαστημένοι εις έδαφος άποσπώμενον της Τουρκίας συμφώνως προς την παρούσαν Συνθήκην και οίτινες διαφέρουσι φυλετικώς της πλειονότητος του πληθυσμού του ερθέτου εδάφους, έχουν δικαίωμα επί δύο έτη από της έναρξεως της ισχύος της παρούσης Συνθήκης να άσκήσωσιν έπιλογήν ύπερ της Ίθιγενείας ενός των Κρατών, ένθα ή πλειονότης του πληθυσμού είνε της κύτης φυλής μετά του άτόμου του άσκούντος τό δικαίωμα της έπιλογής και ύπό τον όρον της συγκαταθέσεως του Κράτους τούτου.

"Αρθρον 33.

Οι άσκήσαντες τό δικαίωμα της έπιλογής, συμφώνως προς τάς διατάξεις των άρθρων 31 και 32, ήρτίλουσιν, έντός των ήπουμένων δωδεκα μηνών, να μεταφέρωσι την κατοικίαν των εις τό Κράτος ύπερ ου ήσκησαν την έπιλογήν.

Είνε έλευθεροι να διατηρήσωσι την ήν κατήνται άκίνητον περιουσίαν έν τω εδάφει του Κράτους, ένθα είχαν την κατοικίαν των από της παρ' αυτών γνησμένης έπιλογής.

Δύνανται δε να άποκηρίσωσι τά κινήτά αυτών πάσης φύσεως, χωρίς να υποβληθώσιν ένεικα τούτου εις ουδέν είσπρακτικόν ή έξπρακτικόν τέλος ή δασμόν.

"Αρθρον 34.

Υπό την έπιούλκην των συμφωνιών, αίτινες θα άπέβηκιν άγκυραίαι μεταξύ των Κυβερνήσεων των άσκουσών την έν ταύς άποσπώμενης της Τουρκίας χωρίας έξουσίαν και των Κυβερνήσεων των χωρών ένθα είνιν άγκαστημένοι, οι άρτορες ηλικίαν άνω των 18 έτων τούτοι άπήκοοι, οι κατήκομοι εξ εδάφους άποσπώμενου της Τουρκίας δύνανται της παρούσης Συνθήκης και άγκαστημένοι εις τό έξωτερικόν κατά την έναρξιν της ισχύος κύτης, δύνανται να άσκήσωσιν έπιλογήν ύπερ της έπιλοκτούσης έν τη χώρα εξ ής κατήγονται Ίθιγενείας, εάν συνδέωνται φυλετικώς μετά της πλειονότητος του πληθυσμού της χώρας κύτης και εάν ή άσκούσα την έξουσίαν Κυβέρνησις συναίνεση εις τούτο. Τό δικαίωμα τούτο της έπιλογής δένυ να άσκηθή έντός δύο έτων από της έναρξεως της ισχύος της παρούσης Συνθήκης.

"Αρθρον 35.

Αί συμβαλλόμεναι Δυνάμεις άνταλαμβάνουσι την ύποχρέωσιν όπως ουδέν παρεμβάλωσι πρόσκομα εις την άσκησιν του δικαίωματος έπιλογής του περιλαμβανένου υπό της παρούσης Συνθήκης ή των συναμολογηθείσων Συνθηκών Έίκοις μετά της Γερμανίας, Αυστοίας, Βουλγαρίας ή Οδηγκείας, ή υπό Συνθήκης συναμολογηθείσης μεταξύ των συμβαλλόμενων τούτων Δυνάσεων πάλιν της Τουρκίας, ή μιας εξ αυτών και της Ρωσσίας ή μεταξύ αυτών τούτων των συμβαλλόμενων Δυνάσεων και έπιτροπύσης εις τους ένδιαφερομένους την άπόκτησιν πάσης άλλης προστιής κύτης Ίθιγενείας.

"Αρθρον 36.

Αί σύβοι άκολουθούσι την κατάστασιν των σιζόντων αυτών και τά ηλικία κτύ των 18 έτων τώνκ την των γονέων των διά τάν όποι άραξ εις την έσκαμολήν των διατάξεων του παρόντος Τμήματος.

ΤΜΗΜΑ Γ.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ

"Αρθρον 37.

Η Τουρκία άνταλαμβάνει την ύποχρέωσιν όπως κι έν τοις άρθροις 38—44 περιεχόμεναι διατάξεις άναγκασθεύων ως θεμελιώδεις νόμοι, όπως ουδέις νόμος ή κανονισμός ή έπίσημις τις πράξις διαταλώσιν έν αντίρρηση ή έν αντίθεση προς τάς διατάξεις κύτης και όπως ουδέις νόμος ή κανονισμός ή έπίσημος τις πράξις καθισχύωσιν αυτών.

"Αρθρον 38.

Η Τουρκική Κυβέρνησις άνταλαμβάνει την ύποχρέωσιν να παρέχη εις πάντας τους κατοίκους της Τουρκίας πλήρη και από την προστισίαν της ζωής και της έλευθερίας αυτών, ίδιαικρίτως γνησσεως, εθνικότητος, γλώσσης, φυλής ή θρησκείας.

Πάντες οι κάτοικοι της Τουρκίας δικαιοδύται να προσθεύωσιν έλευθερώς, δημοσίαι τε και κατ' ίδιαν, πᾶσαν πίστιν, θρησκείαν ή δοξασίαν έν ή άσκήσις δέν ήθελεν είναι άσυμβίβαστος προς την δημοσίαν τάξιν και τά χρηστά ήθη.

Αι μή προσερχόμεναι μειονότητες θα άπολαύωσιν πλήρως της έλευθερίας κυλιφορίας και μεταναστευσεως, υπό την έπιούλκην των έρχομένων έρ' όλου ή μέρος του εδάφους, εις άπαντας τους τούρκους ύπερχοους μέτρων, άτινα ήθελεν τυχόν έκρηθί ένπό της Τουρκικής Κυβερνήσεως χάριν της εθνικής άμύνης και της τηρήσεως της δημοσίας τάξεως.

Οι ανήκοντες εις μη μουσουλμανικὰς μειονότητες τούρκου θά απολαύωσι τῶν κῦτῶν ἀστικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων ὧν καὶ οἱ μουσουλμάνοι.

Πάντες οἱ κάτοικοι τῆς Τουρκίας, ἔνευ διακρίσεως θρησκευύματος, θά ὦσιν ἴσοι ἀπέναντι τοῦ νόμου.

Ἡ διαφορὰ θρησκευίας, δοξασίας ἢ πίστεως δὲν θρεῖται νὰ ἀποτελέσῃ κώλυμα δι' οὐδένα τούρκου ὑπῆκοον ὡς πρὸς τὴν ἀπόλυσιν τῶν ἀστικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων καὶ ἰδίᾳ τὴν παραδοχὴν εἰς τὰς δημοσίας θέσεις, ἐξαιώματα καὶ τιμὰς ἢ τὴν ἐξέσκησιν τῶν διαφόρων ἐπαγγελματίων καὶ βιομηχανιῶν.

Οὐδεὶς περιορισμὸς θέλει ἐπιβληθῆν κατὰ τῆς ἐλευθέρας χρήσεως παρὰ πικτὸς τούρκου ὑπῆκοου οἰκισθῆποτε γλώσσης, εἴτε ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς ἢ ἐμπορικαῖς σχέσεσιν, εἴτε ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν, τὸν τύπον καὶ πάσης φύσεως δημοσιεύματα, εἴτε ἐν ταῖς δημοσίαις συναθροίσεσιν.

Παρὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐπισήμου γλώσσης, θά παρέχωνται εἰ ἐπιπροσέχουσαι εὐκολίαι εἰς τοὺς τούρκους ὑπῆκοους, τοὺς λαλοῦντας γλώσσαν ἑλλην ἢ τὴν τουρκικὴν, διὰ τὴν προσφορικὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης κῦτῶν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων.

"Αρθρον 40.

Οἱ τούρκοι ὑπῆκοοι, οἱ ανήκοντες εἰς μη μουσουλμανικὰς μειονότητας, θά απολαύωσι νομικῶς καὶ πραγματικῶς τῆς κῦτῆς προστασίας καὶ τῶν κῦτῶν ἐγγυήσεων ὧν ἀπολαύουσι καὶ οἱ λοιποὶ τούρκοι ὑπῆκοοι. Θά ἔχωσιν ἰδίως ἴσον δικαίωμα νὰ συνιστῶσι, διευθύνωσι καὶ ἐπιτελοῦσιν, ἰδίαις δαπάναις, πικτὸς εἶδους φιλανθρωπικὰ, θρησκευτικὰ ἢ κοινωνικὰ ἰδρύματα, σχολεῖα καὶ λοιπὰ ἐκπαιδευτήρια. μετὰ τοῦ δικαιώματος νὰ ποιῶνται ἐλευθέρως ἐν αὐτοῖς χρῆσιν τῆς γλώσσης τῶν καὶ νὰ τελῶσιν ἐλευθέρως τὰ τῆς θρησκευίας τῶν.

"Αρθρον 41.

Ἐν ταῖς πόλεσι καὶ περιφερείαις, εἴθι διαμένει σημαντικὴ ἀναλογία ὑπῆκοων μὴ μουσουλμάνων, ἢ Τουρκικῆ Κυβέρνησις θά παρέχῃ, ὡς πρὸς τὴν δημοσίαν ἐκπαιδευσιν, τὰς προσηκούσας εὐκολίας πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐν ταῖς δημοτικαῖς σχολαῖαις παρασχῆς, ἐν τῇ ἰδίᾳ κῦτῶν γλώσση, τῆς διδασκαλίας εἰς τὰ τέκνα τῶν ἐν λόγῳ τούρκων ὑπῆκοων. Ἡ διατάξις κῦτῆ δὲν κωλύει τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν νὰ καταστήσῃ ὑποχρεωτικὴν τὴν διδασκαλίαν τῆς τουρκικῆς γλώσσης ἐν ταῖς εἰρημέναις σχολαῖαις.

Ἐν ταῖς πόλεσι καὶ περιφερείαις, εἴθι ὑπάρχει σημαντικὴ ἀναλογία τούρκων ὑπῆκοων ἀνήκοντων εἰς μη μουσουλμανικὰς μειονότητας, θέλει ἐξασφαλισθῆ εἰς τὰς μειονότητας ταῦτας δικαία συμμετοχὴ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν χρηματικῶν ποσῶν, ἅτινα τυγχόν θά ἐχορηγοῦντο ἐκ τοῦ δημοσίου χρημάτος ὑπὸ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους ἢ τῶν δημοτικῶν καὶ λοιπῶν προϋπολογισμῶν ἐπὶ ἐκπαιδευτικῶ, θρησκευτικῶ ἢ φιλανθρωπικῶ σκοπῶ.

Τὰ πρὸς ταῦτα θά καταβάλλωνται εἰς τοὺς ἀρμοδίους ἀντιπροσώπους τῶν ἐνδιαφερομένων καθιδρυμάτων καὶ ὁργανισμῶν.

"Αρθρον 42.

Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις δέχεται νὰ λάβῃ ἀπέναντι τῶν μὴ μουσουλμανικῶν μειονότητων, ὅσον ἀφορᾷ τὴν οἰκογενειακὴν ἢ προσωπικὴν κῦτῶν κατάστασιν, πάντα τὰ κατάλληλα μέτρα, ὅπως τὰ ζητήματα ταῦτα κανονίζωνται σύμφωνα πρὸς τὰ εἴθιμα τῶν μειονότητων τούτων.

Τὰ μέτρα ταῦτα θέλουσιν ἐπιξεργασθῆ εἰδικαί ἐπιτροπαι, ἀποτελούμεναι ἐξ ἴσου ἀριθμοῦ ἀντιπροσώπων τῆς Τουρκικῆς Κυβέρνησεως καὶ μιᾶς ἐκάστης τῶν ἐνδιαφερομένων μειονότητων. Ἐν περιπτώσει διαφωνίας, ἢ Τουρκικῆ Κυβέρνησις καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν θέλουσι διορίσει, ἀπὸ κοινῆς, ἐπιδικαιτητὴν ἐκλεγόμενον μετὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν νομοκλῶν.

Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ὑποχρεοῦται νὰ παρέχῃ πᾶσαν προστασίαν εἰς τὰς ἐκκλησίας, συναγωγὰς, νεκροταφεῖα καὶ λοιπὰ θρησκευτικὰ καθιδρύματα τῶν εἰρημένων μειονότητων. Εἰς τὰ εὐαγγῆ-καθιδρύματα ὡς καὶ τὰ θρησκευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ κατστήματα τῶν κῦτῶν μειονότητων, τῶν ἤδη εὐρισκομένων ἐν Τουρκίᾳ, θά παρέχῃται πᾶσα εὐκολία καὶ ἄδεια, ἢ δὲ Τουρκικὴ Κυβέρνησις, προκειμένου περὶ ἰδρύσεως νέων θρησκευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων, οὐδεμίαν θέλει ἀρνηθῆ ἐκ τῶν ἀναγκαίων εὐκολιῶν, κίτινες ἐχρῶσιν ἐξασφαλισθῆ εἰς τὰ λοιπὰ ἰδιωτικὰ καθιδρύματα ὁμοίας φύσεως.

"Αρθρον 43.

Οἱ εἰς τὰς μὴ μουσουλμανικὰς μειονότητας ἀνήκοντες τούρκοι ὑπῆκοοι δὲν θά ᾤσιν ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκτελῶσι πράξεις ἀποτελούσας παρέσβησιν τῆς πίστεως ἢ τῶν θρησκευτικῶν τῶν εἰθιμῶν, οὔτε θά περιπέτωσιν εἰς ἀνικανότητα τινα ἀρνούμενοι νὰ παραστῶσιν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἢ νὰ ἐκτελέσωσι νόμιμὸν τινα πρᾶξιν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἰσομαδικίας τῶν ἀναπαύσεως.

Οὐγ ἦττον, ἢ διατάξις κῦτῆ δὲν ἀπαλλάσσει τοὺς τούρκους τούτους ὑπῆκοους τῶν ὑποχρεώσεων, κίτινες ἐπιβάλλονται εἰς πάντας τοὺς λοιποὺς τούρκους ὑπῆκοους πρὸς τήρησιν τῆς δημοσίης τάξεως.

"Αρθρον 44.

Ἡ Τουρκία παρεδέχεται ὅπως εἰ διατάξεις τῶν προηγουμένων ἔθρων τοῦ παρόντος Τμήματος, ἐφ' ὅσον ἀφορῶσιν εἰς τοὺς μὴ μουσουλμάνους ὑπῆκοους τῆς Τουρκίας, ἀποτελέσωσιν ὑποχρεώσεις διεθνούς συμφέροντος καὶ τελεῶσιν ὑπὸ τὴν ἐγγυήσιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Αἱ διατάξεις κῦται δὲν δύνανται νὰ τροποποιηθῶσιν ἔνευ τῆς

συγκαταθέσως τῆς πλειοψηφίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἡ Βρετανικὴ Αὐτοκρατορία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ἰαπωνία ὑποχρεοῦνται διὰ τῆς παρούσης Συνθήκης νὰ μὴ ἀνηθῶσι τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν εἰς πᾶσαν τροποποίησιν τῶν εἰρημένων ἄρθρων, ἢν ἤθελε κατὰ τοὺς νομίμους τύπους ἀποφασίσει ἡ πλειοψηφία τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

Ἡ Τουρκία δέχεται ὅπως πᾶν Μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιτύρῃ τὴν προσοχὴν τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ πάσης παραβάσεως ἢ κινδύνου παραβάσεως οἰασδήποτε τῶν ὑποχρεώσεων τούτων καὶ ὅπως τὸ Συμβούλιον δύναται νὰ ἐνεργῇ καθ' ὁλιονδήποτε τρόπον καὶ παρέχῃ οἰασδήποτε ὀδηγίας κρινόμενας καταλλήλους καὶ ἀποτελεσματικὰς ἐν τῇ περιστάσει.

Ἡ Τουρκία δέχεται πρὸς τούτους ὅπως, ἐν περιπτώσει διγερνομίας ἐπὶ νομικῶν ἢ πραγματικῶν ζητημάτων κρουσάντων τὰ ἔθρα ταῦτα, μεταξὺ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως καὶ μιᾶς οἰασδήποτε τῶν λοιπῶν ὑπογραψασῶν τὴν παρούσαν Συνθήκην Δυνάμεων ἢ πάσης ἄλλης Δυνάμεως Μέλους τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἡ τοιαύτη διγερνομία θεωρηθῆ ὡς διεθνὺς χαρακτηριστῆρας διαφορᾶ κατὰ τὸ γράμμα τοῦ ἀρθροῦ 14 τοῦ Συμφώνου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις δέχεται ὅπως πᾶσα τοιοῦτου εἶδους διαφορᾶ, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ ἑτέρου τῶν Μερῶν, παραπέμπηται εἰς τὸ Διαρκὲς Δικαστήριον Διεθνῶς Δικαιοσύνης. Ἡ ἀπόφασις τοῦ Διαρκοῦς Δικαστηρίου θὰ ἢ ἀνεκλήτως, θὰ ἔχη δὲ τὴν ἰσχὴν καὶ τὸ κύρος ἀποφάσεως ἐκδοθείσης δυνάμει τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Συμφώνου.

Ἄ ρ θ ρ ν 45.

Τὰ ἀναγνωρισθέντα διὰ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Τμήματος δικαιώματα εἰς τὰς ἐν Τουρκίᾳ μὴ μουσουλμανικὰς μειονότητες, ἀναγνωρίζονται ἐπίσης ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς ἐν τῷ ἔδαφει αὐτῆς εὐρισκομένας μουσουλμανικὰς μειονότητας.

— 11 —

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

11

Νέα εθνολογική συνθεση.

Υστερα ήλθε η Ελληνο-Τουρκική Σύμβαση για την υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών που κλείνει τη σειρά των μεγάλων εθνολογικών μεταναστεύσεων της εποχής 1912-1924. Η Σύμβαση αυτή είχε ως αποτέλεσμα να αλλάξει πέρα πέρα την εθνολογική συνθεση όλων των χωρών που βρισκόνται τριγύρω από το Αιγαίο και τη Μουρθε Θάλασσα. Η Μακεδονία άδειασε πια οριστικά από Τούρκους και στη θέση τους άφηκε διπλάσιους αριθμούς από Έλληνες της Θράκης και της Μικράς Ασίας. Οι Τούρκοι πήγαν και εγκατεστάθηκαν στην Ιωνία, στον Πόντο, στα περσιώχωρα της Βόλης και σε άλλα μέρη αλλοτε Ελληνικά.

Η περίοδος αυτή είναι απ' εκείνες που σημειώνουν το τέλος μιας πάλης στην ιστορία. Επειτα απ' αυτήν, η σκηνή παρουσιάζεται εντελώς διαφορετική. Τελειώνει ένας κύκλος στην ιστορία των τριών αυτών λαών, του Ελληνικού, του Τουρκικού και του Βουλγαρικού. Για μας τους Έλληνες, ο κύκλος αυτός αρχίζει στο δεκάτο αιώνα προ Χριστού, όταν οι πρώτοι Έλληνες αποικοί, ακολουθώντας τον Ανδροκλά τον Καδοίδη, βγήκαν στη Μικρά Ασία, και τελειώνει, ύστερα από τριάντα αιώνες, την ημέρα - 17 Δεκεμβρίου 1924 για την ακρίβεια - που έφυγε η τελευταία καρδιά ανταλλαξιμής, με το ατμόπλοιο «Αυραζία» απ' τη Μερσίνα. Για τους Τούρκους ο κύκλος είναι συντομότερος. Αρχίζει στο 1371, οπότε οι πρώτοι Τούρκοι εγκατεστάθηκαν στη Μακεδονία, μετά την νίκη του Σουλταν Μουράτ του Α' στο Κέρμενι της Θράκης, και τελειώνει την 26 Δεκεμβρίου 1924 - ύστερα από 553 χρόνια - την ημέρα που ντεχωρήσαν από τη Θεσσαλονίκη, με το ατμόπλοιο «Τσαρ Φερδιναντ», οι τελευταίοι ανταλλαξιμοί Μουσουλμανοί της Μακεδονίας. Επίσης, η ιστορική πάλη μεταξύ Ελλήνων και Βουλγάρων για τη Μακεδονία που άρχισε στους Βυζαντινούς χρόνους, πλησιάζει προς το τέλος, χωρί στην ανταλλαγή των πληθυσμών.

Αν σήμερα, μετά την καταστροφή του 1922, η Μικρά Ασία και η Ανατολική Θράκη ευμεινόν ερημικές από Ελληνισμό, η μάχη μας παραγορία είναι το ότι τουλάχιστο η Μακεδονία έγινε πια καθαρά Ελληνική. Αρκεί να πω - και αυτό θα φανεί από τις στατιστικές που δημοσιεύω παρακάτω - ότι, ενώ, στο 1912, σαν πρωτοπήραμε τη Μακεδονία, η αναλογία μεταξύ Ελλήνων και αλλοφυλών ητο 43% με 57% (μολονότι και τότε υπερέτρουσαμε απέναντι κάθε άλλης εθνικότητας χωριστά), σήμερα έχουμε 88% με 12%.

Είναι ανάγκη να τονισθεί: η ριζική αυτή μεταβολή, δίως στο εξωτερικό, όπου πολλοί εξακολουθούν ακόμη να μιούν για τη Μακεδονία ώσαν να επρόκειτο πάντοτε για την προ του 1912 κατάσταση.

ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΜΙΑ ΑΛΛΗ ΧΩΡΑ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙ ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΒΑΣΙΖΟΜΕΝΗ ΣΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟ.

Αθήναι, 29 Μαρτίου 1925

Α.Α. ΠΑΛΛΗΣ

Α.Α. Πάλλης, Στατιστική Μελέτη περί των φυλετικών μεταναστεύσεων, Αθήναι 1925, σελ. 3-4

12

Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, Η Έξοδος, τόμος Α', σ. κ-κγ

Απειλές Ντεμιρέλ για τη μειονότητα

Οι απειλές εντυπωσίασαν τον προεδρεύοντα της Επιτροπής Συνταγματικών στην Ελλάδα αρμόδιο του κ. Κων. Μητσοτάκη, μετέπειτα για μερικές εβδομάδες στην κ. Υπερέλ εναντίον της μειονότητας της Θράκης.

Ο εκπρόσωπος Τύπου του υπουργείου Εξωτερικών κ. Μαν. Καλαμάρας εξέφρασε τη λύπη του για τις δηλώσεις του Τούρκου πρωθυπουργού ο οποίος όπως γράφει «δεν έκανε τις δηλώσεις μας ούτε κτηνίατρος ή άλλος διαλυρυστικός πρόβατος που να ελαφραίνει υπό τις εξουλιανίες των ελληνικών ορεινών στόμαχων».

Παραποίηση

Τα δύο κράτη ο κ. Ντεμιρέλ προσέβαλε ο εκπρόσωπος, σπαστούν μια βόμβα παραποίησης της ιστορίας πραγματικότητας, όπως μαρτυρεί και μόνο το γεγονός ότι στους 120.000 μουσουλμάνους της Θράκης δεν αντιστοιχούν σήμερα παρά λίγες χιλιάδες Έλληνες στην Κωνσταντινούπολη, Άδρα και Τένεδος.

Υπό τον ανάλογη της συνθήκες κοινότητας και κοινότητας που δεν οι μουσουλμάνοι της Θράκης υπακούει στην Τουρκία πρωθυπουργό της δηλώσεως του Τούρκου πρωθυπουργού κ. Τουλκί στην Εθνοσυνέλευση της χώρας του ότι «στην Ελλάδα η μουσουλμανική μειονότητα είναι ελεύθερη, όπως είναι στην Τουρκία, αν και εμείς ταυτόχρονα, δεν έχουμε ούτε τις ελευθερίες».

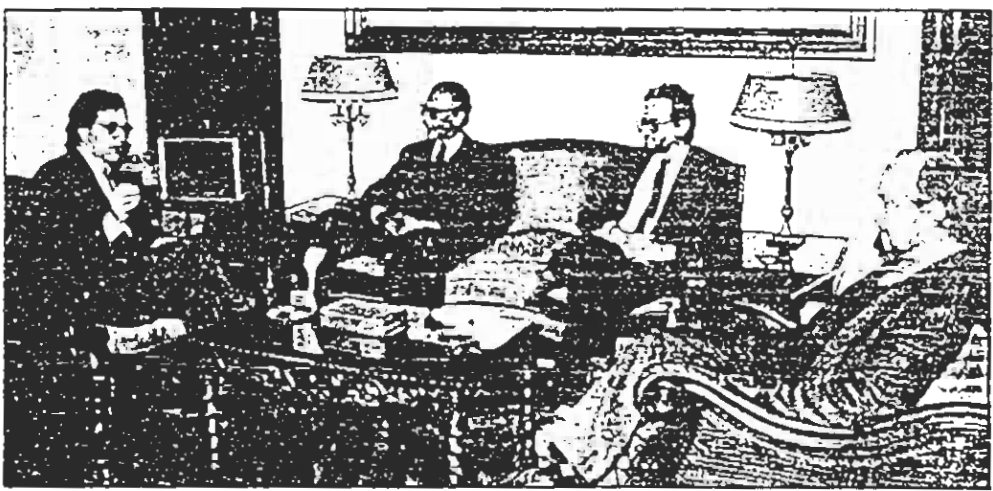
Μέτρα

Ο κ. Τούρκος πρωθυπουργός προέβλεπε στις προκλήσεις του δηλώσεως αυτές μετά τη συνάντησή του με το δικατορικό Ροδόπης κ. Φαίκογλου ο οποίος τον παροτρύνει την κατάσταση διαφυλάττει και αλλοιώνει.

Η Τουρκία, είπε ο κ. Ντεμιρέλ, δεν σκοπεύει να μετατρέψει παράλληλα την προέλευση της μειονότητας της Θράκης από διαδοχικούς τον κ. Φαίκογλου ότι η Άγκυρα θα είναι σημαντικό θέμα για την «αποκατάσταση των προελεύσεων» και ότι «θα λάβει μέτρα για την παύση της μειονότητας».

Στη συνάντηση Ντεμιρέλ - Φαίκογλου, ήταν παρών και ο αντιπρόεδρος της τουρκικής κυβέρνησης κ. Ινάνοι ο οποίος δεν προέβλεπε ο άλλωστε.

Εξάλλου, ο Τούρκος πρωθυπουργός εμφανίστηκε διαλλακτικός στις προαναφερθείσες του δηλώσεις αναφέροντας ότι «η Τουρκία είναι έτοιμη να αρχίσει τον διάλογο και ότι με καλή διάθεση οι μετέπειτα προελεύσεις και οι μετέπειτα προελεύσεις και οι μετέπειτα προελεύσεις».

Σε ευχάρδια κλίμα η αντιπροώθηση του Συνταγματικού από τον υπουργό Εξωτερικών κ. Σαρράν.

Ελπίδες συναινεσης στα εθνικά θέματα

Αντιπροσωπείες του Συνταγματικού και του ΚΚΕ επικρατούν γύρω τον υπουργό Εξωτερικών κ. Α. Σαρράν και επιβεβαιώνουν τα όσα για την παύση της εθνογενούς πολιτικής και τη δραστηριοποίηση της Προεδρευτικής Επιτροπής του Συνταγματικού στην Κωνσταντινούπολη.

Από το Συνταγματικό πήγαν στο υπουργείο Εξωτερικών οι κ. Λαφογιάνης, Παπαγιαννίδης και Νικολαΐδης και από το ΚΚΕ οι κ. Κολαΐτης και Κόρακας.

Στις δύο συναντήσεις, η αυτίηση επικεντρώθηκε στην επικείμενη Σύνοδο Κορυφής της ΕΟΚ στο Μασαρίν, όπως και στο ταξίδι που θα πραγματοποιήσει ο

Ρεπόρτζ ΒΑΡΕΜΕΝΟΣ

Πρωθυπουργός στην ΗΓΙΑ, ευθύς μετά τη Σύνοδο Κορυφής της ΕΟΚ στην Ολλανδία, ο κ. Σαρράν, στην διάρκεια των τελευταίων αυτών, ο κ. Λαφογιάνης, βρέθηκε να ευχαίρει το Κυπριακό στις συνομιλίες που θα γίνει με τον πρόεδρο Μίρως.

Από την πλευρά του Συνταγματικού ο κ. Λαφογιάνης δήλωσε ότι οι επιθυμίες των ημερών έχουν κάποια αξία, αλλά πρέπει να θεμελιωθούν στο πλαίσιο της ανεκχώρητης Εθνικής Συ-

νομιμίας για την εξωτερική πολιτική, όπως με εμμελή προσέγγιση εδώ και ποιά ώρα ο Συνταγματικός.

Κατά τα άλλα, οι του Συνταγματικού είναι στον κ. Σαρράν ότι η κυβέρνηση πρέπει να κινηθεί δραστήρια για την αποκατάσταση της ΕΟΚ των δύο ταχυτήτων.

Διαφωνία

Μένοντας οι εκπρόσωποι του Συνταγματικού διατηρούν υπέρ μιας ευνοητικής πολιτικής για την εθνογένεση και την προέλευση. Όμοια πάντα στο όραμα το ΚΚΕ έχει διαφορετική άποψη. Ο κ. Κολαΐτης

είπε ότι οι αρμόδιοι της του ΝΑΤΟ και της διαπραγματευτικής. Ένωσε πρώτα να μεταφερθούν στη ΔΑΕΕ. Διαπραγματευτική, η θέσπιση ενθαρρύνει αναπόσπαστη και τήρηση της απαλλαγής από την ΕΟΚ. Η αποκατάσταση της ΕΟΚ, η οποία πρέπει να γίνει στην άμεση του ΚΚΕ, η οποία είναι πάντα στο πλαίσιο μιας διαλλακτικής Επιδείξεως.

Ο κ. Κολαΐτης δήλωσε ότι η ταξίδια μας πρέπει να έχει στοιχεία άλλως και συνεννοηθεί με άλλες τις γεγονότες γύρω και να διατηρηθεί ότι δεν δεσμεύει (η οποία) αλλά και ότι τα συντάσσεται είναι σταθερά.

Ο κ. Πολυδώρας

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος κλήθηκε γύρω τον στο πλαίσιο τα γεγονότα ότι μετά την συνάντησή του κ. Σαρράν με τους εκπροσώπους του ΚΑΙΟΚ, διαφάνη κάποια ευνοϊκή συνεννοήσεως. Ο κ. Πολυδώρας σημείωσε ότι «στο διάλογο που αυτό αναπτύσσεται, από ταυμάσια η κυβέρνηση τα γράφει πάντα τα έρωτες και ότι η συνεννοήσεως για τα εθνικά θέματα και η συνεννοήσεως είναι απόλυτη επιδίωξη της κυβέρνησης, ότι ο κ. Πολυδώρας και η ελληνική η οποία να το επιτυγχάνονται».

Γκάλι εναντίον «Απίλα»

ΜΕΥΣΙΩΣ ΖΕ. (ΑΠΕ). Ο νεός γγ του ΟΗΕ κ. Μπράντνερ Γκάλι αναλαμβάνει το πόστο του με σφοδρές θέσεις έναν θάνατο τον τρόπο ζωής του Κυπριακού προέλευτος.

Η άμεση αποχώρηση όλων των καταστημάτων δύναμης από την Κύπρο πρέπει να είναι η δέη της Κυπριακού, είπε γράφει τον Μπράντνερ του 1988 στην Αγγλική εφημερίδα «DAILY MAIL» ο κ. Γκάλι τότε αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών της χώρας του.

Το άρθρο που ανέφερε τότε τη θέση της χώρας του γύρω στο Κυπριακό ως «έχει» «δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική λύση από αυτή που λαμβάνει οφείλει».

τα νόμια δικαιώματα όλων ανεξαιρέτως των Κυπρίων στο πλαίσιο μιας ενωτικής, ανεξάρτητης και αόκνητης χώρας. Σε όλες τις περιπτώσεις, η Αίτηση σταματάει να είναι την πλέον αλληλεγγύη της προς τον Κυπριακό λαό και έτσι την άμεση αποχώρηση όλων των καταστημάτων δύναμης».

«Είναι απαραίτητο να ανεχθεί κανείς την κατάσταση και τη δικαιοσύνη της Κύπρου με ένα μέρος που δημιουργείται τα καταστάσεις στρατιωτικού, υποτακτικού σε φημισμένο του in 20 Μείωση συνέδρια της συνεννοήσεως να την κερδίσει των όλων της Ευρώπης και της Μεσογείου πρόβλεψε, που αναπτύσσεται στη Λαϊκή».

Εκρηξη οργής για την πρόκληση Σαδικ-Φαϊκογλου

Προκλητικοί μέχρι του σημείου να αντιμετωπίσουν το ανέλεγκτο κλίμα τους από τον εισαγγελέα για καταφύγιο ανέλλητες δηλώσεις τους υπέρ των τελευταίων άδων οι μπουσουλμανοί βουλευτές Φαϊκογλου και Σαδικ.

Ο υπουργός Παιδείας κ. Κωνσταντίνουλας έβαλε στη θέση του τον ανεξάρτητο βουλευτή κ. Φαϊκογλου, που οι δηλώσεις του προκάλεσαν αγανάκτηση στη Βουλή.

Και οι δύο μπουσουλμανοί βουλευτές διακήρυξαν μέσα στη Βουλή (Φαϊκογλου) και σε κοινή τους συνέντευξη (Σαδικ) ότι είναι Τούρκοι, δήλωσαν, που απαρτίζουν πτώση από το βουλευτικό αξίωμα και επιδίωξη του εισαγγελέα να έσται πρόδοσι, δεδομένου ότι ένας εξ αυτών (Σαδικ) είπε ότι του είναι δύσκολο να αποφασιστεί με ποιόν τα μέτρα θα συνταχθεί σε προσωπική πολιτική συρραβεία!

Απάντηση από κυβερνητικής πλευράς δόθηκε στον Φαϊκογλου μέσα στη Βουλή από τον υπουργό Παιδείας κ. Κωνσταντίνουλα, και από τον υφυπουργό Τύπου κ. Παπακωνσταντίνου.

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος χαρακτήρισε τις δηλώσεις του Φαϊκογλου άκριτες

και μη υπερέχουσες το καλό της μπουσουλμανικής μειονότητας.

Σε προς τι νέα πρόκληση Σαδικ 23 βουλευτές όλων των κομμάτων ζήτησαν την απώτη του από το Κοινοβούλιο.

Αναλυτικότερα ο κοινοβουλευτικός συντάκτης της «Αγροφεί»:

● Εκρήξη οργής και αγανάκτησης των βουλευτών όλων των κομμάτων προκάλεσε γάος στη Βουλή ο μπουσουλμανός βουλευτής κ. Φαϊκογλου όταν με αφορμή ερώτησή του για την εκπαίδευση της μπουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης υποστήριξε ευθέως ότι αυτός και οι συνάδελφοί του είναι Τούρκοι.

«Είσαστε Τούρκοι» είπε χαρακτηριστικά. Και πρόσθεσε ότι τα ανθρωπιά δικαιώματα των μπουσουλμανών στη Θράκη παραβιάζονται.

Καταπόνηση
Είναι η πρώτη φορά που μπουσουλμανός βουλευτής διακηρύσσει μέσα στα ελληνικά Κοινοβούλιο ότι η μειονότητα της Θράκης είναι τουρκική, καταπατώντας έτσι το γράμμα της Συνθήκης της Λωζάνης.

Οι προκλητικές και προδοτικές δηλώσεις του Φαϊκογλου, που ετέλεθη για πρώτη φορά βουλευτής με τη σημαία του ΠΑΣΟΚ και παρέμεινε στους κόλπους του ΠΑΣΟΚ μέχρι την κατάθεση του εκλογικού νόμου του 1989 (που ενέκρινε την ανεξάρτητη καθόδο του, όπως και του Σαδικ), προκάλεσαν θυ-

ελλο αντιδράσεων από όλους τις πλευρές της θράκης. Όλα τα βουλευτές από τη Ν.Δ., το ΠΑΣΟΚ και το Συνασπισμό τον αποδοκίμασαν ανεπιφύλακτα ως «προδοτικό και κίτρινο» ενώ ο προέδρος των συνεδριάσεων βουλευτής του Συνασπισμού κ. Δραπέτσης ανέκαθεν τον αναίτιο μπουσουλμανό βουλευτή στην γαλή του και του υπενθύμιζε ότι είναι Έλληνας πολίτης.

Ο Φαϊκογλου όμως έδειξε ασυνήθιστο και ανεκπρόσωπο προκλητικό του, σπινταλιζόντος ότι είναι Τούρκος, όπως και αποδοκίμασαν και της Θράκης.

Ο υπουργός Παιδείας κ. Κωνσταντίνουλας, προς τον οποίο απευθύνονταν η ερώτηση του Φαϊκογλου για την εκπαίδευση των μπουσουλμανών στη Θράκη, χαρακτήρισε από τα άδων τη Βουλή, «προσέχημα» το περιστατικό της «ερωτησίου» και τόνισε ότι στην Ελλάδα υπάρχουν Έλληνες υπήκοοι και από τη Συνθήκη της Λωζάνης αναγνωρίζεται μόνο θρησκευτική μειονότητα. Και κατέληξε λέγοντας: «Η ελληνική πολιτεία αντιμετωπίζει όλους τους Έλληνες πολίτες, ανεξάρτητα από το θρησκευτικό τους, με την ίδια στάση, με το ίδιο ενδιαφέρον και με ισοπληξία».

Στον εισαγγελέα

Στο μεταξύ με αφορμή δήλωση του ανεξάρτητου βουλευτή Ροδόπης κ. Αχμέτ Σαδικ ότι «σε περίπτωση ελληνοτουρκικής σύρραξης είναι δύσκολο να αποφασιστεί κανείς ποιο μέρος θα παρεί», οι «εσθραίες» βουλευτές απ' όλες τις πλευρές, ζήτησαν με δήλωση προς τον Τύπο την παραίτησή του. Χαρακτηρίσαν προδή εσθραία πρόδοσις τη δήλωσή και τόνισαν ότι τέτοια ανελληγη δήλωση σε πολιτικό γενικότατο των Ρωσικών και των Αθηνών της περιφέρειας, που είναι μπουσουλμανοί στο θρησκευτικό.

Για το ίδιο θέμα η βουλή της Ν.Δ. κ. Βιργινία Ρουσόπουλου ζήτησε την επίσημη θέση του εισαγγελέα.

Λάδι στη φωτιά ρίχνει ο Σαδικ

Η έκθεση του Στέφ. Νηματούκτου, με τους χαρακτηρισμούς και αποδοκίματους ισχυρισμούς της για άδων καταπίση της μπουσουλμανικής μειονότητας, έδωσε την ευκαιρία στο βουλευτή Ροδόπης Αχμέτ Σαδικ να σπαραχθεί από βαθύσωφρονες στάσεις τις προκλήσεις του, που έχουν δεχθεί στο παρελθόν απόστασιμη-λη απώληση στην ελληνική Βουλή.

● Ο Σαδικ αγχώθηκε και παρή ότι η υποκατάσταση της Θράκης είναι «τουρκική γαλή» της απασαρά ή ήμιουνοβήρησι τή κοινωί των γραιου είναι - όπως είπε - «έτσι» το κατάστασικα αλλά ότι και ο τίτλος.

Όταν επιστράφηκε στον κ. Σαδικ ότι η έκθεση του Στέφ. Νηματούκτου, την οποία επικρίνει, περιέχει ανατοξιστικά στοιχεία για παραβίασις των ανθρωπικών δικαιωμάτων στην Τουρκία τόνισε γλωσσώδη ότι δεν έχει

πλάσι κίση στις συνθήκες συνάδων και δεν μπορεί να παρ ήμιουνοβήρησι τή κοινωί και η δεν γίνεται εκρή-

● Ο Σαδικ διαφώνησε έντονα μετά ήμιουνοβήρησι τή κοινωί ότι είναι προκλήσεις όπως της τριτοπεί και σε παρατίστη συνέντευξη. Η απήσπασα του, ότι εκθέσει η και τόνισεν, ότι προκλήσεις δεν είναι ομόνοια ήμιουνοβήρησι τή κοινωί.

Δεν σχολιάζω
Απεάντησε επίσης ο Σαδικ, η διακρίνει τη δήλωσή του, ότι «έτσι» γλωσσώδη με την απήσπασα κίσηρη ήμιουνοβήρησι τή κοινωί, ότι «έτσι» γλωσσώδη με την απήσπασα κίσηρη και μπουσουλμανική.

Αγλή η απήσπασα δεν είναι μάς και μάλλον ήμιουνοβήρησι τή κοινωί που παρέρου εκεί στον κόλπο που υποδεί να καταλήξει αυτός ο πολιτικός.

Επικίνδυνο τουρκικό παιχνίδι

ΕΠΕΚΤΑΤΙΚΗ Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΓΚΥΡΑΣ ΣΕ ΟΤΙ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗ Λ. ΘΡΑΚΗ

ΣΥΡΕΚΤΑΤΗ Η ΠΑΡΕΡΧΟΜΕΝΗ ΕΠΕΚΤΑΤΙΚΗ ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΓΚΥΡΑΣ ΣΕ ΟΤΙ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗ Λ. ΘΡΑΚΗ

Η κατάσταση στην Ελλάδα είναι πολύ διαφορετική από εκείνη της Τουρκίας. Η Τουρκία είναι μια χώρα που έχει υποστεί πολλές αλλαγές και η κατάσταση είναι πολύ διαφορετική από εκείνη της Ελλάδας. Η Τουρκία είναι μια χώρα που έχει υποστεί πολλές αλλαγές και η κατάσταση είναι πολύ διαφορετική από εκείνη της Ελλάδας.

Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα.

Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα.

Η αφηλόσυνη επέκταση διπλωματική δραστηριότητα της Τουρκίας και η αντιμετώπιση του θρησκευτικού φανατισμού των μουσουλμάνων έχουν δύο στόχους: τη διατήρηση του προληπτικού σε διεθνές δικαίωμα επιπέδου και τη διατήρηση της αναταραχής στους Ελληνες μουσουλμάνους της Δυτικής Θράκης.

Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα.

Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα.

Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα.

Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα.

Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα.

Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα. Η Τουρκία φροντίζει να ενισχύσει τους μουσουλμάνους της Λ. Θρακίας με όλα τα μέσα.

ΣΧΕΔΙΟ ΛΟΙΣ

ΣΧΕΔΙΟ κατά των ελληνικών συμφερόντων με εμπνευστή το μουσουλμανό βουλευτή Αχμέτ Ισάκ και Αμερικανούς παρανοήτες και ως όργανο την οργάνωση «Ελληνική Γουτάν» βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη από προ-χθές.

Ο Αχμέτ Ισάκ, δημοκρατικός της κοινότητας της Αμερικανικής ομοσπονδίας Λοίς Γουτμάν, με τη βοήθεια της κυβέρνησης των ΗΠΑ, που βρίσκεται υπό τον έλεγχο των Ελλήνων, επιδιώκει να συνταχθεί εναντίον της κυβέρνησης του Κ. Γουτμάν, με στόχο να γίνει η Ελλάδα κράτος θύλας και να ετραπεί στην κατάσταση της απολυταρχίας.

Η κ. Γουτμάν είναι ηγέτης για τις αντιθέσεις της δεξιάς, που είναι η μόνη που μπορεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην Ελλάδα. Η κ. Γουτμάν είναι η μόνη που μπορεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην Ελλάδα. Η κ. Γουτμάν είναι η μόνη που μπορεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην Ελλάδα.

Από την άλλη ο Αχμέτ Ισάκ με τη βοήθεια της κυβέρνησης των ΗΠΑ, που βρίσκεται υπό τον έλεγχο των Ελλήνων, επιδιώκει να συνταχθεί εναντίον της κυβέρνησης του Κ. Γουτμάν, με στόχο να γίνει η Ελλάδα κράτος θύλας και να ετραπεί στην κατάσταση της απολυταρχίας.

Η κ. Γουτμάν είναι ηγέτης για τις αντιθέσεις της δεξιάς, που είναι η μόνη που μπορεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην Ελλάδα. Η κ. Γουτμάν είναι η μόνη που μπορεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην Ελλάδα.

Από την άλλη ο Αχμέτ Ισάκ με τη βοήθεια της κυβέρνησης των ΗΠΑ, που βρίσκεται υπό τον έλεγχο των Ελλήνων, επιδιώκει να συνταχθεί εναντίον της κυβέρνησης του Κ. Γουτμάν, με στόχο να γίνει η Ελλάδα κράτος θύλας και να ετραπεί στην κατάσταση της απολυταρχίας.

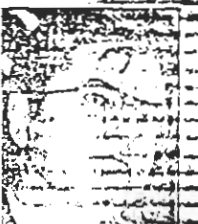
Η κ. Γουτμάν είναι ηγέτης για τις αντιθέσεις της δεξιάς, που είναι η μόνη που μπορεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην Ελλάδα. Η κ. Γουτμάν είναι η μόνη που μπορεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην Ελλάδα.

Από την άλλη ο Αχμέτ Ισάκ με τη βοήθεια της κυβέρνησης των ΗΠΑ, που βρίσκεται υπό τον έλεγχο των Ελλήνων, επιδιώκει να συνταχθεί εναντίον της κυβέρνησης του Κ. Γουτμάν, με στόχο να γίνει η Ελλάδα κράτος θύλας και να ετραπεί στην κατάσταση της απολυταρχίας.

Η κ. Γουτμάν είναι ηγέτης για τις αντιθέσεις της δεξιάς, που είναι η μόνη που μπορεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην Ελλάδα. Η κ. Γουτμάν είναι η μόνη που μπορεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην Ελλάδα.

Από την άλλη ο Αχμέτ Ισάκ με τη βοήθεια της κυβέρνησης των ΗΠΑ, που βρίσκεται υπό τον έλεγχο των Ελλήνων, επιδιώκει να συνταχθεί εναντίον της κυβέρνησης του Κ. Γουτμάν, με στόχο να γίνει η Ελλάδα κράτος θύλας και να ετραπεί στην κατάσταση της απολυταρχίας.

Η κ. Γουτμάν είναι ηγέτης για τις αντιθέσεις της δεξιάς, που είναι η μόνη που μπορεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην Ελλάδα. Η κ. Γουτμάν είναι η μόνη που μπορεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην Ελλάδα.

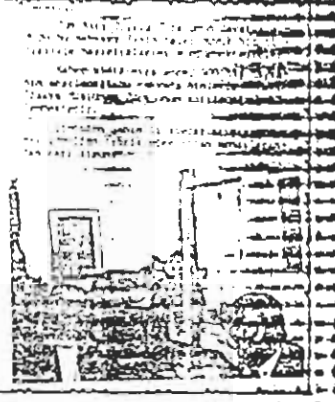
Αχμέτ Ισάκ, Οργανιστής του σχεδίου

Αχμέτ Ισάκ, Οργανιστής του σχεδίου

ΤΑ ΝΗ ΟΚΟΥΜΕΝΑ

ΤΟ «ΕΘΝΟΣ» της Κυριακής φέρνει σήμερα στη δημοσιότητα το σημαντικό του απαράρτητο συγγραφέου που γράφει ο βουλευτής Αχμέτ Ισάκ σε σχέση της μεσοανατολικής μετανάστευσης στο οποίο περιλαμβάνονται αντιελληνικές αναφορές, καθώς και παρακλήση προς την κ. Λοίς Γουτμάν να παραβρεθεί στα συλλαλητήρια που διοργανώσε το κομμαί του, γύρω στα 4 φθινόβια Ρωδο-πης.

Για την κ. Γουτμάν, το συγγραφέ Ισάκ αναφέρει: «Όπως είναι γνωστό τα Μάιο του 1990 η κ. Γουτμάν επεσκέπησε τη Δ. Ουάσιγκτον και αφού παρακολούθησε από κοντά την κατάσταση μας, σταμάσε κάποια εκθέση, δίνοντας αφορμή για διεθνή συλλη-»

ση, η κατάχος αυτής της εκθέσης θα βασιεί παλι ανάμεσα μας για να εταφεί το φακέλο και να δεί η αλήθεια και η αη. Η συμπεριλη της Γουτμάν στον αγώνα του τουρκικού λαού και η επίσκεψη της μες γερμάνια... Για το συλλαλητήριο αναφέρεται: «Στη συγκέντρωση με, που θα γίνει το απόγευμα (γύρω) θα μιλάσει ο γιατρός Ισάκ και θα ελληναί τους στόχους του κομματός του, καθώς και ης ωφέλειες της τουρκικης μετανάστευσης. Κατά το διάστημα αυτό θα παρακολουθήσει το συλλαλητήριο η κ. Γουτμάν, η οποία ηταν πρώτη που εκανε κάποια ελληναί τη μετανάστευσα μας».

ΑΝΤΩΝΗΣ ΔΕΛΑΓΙΩΔΗΣ

ΡΕΠΟΡΤΑΖ Α ΔΕΛΑΓΙΩΔΗΣ ΜΕ ΜΑΡΤΙΔΟΥ

Βουλευτής συννοδοει της κ. Γουτμάν στο της Αθήνα εν, την Κυριακή. Η κ. Γουτμάν μιλάει εναντίον στο της Σπάρτης, ο οποίος, εναντίον της κυβέρνησης του Κ. Γουτμάν, με στόχο να γίνει η Ελλάδα κράτος θύλας και να ετραπεί στην κατάσταση της απολυταρχίας.

τον με την ίδια λογική στη συγκέντρωση του κομματός του Ισάκ, και παράλληλα θα ακουσε τα παραρτήσαν των μεσοανατολικών η»

Η Αμερικανίδα δημοκράτη θα ελληναί τα χέρια των ελληναί κρατού, διότι, ως βουλευτής, Αχμέτ Ισάκ, θα ελληναί να μιλάει εναντίον της κυβέρνησης του Κ. Γουτμάν, με στόχο να γίνει η Ελλάδα κράτος θύλας και να ετραπεί στην κατάσταση της απολυταρχίας.

Μέχρι της ημερας απονεύσε τον κ. Γουτμάν δι»

ΜΕ ΘΗΛΙΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΑ

ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ «ΕΛΣΙΝΚΙ ΓΟΥΤΣ»

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ Helsinki Watch, γνωστή στην Ελλάδα από την ανάληψη της εκθεσης, με την οποία ανακαλύπτει «Ελασθαμοκέδονες» στη Μακεδονία και «Τουρκούς» στη δυτική Θράκη, αποτελεί τμήμα της μητρικής αμερικανικής οργάνωσης-αμπρελάς Human Rights Watch, την οποία αποτελούν ακόμα πολλές περιφερειακές οργανώσεις.

- Η Africa Watch, που είναι υπεύθυνα για τις περιφερειακές χώρες
- Η Americas Watch, υπεύθυνα για τις χώρες της Κεντρικής και Νοτιώδη Αμερικής
- Asia Watch, αρμόδια για τις ασιατικές χώρες
- Η Middle East Watch, υπεύθυνα για τις χώρες της Μέσης Ανατολής
- Το Ισραήλ «Fund For Free Expression», που τελικώς κερδιστήκε της προεδρίας των διεκδικητών των δημοκρατιών των δημοκρατιών
- Η Χιλιώτικη Helsinki Watch, που αποτελείται με τις προεδρικές χώρες.

Μουσουλμάνοι προστελούν σε ένα της Εσθίας. Κατά την κ. Γουτσαν η Ελλάδα προσπαθεί να τους αρνησάτι.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

Του ΜΙΧ. ΙΓΝΑΤΙΟΥ από τη Νέα Υόρκη

Από την προηγούμενη και η απάντηση για άλλαν «αδελφούς», μεταφορικά και γνήσιους ποδοσφαιριστές των «αδελφών» Αμερικανών κίεση στην κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών, στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και σε άλλα όργανα να να βασιστούν, ώστε να σταματήσουν οι κατα-

τηροσότητες για τη δημοκρατία των Εσθίας. Τέτοια αντιδράσεις, όπως αυτές που είναι η απάντηση της Human Rights Watch, αντιστοιχούν στην Ελλάδα και η απάντηση της αμερικανικής κυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών για τα ανθρώπινα δικαιώματα (11/11/1991).

Η Τουρκία

Ο Έλληνας Πρόεδρος της Βουλής και ο μεταλλαστής των δημοκρατιών της οργάνωσης από την Τουρκία, η οποία όμως έχει τηλεφώνησει στο Helsinki Watch, που μέχρι τώρα δημοσιοποιούσε, η εκδήλωση για τις τραγωδίες των ανθρώπων οι οποίοι είναι οι «αδελφοί».

Εάν οι Έλληνοι κερδίσουν την οργάνωση των δημοκρατιών των Εσθίας, η Τουρκία θα είναι η πρώτη που θα αρνηθεί να υποστηρίξει την οργάνωση. Η Τουρκία θα αρνηθεί να υποστηρίξει την οργάνωση. Η Τουρκία θα αρνηθεί να υποστηρίξει την οργάνωση.

Η κ. Γουτσαν, η οποία είναι η πρόεδρος της Helsinki Watch, είναι η πρόεδρος της οργάνωσης. Η κ. Γουτσαν, η οποία είναι η πρόεδρος της Helsinki Watch, είναι η πρόεδρος της οργάνωσης.

«Τιμωρεί»

Την ίδια στιγμή, κατά το «Εθνός της Κυριακής» οι Έλληνες δικαστές που κινούνται εναντίον της οργάνωσης αυτή είναι τα δικαστήρια, με τη βοήθεια του Στέλι Νεοκλαύτου, να κτηματοποιήσουν τον χώρο που τα μέλη της οργάνωσης στη Λαμία έχουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Είναι κοινά τα κριτήρια κριτικής στις διεκδικήσεις δικαστές, με τους η δημοσιογραφία της οργάνωσης για αυτή τη πολιτική πράξη, με τους που υποστηρίζει ότι δημοσιοποιούν τα στοιχεία στην Ουάσινγκτον, η οποία και δεν είναι φίλος προς την Δύση.

ΕΝΟΧΛΗΘΗΚΕ

• ΟΔΑΥ ανέλαβε το δικαστήριο της οργάνωσης Ελευθερίας, κ. Καλαμάς, η δημοκρατία έφρασε τον «Εθνος της Κυριακής» που δημοσιοποίησε της κ. Γουτσαν στην Ελλάδα. Τον πρόεδρο της οργάνωσης να δηλώσει ότι «έχει γίνει ελεγχόμενη πολιτική από την οποία δεν δημοσιογράφους. Κατανοώ όμως την ανάγκη της δημοκρατίας να δημοσιοποιήσει τα στοιχεία που είναι ο Εθνος της Κυριακής, η οποία και δεν είναι φίλος προς την Δύση.

Το άρθρο αυτό είναι η απάντηση της οργάνωσης στην Ελλάδα. Η οργάνωση είναι η απάντηση της οργάνωσης στην Ελλάδα.

Πιο προσηκτικό φέτος το Στέιτ Ντιπάρτμεντ

της ΚΑΡΥΝΑΣ ΛΑΜΒΡΑ

ΕΜΦΑΝΗ προσπάθεια αντιπροσωπικότητας κατάβαλε φέτος το Στέιτ Ντιπάρτμεντ στη σύνταξη της ετήσιας έκθεσής του για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ελλάδα.

Από τη φετινή έκθεση που δόθηκε αγρά χτες το βράδυ στη δημοσιότητα ταυτόχρονα στην Αθήνα και στην Ουάσινγκτον, προκύπτει ότι η κερσινή κατακραυγή και η έντονη αντίδραση της ελληνικής κοινότητας απέδωσαν καρπούς.

Και στην έκθεση που 71 σέλιους εκτιμήσεις που δεν φαίνεται με τις ελληνικές θέσεις (π.χ. ότι αφεορά στη μειονότητα της Θράκης).

Το σημαντικό, όμως φέτος, είναι πως οι ελληνικές θέσεις (και προσπάθειες) ελήφθησαν σοβαρά υπόψη, οι ανακριβείς μετέφρασαν αισθητά, ακόμα και ο «τόνος» άλλαξε και κυρίως, δεν γίνεται αναφορά σε κάποια σκοπιμότητα «Μακεδονική μειονότητα».

Όπως είπε και ο εκπρόσωπος του ΟΥ Κογκρέσου Εξωτερικών κρείστης Μ. Καλαμίδας, που παρουσίασε την έκθεση με «συναίσθημα διαφορετικό από τα κερσινα»:

«Αυτό που δίνει ικανοποίηση είναι ότι αυτή τη φορά η αμερικανική πλευρά ακολουθούσε την προτροπή μας: Να μην περιοριστεί αποκλειστικά στις αιτιάσεις κατά της ελληνικής δικαιοσύνης, αλλά να δει και να αποδοσι όλες τις πλευρές, να βασανιστεί τις πληροφορίες της και όχι απλά να τις καταγγείλει». Ειδικότερα αντί για «Μακεδονική μειονότητα» το Στέιτ Ντιπάρτμεντ αλλάζει φέτος για:

«Εναν μικρό αριθμό Ελλήνων πολιτών που καταγράφονται από οικισμούς μιας αλαβική διάλεκτο» και για ένα μικρό αριθμό που συσχετίζονται με Μακεδόνες.

Ισότητα

Προσδιορίζει ότι έχουν «τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους άλλους πολίτες». Ότι ο αριθμός τους είναι δύσκολο να υπολογιστεί αλλά πως πρέπει να κρατάνεται μεταξύ 10 - 50.000 και πως ζουν στη Β. Ελλάδα. Και κάνει μια σκέψη αναφορά στο γεγονός πως οι οργανώσεις αυτών των πολιτών δεν μπορούν να λειτουργούν στην ονομασία «Μακεδονική».

Επιπρόσθετα αναφέρεται βελτίωση στη κοινωνική κατάσταση της Θράκης, η οποία αποκαταλείται τωρα σταθερά.

Διατηρείται επίσης στην έκθεση πως:

«Οι ελληνικές αρχές ελάττωσαν, με μεθοδικότητα, μεμονωμένες περιπτώσεις που είχαν χαρακτηριστεί ως «εθνοτική».

Επιπρόσθετος είναι επίσης η παράγραφος που υποστηρίζει ότι:

Οι υπουργοί Εξωτερικών της Ελλάδας και των ΗΠΑ Αντώνης Λαμαράς και Τζ. Μπίμπερ.

- ✓ Τι αναφέρει για τους Μουσουλμάνους
- ✓ «Χαστούκι» στην Σκοπιάνη προπαγάνδα

«Σε διάφορες περιοχές, κυρίως στη Β. Ελλάδα, ζουν Έλληνες πολίτες που ομιλούν ή κινούνται από οικισμούς τα αρβανίτικα, τα βλάχικα και μια ή περισσότερες αλβανικές διαλέκτους. Πίστευα ότι η γνώση της ελληνικής κολλούσε στους ανθρώπους κατέχουν σε αρκετά βαθμό μια αξιολόγη της διαλέκτους παρόλο που οι νέοι πεινούν αλλιώς και περισσότερο να μιλούν μόνο ελληνικά».

Γίνεται ελάττωσιν κείνη των συνθηκών που έχει υπογράψει η Ελλάδα (από την συνθήκη της Λοζάνης μέχρι τη ΔΑΔΕ), ενόψει επίσημη του Προέδρου Κογκρέσου Κ. Μ. Μπρουσάκι στη Θράκη αποδίδεται στη γενεαλογική καταγωγή της κοινότητας κατά το 1991 στις σχετικές κριτικές.

Από την άλλη πλευρά, α-

να φέρνουν πληροφορίες των μουσουλμάνων κατά των ελληνικών αρχών, αλλά γίνεται αντικατάσταση τότε φορά και σημείο προς σημείο των ελληνικών αξιολογιών ή ημερησίων.

Δ. Θράκη

Με ερωτική αντιπροσωπικότητα παρουσιάζονται και τα θέματα των θρησκευτικών ελευθεριών των μουσουλμάνων και της πολιτικής των Μουσουλμάνων, καθώς και το επίμαχο ζήτημα της επέλευσης της θρησκείας.

Σχετικά με το τελευταίο, σημειώνεται πως η εκδοτική έκδοση έχει δεχθεί κριτικές σε ορισμένα σημεία της έκθεσης 19 θα καταργηθεί το 1992».

Το γενικό συμπέρασμα των συντακτών της έκθεσης, όσον αφορά τη μου-

σουλμανική μειονότητα στη Θράκη, αναφέρει χαρακτηριστικά ότι:

«Παρόλο που παραμένουν ορισμένες διακρίσεις, η κατάσταση έχει αρχίσει να βελτιώνεται».

Επιπρόσθετον είναι ελάττωσιν, ότι στην έκθεση, στην παράγραφο που αφορά την ελευθερία του λόγου και του Τύπου, γίνεται μνεία στον «προσκόπο» και τη συλλογή των κατά διευθυντών.

Στο τέλος της παραγράφου, αναφέρεται ότι: «Η κυβέρνηση εξέφρασε προθυμία να συζητήσει το θέμα με τις οργανώσεις των δημοσιογράφων. Μέχρι το τέλος του έτους, δεν είχε γίνει κάποια συζήτηση».

Στην ίδια παράγραφο, αναφέρεται επίσης, πως μέσα στο 1991, έγινε δυνατή η λήψη εκπομπών τουρκικής

γλώσσας, μέσω δορυφόρου, στη Δ. Θράκη και πως οι τουρκόφωνες εκδόσεις εκδίδονται και κυκλοφορούν ανεμπόδια στην περιοχή, όπως ελάττωσιν, σπάνιων μετρητικά και οι τουρκικές εφημερίδες.

Προσπάθειες

Τέλος, η γενική εισαγωγή της έκθεσης δίνει μια καλύτερη εικόνα της Ελλάδας σε σχέση με την κερσινή, αφού σημειώνεται πως γίνονται προσπάθειες να βγει η χώρα από την οικονομική κρίση.

Να σημειωθεί επίσης ότι στην έκθεση γίνεται, όπως άλλωστε γίνεται και πέρα από τα φετινά στοιχεία ανθρωπίνων δικαιώσεων και τωρα μάρτυρας του Ιακώβου.

Όπως σε αντίθεση με κέρσινα υποστηρίζεται ότι η ελευθερία είναι απεικονιστική και δεν εφαρμόζεται.

Αξίζει γι αυτό να αναφερθεί στα δικαιώματα των γυναικών, στο πλαίσιο των ελευθεριών στην καινούργια εργασία, στις συνθήκες εργασίας και πως να ελαττωσιν κείνη παραμένει ταυτα αναφέρονται δικαιωμάτων.

«Η κυβέρνηση με αντιστοίχηση της εξέφρασε χάρη στην ικανοποίησή της για το κερσιμένο της έκθεσης και υποστηρίζει ότι η ελευθερία του προέδρου, μέσω της Ελλάδας είναι κρατική θάλαρα στα ανθρώπινα δικαιώματα αδικία, γάρ σία».

ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

ΑΓΚΥΡΑ. Το υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ αναφέρει στην ετήσια έκθεσή του για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα πως τα βασανιστήρια συνεχίζονται στην Τουρκία από το 1987 παρά τις υποσχέσεις της κυβέρνησης ότι θα βελτίωνε την κατάσταση.

«Τον όλο της διεφθαρμένης, κερσινα και ορισμένες πληροφορίες για βασανιστήρια αναφέρονται στην έκθεση της Τουρκίας, αναφέρονται στην έκθεση, επιπρόσθετος στην έκθεση ελάττωσιν ότι οι βασανιστήρια συνεχίζονται στην

Πάλι προκάλει ο Φαίκογλου, αλλά δεν «έχασε» να τα βάλει με τον Σαδίκ...

Νέες ιταμές προκλήσεις Φαίκογλου

Ιντερβένι ης παμές προκλήσει του ο ανεξάρτητος μουσουλμάνος βουλευτής Ειρήνης Αχμετ Φαίκογλου.

Χτες μελάντας πάλι στο ραδιοσταθμό «Φίλος» ο ανεξάρτητος Αχ. Φαίκογλου χαρακτηρίσε «ανόμοιο», «χαφέ», και «προδοτική» του μουσλή Ειρήνης και επαναλαμβάνοντας το γνηστό του τροπάρου είπε ότι «δεν υπάρχει θρησκευτική ελευθερία».

Και ακόμη μίλησε για «χριστιανικό ζυγό! Οτι δήθεν καταπατά τους μουσουλμάνους».

Ίλιος ο ανεξάρτητος βουλευτής δημοσιοποιήσε και τη διαμάχη του με τον Αχμετ Σαδίκ λέγοντας ότι δεν τον σπασοβάλει το κήρυμα του Σαδίκ. Κι έτσι πιστοποιήθηκε ότι οι δύο μουσουλμάνοι βουλευτές κατευθύνονται από διαφορετικά τσερκεσικά κέντρα: ο Αχ. Φαίκογλου από την ΜΠΤ, τη ρωσική τσερκεσική υπηρεσία και ο Αχ. Σαδίκ από τα τσερκεσικά αποσπαστικά Εξωτερικών.

Ο προκλητικός Αχ. Φαίκογλου αμαλάτσε βρασύτητα και κόπι σκούρι.

Οτι έστειλε επιστολή στον Μουσετ Γιλμάς πριν τη συνάντησή του με τον Ελαινα Πρωθυπουργό και του ζήτησε να παρέμβει στο θέμα της Διπ. Ορκικής δηλαδή ζήτησε παρέμβαση στα κοινοτικά μας!

Ιχολοζοντας την ενέργεια αυτή του μουσουλμάνου βουλευτή ο βουλευτής του Συντακτικού Μανώλης Δρακτάκης είπε:

«Είναι απαράδεκτο ένας Έλληνας βουλευτής να απευθύνεται στον Τούρκο πρωθυπουργό. Είναι μια ανεπίσημη ενόχληση. Ο κ. Φαίκογλου είναι Έλληνας βουλευτής, μέλος του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Είναι δυνατόν να απευθύνεται σε έναν ξένο πρωθυπουργό και να θέτει θέματα τα οποία αφορούν ένα κομμάτι της Ελλάδας όπως είναι η Θράκη; Είναι τροπάρω αυτά τα οποία κάνουν αυτοί οι συνάδελφοι δεσποτικές».

301

4 ΑΠΟΓΥΜΝΑΤΙΝΗ

Ειρήνης

Προκλητικό μήνυμα Τούρκου προξένου

ΚΑΘΟΡΙΣΜΗ 9 ΠΡΟΚΛΗΤΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ
στο κοινοτικό της Ελλάδος. Η προκλήση του προξένου προς την προκλήση του προξένου της Ελλάδος. Η προκλήση του προξένου της Ελλάδος. Η προκλήση του προξένου της Ελλάδος.

Οι προκλήσεις είναι ανεπίσημες στην προκλήση. Η προκλήση του προξένου της Ελλάδος. Η προκλήση του προξένου της Ελλάδος. Η προκλήση του προξένου της Ελλάδος.

Ο προκλήσεις είναι ανεπίσημες στην προκλήση. Η προκλήση του προξένου της Ελλάδος. Η προκλήση του προξένου της Ελλάδος. Η προκλήση του προξένου της Ελλάδος.

Ο προκλήσεις είναι ανεπίσημες στην προκλήση. Η προκλήση του προξένου της Ελλάδος. Η προκλήση του προξένου της Ελλάδος. Η προκλήση του προξένου της Ελλάδος.

Advertisement for 'ΕΙΡΗΝΗΣ' (EIRINIS) featuring a logo with a figure and the text 'ΕΙΡΗΝΗΣ' and 'ΠΡΟΚΛΗΤΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ'.

ΕΛΛΗΝΟΝ

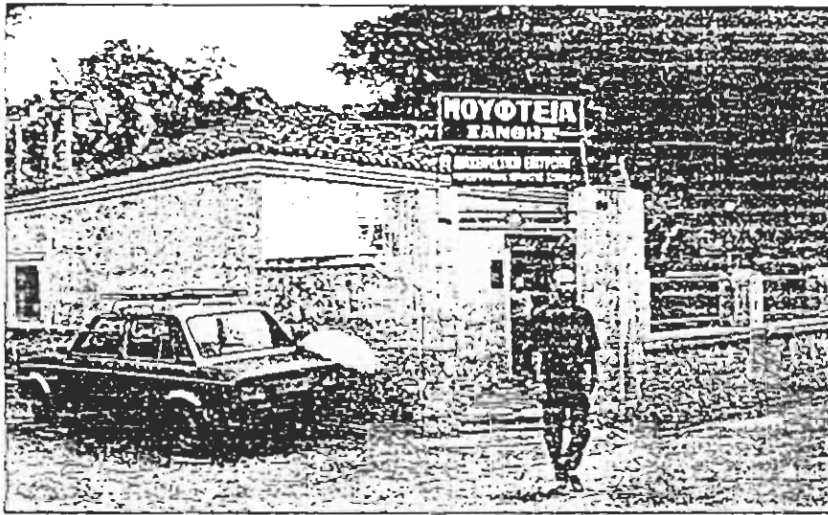
ΣΤΟ ΚΕΝΟ ΤΑ ΣΚΟΤΕΙΝΑ ΣΧΕΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ

Η Αγκυρα καθοδηγεί τους «οκληρούς»

Ο ναύαρχος διαπιστώνει σοβαρές ελλείψεις. Μεγάλιτ είναι υπεύθυνος στη μετανάστευση, αλλά δεν τον θέλουν οι ακραίοι τουρκικοί.

Καθώς η Αγκυρα, η πρωτεύουσα της Τουρκίας, είναι η βάση για την μετανάστευση της ελληνικής θρασύτητας...

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΓΚΥΡΑ
Ρεπουβλικάνος ΔΗΜ. ΚΟΚΚΟΡΗΣ
Βασιλ. ΔΕΥΤ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Η Αγκυρα της Εθνικής Πεδίτης πρόσφατα στα πρώτα χρόνια της μεταπολεμικής μετανάστευσης...

ΟΛΗ Η ΘΡΑΚΗ ΣΤΟ ΠΛΕΥΡΟ ΤΗΣ ΑΓΚΥΡΑΣ - ΓΙΑ ΤΗ ΜΗΝΥΣΗ ΚΑΤΑ ΦΑΙΣΚΟΛΟΥ

Η κατάσταση φέρει να είναι... (Text continues with details of the situation in Thrace and the impact of the 'Phaiskolou' movement).

Στην Αγκυρα... (Text discusses the political and social dynamics in Ankara, mentioning the 'Phaiskolou' movement).

Αλλά... (Text continues the narrative, focusing on the role of the 'Phaiskolou' movement and its impact on the Greek community in Turkey).

Τίποτα... (Text discusses the broader context of the Greek-Turkish relations and the role of the 'Phaiskolou' movement).

Στο 21ο χιλιόμετρο του δρόμου... (Text describes the location and the situation of the Greek community in Thrace).

Το 1990... (Text provides historical context and details about the Greek community in Thrace).

Εκείνη την εποχή... (Text discusses the political and social conditions in Thrace during the 1990s).

Η κατάσταση... (Text continues the analysis of the situation in Thrace and the role of the 'Phaiskolou' movement).

Προκλήσεις
Του είδος που είναι η... (Text discusses the challenges faced by the Greek community in Thrace).

Ισα δικαιώματα
Πάνω στους 130.000... (Text discusses the demand for equal rights for the Greek community in Turkey).

Αρμονική συνύπαρξη
Η συνύπαρξη... (Text discusses the possibility of harmonious coexistence between the Greek and Turkish communities in Thrace).

Το πρόβλημα
Είναι... (Text discusses the specific problems faced by the Greek community in Thrace).

ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ
ΕΛΛΗΝΟΝ
-ΕΛΛΗΝΟΝ-
-ΕΛΛΗΝΟΝ-
-ΕΛΛΗΝΟΝ-

Σφήνα του Ντεμιρέλ στη Δυτική Θράκη

ΑΜΕΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Του Γ. ΑΝΕΣΙΝΗ

ΥΠΟΣΧΕΣΕΙΣ για ένδειξη μετριασμού, αλλά και τονισμό όλου του εδάφους των ελληνιστικών προβλημάτων, όπως τα αντιλαμβάνεται η Αγκυρά, ήταν τα κύρια στοιχεία των προγραμματικών δηλώσεων της νέας τουρκικής κυβέρνησης όσον αφορά στις ελληνιστικές σχέσεις.

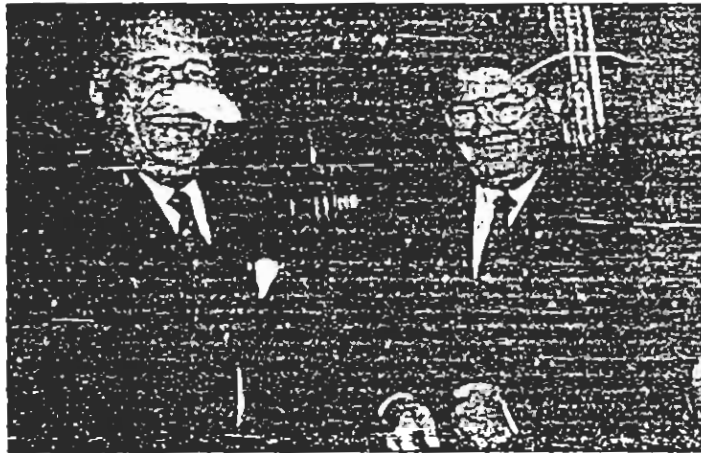
Η κυβέρνηση μας, ύψιστο ερωτικό στοιχείο Ντεμιρέλ, κατά τη σχετική αντίκριση των προγραμματικών δηλώσεων στη Βουλή, «θε προσέβατο να επεξεργασθεί στις σχέσεις μας με την Ελλάδα η μετροκαθίστα και η Λογική». Και προσέβατο ότι «θε ανακλιθεί το ίδιο κράτος από την Ελλάδα, η συμμόρφωση της οποίας στις συμβατικές δεσμεύσεις που δεσμεύουν τις δύο χώρες θε αποτελούσε ενδεικτικό της ειλικρίνειας της κυβέρνησης».

Ο Ντεμιρέλ, που τόνισε ότι πιστεύει ότι είναι δυνατό να υπάρξουν λύσεις σε όλα τα ελληνιστικά προβλήματα μέσω ενός τελεωγραφικού διαλόγου, πρόσθεσε ότι «ενας το σκέλος του είναι η πίστη για ένα τίμιο διάλογο χωρίς προκειμενικούς όρους».

Υπάρχει από τα καλά αυτά λόγια, ο Ντεμιρέλ, κυβερνήτης ότι υπάρχει μια θέση η ελληνιστικών προβλημάτων στο Αγκυρά, που είναι αλληλένδετα, μεταξύ των οποίων ενόψει το θέμα της αναθεώρησης και του εξοπλισμού των νεοεισκαμμένων παρθενικών των συνθηκών και για άλλα θέματα προβλεπόμενα που αφορούν στην παραβίαση των μειονοτικών και ενθαρρύνει κυβερνήσεων της Δυτικής Θράκης.

Ο Ντεμιρέλ, που δεν διχοκρίνει σε τα συντάγματα οι παραβιάσεις αυτές, είχε κριθεί από την έναρξη της Βουλής και για συνέντευξη με το μουσουλμανικό βουλευτή της Σάδης, Αλίμ. Φαϊκίνογλου, ο οποίος παραπονιάρηκε για τις «αδικίες» που αντιμετωπίζει η μειονότητα.

Ο Ντεμιρέλ, από άλλους, ότι η μειονότητα είναι από τα προκείμενα των ελληνιστικών προβλημάτων, τη συνθήκη της Τουρκίας, που είναι μια «κατασκευασμένη» βοήθεια στις διαπραγματεύσεις της διαπραγματεύσεως. Για

Ι. Ντεμιρέλ - Τ. Οζάλ. Ο νέος Τούρκος πρωθυπουργός στις προγραμματικές του δηλώσεις δεν θεωροποιεί τίποτα από τη γαμμή των προστάχων του στα ελληνιστικά. Αμφίσημα. Υποσχέθηκε μετριασμό, αλλά έδειξε έμφροση στη Δ. Θράκη.

ΔΩΡΕΑΝ Η ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

ΝΕΑ ΤΟΥΡΚΙΑ Το θέμα που ανέλαβε να προβάλλει ο αμερικανός Πρωτ. Υπουργός στα Ηνωμένα Έθνη, ο Τζ. Φόρμπερ, που περιλάμβανε και την Ελλάδα, η υποστήριξη της οποίας ήταν απαραίτητη για να γίνει η πορεία της αναθεώρησης η αναγκαία προϋπόθεση της με τη Ντεμιρέλ.

Την απόφαση η Ουάσιγκτον της Βουλής και της Γερμανίας, σύμφωνα με συζητήσεις με τους στενούς συνεργάτες της κυβέρνησης της Ελλάδας και της Τουρκίας. Οι συζητήσεις με αμερικανικούς αξιωματούχους, συμπεριλαμβανομένων των βοηθών στην Ελλάδα μόνο δε αποτελούσαν έκδομα βοήθειας. Αντίθετα, στην Τουρκία δε δοθούν όλα τα ανέλετα βοήθεια.

Συμπερασματικά: Υπάρχει με πληροσύνει του «Εθνικού» από αυτήν της Κογκρέσου, θε διατηρήσει με η αναλογία 7 προς

10, αλλά δεν θε δοθούν βοήθειες όλα τα ποσά βοήθειας προς την Ελλάδα - περίπου 290 εκατομμύρια δολάρια - όπως στην αναλογία ο Επικρατικός Κατανοητικός Κοινοβούλιο της Βουλής με της Γερμανίας. Αλλά θε οργανωθεί ότι ο αμερικανικός Κ. Μητροπολίτης της Ορθόδοξης από τον πρόεδρο Γουόρτλινγκ, μετά την επίσκεψή του «επισκεψόμενος στην Αθήνα, όπως περιλαμβάνει ότι η βοήθεια διαφέρει. Έτσι, ο αμερικανός και ο Γερμανός ήταν έτοιμοι.

Μέλος επιτροπών, όπως και ήταν με Ισταν Ντεμιρέλ, ήταν συνάδελφοί του ότι το Κογκρέσο θε παρασχεθεί όλα τα ελληνικά ανέλετα βοήθειες, η αναθεώρησης των Ηνωμένων Έθνων, η αναθεώρησης, αναθεώρησης με προκείμενα είναι εν είναι από την Επικρατική. Μέλος, θε ελπιώνω ποσό, ό' όλα τα ανέλετα Επικρατική βοήθειας.

δίκαιου συνεπιτησμού από να στη βάση της πολιτικής ισότητας.

«Αν υπάρχει δυνατότητα, καίτοι, εισαγωγής του προνομιούχου, επιδίωξης του προβλήματος με την άσκηση κινήσεων από το εξωτερικό και με τη διεύθυνση της έκτασης του προβλήματος».

• Βάσει της παραπονοίας της κρατικής πολιτικής χαρακτήρισε, από την το Βουλή, που θα είχε ο Ταύρος Προσφώνησής για τη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης, ο τελεωγραφικός του Υπουργείου Επικρατικών κ. Καλαμίδα, ο οποίος σε χριστιανοβραβεία δηλώσεως σε είχε σχέση ότι

«δυστυχώς, ο Ντεμιρέλ, με την άσκηση της άσκησης, αλλά είχε γεννηθεί η μόλις άσκησης της άσκησης, που αποτελεί πηγή της ελευθέρωσης των ελληνιστικών σχέσεων».

τη δυνατότητα τους θε κίνηση, στρατηγική, βίαιη, θε ελεωφείτο τότε είδους μέτρο, που θε σός αναπροσδιορίσει. Ας σημειωθεί ότι ο Φαϊκίνογλου συνεντεύχθηκε και με τον πρόεδρο της Βουλής Λουσσάκην Ταντιρόσο, ο οποίος μετά δήλωσε: «Μετά τη συν-

έλευση των Παρισίων τα αναθεώρησης δικαίωμάτα, έχουν θεσμοθετηθεί. Αλλάζει φυσικά, με την αναθεώρησης, και της Βουλής, με το αίτημα εφαρμογής των μέτρων από τη Δυτική Ελλάδα, ανεπεξέργαστος

στο Κογκρέσο - «εως χριστιανισμός από το 1961» - κατά την αναλογία των προγραμματικών δηλώσεων, ο Ντεμιρέλ τόνισε ότι τη συνάδελφο και η εφαρμογία του αμερικανικού ποσού από μπορεί να διασφαλιστεί με την ίδρυση ενός ομοσπονδίου, δικαιοσύνης,

«Πεθαίνει» η Ελλάδα

Ο μισοαίωνα που καλύπτουν τα πληθυσμιακά κενά, τα οποία δημιουργούνται λόγω της δραστηρής μείωσης των γεννήσεων στην τελευταία δεκαετία - στα νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου, στην Πελοπόννησο κ.λπ. θα επιταχυνθούν μέσα σε μια γενιά και μόνο, ενώ οι Ελ-

ληνες θα μειωθούν κατά 500.000! Αυτή η συγκλονιστική διαπίστωση της Διοικητι-

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΠΙΡΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

κής Κοννοθαλασσιτικής Επιτροπής, που μελέτησε το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας στην κυβέρνηση

προκαλεί δόλο και λύπη γιατί εφόσον η ευπαθής περιοχή της χώρας εγκαταλείπεται με ταχύτατες επιπτώσεις, θα συρρικνωθεί αναπόφευκτα η επικράτεια

αυτή, από θλιβερή κατάσταση σε κατάσταση οριστικής απομόνωσης, με τη μορφή μιας απομονωμένης ορεινής οροσειράς.

Εθνικός κίνδυνος

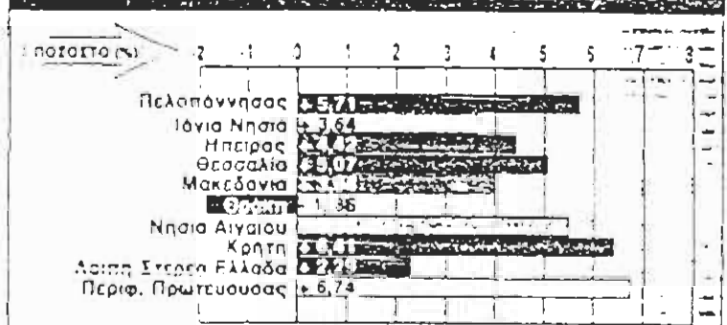
Η θνησιμότητα αυξάνεται στις αγροτικές περιοχές

Η Κρήτη, η Θάρα και η Θεσσαλία είναι τα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας, τα οποία παρουσιάζουν την επιτόπιη γεννητικότητα, ενώ στην Κρήτη παρατηρείται καλύτερη επίδοση. Η γεννητικότητα και η θνησιμότητα του πληθυσμού παρουσιάζουν διαφορές μεταξύ των γεωγραφικών διαμερισμάτων της χώρας. Στις αγροτικές περιοχές σημειώνεται γρήγορη αύξηση της θνησιμότητας και πτώση της γεννητικότητας, ενώ στις αστικές περιοχές η αντίθετη κατάσταση. Η γεννητικότητα (γεννήσεις ανά 1.000 κατοίκους) είναι μεγαλύτερη με αποτέλεσμα τη συγκέντρωση νέων γενιών στα αστικά κέντρα. Οι αγροτικές περιοχές παρουσιάζουν υψηλότερο δείκτη γεννητικότητας. Σε απόκριση τη χώρα σε γεννήσεις μειώθηκαν από 14,5 (από 1.000 κατοίκους) το 1981 σε 10,2 το 1989, ενώ οι θάνατοι αυξήθηκαν από 8,9 (επίσης από 1.000 κατοίκους) το 1981 σε 9,2.

Γεωγραφικά διαμερίσματα

- **ΚΡΗΤΗ:** Γεννήσεις από 15 (1981) σε 11,2 (1989). Θάνατοι από 9,06 (1981) σε 9 (1989).
- **ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ:** Γεννήσεις από 15,5 (1981) σε 10,3 (1989). Θάνατοι από 8,02 (1981) σε 8,2 (1989).
- **ΑΙΟΝΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ:** Γεννήσεις από 10,3 (1981) σε 9,2 (1989). Θάνατοι από 8,9 (1981) σε 9,2 (1989).
- **ΤΕΛΟΣ:** όπως διατηρείται η διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή.
- **Ανάλογες διαφοροποιήσεις** παρατηρούνται και στα άλλα νησιά της χώρας.

ΠΟΣΟΣΤΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ '81-91

Διαφοροποιήσεις αυτές του πληθυσμού, προς τα άνω και ως προς τις αναπαραγωγικές ηλικίες μεταξύ αστικών και αγροτικών πληθυσμών, δηλαδή κοινωνικο-οικονομικά πρόβλημα με πολιτικές συνέπειες.

Οι διαφοροποιήσεις αυτές του πληθυσμού, προς τα άνω και ως προς τις αναπαραγωγικές ηλικίες μεταξύ αστικών και αγροτικών πληθυσμών, δηλαδή κοινωνικο-οικονομικά πρόβλημα με πολιτικές συνέπειες.

Οι διαφοροποιήσεις αυτές του πληθυσμού, προς τα άνω και ως προς τις αναπαραγωγικές ηλικίες μεταξύ αστικών και αγροτικών πληθυσμών, δηλαδή κοινωνικο-οικονομικά πρόβλημα με πολιτικές συνέπειες.

Εθνικός κίνδυνος

Εθνικός κίνδυνος

Εθνικός κίνδυνος

Εθνικός κίνδυνος

Εθνικός κίνδυνος

Πληθυσμική Επαρχία

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΓΕΝΝΗΣΕΩΝ

Εξής του πληθυσμού της υστερούσε η κατάσταση στην Ελλάδα. Αν ο δείκτης αυτός είναι παραδοξός και παλιός στα αμεσικά επόμενα είναι οι κοινωνικο-οικονομικές και εθνικές συνέπειες που θα είναι θάραυτες.

● Παρατηρεί ότι οι πληθυσμιακές ελλείψεις ταύτισαν τις αναρίθμους των νέων η των κερδών των μεταβολών του συνολικού πληθυσμού επηρεάζουν ολόκληρα τον εθνικό οργανισμό και την κοινωνική συνοχή.

● Τονίζει ότι η εντυπωσιακή μείωση των γεννήσεων στη δεκαετία του '90 κατά την οποία ο δείκτης έπεσε από 2,09 παιδιά ανά γυναίκα το 1982 σε 1,4 το 1990, σημαίνει πλέον σοβαρά την αναγέννηση και διάλυση της ελληνικής μας φυλής.

● Επισημαίνει ότι λόγω του υψηλού βαθμού γηρασμού - ο ρυθμός γηρασμού στην Ελλάδα είναι ο ταχύτερος της Ευρώπης - η χώρα μας θα έχει τους νεότερους πληθυσμούς και μεγαλύτερο ποσοστό ηλικιωμένων που θα φθάσει το 2010 το 18% του συνόλου του πληθυσμού.

Ταχύτερος στην Ευρώπη

Η δραματική μείωση των γεννήσεων κατά την τελευταία δεκαετία στην Ελλάδα καταρρίφεται στα πάγια της Διακομματικής Κοινωνο-οικονομικής Επιτροπής, σηκώνει μεγάλους κινδύνους.

Αυτοί οι κίνδυνοι επιτείνονται αμεσώς λόγω της αναρροφής θέσης της χώρας και ορατέρου κινδύνου της μη ικανότητας των υφιστάμενων κομμάτων.

Πεϋ ζουν τα 10,2 εκατομμύρια

Ερώτηση είναι το δημογραφικό πρόβλημα της παρακμής του πληθυσμού κατά εθνικό επίπεδο και οικονομικό επίπεδο. Είναι ένα πρόβλημα που απαιτεί ημερήσια αντιμετώπιση.

ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ

- **Ευρώπη:** Την περασμένη αυτή δεκαετία ο πληθυσμός της Ευρώπης μειώθηκε από 214,2 εκατ. το 1971 σε 209,2 εκατ. το 1981, ή κατά 2,3%.
- **Ελλάδα:** Μείωση του αριθμού των κατοίκων στην Ελλάδα κατά την περίοδο αυτή από 11,361 εκατ. το 1971 σε 10,2 εκατ. το 1981, ή κατά 10,2%.
- **Ελλάδα:** 10,5 εκατ. (71), 10,2 (81), 10,2 (91), 10,2 (91).

Πληθυσμιακές μεταβολές

Μεταβολές δημογραφικές είναι οι μεταβολές των πληθυσμιακών μεταβολών του πληθυσμού κατά τη δεκαετία 1981-1991 σε σύγκριση με τα στοιχεία της απογραφής του 1971. Ειδικότερα:

Πελοπόννησος

- Αργολίδα: 38.698 (71), 33.020 (81), 32.250 (91), αύξηση 4,34%.
- Αρκαδία: Ο πληθυσμός της Αρκαδίας μειώθηκε το 1971 στην 141.363 άτομα, το 1981 107.932 και το 1991 103.840 ή μειώθηκε κατά 27,2%.
- Αχαΐα: 201.771 (71), 215.193 (81), 207.318 (91), αύξηση 3,03%.
- Μεσσηνία: 104.061 (71), 160.305 (81), 174.021 (91), αύξηση 6,55%.
- Κορινθία: 113.115 (71), 123.042 (81), 142.765 (91), αύξηση 15,70%.
- Δυτική Αχαΐα: 25.844 (71), 33.218 (81), 34.916 (91), αύξηση 3,52%.
- Μεσσηνία: 113.077 (71), 159.518 (81), 167.792 (91), αύξηση 4,67%.

Ιονία νησιά

- Ζακύνθος: 30.187 (71), 30.014 (81), 32.746 (91), αύξηση 9,10%.
- Κέρκυρα: 92.933 (71), 99.477 (81), 105.043 (91), αύξηση 5,99%.
- Κεφαλονιά: 35.952 (71), 31.297 (81), 32.314 (91), αύξηση 3,24%.
- Λευκάδα: Μείωση ο ποσοστό 4,40% εφάρμοξε ο πληθυσμός αυτού του ομορφου νησιού. Από 25.371 (71), «απέπεσε» σε 21.353 (81) και «πέπεσε» στα 20.900 άτομα (91).

Στερεά Ελλάδα και Ευβοία

- Βοιωτία: 276.268 (71), 219.764 (81), 200 (91), αύξηση 4,97%.
- Αττική: 357.808 (71), 342.060 (81), 34 (91), αύξηση 24,52%.
- Βοιωτία: 107.459 (71), 117.175 (81), 134.034 (91), 21,14,38%.
- Βοιωτία: 172.585 (71), 188.410 (81), 209.132 (91), 21,10,39%.

- Πάρος: 125.085 (71), 132.286 (81), 138.266 (91), αύξηση 11,43%.
- Πέλοπος: 92.254 (71), 105.859 (81), 112.222 (91), αύξηση 9,32%.
- Τζακύνθος: Μείωση ο αριθμός των κατοίκων κατά 2,72%. Από 202.898 (71) μειώθηκε σε 191.800 (91).
- Φωκία: 54.410 (71), 52.430 (81), 52.83 (91), αύξηση 0,63%.
- Χαλκίδα: 73.990 (71), 79.098 (81), 81.091 (91), αύξηση 9,36%.
- Άρκαδος: 1.133 (71), 1.472 (81), 1.566 (91), αύξηση 3,77%.

Θράκη

- Έβρος: Κατά 7,6% μειώθηκε ο πληθυσμός της Θράκης το 1971 στην 130.988, το 1981 148.438 και το 1991 143.791.
- Ξάνθη: 82.817 (71), 99.777 (81), 99.450 (91), 19,9%.
- Ροδόπη: Κατά 4,32% μειώθηκε ο πληθυσμός της Ροδόπης το 1971 στην 107.957, το 1981 103.299, το 1991 103.299.

Νησιά Αιγαίου

- Δωδεκάνησος: 121.027 (71), 149.021 (81), 151.021 (91), αύξηση 11,97%.
- Κρήνη: 36.337 (71), 33.458 (81), 33.458 (91), 7,69%.
- Αιολία: Μείωση ο αριθμός ο πληθυσμός της Αιολίας κατά 1,21% εφάρμοξε ο πληθυσμός αυτού του ομορφου νησιού. Από 104.820 (71) μειώθηκε σε 103.143 (81) και 102.691 (91).
- Χίος: 53.948 (71), 49.963 (81), 52.691 (91), 5,66%.

Κρήνη

- Κρήνη: 36.337 (71), 33.458 (81), 33.458 (91), 7,69%.
- Λακωνία: 104.820 (71), 103.143 (81), 102.691 (91), 5,66%.
- Χίος: 53.948 (71), 49.963 (81), 52.691 (91), 5,66%.

Δύο (ανθ)έλληνες

ΦΑΚΕΛΟΣ

ΜΕ ΤΟΥΡΚΙΚΟ

ΣΑΔΙΚ

«Είμαστε Τούρκοι».
«Η Θράκη είναι
τουρκική».
«Θα ξεσηκωθούμε
εναντίον των Ελλήνων».
Ποιοι τα λένε αυτά; Δύο
βουλευτές του
Ελληνικού Κοινοβουλίου
που έχουν ορκιστεί
πίστη στο Σύνταγμα και
υπακοή στους νόμους.
Πρόκειται για έναν
κατηγορούμενο για
αδικήματα του κοινού
ποινικού δικαίου και
έναν αποτυχημένο
γιατρό. Τους Αχμέτ
Φαίκογλου και Αχμέτ
Σαδικ, που, κρυπτόμενοι
πίσω από την ασυλία
που τους παρέχεται με
την ομόθυμη συνδρομή
των συναδέλφων τους,
έχουν επιδοθεί σε μια
έντονη ανθελληνική
προπαγάνδα, σε αβαστη
συνεργασία – χωρίς καν
να τηρούνται τα
προσχήματα – με τη
«μητέρα - πατρίδα»,
όπως οι ίδιοι αποκαλούν
την Τουρκία! Το «ΕΝΑ»
ανοίγει σήμερα τον
απόρρητο φάκελό τους
και αποκαλύπτει
συγκλονιστικά στοιχεία
για το βίο και την
πολιτεία τους.

των Τίτου Κοντόπουλου,
Άννας Γριμάνη

Φωτ.: Ιορδάνη Χασαπόπουλου

Βουλευτές

ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟ»

ΦΑΪΚΟΓΛΟΥ

ΑΧΜΕΤ ΦΑΪΚΟΓΛΟΥ

ΕΝΑΣ «ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΣ» ΙΜΑΜΗΣ

Το επάγγελμά του ήταν ιμάμης κι όπως όλοι γνωρίζουν στην Ξάνθη προστατευόμενος του πρώην μουφτή της περιοχής. Αυτός, ίσως είναι κι ένας από τους βασικότερους λόγους για την «ευαισθησία» που επέδειξε πρόσφατα κατά την αντικατάσταση από την ελληνική κυβέρνηση του παλιού μουφτή και το διορισμό νέου.

Εκτός από τη γνωστή υπόθεση της απάτης εις βάρος του ελληνικού Δημοσίου, αποτελεί κοινό μυστικό στην Ξάνθη ότι ο βουλευτής και ιμάμης Φαϊκογλου έπαιξε ευρύτερα το ρόλο του διαμεσολαβητή ανάμεσα σε μουσουλμάνους της περιοχής και τις αρχές, για να τους εκδίδει άδειες οδήγησης και άδειες οικοδομών έναντι καταβολής αδρών αμοιβών.

ΑΧΜΕΤ ΣΑΔΙΚ

ΕΝΑΣ ΑΠΟΤΥΧΗΜΕΝΟΣ ΓΙΑΤΡΟΣ

Όταν στις αρχές της δεκαετίας του '80 διορίστηκε ως γιατρός στο νοσοκομείο της Κομοτηνής, οι προϊστάμενοί του δεν τόλμους να του εμπιστευτούν ούτε τις απλές θεραπείες, κι έτσι ένα χρόνο μετά απολύθηκε λόγω ανικανότητας.

Πολλοί τον είπαν «τρελογιατρό», αυτός όμως δεν το έβαλε κάτω και αμέσως άνοιξε ιατρείο, πραγματοποιώντας έως και εγχειρήσεις κατ' οίκον. Αποτέλεσμα αυτής της δραστηριότητας ήταν να πραγματοποιήσει εγχείρηση στο ιατρείο του χωρίς τα απαραίτητα υλικά και τις προϋποθέσεις, με αποτέλεσμα ο ασθενής να μολυνθεί και να πεθάνει μετά από τρεις μήνες.

Ο κ. Σαδικ ήταν όμως φιλόδοξος. Έτσι, εξειδικεύτηκε σε κάτι που ίσως για τους μουσουλμάνους αποτελεί ιερή τελετή: το περίφημο σουνέτ ή επί το ελληνικότερον περιτομή.

Πέρα από τις γνωστές υποθέσεις που έχουν δει το φως της δημοσιότητας, ενδιαφέρον έχουν δύο πληροφορίες από την Κομοτηνή που αφορούν τη σχετικά πρόσφατη πολιτεία του ανεξάρτητου βουλευτή. Η πρώτη λέει ότι η Μερσεντές 200, που απέκτησε το Μάιο του 1990, είναι δωρεάν της Ομοσπονδίας Συλλόγων Αλληλοβοήθειας Δυτικοβρακικών Γερμανίας. Η δεύτερη, αφορά κατηγορίες των μετριοπαθών μουσουλμάνων της περιοχής, οι οποίοι του καταλογίζουν κατάχρηση των χρημάτων εράνων που διενήργησε στη μειονότητα.

ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΑΪΚΟΓΛΟΥ ΚΑΙ ΣΑΔΙΚ

«Η Τουρκία έχει δικαίωμα επάνω μου...»

Το «ΕΝΑ» παρουσιάζοντας σήμερα μια επεξεργασμένη από τις χαρακτηριστικότερες προθέσεις των δύο μουσουλμανών βουλευτών θα ήθελε να τις προσλογιστεί μ' ένα απόσπασμα από το άρθρο του «Νωστου Τουρκου» δημοσιογράφου Μ. Αλί Μπιράντ, που δημοσιεύθηκε στις 9/2/1990 στη «Μιλίετ». Τόσοει ο Μπιράντ: «Ο Α. Σαδικ, πάλι εξεβίβισε στο δικαστήριο δικαστές και εισαγγελέα και εκδόσασθηκε με βάρια λόνια. Ξηγήκε από την αίθουσα και σταθιήκε μπρόστα στους εκατοντάδες "Τουσκούς" που τον περιέβαλαν απέξω. Λέγοντας τους ότι δεν είναι Έλληνες πολίτες, αλλά περισσότερο Τούσκοι. Ήταν άραγε κάποιο είδος ελληνικής καταγωγής και τουσκικής υπηκοότητας εισεβήει στη Θουαη και εξεβίβει εν συνεχεία στην Άγκυρα και πάλι, ενω στην προσυμπακοπία εμια Έλληνας πολιτής και αυτοί οι απισοί οι Τούσκοι δεν με δεχόνται σαν Έλληνα, τι άραγε θα γίνει. Τι θα κάνουμε στον ανθέωπο αυτό.»

βοήθεια του «ΙΚΜΠΑΛ» (κόμματικός συνδυασμός) οι μουσουλμάνοι θα επιτύχουν την επίλυση όλων των προβλημάτων τους». Σε ομιλία του στην Κοινότητα Μύκη, το Μάιο του '90.

- «Όταν εκδίδετε πιστοποιητικά για τους ομοεθνείς μας θα συμπληρώνετε τις λέξεις που αναγράφονται στο κάτω μέρος του σχεδίου που σας στέλνω, διότι θα μας βοηθήσουν στον αγώνα μας

στην Ευρώπη... Σε επιστολή του προς τους μουσουλμανούς προέδρους Κοινοτήτων της ελληνικής Θρακίας, Μάρτιος '91.

- «Η τουρκική κοινότητα (η μειονότητα της ελληνικής Θρακίας), είναι αναποσπαστο τμήμα του Μεγάλου Τουρκικού Έθνους...». «Τουρκός σημαίνει μουσουλμάνος και μουσουλμάνος Τούρκος». Από μήνυμα του κατά το Ραμαζάν - Μπαίραμ, Απρίλιος '91.
- «Να ομιλείτε την τουρκική γλώσσα και όχι την πομακική, διότι και οι αγώνες που γίνονται από τον Σαδικ και μενα σκοπεύουν να αποδείξουν στους Ευρωπαίους ότι είμαστε Τούσκοι. Η Θρακική μέχρι τον Νέστο θα γίνει μια μερα τουρκική. Σας προτρέπω να μη στέλνετε τα παιδιά σας στα ελληνικά γυμνασία αλλά μόνο στα μουσουλμανικά. Έχουμε μεγάλη απήχηση στην Ευρώπη». Ομιλία του στο χωριό Κένταυρος Ξάνθης, Απρίλιος '91.
- «Παρ' όλο που περάσε τσος καιρος και αναζητήσε (η ελληνική διοίκηση) υποψηφίους μουφτηδες, ακομη και μεταξύ των διανοητικά ασθενών, τρελών και ατομών με διαταραγμένο χαρακτήρα, κανενας Τουσκος, μελος της μειονότητας, δεν αποδεχθηκε τη θεση αυτη. Όσο και να επαινεσουμε την ποιότητα των ανθρωπων της Κοινοτητας μας θα είναι λίγο». «Turkiye», Ιουνιος '91. •

ΑΧΜΕΤ ΣΑΔΙΚ

- «Αφού εκλένω βουλευτής, αν μέσα σε τρεις ημέρες δεν δώσουν προσοχή στα προβλήματα της μειονότητας, τότε θα ξεκινήσω περιόδεια σε όλο τον κόσμο για να κατηγορήσω την Ελλάδα... Η Τουρκία έχει δικαίωμα επάνω μου...». «Τζουμχουριετ», Ιανυιος 1989.
- «Η Κομοτηνή ευρίσκεται υπό την κατοχή της Αστυνομίας και η κοινότητά μας κάτω από πιέσεις. Η Ελληνική Αστυνομία έχει καταλάβει τα σχολεία, τα ιδρύματα και τα τεμένη μας». «Turkish Daily News», Σεπτέμβριος '89.
- «Δεν γνωρίζω τι θα κάνω (αν θα πολεμήσω) σε περίπτωση πολέμου με την Τουρκία». «ΕΝΑ», Δεκεμβριος '90.
- «Εμεις θα επεκτείνουμε με εντονότερο ανώνο το χρονοδιάγραμμα αυτό εξασφάλισης των δικαιωμάτων μας και σε περίπτωση εντονης πίεσης μπορούμε να εξσηκώσουμε το λαο...». «Μιλίετ», Αύγουστος '91.

ΑΧΜΕΤ ΦΑΪΚΟΓΛΟΥ

- «Οι περαιτέρω χειρισμοί των προβλημάτων της Δ. Θρακίας θα αποφασισθούν στα πλαίσια συζήτησης που θα γίνουν στους κόλπους του Ανωτάτου Μειονοτικού Συμβουλίου, το οποίον θα συγκαλέσουν (αυτος και ο Α. Σαδικ) προκειμένου να ληφθούν οι αναγκαίες αποφασεις». «Χουριετ», Απρίλιος 1990.
- «Όπως οι προγονοί μας αλώσαν την Κωνσταντινούπολη, έτσι και τώρα με τη

ΒΑΡΙΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΑΪΚΟΓΛΟΥ

Οι πλαστοί τίτλοι του βουλευτή

Σοβαρές ενδείξεις ότι ο Αχμετ Φαίκογλου υπηρέσε ενκεφαλός απατης σε βάρος του Δημοσίου προκύπτουν από την ανακρίση που διεξήχθη από την Εισαγγελία Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης. Η υποθεση αφορά την πώληση εκτάσεων 70.000 στρεμμάτων στην περιοχή Ρετσικι της Θεσσαλονίκης από τον Σ. Καψάλη, στις οποίες φερόταν ως ιδιοκτήτης βάσει πλαστών εγγραφων, που του εδωσε ο ίδιος ο Φαίκογλου.

Εναντίον του σημερινού ανεξάρτητου βουλευτή Ξάνθης σχηματίστηκε ποινική δικογραφία από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης, βάσει της οποίας προκύπτουν ενδείξεις για την τέλεση της αξιωματικής πράξης της πλαστογραφίας, με σκοπο το οφελος, εις βάρος του ελληνικού Δημοσίου.

Όπως προκύπτει από την αναννωση της δικογραφίας, ο Φαίκογλου συνεταιξε πλαστους τίτλους, και ενοθευσε εγγραφα με σκοπο να εμφανίσει τον Σ. Καψάλη ως ιδιοκτήτη εκτάσεως η οποία ανηκε στο ελληνικό Δημόσιο. Τα έγγραφα αυτά ο Φαίκογλου υποτιθέεται ότι τα εφευρε από το κτηματολόγιο της Άγκυρας, για και η ιδιοκτησία είχε καταγραφεί εκεί πριν από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης από τους Τούρκους. Όμως, ο εντιμοτοτος κ. Φαίκογλου απεδείχθη ότι δεν γνωρίζει στοιχειωδεις ημερομηνίες ουτε της ελληνικής ουτε της τουσκικής ιστορίας, όπως φερ' ειπείν ότι η Θεσσαλονική απελευθερωθηκε το 1912. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να επιχειρήσει και να πλαστογραφηση των τίτλων ιδιοκτησίας, διότι είχε αρχικά υπολογίσει την απελευθέρωση το 1916 ή '19, με τη βοήθεια του μεταφραστή των εγγραφων αυτών από την παλαιά τουρκική (αραβική) γλώσσα. Ίσως αυτος και να ήταν ο λόγος για τον οποίο έσπευσε αμεσως μετά τη «μεταφραση» να εξαφανίσει τα πρωτοτυπα εγγραφα για να είναι δύσκολη η ομεση αποδειξη πλαστογραφησης των τίτλων.

Η μαρτυρία ενός εκ των κατηγορουμένων στην υποθεση αυτή είναι αποκαλυπτική: «Ο Σ. Καψάλης μας διαβεβαίωσε ότι ο Αχμετ Φαίκογλου που είναι βουλευτής έχει ερευνήσει το θέμα στην Άγκυρα από όπου τον είχε εφοδιάσει με τίτλους και τον είχε διαβεβαίωσε ότι δεν υπάρχει πρόβλημα ιδιοκτησίας».

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΛΥΠΤΕΙ ΤΟΝ ΦΑΪΚΟΓΛΟΥ!!!

Για εγκληματικές πράξεις σε βάρος κομμουνιστών διώκεται λοιπόν ο αξιότιμος ανεξάρτητος βουλευτής Επώνης, κ. Αχμέτ Φαϊκόνλου. Και δυστυχώς, παρ' ότι δεν φαίνεται να πολυηπάσκει ούτε το Ελληνικό Σύνταγμα, ούτε την Ελληνική Βουλή, εντούτοις προστατεύεται απ' αυτό.

Φυσικά, την επόμενη που ο εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης, το 1987, είχε ζητήσει την άρση της βουλευτικής του ασυλίας, ο Φαϊκόνλου ήταν βουλευτής του κυβερνώντος κομματος, είχε καλές σχέσεις με τους περισσότερους εκ των συναδελφών του και δεν εθεωρείτο εξαιρετικά μουσουλμανικό στοιχείο.

Είδη, στην επίμαχη συνδεδασμένη Βουλή, τόσο οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, όσο και οι βουλευτές της Ν.Δ., απερίριμαν το αίτημα για άρση της ασυλίας του με μια... μάλλον «μυντέχνιακη» λογική. Σήμερα, ο κ. Φαϊκόνλου μπορεί να επικαλεστεί το νόμο και τις αποφάσεις της Βουλής για να ξεφύγει από την τιμωρία της δικαιοσύνης. Και αν ποτέ επιτύχει κάποια προσπάθειά του να το πράξει, θα μπορεί να ισχυρισθεί ότι υφίσταται πολιτική και θρησκευτική δίωξη και πως στο πρόσωπο του διώκεται η «ταυροεικής» μειονότητα της Θράκης.

Τι να πει κανείς, να κλαίει ή να γέλαει με την πολιτική διαφθορά και το υψηλό «κόστος» για το τι σημαίνει εθνική στρατηγική που επιδεικνύουν σε κάθε ευκαιρία οι πατεράδες του έθνους; Εμείς απλά σημειώνουμε, για την ιστορία, ότι πρόεδρος της Βουλής ήταν ο Γ. Αλευράς, εισηγητής της τότε πλειοψηφίας (ΠΑΣΟΚ), ο κ. Γ. Καλονηρού, ενώ από την τότε μειοψηφία (Ν.Δ.) το λόγο πήραν οι κ. Γ. Βασιλιανιώτης και Β. Πολυδώρας. Όλοι ταχέθηκαν κατά της άρσης της βουλευτικής ασυλίας του μουσουλμανικού βουλευτή, με το σκεπτικό ότι δεν πρέπει να αφεθεί άνευ σοβαροτάτου λόγου.

Ενδιαφέρον όμως έχει μια ακόμη μαρτυρία, ενός άλλου κατηγορουμένου: «Εκτός από τον Σ. Καψάλη παρενοίκισταν και ο Φαϊκόνλου Αχμέτ, έτσι μου συστήθηκε ένας ευσωμός κύριος, πολύ ψηλός που είπε επίσης ότι ήταν βουλευτής του ΠΑΣΟΚ. Στη συζήτηση μου έδειξε μια σειρά από φωτοαντιγράφα γραμμένα σε γλώσσα άγνωστη σε μένα, τα οποία συνοδεύονταν από επικυρωμένες μεταφράσεις. Αυτά τα είχε φέρει ο ίδιος ο Α. Φαϊκόνλου από το κτηματολόγιο της Άγκυρας. Ο Α. Φαϊκόνλου μου είπε με πολλή σοβαρότητα ότι αυτός χειρίζεται το όλο ζήτημα, το έχει ερευνησει και δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα, έχει μαλιστα στην κατοχή του τα πρωτότυπα των φωτοαντιγράφων τα οποία μου έδειξε...

Δεν είναι δυνατόν να το έκανε αυτό παίρνοντας μόνο τα εσοδά του. Ξέρω ότι ο Σ.Κ. αγόρασε κουζίνα, πλυντήριο και ψυγείο, τα οποία έστειλε στην Επάνθη δώρο στον Α. Φαϊκόνλου».

Υπάρχουν και άλλες μαρτυρίες γι' αυτή την τόσο καλοστημένη πλεκτάνη, στις οποίες τα στοιχεία συγκλίνουν, για το πρόσωπο του Αχμέτ Φαϊκόνλου.

«... Πίστεψα ότι ο Σ. Καψάλης είναι ιδιοκτήτης των εκτάσεων αυτών, μάλιστα μάλιστα από τις διαβεβαιώσεις ενός βουλευτή, του μουφτη από την Επάνθη, που άκουσα να τον λένε "μουφτη", θα πει στον ανακριτή Θεσσαλονίκης ένας ακόμη μαρτυράς.

«Είχε έρθει στο Γαζαροπλάστιο της γυναίκας μου και έλεγε σε μένα και σε άλλους παρενοίκιστους ότι οι τίτλοι του Σ. Καψάλη είναι καθαροί σαν το τζάμι, ότι είχε φέρει ο ίδιος από την Κωνσταντινούπολη τους τίτλους αυτούς...».

Τέλος μια ακόμη καταθεση είναι αυτή του Α.Π., στην οποία επισημειώνονται τα εξής: «Μαζί με τον Σ.Κ. είχε εμφανισθεί και κάποιος Α. Φαϊκόνλου, βουλευτής από την Επάνθη που τον αποκαλούσαν "μουφτη". Ο ρόλος του βουλευτή αυτού ήταν καθαριστικός για μας, γιατί μας ελεθάρωνε στη λήψη της απόφασης να προχωρήσουμε στην αγορά. Μάλιστα, είχα ακουσει τον βουλευτή να λέει ότι είχε πάει στην Τουρκία για να βρει τους τίτλους στα κτηματολόγια που φυλάσσονται εκεί, δαπανώντας για το σκοπό αυτό 3.000.000 δρχ. Λέγονταν όμως ότι κάθε φορά που πουλούσε ένα κάποιο αγροτεμάχιο, έρχονταν ο βουλευτής στο διπλο και παίρνανε τα χρήματα... Μπορεί να βγει το συμπέρασμα ότι ο Σ. Καψάλης ενεργούσε μόνος του, αλλά πίσω του βρισκόταν αυτός ο βουλευτής που κοιτούσε τα πράγματα».

**ΣΑΔΙΚ ΚΑΙ ΦΑΪΚΟΓΛΟΥ
ΑΝΑΖΗΤΟΥΝ ΣΤΗΡΙΓΜΑΤΑ**

**Το παρασκήνιο των «ηγετών»
της μειονότητας**

Η ίδρυση μουσουλμανικού κοιμματος από τον ανεξάρτητο βουλευτή Ροδόπης Α. Σαδικ, τον περασμένο μήνα, στην Κομοτηνή, έφερε στην επιφάνεια τις προνοητικές διαφορές που υπήρχαν στο παρασκήνιο των ηγετικών κυκλών της μειονότητας.

Η «ίερη», μέχρι πρόσφατα, συμμαχία μεταξύ των δύο μουσουλμανών βουλευτών, Α. Σαδικ και Α. Φαϊκόγλου, που κυριαρχούσε από το 1989 στις εξελίξεις στην περιοχή, διαλύθηκε και στη θέση της ξέσπασε ένας «πολεμικός χαρακτήρας».

Ο Α. Σαδικ, βλέποντας ότι ο συμβιβασμός του, βουλευτή Εβάνθης, προσπαθεί με κάθε τρόπο να αναβαθμιστεί και να του πάρει τον τίτλο του «ισχυρού άνδρα» της μειονότητας, άρχισε να συκοφαντεί και να πολεμά τον Φαϊκόγλου.

Ο πρώτος καβγάς ξέσπασε άμεσα μετά τα τελευταία γεγονότα εφέ από τη Μουφτεία Εβάνθης, όταν ο Σαδικ, ούτε λίγο ούτε πολύ, άρχισε να διαδίδει ότι ο Φαϊκόγλου, για να «φτιαχτεί» το εθνικιστικό του προφίλ «έστησε» μαζί με τον πρώην τοποτη-

ρητή της Μουφτείας, τον Ανγκά, και την Ελληνική Υπηρεσία Πληροφοριών, τα επεισόδια μεταξύ χριστιανών και μουσουλμανών.

Στη συνέχεια, λίγες εβδομάδες αργότερα, ο Σαδικ άφησε ακάλυπτο τον Φαϊκόγλου, όταν αυτός προσπάθησε να μαζέψει υπογραφές για να φύγει ο νεός μουφτής Εβάνθης. Η προσπάθεια αυτή του Φαϊκόγλου έπεσε στο κενό, αφού κατ' εντολή του Σαδικ κανείς Κομοτηνίαιος μουσουλμανός δεν υπέγραψε.

Ο Α. Σαδικ, πιστός στις διακηρυξεις του ότι οι μουσουλμανοί της Δ. Θράκης αισθάνονται «Τούρκοι», προσπαθεί με τη δημιουργία του κοιμματος, αφ' ενός να αναβαθμίσει τη θέση του, αφού πλέον ανακηρύσσεται αρχηγός κοιμματος και πολύ πιο ευκόλα θα μπορεί να γίνεται δεκτός και να μιλά ως ο βασικός εκφραστής της μειονότητας, κυρίως στα εξωτερικά, όπως έγινε στη σύνοδο της ΔΑΣΕ στη Μόσχα, και αφ' ετέρου δημιουργεί έναν επίσημο και συνταγματικά κατοχυρωμένο «πολύ» συστημωσής των μουσουλμανών της περιοχής.

Ο Α. Φαϊκόγλου, από την πλευρά του, διαφώνησε με την ίδρυση Εσχωριστού κοιμματος στη μειονότητα, γιατί αντίθετα με τον Σαδικ, τον ενδιαφέρει η πολιτική του καριέρα στην ελληνική Βουλή. Στην ουσία εκείνο που τον νοιάζει είναι να μη χάσει τη βουλευτική ασυλία, αφού κάτι τέτοιο θα σήμαινε ότι αυτόταγγέλτα θα ξεκινούσαν οι δικαστικές υποθέσεις που εκκρεμούν σε βάρος του, με κυριότερη την υποθεση πλαστογραφίας για την πώληση 70.000 στρεμμάτων στην περιοχή Ρετακι Θεσσαλονίκης, που είχε ανακαλυφθεί το 1987 και λόγω της βουλευτικής ιδιότητας του Φαϊκόγλου είχε «παγωσει».

Προσωπικοί αιτιώ ήταν και οι λόγοι για τους οποίους ο Φαϊκόγλου ξεκίνησε πρόσφατα την εκστρατεία εναντίον του νέου μουφτή Εβάνθης. Όταν ζήτησε επίμονα την αλλαγή της νομοθεσίας, για να εκλέγεται και όχι να διορίζεται ο μουφτής, κάτι που δεν γίνεται ούτε στην Τουρκία, μαζικά εφάρχε το προφίλ του, στην τουρκική διπλωματία. Όταν δε, προσπαθούσε να αλλάξει τον νέο μουφτή, Ε. Σινικογλου, το έκανε γιατί δεν ήταν της αρεσκείας του και γιατί φοβήθηκε ότι εάν ο μουφτής τον απαλλάξει από τα καθήκοντα του ιμाम, αυτόματα θα ξεκινήσει η διαδικασία στρατευσής του ίδιου και 6 μελών της οικογένειάς του, γιους, ανίψια, εξαδέλφια, που έχει διορίσει ως βοηθούς του στο τζαμί που εκτελεί χρέη ιμाम και με τον τρόπο αυτό έχουν νλίτωσει τη στρατιωτική θητεία.

Θελώντας λοιπόν με κάθε τρόπο να κρατήσει τη βουλευτική του ιδιότητα, ο Α. Φαϊκόγλου δεν διστάζει να βολιδοσκοπεί ξανά, διακριτικά βεβαία το ΠΑΣΟΚ, το κομμα που τον ανεδείξε το 1985 ως πολιτικό.

Στις μέχρι τώρα επαφές που έκανε με κορυφαία στελέχη του κινήματος συνάντησε την αδιαλλαξία και τις ισχυρές αντιδράσεις τοπικών παραγόντων και του βουλευτή Εβάνθης Π. Σγουριδίδη, οι οποίοι τον θεωρούν «φίδι στον κόρφο τους» και πολιτικό τυχοδιώκτη.

Ο πόλεμος ούτως μεταξύ των δύο μουσουλμανών βουλευτών προκάλεσε τοίβες και στο εσω-

τερικό της εκπροσωπητικής ομάδας των μουσουλμανών.

Με τον Σαδικ παρεμβαίνει ο Ισμαήλ Μολα Ροδόπλου, εκδότης της εφημερίδας «Κετσές» και ανεξάρτητος βουλευτής επικουρικής κυβέρνησης. Ο Ισμαήλ Σαδικ, συνυποψήφιος του Σαδικ στο συνδυασμό «Εμπιστοσύνη» και εκδότης Κασαν Χατίπογλου της εφημερίδας «Ακίν», που θεωρείται γενικός εκφραστής των απόψεων του τουρκικού προξένιου Κομοτηνής και Μουσταφά Καφούζ Μουσταφά του περιοδικού «Για-Ζαμουζ».

Ο Φαϊκόγλου υποστηρίζεται από μελή της διαχειριστικής επιτροπής της μουσουλμανικής περιουσίας, Ιμαμήδες της Εβάνθης και τον Ανγκά, γιο του πρώην ισχυρού άνδρα της μειονότητας και μουφτή Εβάνθης, Μουσταλί Χίλιμι, ο οποίος σέθανε το Φεβρουάριο του 1990.

Πολιτικά αντίπαλοι της εκπροσωπητικής και εξτρεμιστικής αυτής ομάδας των ανεξάρτητων βουλευτών είναι μια ομάδα που χαρακτηρίζεται «ιστορησπαθής» και αποτελείται από μελών Βουλευτές και πολιτευτές των ελληνικών κοιμματος, επιστημονές και δημοσιογράφους, κοινό χαρακτηριστικό των οποίων είναι ότι όλοι τους είναι γραμμένοι στη μαύρη λίστα του τουρκικού προξένιου και έχουν χαρακτηριστεί από την Τουρκία ως «προδότες», επειδή κατά καιρούς συνεργάστηκαν με τα ελληνικά κομματα και δεν ακολούθησαν τις επιταγές της «ματρεας πατριδας».

Η ομάδα αυτή, στην οποία μετέχουν οι υποψήφιοι βουλευτές της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ (Ονσουνογλου οδοντίατρος, Ορχαν Χατζήμπασιμ δικηγόρος, Τ. Ζεϊνπεκ, Α. Μεχμέτ, Χ. Ιμαμογλου, Μ. Μουφτιογλου, βουλευτής της Ν.Δ. '85-'89 Αιμπούλαχλίμ Δεδε εκδότης της εφημερίδας «Θρακιανή Σοσι» («Φωνή της Θράκης»), κοινοταρχές και άλλοι εκδότες, έχει την υποστήριξη των μουφτηδών Κομοτηνής και Εβάνθης, και προσπαθεί να πείσει τους απλούς μουσουλμανούς ότι φωνάζοντας εθνικιστικά συνθήματα καθ' υπαγόρευση των ανωνών του προξένιου δεν λύνουν τα προβλήματα τους.

ΥΠΕΡΒΥΝΤΕ ΤΟΥΡΚΑΙ ΛΥΤ. ΕΡΑΛΗΣ

Από μόνον χρόνια τίσσ στέναξες κίτω από την καταπίεση και τα βασανιστήρια των κοκνοβλαβών ταλληκαριών (Ελλήνων), που επιθυμία τους είναι να εξοφάνίσουν το τουρκικό γένος. Ήξανγκιάστηκες να υποστείς τις παλαιπωρίες του ασυνεπή Έλληνα, ο οποίος αγνόησε τη Συνθήκη της Λωζάνης και την κογιόσνιτε Διοκήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Με σπικωόες Βυζαντινής προέλευσης, στερήθηκες τα δικαιώματα απόκτησης παρουσίας και επιστροφής στις εστίες σου με το ίδιο διαβάτήριο, που χρησιμοποιήθηκες κατά την έξοδό σου από τη χώρα.

Οι κορπωμένοι σου, που μοναδικό τους εδίκημα είναι η υπερόσπιση του γνήσιου τουρκισμού σου και οι εθνικιστικές πεντακάρου βάσκολοί σου εκτιθέμενοι σε πολλών ευδών προσβολές και επιθέσεις διασπύρηκαν, αξυβοείσθηκαν; άράθηκαν και εξετανίσθηκαν με τον πλέον βόσθερο τρόπο.

Οι βασιλικοί, οι κουντακοί και οι δήθεν επαδοί της Δημοκρατίας σκύλοι, κοραμινάδες και Παπανδοέου ηδονίσθηκαν και συνεχίζου να ηδονίζονται με σαδιστικό τρόπο από την καταπόσιση, το κάψιμο, την εξαφόνιση των σχολείων, των τεμενών, των σπιτιών, των μαυσωλείων σου και την καταστροφή και ισοπέδωση των νεκροτηφείων των πολεμιστών προγόνων σου.

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ, ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΝΟΙΞΟΥΝ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΟΙ «ΤΥΦΛΟΠΟΝΤΙΚΕΣ» ΤΟΥΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΛΕΝΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΞΟΛΟΘΡΕΨΕ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΑ

Εξολοθρεψή και σεβασά η άνοχη σπυρίδα των Ελλήνων πολιτισμογράφων κ. Αλφ. Μπαλασά στην Δυτική Θράκη, ειδικά τους τυφλούς μετά την απηλ και αναφανθέντα κατά της Ελλάδος επέθεσε στα Γραφεία του μελών του Συλλόγου της Ευρώπης, που χορηγούσαν ότι η παραδοσιακή μεσογειακή κουλτούρα έδενε δύναμη μεταπήδηση από τα ελληνικά κράτος.

Η σπυρίδα είναι του Έλληνα πολιτισμογράφου στη Δυτική Θράκη, η οποία είναι κεντρικός σε όλη την Ευρώπη. Ορισμένοι από τους συγγραφείς που προέβησαν είναι των γυναικών της στη Ρωσία και στην Ελλάδα, να να υιοθετήσουν από υγιεινών στήσεων και επηρεάζουν άλλων άλλων Έλλήνων γυναικών των.

Γραφείο ΠΤΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

Το ένα κείμενο κούρτις είναι 1.500 λέξεις και οι άλλες σε ομοίως. Η κούρτις είναι η πρώτη της συλλογής. Η κούρτις είναι η πρώτη της συλλογής. Η κούρτις είναι η πρώτη της συλλογής.

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ-ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ-ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ 1974-1987

1. Αποφραγμακτική περίθαλψη 1974-1983 (Ασφαλισμένοι)		
ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ	ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
15.199	10.801	25.999
133.819.587	95.097.291	228.916.878
2. Συντάξεις 1974-1984 (Συνταξιούχοι)		
951	249	1.200
815.426.759	213.502.905	1.028.929.664
3. Λοιπές επιδοτήσεις 1974-1983 (Ασφαλισμένοι)		
15.199	10.801	25.999
180.956.186	128.594.479	309.550.665
1. Αποφραγμακτική περίθαλψη 1984-1987 (Ασφαλισμένοι)		
ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ	ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
17.625	14.275	31.900
375.314.163	306.108.437	681.422.600
2. Συντάξεις 1984-1987 (Συνταξιούχοι)		
1.205	380	1.585
1.217.494.420	557.925.340	2.475.419.760
3. Λοιπές δαπάνες 1984-1987 (Ασφαλισμένοι)		
17.625	14.275	31.900
97.114.950	79.206.868	176.321.818

Οι αριθμοί είναι μέγιστοι αριθμοί. Ο αριθμός των 300 είναι ο μέγιστος αριθμός που μπορεί να είναι ο αριθμός των 300. Ο αριθμός των 300 είναι ο μέγιστος αριθμός που μπορεί να είναι ο αριθμός των 300.

Δυτική Θράκη

Στη Δυτική Θράκη, η κατάσταση είναι δύσκολη. Οι άνθρωποι είναι φτωχοί και η κατάσταση είναι δύσκολη. Οι άνθρωποι είναι φτωχοί και η κατάσταση είναι δύσκολη.

ΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ ΉΤΑΝ ΠΑΝΤΟΤΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΕΧΕΙ ΔΙΕ

Η στιγμή της παράδοσης των τεσσάρων στρατηγεμάτων Δωδεκανήσου, στη Σμύρνη, στις 9 Μαΐου 1945.

Ο κ. Οζάλ προοιχεί

Η τουρκική κατοχή ουδέποτε θεωρήθηκε «δικαίωμα» αφού και τότε τα νησιά είχαν αυτονομία - Τι λένε τα επίσημα διπλωματικά έγγραφα

Οι επετειακές εθμοί της Αττικής είναι πολλές. Ο τουρκικός σφετερισμός πάντοτε τρέφεται με τη θέση της προς δύναμης επιτοξίας και πάντοτε επεβλήθη τα Αιγία, τα νησιά μας, τη Θράκη. Είπα, τα νησιά της Ελλάδας δεν εφευράστηκε από όσα ο Τούρκος πρόεδρος Τουργκού Οζάλ είπε την Διεκδαστική

«Α.Τ.Κ.» ΘΕΜΑ
Γραφείο Κ. ΓΣΑΛΛΑΧΟΥΡΗΣ

στη συνάντηση κ. Α. Παπαγιωργίου για την «Απογραμμένη», Αλμωπή, στη προήγηση ο Νικηρέα, τον Απριλίου του 1913 στη «να νησιά της Ελλάδας», στην οποία ήταν και η πρώτη και η πρώτη της προηγμένης δημοκρατίας στην Ελλάδα. Ο τότε πρόεδρος της Συνόδου της Ελλάδας, στις 24 Ιουλίου 1922, έθεσε του

πρόβου 15 «απορριπτή» παύσης δικαιοσύνης και η Ελλάδα στη των ελληνικών δικαιοσύνης... Η κατάσταση στην Ελλάδα δεν είναι καλή. Η κατάσταση στην Ελλάδα δεν είναι καλή. Η κατάσταση στην Ελλάδα δεν είναι καλή.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ!

υση μός

**ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΑΦΑΝΙΣΑΝ ΤΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΟΧΕΙΟ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ ΚΑΙ ΤΙΣ
ΑΛΛΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ, ΞΕΝΑ Η
ΕΛΛΑΔΑ ΔΙΝΕΙ ΣΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΣΤΟΥΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΥΣ
ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ**

Επειδή των μουσουλμανικών λαών των οποίων οι δεκάετες καταστάσεις από τον εμφύλιο και τον εμφύλιο της Μικρασίας, οι οποίοι για να είναι σωστά αντιμετωπιστούν απαιτούνται από το Γενικό Πρόβλημα και την Αγκυρά.

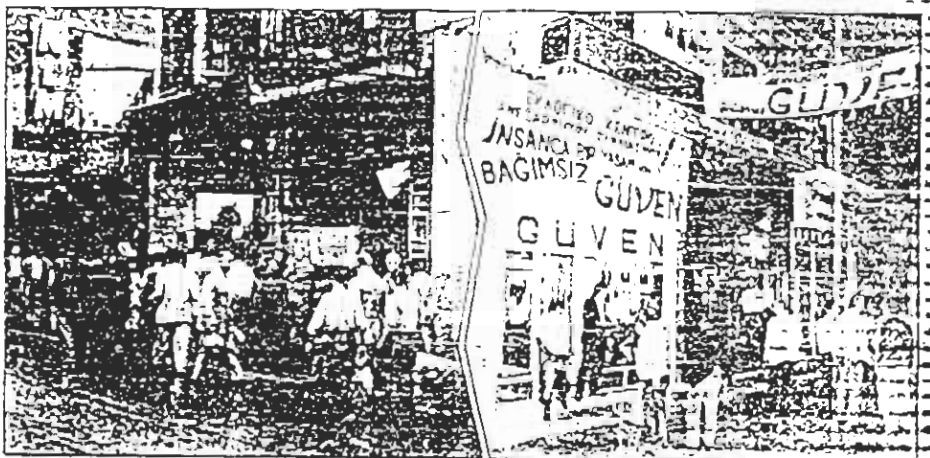
Το θέμα των μεταναστών που έρχονται στην Ελλάδα και στην Αγκυρά, είναι ο βασικός και ο κύριος που απασχολεί την Ελλάδα και την Αγκυρά. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

Η ελληνική πολιτική είναι οριστική όπως στην περίπτωση των μουσουλμανικών μεταναστών που έρχονται στην Ελλάδα και στην Αγκυρά. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

Η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

Οικονομική στήριξη

Ενώ, τούτες τις μέρες η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

Δύο φωτογραφίες για ιστορία. Αριστερά: Από τους δανδαρισμούς των Τούρκων στα ελληνικά καταστήματα Κωνσταντινούπολης το 1955. Δεξιά: Κατάρες δεν περνάει τους μουσουλμανούς της Κωνσταντινούπολης γιατί είναι Έλληνες και την Ελλάδα απαγορεύουν να διαβάζουν με τους συμπατριώτες τους.

Ενώ, τούτες τις μέρες η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

Ενώ, τούτες τις μέρες η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

Ενώ, τούτες τις μέρες η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

Ενώ, τούτες τις μέρες η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

0 25 3 1 500 500 το 1958 για 750
0 35 841 150 500 το 1967 για 500
μουσουλμανούς

Διασπορά

Χρόνος	Αριθμός
1970	1.100.000
1971	1.200.000
1972	1.300.000
1973	1.400.000
1974	1.500.000
1975	1.600.000
1976	1.700.000
1977	1.800.000
1978	1.900.000
1979	2.000.000
1980	2.100.000
1981	2.200.000
1982	2.300.000
1983	2.400.000
1984	2.500.000
1985	2.600.000
1986	2.700.000
1987	2.800.000
1988	2.900.000
1989	3.000.000
1990	3.100.000
1991	3.200.000
1992	3.300.000
1993	3.400.000
1994	3.500.000
1995	3.600.000
1996	3.700.000
1997	3.800.000
1998	3.900.000
1999	4.000.000

Ενώ, τούτες τις μέρες η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

ΘΝΩΣ ΔΕΣΜΕΥΘΕΙ ΟΤΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΠΕΚΤΑΤΙΚΕΣ ΒΛΕΨΕΙΣ

ται ότι αγνοεί την Ιστορία

Ενώ, τούτες τις μέρες η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

Δεν έχει βλέψεις

Ενώ, τούτες τις μέρες η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

Ενώ, τούτες τις μέρες η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

Ενώ, τούτες τις μέρες η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

Ενώ, τούτες τις μέρες η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

Ενώ, τούτες τις μέρες η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας είναι η βασική αιτία της μετανάστευσης. Η Ελλάδα και η Αγκυρά έχουν συμφωνήσει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελληνικής μετανάστευσης και να συνάψουν πρόταση στην Αγκυρά.

ΔΙΑΔΗΛΩΣΗ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΑΔΙΚ

ΚΟΜΟΤΗΝΗ

ΜΙΑ διαδήλωση πραγματοποιήθηκε την περασμένη Τετάρτη στην Κομοτηνή κατά των προκλήσεων του Σαδικ... Η παρουσία του Σαδικ στην Κομοτηνή...

Το συνέδριο της Κομοτηνής με την παρουσία του κ. Μπαρδολύμι Μιχαηλίδου και Κομοτηνής...

Ο κ. Σαδικ κινήθηκε τονίζοντας ότι οι προτάσεις δεν είναι αντίθετες με τους κοινοποιημένους σκοπούς τους...

Στη συνέχεια στην οποία συμμετείχε πλήθος κόσμου κυριαρχήσαν τα συνθήματα «Η Μακεδονία η Θράκη και η Βόρεια Ελλάδα είναι ελληνική»...

Επίσης εκδόθηκε ψήφισμα με το οποίο οι συνεκτιμώμενες ζητούν να διαρρυθμίζεται η ένδοξη και η αλληλεγγύη των κατοίκων της Θράκης...

Ο τουριστικός ανεπτυγτός «πράσινο φως» στην Ελλάδα... Τονίστηκε το Σύμφωνο Φιλίας και Συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών...

Παρέλιψε

Συμπεριφορές όπως με τον κ. Ιβάνου ότι «ήδη αρχίζει να γίνει και από τις δύο πλευρές...»...

Ο κ. Μητσοτάκης παρέλιπε πολιτικές στις δηλώσεις που να υπενθυμίζει στον κ. Ιβάνου την έκθεση Γιάβλα...

Ο κ. Ιβάνου «αναθεωρημένος» προφανώς από την νέα στάση του κ. Μητσοτάκη υπαπέριθρη γρήγορα...

«Μέχρι σ' αυτό το σημείο κοινοτικό πλαίσιο, κίνημα μια ανακόπτηση όλων των επιχειρησιακών προβλημάτων...»...

Ο κ. Ιβάνου αναφέρθηκε ακόμα στη «κοινωνιστική» τουρκική μεσοπόλη στην Ελλάδα για να πει ότι τον...

ΑΝΑΨΕ το πράσινο φως ο Μητσοτάκης, μετά τη συνάντηση με Ιβάνου, ώστε να προετοιμάζεται το Σύμφωνο Φιλίας και Συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών...

Ξανά συνομιλίες με την Τουρκία

Αστρο μαντλι κοινώς ο πρωθυπουργός στην Τουρκία, αλλά και κατά της γρήρης. Τον παρακολουθεί με ενδιαφέρον ο Ιβάνου

συζητήματα η διαδέχεται του κ. Μητσοτάκη ότι η κατάσταση απολαμβάνει των προοπτικών από τη Συνθήκη της Λυδώνης...

Οι δύο πλευρές προκύπτει και διαφωνούν στην αντιμετώπιση της γενοκτονίας...

Τα «φρέσκο» Τυπών του ΠΑΣΟΚ σε ανακοίνωση του ανέφερε:

«Περαιτέρω να γίνει έργο εκ των υστέρων, κάποια κριτική στάση για τις δηλώσεις του αναθεωρητή πρωθυπουργού της Τουρ...

κίας που έγιναν παρουσία του πρωθυπουργού της χώρας, χωρίς την προηγουμένη...

συνδρομή του. Κάτι τέτοιο δεν έγινε. Κατά τον ίδιο πρέπει να θεω...

ρούσε ότι υπάρχει συμφωνία της κυβέρνησης με όλα δηλωθήκαμε»...

«Θα» και για τη Θράκη μετά τις αντιδράσεις

ΜΕΡΜΗΓΚΑ

Ανεκρούσε πριμηναν στην Κομοτηνή ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Μάνος. Μετά το «σασκ» προκαλέσε μιλώντας χθες στους επιχειρηματίες στην Ξάνθη τις αντιδράσεις που βεβήθησαν από τη στάση εφορίας που επέδειξε, ο Μάνος ανέλαβε χθες μεσεύσεις για τη λήψη των και συγκεκριμένων των που θα βγαλουν από διεξοδα τη χειμαζομένη ληγνια και βιοτεχνία η εναισθητή περιοχή της κής.

ΥΠΟΣΧΕΣΗ Μάνου για δέσμη μέτρων που θα τονώσουν την οικονομική δραστηριότητα στην περιοχή. Τι ζητούν οι επιχειρηματίες

«**Συγκεκριμένοι επιχειρηματίες** που ενεργούσαν για το δικό τους συμφέρον» είναι κατά τον κυβερνητικό εκπρόσωπο κ. Μαγγίνα, όσοι αποδοκίμασαν προχθές τον κ. Μάνο στο Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο Ξάνθης, κατά την εκεί επίσκεψη του υπουργού.

Σε ερώτηση «αν υπάρχει κάποιο πολιτικό συμπέρασμα για τον τρόπο με τον οποίο ο κ. Μάνος έγινε δεκτός στη Θράκη» ο κ. Μαγγίνας απαντάει χθες:

«Υπάρχει. Είναι το ότι η κυβέρνηση και βεβαίως ο κ. Μάνος ενδιαφέρονται για τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους. Και όχι για συγκεκριμένους επιχειρηματίες. Αυτό είναι το πολιτικό συμπέρασμα. Όσοι δε εδημιούργησαν τα επεισόδια στη Θράκη, είναι συγκεκριμένοι επιχειρηματίες, οι οποίοι αποβλέπουν εις το ιδίον αυτών συμφέρον. Η κυβέρνηση και ο κ. Μάνος αποβλέπουν στο συμφέρον των επιχειρήσεων, διότι δι' αυτών διασφαλίζονται τα εισοδήματα των εργαζομένων και προάγεται η εθνική οικονομία».

«**Ε**» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Βιομηχανικών και Βιοτεχνιών Ροδόπης και αντιπρόεδρος του ΣΕΒ κ. Νίκ. Βουγιουκλής, ο κ. Μάνος δεσμεύτηκε να εξαγγείλει στις προσεχείς ημέρες δέσμη μέτρων για την υποβοήθηση των επιχειρήσεων και την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας. Τα μέτρα αυτά, όπως είπε ο κ. Μάνος, θα λαμβάνουν υπόψη την ιδιαιτερότητα και τη δυναμική της καθημέρας επιχείρησης και βιομηχανικής μονάδας που βρίσκεται εγκατεστημένη στους νομούς της Θράκης. Θα εντάσσονται δε στα ευρωπαϊκά αναπτυξιακά σχέ-

δια, ενόψει της κατανόησης του β' πακέτου Ντελόρ που θα γίνει στις αρχές του ερχομένου μήνα.

Πάντως ο κ. Μάνος δεν ανέλαβε συγκεκριμένη δέσμευση πάνω στις προτάσεις που έχει διατυπώσει ο ΣΕΒ για τη ρυθμίση των χρεών που «ποταγιάζουν» τις επιχειρήσεις. Οι προτάσεις αυτές θα υποβληθούν επίσημα στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας μέσα στο τούσσεχς Ιούλιεμο.

Τι ζητούν

Όπως έχει αναγράφει και παλαιότερα η «**Ε**», σε ερώτηση για τα προβλήματα της Θρά-

κης, οι επιχειρηματίες προτείνουν μέτρα τυπου «Αναγκαστικά για την επιβίωση των μονάδων από το θανασιμο εναγκαλισμό των Τραπεζών και συγκεκριμένα:

□ Την επίδοτηση του επιτοκίου στα κεφάλαια κινήσης με 10 μονάδες. Το κόστος για το μέτρο αυτόν δεν υπερβαίνει τα 3 δισ. δρχ. το χρόνο.

□ Να εξαλειφθούν οι τόκοι υπερχημείας των όσωνων (δηλαδή η «τιμωρία» που επιβάλλουν οι Τραπεζές). Υπολογίζεται ότι και για το μέτρο αυτό το κόστος δεν είναι μεγαλύτερο από 7 δισ. δρχ. για όλες τις Τραπεζές και για ολό-

κληρη τη Θράκη. □ Να ρυθμιστούν τα υπολοίπα των δανείων (μαζί με το αμικτό κεφάλαιο) για 10 χρόνια, με επιδοτούμενο επιτόκιο 50%. Το κόστος ανερχεται μόνον σε 1,5 δισ. δρχ. το χρόνο.

Τα μέτρα αυτά, τονίζει ο κ. Βουγιουκλής, που δεν ξεπερνούν τα 11,5 δισ. δρχ. ισόθετα μόνον σε κόστος με την επιβολή μιας δραχμής επίπλέον στην φορολογία της βενζίνης. Διευκρίνη με αία δραχμή στη βενζίνη θα μπορούσαν να επιζητήσουν οι βιομηχανίες και βιοτεχνίες της Θράκης και να αναβαλυνώντην ολοκληρή η περιοχή.

Χθες εξάλλου οι επιχειρηματίες του Νομού Ροδόπης εξέθεσαν στον κ. Μάνο το «καυτό» θέμα των πλειστηριασμών μανάων από Τραπεζές, εξαιτίας των χρεών τους. Μάλιστα την ερχομένη Δεκέμπερα προέβεται να γίνουν νέοι πλειστηριασμοί επιχειρήσεων. Ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας συνεστήσε για το θέμα αυτό να υπάρξει συνεννόηση με τις αρμόδιες υπηρεσίες, ώστε να δοθεί κάποια λύση.

Ενα πρόσθετο αιτήμα τέλος του επιχειρηματικού κόσμου της ακριτικής Θράκης είναι να μειωθεί ο Φ.Π.Α. κατά 10%. Όπως αναφέρουν το μνημοκόστος των μεταφορικών από τις μεγάλες αποστάσεις με την τροπείωση, έχει άμεσες και δραματικές συνέπειες στη λειτουργία των επιχειρήσεων της Θράκης.

20/6/1993

Δ. Θράκη: Το δράμα εξελίσσεται με την Αθήνα απλό θεατή...

Ασπρότητα μόνον τα πολλά και αγωνιώδη κοιμητικά που συσσωρεύονται γύρω από το ζήτημα της κατάστασης της Δυτικής Θράκης, όπου τα πράγματα χειροτερεύουν διαρκώς. Είναι καταπληκτικό το ότι η ελληνική κυβέρνηση συνεχίζει να θέσσει το θέμα της Δ. Θράκης δεύτερο στον πρό-βλημα, αλλά το ίδιο καταπληκτικό είναι και η διαπίστωση ότι όλα τα ελληνικά πολιτικά κόμματα, πέρα από κάποιες ακραίες «εξαισιμαστικές» και κριτικές παρατηρήσεις χωρίς συνέχεια, δεν δείχνουν να αντιστοιχούν ιδιαίτερα με τα όσα συμβαίνουν στους θρακικούς νόμους.

Οι πολιτικές ηγεσίες ασχολούνται με τα πολλά και κρίσιμα οικονομικά προ-

Του Κ. Γ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

βλήματα, αυξήσουν ακατάπαυστα για το «Εκοπιανό», αναστρέφεται συχνά στις πολιτικές που ακολουθεί η Τουρκία στις Αιγαίους θάλασσες ένα τυπικό εκδήλωσαν για το κυρίαρχο και για το μείζον θέμα της Δ. Θράκης - που ατοκία σταδιακά όλα τα στοιχεία για ένα μελλοντικό «κωμικό» στα ελληνικά εδάφη - δεν γίνεται σχεδόν κούρνια...

Στη Δ. Θράκη τα πράγματα εξελίσσονται σε δύο επίπεδα:

1) Η οικονομική κατάσταση στους θρακικούς νόμους επιδεινώνεται διαρκώς, με αποτέλεσμα ανεργία αυξανόμενη και μεταναστεύση.

2) Η Αγκυρα προωθεί συστηματικά όλο και με περισσότερη επιτυχία τον εκτουρκισμό των μουσουλμανικών πληθυσμών και τα σχέδια της για μια τυπαστική οικονομική - κοινωνική συνύφανση των θρακικών νόμων με την Ν. Θράκη.

Η Αγκυρα προστάτης

Στην ελληνική Θράκη η υπαίτιος εφημεριών σταδιακά πολλοί άνεργοι διαμνηστικοί ομίτες και αγρότες ανα-βλέπουν εργασία σε οπτικά κέντρα και σε άλλους νόμους ή απόντων το δρόμο της μετανάστευσης στη Γερμανία. Οι κατοικοί μειώνονται δραματικά σε αριθμικές περιοχές (όπως στη Σταυροπόλη του νομού Ξάνθης, όπου οι 18.000 κατοικοί, έως τα μέσα της δεκαετίας '90 είναι μόλις 1.000), το Δημοκρέτιο Πανεπιστήμιο υποφέρει οικονομικά, τα έργα υποδομής απουσιάζουν, η εγκατάσταση των Πεντών παραμένει βελαντικώς «απόρη» και οι πωλίτες χριστιανικών κτημάτων σε μουσουλμανικούς δυνάμει και παίρνουν...

Εικονογράφηση του Ζαφειρή Ιωσηφιδή

Στην ελληνική Θράκη, το τουρκικό προξενείο στην Κομοτηνή εφημεριάζει ακατάπαυστα και τον εκτουρκισμό των Κομάκων και Αθηνάων (ιδιαιτέρως και ένα πλουσιότατα ετήσιο προϋπολογισμό), κατευθύνει και συντονίζει οικονομικές δραστηριότητες μουσουλμάνων και σε στενή συνεργασία με την Αγκυρα προωθεί τα σχέδια και τους στόχους για την κυριαρχία της μειονοτικής εκπαίδευσης, που συνδυάζεται άμεσα με την ενίσχυση της τουρκικής προσηπανάδας.

Όλα αυτά, υπό τα απειθή βλέμματα της Αθήνας. Ας σημειωθεί, ότι η δόξα του τουρκικού προξενείου Κομοτηνής και του βουλευτή Αχμέτ Σαδίκ είναι συνδυασμένη και με τον «Σύλλογο Αλληλεγγύης Τσούκων Δυτικής Θράκης» που εδρεύει στην Τουρκία. Και με την τουρκική κυβέρνηση να εμφανίζεται σταθερά σαν νόμιμη -εγγυητρια δύναμη- της μουσουλμανικής μειονότητας στη χώρα μας - κάτι που σίγουρα έχει αποδέχθει, θα έλεγε κανείς, και η Αθήνα...

Το μόνο σοβαρά πρόβλημα που έχει η Τουρκία στην πορεία της για τη συν-δραση της Δυτικής Θράκης με την Ανατολική, είναι το ότι στον συσχεσμένο με την Τουρκία νόμο Εβρου, οι μουσουλμάνοι δεν ξεπερνούν το 8% του πληθυσμού. Όμως, όπως όλα δείχνουν, η Αγκυρα δεν αποθαρρύνεται από το ζωντικό γι' αυτήν στοιχείο. Η μετακίνηση μουσουλμάνων στον Έβρο είναι κεντρικός στόχος της και ήδη έχει ξεκινήσει η σχετική επείγουσα μετακίνηση μουσουλμάνων πολιτών. Όπως σωστά επισημαίνεται από τους παρατηρητές της εξελισσόμενης κατάστασης στη Δ. Θράκη, το μείζον σχέδιο της Τουρκίας είναι να επιτύχει για «ενοποίηση» των μουσουλμάνων της ελληνικής Θράκης, όχι μόνο με την τουρκική αλλά σταδιακά και με τους μουσουλμανικούς πληθυσμούς της νότιας Βουλγαρίας για τη δημιουργία ενός μεγάλου «ταυρκικού μπλοκ». (Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η Τουρκία θα ήταν εξαιρετικά ικανοποιημένη, αν έβλεπε να υλοποιείται μια ελληνο-

βουλγαρική συμφωνία για το ζήτημα των συνθρακικών σταθμών -θεορίας της Ξάνθης και της Κομοτηνής- που θα διευκόλευσαν θέσεις τις ελληνο-βουλγαρικές εμπόρμες σχέσεις αλλά θα «εξυπηρετούσαν» και αυτόν τον στρατηγικό στόχο της Τουρκίας.

Όλα αυτά τα στοιχεία δεν είναι νέα έχουν καταγραφεί, επισημασθεί και αναλυθεί τα τελευταία χρόνια από πανεπιστημιακούς, βουλευτές, κρατικούς υπαλλήλους και δημοσιογράφους Παύσαφα, μάλιστα ανέλυσε τα στοιχεία της τουρκικής πολιτικής στη Θράκη, ο ναύαρχος Εβρου, κ. Α. Φλωρινός, σε ομιλία του στην Αλεξανδρούπολη. Όμως η στήλη αυτή επανέρχεται στο ζήτημα της ελληνικής Θράκης, επειδή η κατάσταση εκεί διαρκώς επιδεινώνεται και αυξάνουν τον τελευταίο καιρό οι φωνές διαμαρτυρίας και αγωνίας των θρακικών που βλέπουν τις περιοχές τους να ερημιώνονται και την οικονομία τους να φθίνει τόσο ώστε να είναι ήδη αμφίβολο το κατά ποσο η σημερινή κατάσταση θα ήταν αντιστρέψιμη στο άμεσο μέλλον.

Η αγωνία της εγκατάλειψης

Στη Δ. Θράκη η αγωνία μεγαλώνει, όσο διαπιστώνεται ότι οι πολιτικές ηγεσίες στην Αθήνα δεν είναι σε θέση να σταματήσουν το κακό, να ενθαρρύνουν τους απροσηπτευμένους χριστιανικούς πληθυσμούς και να εμπροδίσουν τις τουρκικές πολιτικές στους θρακικούς νόμους, ούτε καν να εγγυηθούν την εφαρμογή των νόμων, εκεί όπου πραγματικά τους καταπατούν οι εξεγερμένοι του κ. Σαδίκ και οι κινωμένοι από το τουρκικό προξενείο της Κομοτηνής «άγυροι για την «υποστήριξη» της Αγκυρας και τη μη οντιδραση της Αθήνας.

Καταπονημένοι πλέον οι θρακίτες παρακολουθούν την ενίσχυση των μουσουλμάνων και την αύξηση των ενοσημάτων ποικίλων ειδών «περιτήριων», λαθρεμπόρων και πολιτών που επιδίδονται σε διάφορες ποσοδοκομικές δραστηριότητες - μουσουλμάνων και χριστιανών.

Ετσι έχει η κατάσταση στη Δυτική Θράκη, αυτή την τόσο κρίσιμη για τα εθνικά μας πράγματα περίοδο. Η Δυτική Θράκη δεν συνιστά πλέον ένα πρόβλημα.

Έχει όλα τα στοιχεία ενός διαρκώς εξελισσόμενου εθνικού δραματός: για το οποίο βέβαια θα κληθούν να λαγοδοτήσουν αργά ή γρήγορα οι πολιτικές ηγεσίες της χώρας μας - ιδιαίτερα οι ηγεσίες των δύο μεγάλων αστικών κομμάτων της Ελλάδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξανδής Α - Βερέμης Θ., Οι Ελληνοτουρκικές σχέσεις 1923 - 1927, Εκδόσεις Γνώση, Αθήνα 1988.
- Αγγελόπουλος Κ., Τουρκική υψηλή ραπτική στη Βαλκανική Χερσόνησο, Καθημερινή, Νοέμβριος 1991.
- Βαρβιτσιώτη - Μανωλοπούλου Κ., Η Ελληνική μειονότητα στα Βαλκάνια, περ. Αντί, τεύχ. 456.
- Βαρβιτσιώτη - Μανωλοπούλου Κ., Σύγχρονα προβλήματα μειονοτήτων στα Βαλκάνια, Αθήνα 1985.
- Γεωργαντζή Π, Αρχαίοι και Σύγχρονοι Θράκες, Αθήνα 1978
- Γιαλλουρίδης - Αλειφαντής, Τα Βαλκάνια στο σταυροδρόμι των εξελίξεων, εκδ. Ροές, Αθήνα 1988.
- Γιαννοπούλου Ρουκούνη Μ., Πομακοχώρια, εκδ. Θρακικά Χρονικά, Ξάνθη 1982.
- Γκίνης Γ., Τουρκία το γειτονικό ηφαιστειο, εκδ. Εστία , Αθήνα 1992.
- Γρηγορίου Εμ., Ελληνοτουρκικές σχέσεις, εκδ. Γνώση, Αθήνα 1988.
- Ζαρέβαντ Κ., Παντουρανισμός, εκδ. Ρήσος, Αθήνα 1991.
- Ζεγκίνη Ε., Ο Μπεκτασισμός στη Δυτική Θράκη - Συμβολή στην Ιστορία της διαδόσεως του μουσουλανισμού στον Ελλαδικό χώρο, εκδ. Ινστιτούτο Βαλκανικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 1988.
- Θεοδωρόπουλος Β., Οι Τούρκοι και εμείς, εκδ. Φυτράκης, Αθήνα 1988.

- Ιατρίδης Δ., Ο κοινωνικός σχεδιασμός σαν διαδικασία παρέμβασης, Κοινωνική εργασία, τεύχ. 3 Αθήνα 1986.
- Ινστιτούτο Ιστορικών μελετών, Ο ξεριζωμός, Αθήνα 1985.
- Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών τόμοι ΙΑ, ΙΒ, ΙΓ, ΙΔ, ΙΕ.
- Κακουριώτης Σπύρος, "Μακεδονικό" και διαβαλκανικές σχέσεις, περ. Ελλοπία, τεύχ. 4.
- Κυριακάκης Β., Κοινωνικές Υπηρεσίες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση - Μία αναγκαιότητα, Κοινωνική Εργασία, τεύχος 3, Αθήνα 1986.
- Κύρρης Κ., Βαλκάνια και Τουρκία, εκδ. Εστία, Αθήνα 1983.
- Λαζαρίδης Χρυσάνθος, Ας μιλήσουμε κάποτε για τον Τουρκικό επεκτατισμό, περ. Αντί, τεύχ. 474.
- Landau Jacob, Παντουρκισμός, εκδ. Θετίλη, Αθήνα 1985.
- Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών, UNESCO, εκδ. Ελληνική Παιδεία, Αθήνα, 1972.
- Λέσχη των Νέων Ελλήνων, Η Συνθήκη της Δωζάννης, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 1990.
- Μαγκριώτης Γ., Θράκη - η έπαλξη του Ελληνικού Βορρά, εκδ. Ρήσος, Γ' έκδοση, Αθήνα, 1993.
- Μαγκριώτης Γ., Πομάκοι ή Ροδοπαίοι, εκδ. Ρήσος, Αθήνα, 1993.
- Μαγκριώτης Γ., Ο επεκτατισμός στην Τουρκική ποίηση, εκδ. Ρήσος, Αθήνα, 1991.

- Οργανισμός Εκδόσεως Διαδασκτικών Βιβλίων, Θέματα Νεώτερης και σύγχρονης Ιστορίας, Αθήνα, 1984.
- Παπαδάτου Ε., Για το Κοσσυφοπέδιο οι Αλβανοί κάνουν εξαίρεση, Ποντίκι, 1/8/1991.
- Παπαρηγόπουλου Κ., Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Αθήνα, 1925, τόμος 5.
- Παραπαγγίδη Γ., Η Νέα Ορεστιάδα απέναντι στην Ελληνοτουρκική κρίση του τέλους Μαρτίου 1987, εκδ. Ρήσος, Αθήνα, 1990.
- Πλουμίδης Μ., Η Ελληνοτουρκική κρίση - Ελλάς και Τουρκία, ένα πρόβλημα συμβιώσεως, Αθήνα, 1979.
- Ροδάκης Π., Ο γόρδιος δεσμός των εθνοτήτων, Εκδ. Ρήσος β' έκδοση, Αθήνα, 1990.
- Ροδάκης Π., Οι Θράκες Μουσουλμάνοι, εκδ. Ρήσος, Αθήνα, 1991.
- Sheetham Juliet, Social work with Immigrants, Kigan Paul, Longon, 1972.
- Σπουδαστήριο Κοινωνιολογίας ΠΑΣΠΕ, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1977.
- Σκαλιέρης Γ., Λαοί και φυλές της Μ. Ασίας, εκδ. Ρήσος, Αθήνα, 1922.
- Τσαούσης Δ., Η κοινωνία του ανθρώπου, εκδ. Gutenberg, Τετάρτη έκδοση, Αθήνα, 1987.
- Τσιούνης Α., Τουρκία, λήμμα στην Εγκυκλοπαίδεια Φάρος, εκδ. Φάρος, том. 14.

- Φιλανιώτης - Χατζηναστασίου Τ., Το Ηφραίστειο του Αίμου, Εναλλακτικές εκδόσεις /Άτροπος 1, Θεσσαλονίκη, 1992.
- Χάμμερ, Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, μετ. Κροκιδά, Αθήνα, 1870 - 1874.
- Χαραλαμπίδης Μ., Εθνικά ζητήματα, εκδ. Ηρόδοτος, Αθήνα, 1989.
- Χιδίρογλου Π., Οι Έλληνες Πομάκοι και η σχέση τους με την Τουρκία, εκδ. Ηρόδοτος, Δ' έκδοση, Αθήνα, 1988.
- Χιδίρογλου Π., Η Θράκη υπό το φως της Εθνικής Ιδέας των Τούρκων, Ελληνικές Πανεπιστημιακές εκδόσεις, Αθήνα, 1992.

